

LIGJ

Nr .9055, date 24.4.2003

PER ADERIMIN E REPUBLIKES SE SHQIPERISE NE "KONVENTEN MBI TE DREJTEN E DETIT" TE OKB-SE

Ne mbeshtetje te neneve 78, 81 pika 1, 83 pika 1 dhe 121 te Kushtetutes, me propozimin e Keshillit te Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKES SE SHQIPERISE

VENDOSI:

Neni 1

Republika e Shqiperise aderon ne "Konventen mbi te drejten e detit" te Organizates se Kombeve te Bashkuara.

Neni 2

Ky ligj hyn ne fuqi 15 dite pas botimit ne Fletoren Zyrtare.

Shpallur me dekret nr.3811, date 8.5.2003 te Presidentit te Republikes se Shqiperise,
Alfred Moisiu

KONVENTA
E KOMBEVE TE BASHKUARA "MBI TE DREJTEN E DETIT"
Firmosur ne Montego Bay, Jamaica 10 Dhjetor 1982

Hyrja ne fuqi: 16 nentor 1994 Shtetet Pale te kesaj Konvente:

te nisur nga deshira per te zgjidhur te gjitha ceshtjet qe kane te bejne me ligjin e detit, mbi bazen e frymes se mirekuptimit e bashkepunimit dhe duke marre parasysh rendesine historike te kesaj Konvente, si nje kontribut i rendesishem ne ruajtjen e paqes, drejtesise dhe progresit per te gjithë popujt e botes;

duke theksuar se zhvillimet qe nga konferencat e Kombeve te Bashkuara per te drejten e detit te mbajtura ne Gjeneva ne vitin 1958 dhe 1960 kane shpejtuar nevojën per nje

Konvente te re dhe te pranueshme nga te gjithë, per te drejten detare;

te bindur se problemet e hapësirës së oqeanëve janë të ndërvarura dhe nevojitet të konsiderohen si të njëjta;

duke njohur dëshirën e krijimit nepermjet kesaj Konvente, te nje rregulli ligjor per te gjitha deterat dhe oqeanet, te cilat do te lehtesojne komunikimin nderkombetar dhe do te nxisin perdorimin paqesor te detrave e oqeanëve, perdorimin e barabarte dhe efikas te burimeve te tyre, konservimin e burimeve te tyre gjallore dhe studimit, ruajtjes dhe rritjes te ambientit detar, duke pasur parasysh sovranitetin e te gjithë Shteteve,

Duke patur parasysh se arritjet e ketyre qellimeve do te kontribuojne ne realizimin e nje rendi ekonomik nderkombetar te drejte dhe te barabarte, i cili merr parasysh interesat dhe nevojat e shoqerise njerezore si e tere, dhe ne vecanti, interesat e nevojat e vecanta te zhvillimit perkates te pozicioneve gjeografike te shteteve;

duke besuar se kodifikimi dhe zhvillimi progresiv i ligjit te detit i arritur ne kete Konvente do te kontribuojne ne forcimin e paqes, sigurise, bashkepunimit dhe marredhenieve miqesore ndermjet Kombeve, do te nxise perparimin ekonomik dhe social te te gjithë popujve te botes, ne perputhje me parimet e drejtesise dhe te drejtave te barabarta, si dhe ne perputhje me qellimet dhe parimet e Kombeve te Bashkuara qe jane formuluar ne karten e saj;

duke afirmuar qe ceshtjet e parregulluara nga kjo Konvente do te vazhdojne te rregullohen nga rregullat dhe parimet e legjislacionit nderkombetar te pergjithshem, rane dakord si me poshte:

PJESA I HYRJE

Neni 1

Perdorimi i termave dhe qellimi

1. Per qellimet e kesaj Konvente:

(1) "Zone" nenkupton shtratin e detit dhe te oqeanit, si dhe shtresat pertej kufijve te juridiksionit kombetar.

(2) "Autoritet" nenkupton autoritetin nderkombetar te shtratit te detit.

(3) "Veprimtari ne zone" nenkupton te gjitha veprimtarite e eksplorimit, per shfrytezimin e burimeve te zones.

(4) "Ndotje e ambientit detar" nenkupton hedhjen nga persona, direkt ose indirekt te substancave ose energjise ne ambientin detar, duke perfshire dhe deltat e lumenjeve te cilat rezultojne me efekte te demshme si demtim te burimeve gjallore dhe jetes detare, te rrezikshme per shendetin e njeriut, pengimin e veprimtarive detare, duke perfshire peshkimin dhe perdorime te tjera te ligjshme te detit, pengimin e cilesise se perdorimit te ujrave te detit dhe kufizimin e karakteristikave.

(5) (a) "Hedhje" nenkupton:

(i) cdo hedhje te vetedijshme te mbeturinave ose lendeve te tjera nga anijet, hidroplanet, platformat ose strukturave te tjera detare te bera nga njeriu;

(ii) cdo hedhje e vetedijshme nga anijet, hidroplanet ose platformat ose struktura te tjera detare te bera nga njeriu.

(b) "Hedhja " nuk perfshin:

(i) hedhjen e mbeturinave te lendeve te tjera aksidentalisht ose qe rrjedhin nga operimi normal i anijes, hidroplaneve, dhe nga platforma ose struktura te tjera detare te bera nga njeriu, si dhe pajisjet e tyre, pervecse mbeturinave ose lendeve te tjera te transportuara per/nga anijet, hidroplanet, platformat ose struktura te tjera detare te ndertuara nga njeriu, qe operojne per qellime hedhjeje te lendeve te tilla ose qe rrjedhin nga trajtimi i mbeturinave te tilla ose lendeve te tjera ne anije te tilla, hidroplane, platforma ose struktura;

(ii) vendosjen e lendeve per nje qellim, pervecse hedhja e dukshme, me kusht qe vendosja nuk eshte ne kundërshtim me qellimet e kesaj Konvente.

2. (1) "Shtetet Pale" nenkuptojme shtetet te cilat kane pranuar te zbatojne kete Konvente dhe per te cilat Konventa eshte ne fuqi.

(2) Kjo Konvente zbatohet mutatis mutandis nga institucionet qe referohen ne nenin 305, paragrafi l(b), (c), (d), (e) dhe (f), te cilat behen Pale te kesaj Konvente ne perputhje me kushtet, te cilat kane lidhje me secilen dhe mbi te cilat termi "Shtetet Pale" u referohet ketyre institucioneve.

PJESA II UJERAT TERRITORIALE DHE ZONA NE VAZHDIM SEKSIONI 1. PARASHIKIME TE PERGJITHSHME

Neni 2

Statusi ligjor i ujerave territoriale, te hapësires ajrore mbi ujerat territoriale dhe shtratit e nenshtratit te tij

1. Sovraniteti i shtetit bregdetar shtrihet pertej territorit tokesor dhe ujerave te brendshme e ne rastet e nje shteti arqipelag, ne ujerat e tij arqipelag dhe ne drejtim te brezit te detit, te pershkruara si ujera territoriale.

2. Ky sovranitet shtrihet mbi hapësiren ajrore mbi ujerat territoriale, si dhe shtratit e nenshtratit te tij.

3. Sovraniteti mbi ujerat territoriale ushtrohet mbi bazen e kesaj Konvente dhe rregullave te tjera te legjislacionit nderkombetar.

SEKSIONI 2. KUFIJTE E UJERAVE TERRITORIALE

Neni 3

Gjeresia e ujerave territoriale

Çdo shtet ka te drejten e vendosjes se nje gjeresie mbi ujerat territoriale deri ne kufirin qe nuk kalon 12 milje detare, te matur nga vija baze e percaktuar ne perputhje me kete Konvente.

Neni 4

Kufiri i jashtem i ujerave territoriale

Kufiri i jashtem i ujerave territoriale perbehet nga vija, pikat e se ciles jane ne nje distance te barabarte, nga pika me e aferme e vijes baze, e cila eshte e barabarte me gjeresine e ujerave territoriale.

Neni 5

Vija baze normale

Me perjashtim kur eshte shprehur ndryshe ne kete Konvente, vija baze normale per matjen e gjerese se ujerave territoriale eshte vija e zbatice gjate bregdetit sic tregohet ne hartat e shkalles se madhe te njohura zyrtarisht nga shteti bregdetar.

Neni 6

Shkembinjte

Ne rastet e ishujve te vendosur ne cekina ose te ishujve qe kane bregdet te thepisur, vija baze per matjen e gjerese se ujerave territoriale merret vija e zbatice ne drejtim te detit e shkembit, si tregohet nga simbolet perkatese ne hartat e njohura zyrtarisht nga shteti bregdetar.

Neni 7

Vija baze e drejte

1. Ne vendet, ku bregdeti eshte thellesisht i dhembezuar dhe i prere ose kur eshte nje copez ishulli gjate bregdetit, ne aferi te tij, metoda e matjes se vijes baze mund te shfrytezohet me anen e bashkimit te pikave perkatese dhe duke formuar vijen baze nga e cila matet gjeresia e detit territorial.
2. Kur per shkak te prezences se deltes ose kushteve te tjera natyrore bregdeti eshte shume i paqendrueshem, pikat perkatese mund te zgjidhen nga vija e zbatice me e futur ne det dhe duke marre parasysh regresionin e vazhdueshem e vijes se zbatice, vija baze e drejte do te mbetet efektive per derisa te ndryshohet nga shteti bregdetar ne perputhje me kete Konvente.
3. Heqja e vijave te drejta baze nuk duhet te niset nga zgjatime te dallueshme nga drejtimi i pergjithshem i bregdetit dhe siperfaqet e detit qe shtrihen brenda vijes, duhet qe te jene shume te lidhura me token per te qene subjekt i regjimit te ujerave territoriale.
4. Vijat e drejta baze nuk duhet te hiqen per dhe nga ngritjet e zbatice, perderisa ne te jene te ndertuara fenere ose instalime te ngjashme, qe jane te perhershem mbi nivelin e detit ose me perjashtim te rasteve kur heqja e vijes se drejte baze per e nga lartesime te tilla, ka marre njohje te pergjithshme nderkombetare.
5. Kur metoda e vijes se drejte baze eshte e zbatueshme sipas paragrafit 1, ne percaktimin e vijave baze te vecanta mbi bazen e interesave ekonomike te rajonit ne fjale, mund te merret ne konsiderate realiteti dhe rendesia te cilat jane te evidentuara qarte prej perdorimit te gjate.
6. Sistemi i vijave te drejta baze mund te mos zbatohet nga shteti ne menyre te tille qe te prese detin territorial te shtetit tjeter nga deti i hapur ose nga nje zone ekskluzive ekonomike.

Neni 8

Ujerat e brendshme

1. Me perjashtim te parashikimeve te Pjeses se IV, ujerat ne anen e drejtimit te tokes te vijes baze te detit territorial formojne ujrat e brendshme te shtetit.
2. Kur krijimi i vijave te drejta baze i bere ne perputhje me metoden e permendur ne nenin 7 ka efektin e konsiderimit si ujera te brendshme ne zona, te cilat perpara nuk kane

qene konsideruara si te tilla, atehere do te jete e drejta e konsiderimit si ngushtice sic parashikohet ne kete konvente per keto ujera.

Neni 9 Derdhjet e lumenjve

Ne rast se nje lume derdhet direkt ne det atehere vija baze do te jete nje vije e drejte gjate derdhjes se lumit ndermjet pikave qe bashkojne vijen e zbatices te shtratit te tij.

Neni 10 Gjiret

1. Ky nen lidhet vetem me gjiret brigjet e te cilit i perkasin vetem nje shteti te vetem.
2. Per qellimet e kesaj Konvente, nje gji eshte nje shkallezim i identifikuar mire penetrimi i te cilit eshte ne propocion te tille me gjeresine e grykes se tij sa te permbaje brenda ujera te kufizuara nga toka dhe te perbeje me shume se nje kurbe te bute ne bregdet. Nje shkallezim nuk do te merret ne konsiderate si gji, pervec se kur siperfaqja e tij eshte me e madhe, ose aq e madhe, sa gjysma e rrethit, diametri i te cilit eshte nje vije e drejte e hequr gjatazi grykes se ketij shkallezimi.
3. Per qellimin e matjes, siperfaqja e nje shkallezimi eshte ajo qe shtrihet ndermjet shenjave te zbatices perreth bregut te shkallezuar dhe vijes qe bashkon shenjën e zbatices nga pika e hyrjes natyrale te saj. Kur per aresye te pranise se nje ishulli, nje shkallezim ka me shume se nje gryke gjysma e rrethit duhet te krijohet me nje vije te gjate sa shuma fatale e gjatesise se vijes se hequr gjatazi grykave te ndryshme. Ishujt brenda shkallezimeve do te perfshihen sikur ato te ishin pjese e zones se ujit te shkallezimit.
4. Ne rast se distanca ndermjet shenjave te zbatices te pikes se hyrjes natyrale te nje gjiu nuk kalon 24 miljet detare, nje vije mbyltese mund te hiqet ndermjet dy shenjave te zbatices dhe ujrave te perfshira dhe si rrjedhim ato do te konsiderohen si ujera te brendshem.
5. Kur distanca ndermjet shenjave te zbatices dhe pikes se hyrjes natyrale te nje gjiu kalon 24 miljet detare, duhet hequr nje vije e drejte baze prej 24 milje detare qe mbyll ujerat e gjiut ne ne menyre te tille qe te perfshije nje siperfaqe maksimale te mundeshme uji te barabarte me kete gjatesi.
6. Parashikimet e mesiperme nuk zbatohen per te ashtuquajturat gji " historik " ose ne cdo rast kur eshte zbatuar sistemi i vijave baze te drejte te parashikuara ne nenin 7.

Neni 11 Portet

Per qellimet e kufizimit te detit territorial, vepra portuale te vazhdueshme me permasa te medha, qe formojne nje pjese integrale te sistemit portual, konsiderohen sikur formojne nje pjese te bregut. Pajisjet ne det dhe ishujt artificial nuk do te konsiderohen si vepra portuale.

Neni 12 Radat

Vendqendrimet e radave qe perdoren normalisht per ngarkim, shkarkim dhe qendrimin ne spirance te anijeve, dhe te cilat jane te vendosura pjeserisht ose komplet ne pjesen e jashtme te kufirit te jashtem te detit territorial, jane te perfshira ne detin territorial.

Neni 13

Lartesimet e zbatices

1. Nje lartesisim zbatice eshte nje siperfaqe e formuar ne menyre te natyrshme e tokes, e cila eshte e rrethuar nga dhe mbi ujrat e zbatices, por e permbytur ne periudhen e batices. Kur nje lartesisim zbatice eshte e vendosur pjeserisht ose komplet ne nje distance qe nuk kalon gjeresine e detit territorial nga taka ose ishulli, kjo vije zbatice mund te perdoret si vije baze per matjen e gjeresises te detit territorial.
2. Kur nje lartesisim zbatice eshte komplet i vendosur ne nje distance qe kalon gjeresine e detit territorial nga toka ose ishulli atehere nuk konsiderohet det territorial.

Neni 14

Kombinimi i metodave per percaktimin e vijave baze

Shtetet bregdetare mund te percaktojne vijat baze kundrejt do metode te parashikuara ne nenet e meparshem per te arritur kushte te caktuara.

Neni 15

Kufizimi i detit territorial ndermjet shteteve qe jane balle per balle ose fqinjje

Kur brigjet e dy shteteve jane balle per balle ose ne afersi me njeri-tjetrin asnje nga dy shtetet nuk do te kete te drejten, pervec kur eshte bere nje marreveshje ndermjet tyre, per te zgjeruar detin territorial pertej vijave te mesme pikat e se ciles jane te barazlanguara nga pikat me te aferta te vijave baze nga te cilat matet gjeresia e detit territorial te dy shteteve. Parashikimi i mesiperme nuk zbatohet, megjithate, kur eshte e nevojshme ne rastet e ndonje titulli historik ose rrethana te tjera te vecanta perkufizimin e detit territorial ndermjet te dy shteteve sipas menyrave te mesiperme.

Neni 16

Harta dhe listat e koordinatave gjeografike

1. Vija baze per matjen e gjeresises se detit territorial e percaktuar mbi bazen e neneve 7, 9 dhe 10 ose kufijte qe rrjedhin nga kjo, si dhe vijat e kufirit te hequra ne perputhje me nenin 12 dhe 15 duhet te tregohen ne harta me shkalle te pershtatshme per te percaktuar pozicionin e tyre. Respektivisht, mund te zevendesohet dhe lista e pikave te koordinatave gjeografike me specifikimet e te dhenave gjeodezike.
2. Shtetet bregdetare do te bejne publikimin e duhur te hartave ose listave te tilla te koordinatave gjeografike dhe do t'i depozitojne nje kopje te seciles prej hartave ose listave te tilla tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara,

SEKSIONI I TRETE, KALIMI PAQESOR NE DETIN TERRITORIAL PJESA A RREGULLA TE ZBATUESHME NGA TE GJITHA ANIJET

Neni 17

E Drejta e kalimit paqesor

Mbi bazen e kesaj Konvente, anijet e te gjitha shteteve, bregdetare ose jobregderare
gezojne te drejten e kalimit paqesor nepermjet deterave territoriale.

Neni 18

Kuptimi i kalimit

1. Kalim do te kuptojme lundrimin nepermjet deterave territoriale per qellimet e:
 - a) traversimit te detit pa hyre ne ujerat e brendshme ose prekur nje qendrim ne rade ose pajisje te portit jashte ujerave te brendshme;
 - b) vazhdimit drejt ose nga ujerat e brendshme ose prekjen e nje vendqendrimi ne rade ose pajisje te portit.
2. Kalimi duhet te jete i vazhdueshem dhe i shpejte. Megjithate kalimi perfshin ndalimin dhe ankorimin, por deri ne ate rast qe ai eshte i rastesishem per lundrimin e zakonshem ose behet i nevojshem per arsye te forces madhore ose rreziku ose per qellime te dhenies se ndihmes per njerezit, anijet ose aeroplanet ne rrezik ose avari.

Neni 19

Kuptimi i kalimit paqesor

1. Kalimi eshte paqesor derisa ai nuk eshte paragjykues per paqen, rregullin e mire ose sigurine e shteteve bregdetare ne qofte se ne deterat territoriale ai hyn ne njerin nga aktivitetet e poshteshenuara:
 - a) cdo kercenim ose perdorim i forces kunder sovranitetit, integritetit territorial ose pavaresise politike te shtetit bregdetar ose ne cfaredo menyre tjeter ne thyerjen e parimeve te ligjeve nderkombetare te shkruara ne karten e Kombeve te Bashkuara;
 - b) cdo ushtrim ose praktikim me arme te cdo lloji;
 - c) cdo akt qe ka per qellim mbledhjen e informatave me paramendim per mbrojtjen ose sigurine e shtetit bregdetar.
 - d) cdo akt i propagandes me qellim te nderhyrjes ne mbrojtjen dhe sigurine e shtetit bregdetar;
 - e) leshimit, zbarkimit ose marrjes ne bord te cdo aeroplani;
 - f) leshimit, zbarkimit ose marrjes ne bord te cdo pajisjeje ushtarake;
 - g) ngarkimit ose shkarkimit te cdo lloj malli, parash ose personash ne kundershtrim me ligjet dhe rregullat e doganes, sistemit fiskal, kufirit dhe shendetesise te shtetit bregdetar;
 - h) cdo akti me deshire, ndotje serioze ne kundershtrim me kete Konvente;
 - i) cfaredo aktiviteti peshkimi;
 - j) kryerjes se aktiviteve kerkimore dhe vrojtuese;
 - k) cfaredo akti me qellim nderhyrjeje me cdo sistem komunikimi ose cdo pajisje ose instalim tjeter te shtetit bregdetar;
 - l) cdo aktivitet tjeter qe nuk ka lidhje direkte me kalimin.

Neni 20

Nendeteset dhe mjetet e tjera nenujore

Ne detin territorial nendeteseve dhe mjeteve te tjera nenujore ju kerkohet te lundrojne mbi uje dhe te tregojne flamurin e tyre.

Neni 21

Ligjet dhe rregullat e shtetit bregdetar ne lidhje me kalimin paqesor

1. Shteti bregdetar mund te adaptoje ligje dhe rregulla, ne perputhje me parashikimet e kesaj Konvente dhe rregulla te tjera te ligjeve nderkombetare, ne lidhje me kalimin paqesor nepermjet detit territorial, lidhur me te gjitha ceshtjet ose disa si me poshte:
 - a) sigurine e lundrimit dhe rregullat e trafikut detar;
 - b) mbrojtjes se pajisjeve ndihmese te lundrimit, si dhe pajisjeve e instalimeve te tjera detare;
 - c) mbrojtjes se kablove ose tubacioneve;
 - d) konservimit te rezervave gjalore detare;
 - e) evitimit te thyerjeve te ligjeve dhe rregullave te peshkimit te shtetit bregdetar;
 - f) konservimit te ambientit te shtetit bregdetar dhe parandalimit, kufizimit dhe kontrollimit te ndotjeve;
 - g) kerkimeve shkencore-detare dhe vrojtimeve hidrografike;
 - h) evitimit te thyerjeve te ligjeve dhe rregullave doganore, fiskale, kufirit ose shendetesore te shtetit bregdetar.
2. Ligje dhe rregulla te tilla nuk do te zbatohen per projektet, konstruksionet, ekuipazhet dhe pajisjet e anijeve te huaja perderisa ato plotesojne rregullat e standardeve nderkombetare te pranuar ne pergjithesi.
3. Shteti bregdetar do te jape publikimet e nevojshme per te gjitha ligjet dhe rregullat.
4. Anijet e huaja qe ushtrojne te drejten e kalimit paqesor nepermjet detit territorial duhet te jene ne perputhje me ligjet dhe rregullat e tilla, si dhe te gjitha rregullat nderkombetare te pranuar ne pergjithesi lidhur me parandalimin e perplasjeve ne det.

Neni 22

Vijat e kursit dhe skemat e trafikut te seperuar ne detin territorial

1. Shteti bregdetar, kur eshte e nevojshme te merret ne konsiderate siguria e lundrimit, mund t'i kerkoje anijeve te huaja qe ushtrojne te drejten e kalimit paqesor nepermjet detit te tyre territorial, te perdorin kurse te tilla detare dhe zona te trafikut te seperuar sic mund te projektohen ose pershkruhen ne rregullat e kalimit te anijeve.
2. Ne vecanti mund t'ju kerkohet anijeve cisterne, anijeve me fuqi atomike dhe anijeve qe transportojne substanca ose materiale nukleare ose substanca dhe/ose materiale helmuese e te tjera te rrezikshme, te kufizojne kalimin e tyre vetem ne keto kurse.
Ne projektimin e ketyre kurseve dhe pershkrimin e skemave te trafikut te seperuar sipas ketij neni shteti bregdetar do te marre ne konsiderate :
 - (a) rekomandimet e organizatave nderkombetare kompetente;
 - (b) cdo kanal te perdorur zakonisht per lundrim nderkombetar;

(c) karakteristikat speciale te anijeve dhe kanaleve te vecanta;
(d) densitetin e trafikut.

4. Shteti bregdetar do te tregojte qarte keto vija kursi dhe skema te trafikut te seperuar ne hartat te cilave u duhet bere publikimi i duhur.

Neni 23

Anijet e huaja me fuqi atomike dhe anijet qe transportojne substanca atomike ose substanca helmuese ose te rrezikshme

Anijet e huaja me fuqi atomike dhe anijet qe transportojne substanca atomike ose substanca helmuese ose te rrezikshme, kur ushtrojne te drejten per kalimin paqesor nepermjet detit territorial, duhet te kene me vete dokumente dhe te marrin masa te vecanta parandaluese te vendosura per anije te tilla nga marreveshje nderkombetare.

Neni 24

Detyrat e shtetit bregdetar

1. Shteti bregdetar nuk do te pengojte kalimin paqesor te anijeve te huaja nepermjet detit territorial me perjashtim te rasteve ne perputhje me kete Konvente. Ne vecanti ne zbatimin e kesaj Konvente ose ndonje ngji ose rregulli te adaptuar ne perputhje me Konventen, shteti bregdetar nuk duhet:

a) te vendose kerkesa mbi anijet e huaja, te cilat do te kene efekt praktik te denimit

ose nderhyrjes ne te drejten e kalimit paqesor;

b) te diskriminoje ne forme ose ne fakt, kundrejt anijes se nje shteti ose anijeve qe transportojne mallra per e nga per llogari te cdo shteti.

2. Shteti bregdetar do te beje publikimet perkatese per cdo rrezik lundrimi, per te cilat ai ka njohuri brenda detit territorial.

Neni 25

Te drejtat e mbrojtjes se shtetit bregdetar

1. Shteti bregdetar mund te marre masat e nevojshme ne detin e tij territorial per te parandaluar kalimin qe nuk eshte paqesor.

2. Ne rastet e anijeve qe vazhdojne lundrimin ne drejtim te ujerave te brendshme, shteti bregdetar ka te drejten gjithashtu te marre te gjitha masat e nevojshme per te parandaluar cdo thyerje te kushteve ne mbeshtetje te te cilave lejohet hyrja e ketyre anijeve ne ujerat e brendshme ose prekja e nje porti.

3. Shteti bregdetar pa asnje diskriminim ne forme dhe faktikisht ndermjet anijeve te huaja, mund te pezulloje perkohesisht ne zona te vecanta te detit te tij territorial kalimin e perkohshem te anijeve te huaja ne rast se ky pezullim eshte thelbesor per mbrojtjen e sigurise se tij, duke perfshire dhe ushtrimet me arme. Pezullime te tilla hyjne ne fuqi vetem pas shpalljes se publikimit ne momentin e duhur.

Neni 26

Pagesat qe mund te mblidhen nga anijet e huaja

1. Nuk lejohet te mblidhet asnje pagese nga anijet e huaja per arsye vetem te kalimit te tyre nepermjet detit territorial.
2. Pagesat mund te mblidhen kundrejt anijeve te huaja qe kalojne nepermjet detit territorial, si pagese vetem per sherbime te vecanta qe i jepen anijes. Keto pagesa duhet te mblidhen pa asnje diskriminim.

PJESA B. REGULLA TE ZBATUESHME PER ANIJET TREGTARE DHE QEVERITARE QE OPEROJNE PER QELLIME TREGTARE

Neni 27

Te drejtat e mbrojtjes te shtetit bregdetar

1. Juridiksioni kriminal i shtetit bregdetar nuk do te ushtrohet mbi bordin e anijeve te huaja qe kalojne nepermjet detit territorial per te arrestuar cdo person ose te kryer investigime ne lidhje me cdo krim te kryer ne bordin e anijes gjate kalimit, pervec se ne rastet qe vijojne :
 - a) kur konseguencat e krimit shtrihen edhe mbi shtetin bregdetar;
 - b) ne rast se krimi eshte i llojit qe shqeteson paqen e vendit ose sigurine publike te detit territorial;
 - c) ne rast se eshte kerkuar ndihma e autoriteteve lokale nga kapiteni i anijes ose nga perfaqesuesit diplomatik ose nepunesi i konsullates te flamurit te shtetit;
 - d) ne rast se keto masa jane te nevojshme per ndalimin e trafikut te paligjshem te drogave ose substancave psikotropike.
2. Parashikimet e mesiperme nuk kane efekt mbi te drejten e shtetit bregdetar per te ndermarre masat e autorizuar nga ligji i tij per qellimin e nje arrestimi ose investigimi ne bordin e anijes se huaj qe kalon nepermjet detit territorial pas largimit nga ujerat e brendshme.
3. Ne rastet e parashikuara ne paragrafin 1 dhe 2, shteti bregdetar duhet te njoftoje ne se kapiteni e kerkon axhentin diplomatik ose nepunesin e konsullates te shtetit, flamurin e te cilit ka anija perpara marrjes se ndonje mase dhe duhet te lehtesoje kontaktet ndermjet axhenteve ose nepunesve te tille dhe ekuipazhit te anijes. Ne rastet e emergjences, ky njoftim mund t'i komunikohet gjate kohes qe jane marre masat.
4. Ne konsiderimin nese duhet bere arrestimi dhe ne cfare menyre duhet bere ai autoritetet lokale duhet te kene parasysh interesat e lundrimit.
5. Me perjashtim sic eshte parashikuar ne pjesen XII ose ne lidhje me thyerjet e ligjit dhe rregullave te adaptuara ne perputhje me Pjesen e V, shteti bregdetar mund te mos marre ndonje mase ne bordin e nje anijeje te huaj qe kalon nepermjet detit territorial per arrestimin e cdo personi ose te ndermarre investigime ne lidhje me cdo krim te kryer perpara mberritjes se anijes ne detin territorial, ne rast se anija, qe vjen nga nje port i huaj, eshte vetem duke kaluar nepermjet detit territorial pa hyre ne ujerat e brendshme.

Neni 28

Juridiksioni civil ne lidhje me anijet e huaja

1. Shteti bregdetar nuk duhet te ndaloje ose ktheje nje anije te huaj qe kalon nepermjet detit territorial per qellime te ushtrimit te juridiksionit civil ne lidhje me nje person ne bordin e anijes.
2. Shteti bregdetar mund te mos mbledhe ekzekutimet kunder ose arrestimin e anijes per qellimet e cdo procedure civile, me perjashtim te rasteve te detyrimeve ose pergjegjesive te supozuara ose te ndodhura nga anija gjate ose per qellimet e udhetimit te saj nepermjet ujerave te shtetit bregdetar.
3. Paragrafi 2 eshte pa paragjykim ne te drejten e shtetit bregdetar, ne perputhje me ligjet e tij, per te mbledhur ekzekutimin kunder ose arrestimin, per qellimet e cdo procedure civile, per te arrestuar cdo anije te huaj qe ndodhet ne detin territorial ose qe kalon nepermjet detit territorial, pasi ka lene ujerat e brendshme.

PJESA C. RREGULLA TE ZBATUESHME PER ANIJET E LUFTES DHE ATO QEVERITARE PER QELLIME JOTREGTARE

Neni 29

Definicioni per anijet e luftes

Per qellimet e kesaj konvente, "anije lufte" nenkuptojme nje anije qe i perket forcave ushtarake te nje shteti, e cila mban shenja te jashtme dalluese per anije te tilla te nacionalitetit te saj, nen komanden e nje oficeri te caktuar perkatesisht nga qeveria e shtetit dhe emri i te cilit shprehet ne listen perkatese te sherbimit ose ekuivalencen e saj dhe e drejtuar nga nje ekupazh, i cili eshte nen disiplinën e rregullt ushtarake.

Neni 30

Mosperputhja e anijeve te luftes me ligjet dhe rregullat e shtetit bregdetar

Ne rast se cdo anije lufte nuk zbaton ligjet dhe rregullat e shtetit bregdetar ne lidhje me kalimin nepermjet detit territorial dhe nuk merr ne konsiderate asnje kerkese per te zbatuar ate qe i eshte bere asaj, shteti bregdetar mund t'i kerkoje asaj qe te lere detin territorial menjehere.

Neni 31

Pergjegjesia e shtetit te flamurit per demet e shkaktuara nga nje anije lufte ose anije te tjera qeveritare te operuara per qellime joqeveritare

Shteti i flamurit qe mban anija do te mbaje pergjegjesi nderkombetare per cdo humbje ose demtim qe i shkaktohet shtetit bregdetar te rezultuar nga mosperputhja me nje anije lufte ose anije tjeter qeveritare qe operon per qellime jo tregtare me ligjet dhe rregullat e shtetit bregdetar persa i perket kalimit nepermjet detit territorial ose me parashikimet e kesaj Konvente ose rregullave te tjera te legjislacionit nderkombetar.

Neni 32

Imuniteti i anijeve te luftes dhe anijeve te tjera qeveritare qe operojne per qellime jo tregtare

Me perjashtime te tilla sic permendet ne pjesen A, dhe ne nenin 30 e 31, asgje ne kete Konvente do te ndikojne ne imunitetin e anijeve te luftes dhe anijeve te tjera qeveritare qe operojne per qellime jo - tregetare.

SEKSIONI 4 ZONA NE VAZHDIM

Neni 33

Zone ne vazhdim

1. Ne nje zone ne vazhdim te detit territorial te pershkruar si zona ne vazhdim, shteti

bregdetar mund te ushtroje kontrollin e nevojshem per:

(a) parandalimin e thyerjeve te ligjeve dhe rregullave per doganen, sistemin fiskal, kufirin dhe shendetesine brenda territorit te saj ose detit territorial;

(b) denimin e thyerjeve te mesiperme te ligjeve dhe rregullave te mesiperme te kryera

brenda territorit te saj ose detit territorial.

2. Zona ne vazhdim mund te shtrihet deri ne 24 milje detare nga vijat baze e gjeresise se detit territorial.

PJESA E III NGUSHTICAT E PERDORURA PER LUNDRIM NDERKOMBETAR SEKSIONI 1. PARASHIKIME TE PERGJITHSHME

Neni 34

Statusi ligjor i ujerave qe formojne ngushticat, te cilat perdoren per lundrim nderkombetar

1. Regjimi i kalimit nepermjet ngushticave qe perdoren per lundrim nderkombetar i percaktuar ne kete pjese, nuk do te kete ne asnje menyre ndikim ne statusin ligjor te ujerave qe formojne ngushtica te tilla ose ushtrimin, nga shtetet qe kufizojne ngushticen, per sovranitetin e tyre ose juridiksionin mbi ujera te tilla dhe hapesires ajrore, shtratit dhe nenshtratit te tyre.

2. Sovraniteti dhe juridiksioni i cdo shteti qe kufizon ngushticen ushtrohet mbi bazen e kesaj pjese dhe rregullave te tjera te legjislacionit nderkombetar.

Neni 35

Qellimi i kesaj pjese

Asgje ne kete pjese nuk ndikon :

(a) ne cdo zone te ujerave te brendshme brenda ngushtices, me perjashtim kur percaktimi i vijave baze te ngushtices i bere ne perputhje me metoden e vendosur ne nenin 7, ka efektin e perfshirjes si zone e ujerave te brendshme, e cila nuk eshte marre ne konsiderate me perpara si e tille;

(b) ne statusin ligjor te ujerave pertej detit territorial te shteteve qe kufizojne ngushticen, zona ekonomike ekskluzive ose det i hapur;

(c) ne regjimin ligjor ne ngushtice qe rregullohet krejtesisht ose pjeserisht nga Konventat Nderkombetare afatgjate ne fuqi qe i referohen vecanerisht ngushticave te tilla.

Neni 36

Rruget ne detin e hapur ose rruget qe kalojne nepermjet zonave ekonomike ekskluzive nepermjet ngushticave qe perdoren per lundrime nderkombetare

Kjo pjese nuk zbatohet ndaj nje ngushtice, e cila perdoret per lundrime nderkombetare ne rast se ne re ekziston nje rruge detare e hapur ose nje rruge qe kalon nepermjet nje zone ekonomike ekskluzive te ngjashme persa i perket karakteristikave hidrografike dhe lundrimore per rruge te tilla, pjeset e tjera perkarese te kesaj Konvente, duke perfshire parashikimet qe kane lidhje me lundrimin e fluturimin e lire, zbatohen.

SEKSIONI 2. KALIMI TRANZIT

Neni 37

Qellimi i ketij seksioni

Ky seksion zbatohet per ngushticat te cilat perdoren per lundrim nderkombetar ndermjet nje pjese te detit te hapur ose zone ekonomike ekskluzive dhe pjeses tjeter te detit te hapur ose nje zone ekonomike ekskluzive.

Neni 38

E drejta e kalimit tranzit

1. Ne ngushticat qe referohen ne nenin 37, gezojne te drejten e kalimit tranzit, te gjithë anijet dhe hidroplanet te cilet nuk pengojne, me perjashtim te kesaj, nese ngushtica formohet nga nje ishull i nje shteti qe kufizon ngushticen dhe kontinentit te saj, kalimi tranzit nuk do te zbatohet nese atje ekziston, ne drejtim te detit nga ishulli, nje rruge nepermjet detit te hapur ose zones ekonomike ekskluzive te ngjashme persa i perket karakteristikave hidrografike dhe lundrimore.
2. Kalimi tranzit nenkupton ushtrimin ne perputhje me kete pjese te lirise se lundrimin dhe fluturimit vetem per qellimet e tranzitit te panderprere dhe direkt ne ngushtice ndermjet nje pjese te detit te hapur ose zone ekonomike ekskluzive dhe pjeses tjeter te detit te hapur ose zone ekonomike ekskluzive. Megjithate, kerkesat e kalimit tranzit te vashdueshem dhe sa me te shpejte, nuk perfshijne kalimin nepermjet ngushtices per qellime te hyrjes, lenies ose kthimit nga shteti qe kufizon ngushticen, mbi bazen e kushteve te hyrjes ne kete shtet.
3. Çdo aktivitet, i cili nuk eshte ushtrim i te drejtes per kalimin tranzit nepermjet ngushtices, mbetet subjekt i parashikimeve te zbatueshme te kesaj Konvente.

Neni 39

Detyrat e anijeve dhe hidroplaneve gjate kalimit tranzit

1. Anijet dhe hidroplanet, ndersa ushtrojne te drejten e kalimit tranzit duhet:
 - a) te vazhdojne pa vonese lundrimin ne ose nepermjet ngushtices;
 - b) te heqe dore nga cdo kerccenim ose perdorim force kunder sovranitetit, integritetit

territorial ose pavaresise politike te shteteve qe kufizojne ngushticen ose ne nje menyre tjeter ne thyerjen e parimeve te legjislacionit nderkombetar te bashkengjitura ne Karten e Organizates se Kombeve te Bashkuara.

c) Te heqe dore nga cdo aktivitet, pervec atyre te rastesishme nga menyra normale e kalimit tranzit ne menyre te shpejte e te vazhdueshme, pervecse kur behet e nevojshme per arsye te forces madhore ose nga nje avari;

d) Te jete ne perputhje me parashikimet kesaj pjese.

2. Anijet gjate kalimit tranzit duhet:

a) te jene ne perputhje me rregullat, procedurat dhe praktikat nderkombetare te pranuar ne pergjithesi, ne lidhje me sigurine ne det, duke perfshire rregullat nderkombetare per evitimin e perplasjeve ne det;

b) te jene ne perputhje me rregullat, procedurat dhe praktikat nderkombetare te pranuar ne pergjithesi, ne lidhje me parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve nga anijet.

3. Aeroplanet ne kalimin tranzit duhet:

a) te vrojtojne rregullat e ajrit te vendosura nga organizata nderkombetare e aviacionit Civil, sic ato zbatohen nga avionet civile, avionet shtetror te jene normalisht ne perputhje me masa te tilla sigurie dhe gjate gjithë kohes te operojne duke marre ne konsiderate sigurine e lundrimit;

b) gjate gjithë kohes te monitorizojne frekuencat e radios, te caktuara nga autoritet kompetente te kontrollit te trafikut ajror te caktuara nderkombetarisht ose radio frekuencat perkatese nderkombetare te avarise.

Neni 40

Veprimtarite e kerkimeve shkencore dhe inspektive

Gjate kalimit tranzit, anijet e huaja, duke perfshire anijet detare te kerkimeve shkencore dhe vrojtive hidrografike mund te mos ndermarrin ndonje aktivitet kerkimi ose vrojtimi pa autorizimin e meperparshem te shteteve kufizuese te ngushtices.

Neni 41

Vijat detare dhe zonat e trafikut te seperuar ne ngushticat qe perdoren per lundrim nderkombetar

1. Ne perputhje me kete pjese, Shtetet qe kufizojne ngushticat mund te projektojne vijat detare dhe pershkruajne zona te trafikut te seperuar per lundrim ne ngushtica kur eshte e nevojshme per nxitjen e kalimit te sigurte te anijeve.

2. Shtete te tilla, kur e lejojne rrethanat, te kerkojne dhe pasi kane bere publikimin, te zevendesojne vija te tjera deti ose skema te tjera te trafikut te seperuar per cdo vije deti ose zone te trafikut te seperuar te pershkruara qe me pare prej tyre.

3. Vija e detit dhe zona te tilla te trafikut te seperuar duhet te jene konform rregullave nderkombetare te pranuar ne pergjithesi.

4. Perpara projektimit ose zevendesimit te vijave detare ose pershkrimet, ose zevendesimit te zonave te trafikut te seperuar, shtetet bregdetare qe kufizojne ngushticen do t'i referojne propozimet, organizatave nderkombetare kompetente me qellimin e adaptimit te tyre. Organizata mund te adaptoje vetem ato vija deti dhe skema te trafikut te

seperuar sic mund te bihet dakord me shtetet kufizuese te ngushtices, pas se ciles shtetet mund te projektojne, pershkruajne ose zevendesojne ate.

5. Ne lidhje me nje ngushtice kur vijat e detit ose skemat e trafikut te seperuar nepermjet ujerave te dy ose me shume shteteve kufizuese te ngushtices jane propozuar, shtetet e interesuara do te kooperojne ne formulimin e propozimeve ne konsultim me organizatat nderkombetare kompetente .

6. Shtetet qe kufizojne ngushticen duhet qe te tregojne qarte te gjitha vijat e detit dhe skemat e trafikut te seperuar te projektuara ore pershkruara nga ato ne harta te cilat duhet te publikohen.

7. Anijet ne kalim tranzit duhet te respektojne vijat e detyrueshme te detit dhe skemat e trafikut te seperuar te vendosura ne perputhje me kete nen.

Neni 42

Ligjet dhe rregullat e shteteve qe kufizojne ngushticat ne lidhje me kalimin tranzit

1. Mbi bazen e parashikimeve te ketij seksioni, shtetet kufizuese te ngushticave mund te adaptojne ligje dhe rregulla lidhur me kalimin tranzit nepermjet ngushticave, ne lidhje me te gjitha ose secilen nga sa vijon:

(a) sigurine e lundrimit dhe rregulla te trafikut detar, sic parashikohet ne nenin 41;

(b) parandalimin, kufizimin dhe kontrollin e ndotjes, duke i dhene efekt rregullave nderkombetare ne lidhje me shkarkimin e vajrave, mbeturinave te vajrave dhe substancave te tjera mbytese ne ngushtice;

(c) ne lidhje me anijet e peshkimit, ndalimin e peshkimit, duke perfshire dhe stivimin e vincit te peshkimit;

(d) ngarkimin dhe shkarkimin e cdo malli, monedhe ose personi ne kundershtrim me rregullat dhe ligjet doganore, fiskale, kufirin dhe shendetesine te shteteve qe kufizojne ngushticen.

2. Ligje dhe rregulla te tilla nuk do te bejne diskriminim ne forme ose ne fakt ndermjet anijeve te huaja ose kur ne zbatimin e tyre kane efekt praktik te denimit, goditjes ose nderhyrjes ne te drejten e kalimit tranzit sic percaktohet ne kete seksion.

3. Shtetet kufizuese te ngushticave do te bejne publikimet e duhura per te gjitha ligjet dhe rregullat e tilla.

4. Anijet e huaja qe ushtrojne te drejten e kalimit tranzit do te jene ne perputhje me ligje dhe rregulla te tilla.

5. Shtetet e flamurit qe mban anija ose shtetet e regjistrit te nje aeroplani qe ka imunitet te sovranitetit, te cilat veprojne ne nje menyre te kundert me ligjet dhe rregullat e tilla ose parashikime te tjera te kesaj pjese do te mbajne pergjegjesi nderkombetare per cdo humbje ose dëmtim, i cili rezulton kundrejt shteteve qe kufizojne ngushticen.

Neni 43

Pajisjet e lundrimit dhe sigurise dhe permiresime e ndalesa te tjera, reduktimi dhe kontrolli i ndotjeve

Shtetet perdoruese dhe shtetet qe kufizojne nje ngushtice duhet te kooperojne me marreveshje:

- (a) ne krijimin dhe mirembajtjen ne nje ngushtice te pajisjeve te sigurise dhe lundrimin
ose permiresime re tjera te pajisjeve te lundrimin nderkombetar;
- (b) per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes nga anijet;

Neni 44

Detyrat e shteteve qe kufizojne ngushticat

Shtetet qe kufizojne ngushticat nuk do te pengojne kalimin tranzit dhe do te bejne njoftimet e duhura per cdo rrezik per lundrimin ose fluturimin brenda ose mbi ngushticen per te cilat ato kane dijeni. Nuk do te kete pezullim te kalimit tranzit.

SEKSIONI 3

KALIMI PAQESOR

Neni 45

Kalimi paqesor

1. Regjimi i kalimit paqesor, ne perputhje me pjesen e II, seksioni 3 do te zbatohet ne ngushtica, te cilat perdoren per lundrim nderkombetar:

a) te perjashtuara nga zbatimi i regjimit te kalimit tranzit sipas nenit 38 paragrafi 1;

b) ndermjet nje pjese te detit te hapur ose nje zone ekskluzive ekonomike dhe detit territorial te nje shteti te huaj.

2. Nuk do te kete asnje pezullim te kalimit paqesor nepermjet ngushticave te tilla.

PJESA E IV

SHTETET ARQIPELAG

Neni 46

Perdorimi i termave

Per qellimet e kesaj Konvente:

(a) "Shtete arqipelag" nenkupton nje shtet te perbere i gjithi nga nje ose shume arqipelag dhe mund te perfshije ishuj te tjere;

(b) "arqipelag" nenkupton nje grup ishujsh, duke perfshire nje pjese ishujve, qe nderlidhin ujerat dhe karakteristikat natyrale te cilat jane aq afer te lidhura sa ishuj te tille, ujerat dhe karakteristikat e tjera natyrale formojne nje entitet gjeografik, politik dhe ekonomik ose te cilat historikisht jane konsideruar si te tilla.

Neni 47

Vijat baze te arqipelagut

1. Nje shtet arqipelag mund te heqe vijat baze te drejta te arqipelagut qe bashkojne pikat e ishujve me anesor dhe te cekinave te thata te arqipelagut, me kusht qe brenda vijave baze

te tilla te perfshihen ishujt kryesore dhe nje zone ne te cilen raporti i zones se ujerave mbi raportin e tokes duke perfshire dhe ishujt e vegjel eshte 1 me 1 dhe 9 me 1.

2. Gjatesia e vijave baze te tilla nuk duhet t'i kaloje te 100 miljet detare, me perjashtim qe deri ne 3 per qind e numrit total te vijave baze qe permbyll cdo arqipelag mund te kaloje kete gjatesi, ne maksimumin 125 milje detare.

3. Vizatimi i vijave baze te tilla nuk do te filloje nga nje zgjatje e vleresueshme e konfiguracionit te pergjithshem te arqipelagut.

4. Vija baze te tilla nuk do te vizatohen nga dhe per lartesimet e zbatices me te ulet, perderisa ne to te jete instaluar nje fener ose instalim i ngjashem dhe qe qendron vazhdimisht mbi uje, ose kur lartesimet e zbatices me te ulet jane vendosur te gjitha ose pjeserisht ne nje distance qe nuk kalon gjeresine e detit territorial nga ishulli me i afert.

5. Sistemi i vijave baze te tilla nuk do te zbatohet nga nje shtet arqipelag ne menyre te tille qe te bllokoje nga deti i hapur ose nje zone ekskluzive ekonomike detin territorial te nje shteti tjetet.

6. Ne qofte se nje pjese e ujerave te arqipelagut te nje shteti arqipelag shtrihen ndermjet dy pjeseve te shteteve fqinje me lidhje direkte, te drejttat ekzistuese dhe interesa te tjera te legjitimuara, te cilat shtetet ne fjale i kane ushtruar tradicionalisht ne ujera te tilla dhe te gjitha te drejttat te stipuluara nga marreveshjet midis shteteve do te vazhdojne dhe do te respektohen.

7. Per qellimet e llogaritjes se raportit te ujit mbi token sipas paragrafit 1, zonat e tokes mund te perfshijne ujerat qe shtrihen brenda cekinave te thepisura te ishujve dhe ishujve te vegjel, duke perfshire ate pjese te plateve oqeanike e cila eshte e perfshire ose perafersisht e perfshire me nje zinxhir ishujsh gelqerore dhe cekinash te thata qe shtrihen ne perimetrin e plateve.

8. Vijat baze te hequra ne perputhje me kete nen do te tregohen ne harta te nje shkalle te pershtatshme per te percaktuar pozicionin e tyre. Alternativisht, mund te zevendesohet dhe lista e koordinatave gjeografike te pikave qe tregojne te dhenat gjeodezike.

9. Shtetet arqipelage do te bejne publikimet e duhura te hartave te tilla ose listave te koordinatave gjeografike dhe do te depozitojne nje kopje te seciles harte ose liste tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara.

Neni 48

Dimensionet e detit territorial, zones ne vazhdim, zones ekonomike ekskluzive dhe shelfit kontinental

Gjeresia e detit territorial, zones ne vazhdim, zones ekonomike ekskluzive dhe shelfit kontinental do te matet nga vijat baze te arqipelagut te hequra ne perputhje me nenin 47.

Neni 49

Statusi ligjor i ujerave te arqipelagut, te hapesires ajrore mbi ujerat e arqipelagut dhe te shtratit e nentokes se tyre

1. Sovraniteti i nje shteti arqipelag shtrihet mbi ujerat te perfshira nga vijat baze te arqipelagut te hequra mbi bazen e nenit 47, te pershkruara si ujerat e arqipelgut pa mare parasysh thellesine ose distancen nga bregu.

2. Sovraniteti shtrihet edhe mbi hapësirën ajrore të ujerave të arqipelagut, si dhe mbi shtratin dhe nentoken e tyre, si dhe burimet që permbajnë ato.
3. Ky sovranitet ushtrohet mbi bazën e kësaj pjese.
4. Regjimi i vijave detare të kalimit në ujërat e arqipelagut të vendosura në këto pjesë nga të gjitha pikepamjet e tjera nuk do të ndikojë mbi statusin e ujerave të arqipelagut duke përfshirë dhe vijat e detit ose në ushtrimin nga shteti arqipelag i sovranitetit mbi ujëra të tilla dhe hapësirës të tyre ajrore, shtratit dhe nentokës së tyre, si dhe burimet që permbajnë ato.

Neni 50

Kufijte e ujerave të brendshëm

Brenda ujerave të tij, shteti arqipelag mund të vizatojë vijë mbyllesë për kufirin e ujerave të brendshme, në përputhje me nenin 9, 10, 11.

Neni 51

Marreveshjet ekzistuese, të drejtat tradicionale të peshkimit, si dhe kabllo të ekzistuese nenujore

1. Pa asnjë paragjykim të nenit 49, një shtet arqipelag do të respektojë të gjitha marreveshjet me shtetet e tjera dhe do të njohtë të drejtat tradicionale të peshkimit dhe aktivitete të tjera legjitime të shtetit fqinjë me lidhje direkte, në atë zonë që i perkasin ujerave të arqipelagut. Termat dhe kushtet për ushtrimin e të drejtave dhe aktiviteteve të tilla, duke përfshirë natyrën, shtrirjen dhe hapësirën në të cilën ato zbatohen, me kërkesën e cdo shteti të interesuar, do të rregullohen me marreveshje bilaterale ndërmjet tyre. Të drejta të tilla nuk do të transferohen ose ndahen me shtete të tjera ose shtetasit e tyre.
2. Një shtet arqipelag do të respektojë kabllo nenujore ekzistuese të shtrira nga shtetet e tjera dhe që kalojnë nepermjet ujerave të tyre pa bërë ndonjë hedhje nga taka. Një shtet arqipelag do të lejojë mirembajtjen dhe zëvendësimin e kabllove të tilla me marrjen e njoftimit të duhur përkatës të vendndodhjes së tyre dhe qëllimit për riparim ose zëvendësim të tyre.

Neni 52

E drejta e kalimit paqësor

1. Mbi bazën e nenit 53 dhe pa asnjë paragjykim të nenit 50, anijet e të gjitha shteteve gëzojnë të drejtën e kalimit paqësor nepermjet ujerave të arqipelagut, në përputhje me pjesën e II, seksioni 3.
2. Shteti arqipelag, pa asnjë diskriminim në formë dhe në fakt mbi anijet e huaja mund të pezullojë perkohësisht në zonë të vecanta të ujërave të arqipelagut kalimin paqësor të anijeve të huaja në qoftë se një pezullim i tillë është thelbësor për mbrotjen e sigurisë së tij. Pezullime të tilla do të hyjnë në fuqi vetëm pasi janë publikuar si duhet.

Neni 53

E drejta e kalimit të vijave të arqipelagut

1. Nje shtet arqipelag mund te projektoje vija deti dhe rruge ajrore, te kenaqshme per kalimin e shpejte dhe te vazhdueshem te anijeve te huaja dhe avioneve nepermjet ose mbi ujerat e tij te arqipelagut dhe detin prane territorit.
2. Te gjitha anijet dhe avionet gezojne te drejten e kalimit te vijave te detit ose rrugeve ajrore.
3. Me kalim te vijave te detit arqipelag nenkuptojme ushtrimin ne perputhje me kete Konvente te se drejtes te lundrimit dhe fluturimit ne menyre normale vetem per qellime e kalimi te vazhdueshem, te shpejte dhe pa krijuar pengesa ndermjet njeres pjese te detit te hapur ose nje zone ekonomike ekskluzive dhe pjeses tjeter te detit te hapur ose zones ekonomike ekskluzive.
4. Vija te tilla te detit dhe rrugeve ajrore do te traversojne ujerat e arqipelagut dhe detin territorial prane dhe do te perfshijne te gjitha rruget normale te kalimit te perdorura si rruge te lundrimit ose fluturimit nderkombetar nepermjet ose mbi ujerat e arqipelagut dhe brenda rrugeve te tilla, perderisa anijet jane te interesuara, te gjitha kanalet per lundrim normal, me kusht qe dublikimi i rrugeve me konvenience te njejte ndermjet te njejtës hyrje dhe dalje nuk do te jene te nevojshme.
5. Vija te tilla detare dhe rruge ajrore do te percaktohen me nje seri vijash aksi te vazhdueshme nga pika e hyrjes te rruges se kalimit deri tek pika e daljes. Anijet dhe avionet ne vijat e kalimit te detit arqipelag nuk do te devijojne me shume se 25 milje detare ne drejtim te cdo ane te vijave te tilla te akseve gjate kalimit me kusht qe anijet dhe avionet nuk do te lundrojne me afer bregut se 10 per qind e distances ndermjet pikave me te aferta ne kufijte e ishujve qe kufizojne vijat e detit.
6. Nje shtet arqipelag, i cili projekton vija te detit sipas ketij neni mundet gjithashtu te pershkruaje skema te trafikut te seperuar per kalimin e sigurte te anijeve nepermjet kanaleve te ngushta ne te tilla detare.
7. Nje shtet arqipelag, pas berjes se publikimit te duhur, kur rrethanat e kerkojne mundet te zevendesojte vija te tjera te detit ose skema te trafikut te seperuar per cdo vije te detit ose skeme te trafikut te seperuar te projektuar ose pershkruar qe me pare nga ai.
8. Vija detare dhe skema te tilla te trafikut te seperuar duhet te jene konform rregullave nderkombetare te pranuar ne pergjithesi.
9. Ne projektimin ose zevendesimin e vijave te detit ose pershkrimin e zevendesimin e nje skeme te trafikut te seperuar, shteti arqipelag do t'i referoje propozimet organizatave nderkombetare kompetente me qellimin e adaptimit nga ana e tyre. Organizata mund te adaptoje vetem ato vija dhe skema te trafikut te seperuar si mund te bihet dakord me shtetin arqipelag, pas se ciles shteti arqipelag mund t'i projektoje, pershkruaje ose zevendesojte ato.
10. Shteti arqipelag duhet te tregojte qarte akset e vijave te detit dhe skemat e trafikut te seperuar te projektuara ose pershkruara nga ai ne harta, te cilave u duhet bere publikimi i duhur .
11. Anijet ne kalim ne vijat e detit duhet te respektojne vijat ne fuqi te detit dhe skemat e trafikut te seperuar te krijuara ne perputhje me kete nen.
12. Ne qofte se nje shtet arqipelag nuk projekton vija deti ose rruge ajrore, e drejta e kalimit te vijave te detit mund te ushtrohet nepermjet rrugeve normale te perdorura per lundrimin nderkombetar.

Neni 54

Detyrat e anijeve dhe avioneve gjate kalimit te tyre, aktiviteve te kerkimeve ose zbulimeve, detyrat e shtetit arqipelag dhe ligjet e rregullat e shtetit arqipelag ne lidhje me kalimin e vijave te detit arqipelag

Neni 39, 40, 42, dhe 44 zbatohen mutandi mutandis ne kalimet e vijave te detit arqipelag.

PJESA E V

ZONA EKONOMIKE EKSKLUZIVE

Neni 55

Regjimi specifik ligjor i zones ekonomike ekskluzive

Zona ekonomike ekskluzive eshte nje hapësire pertej dhe prane detit territorial, subjekt i regjimit ligjor te vecante te vendosur ne kete pjese, sipas se ciles te drejtat dhe juridiksioni i shtetit bregdetar dhe te drejtat e lirite e shteteve te tjera udhehiqen nga parashikimet perkatese te kesaj konvente.

Neni 56

Te drejta, juridiksioni dhe detyrat e shtetit bregdetar ne zonat ekonomike ekskluzive

1. Ne zonat ekonomike ekskluzive shtetet bregdetare kane:

(a) te drejtat e sovranitetit per qellimet e eksplorimit dhe shfrytezimit, konservimit dhe menaxhimit te burimeve natyrale, sidoqofshin te gjalla ose jogjallore, ne ujerat super bashkengjitur shtratit te detit dhe ne fundin e detit, si dhe te fundit te nentokes se detit dhe ne lidhje me veprimtari te tjera per shfrytezim ekonomik dhe eksplorim zone, sic jane prodhimi i energjise nga uji, rrymat ose era;

(b) te juridiksionit sic parashikohet ne nenet perkatese te kesaj Konvente persa i perket:

(i) krijimit dhe perdorimit te ishujve artificiale, instalimeve dhe strukturave;

(ii) kerkimeve shkencore detare;

(iii) ruajtjes dhe konservimit te ambientit detar;

(c) te drejtave dhe detyrave te tjera te parashikuara ne kete Konvente.

2. Ushtrimin e te drejtave te tyre dhe zbatimin e detyrave te tyre sipas kesaj Konvente ne zonat ekonomike ekskluzive, shtetet bregdetare do te kene ne vemendjen e duhur ne te drejtat dhe detyrat e shteteve te tjera dhe do te veprojne ne menyre kompatibel me parashikimet e kesaj Konvente.

3. Te drejtat e vendosura ne kete nen ne lidhje me fundin e detit dhe nentoken e tij do te ushtrohen ne perputhje me Pjesen IV.

Neni 57

Gjeresia e zones ekonomike ekskluzive

Zona ekonomike ekskluzive nuk do te shtrihet pertej 200 miljeve detare nga vijat baze prej te cilave matet gjeresia e detit territorial.

Neni 58

Te drejtat dhe detyrat e shteteve te tjera ne zonen ekonomike ekskluzive

1. Ne zonen ekonomike ekskluzive, te gjitha shtetet si ato bregdetare ose te kufizuara vetem me toke, mbi bazen e parashikimeve te kesaj Konvente, gezojne lirine e referuar ne nenin 87 te lundrimin dhe fluturimit, shtrirjes se kablllove nenujore dhe tubacioneve dhe perdorimeve te tjera te ligjshme nderkombetare qe kane lidhje me kete liri, sic jane ato qe lidhen me operimin e anijeve, avioneve tubacioneve dhe kablllove nenujore dhe qe jane kompatibel me parashikime te tjera te kesaj konvente.
2. Neni 88 deri ne 115 dhe rregulla te tjera perkatese te ligjit nderkombetar zbatohen ne zonen ekonomike ekskluzive perderisa ato nuk jane inkompatibel me kete pjese.
3. Ne ushtrimin e te drejtave te tyre dhe ekzekutimin e detyrave te tyre sipas kesaj Konvente ne zonen ekonomike ekskluzive, shtetet duhet te kene vemendjen e duhur ne te drejtat dhe detyrat e shteteve bregdetare dhe duhet te jene ne perputhje me ligjet dhe rregullat e adaptuara nga shtetet bregdetare ne perputhje me parashikimet e kesaj Konvente dhe rregullave te tjera te ligjit nderkombetar perderisa ato nuk jane inkompatibel me kete Pjese.

Neni 59

Bazat per rizgjidhjen e konflikteve qe kane lidhje me atributet e te drejtave dhe juridiksionin e zones ekonomike ekskluzive

Ne rastet kur kjo Konvente nuk i atribuon te drejtat dhe juridiksionin shtetit bregdetar ose shteteve te tjera brenda nje zone ekonomike ekskluzive dhe lind nje konflikt ndermjet interesave te nje shteti bregdetar dhe cdo shteti ose shteteve te tjera, konflikti duhet te zgjidhet mbi bazat e barazise dhe mbi te gjitha rrethanat respektive, duke marre ne konsiderate rendesine perkatese te interesave te perfshira te paleve si dhe gjithashtu interesat e komunitetit nderkombetar si i tere.

Neni 60

Ishujt artificiale, instalimet dhe strukturat ne zonen ekonomike ekskluzive

1. Ne zonen ekonomike ekskluzive, shteti bregdetar do te kete te drejten ekskluzive te ndertoje, te autorizojte dhe rregulloje ndertimin dhe operimin e:
 - (a) ishujve artificial;
 - (b) instalimeve dhe strukturave per qellimet e parashikuara ne nenin 56 dhe qellime te tjera ekonomike;
 - (c) instalimeve dhe strukturave, te cilat mund te ndikojne per ushtrimin e te drejtave te shtetit bregdetar ne zone.
2. Shteti bregdetar do te kete juridiksion ekskluziv mbi te gjitha ishujt artificial, instalimet dhe strukturat, duke perfshire dhe juridiksionin ne lidhje me ligjet dhe rregullat e doganes, sistemin fiskal, shendetin, kufirin dhe sigurine.
3. Njoftimet e duhura duhet te jepen per ndertimet e ishujve te tille artificial, instalimet dhe strukturat dhe mjete te perhershme qe japin lajmerime per prezencen e tyre duhet te

ndertohen. Çdo strukture dhe instalim, e cila abandonohet ose nuk përdoret me, duhet të hiqet për të siguruar lundrim të sigurtë, duke marrë në konsideratë çdo standard ndërkombëtar të pranuar në përgjithësi i krijuar respektivisht nga organizata ndërkombëtare kompetente. Heqje të tilla duhet të marrin parasysh peshkimin, mbrojtjen e ambientit detar dhe të drejtat e detyrat e shteteve të tjera. Publikimet përkatëse duhet të behen për thellesitë, pozicionin dhe dimensionet e çdo instalimi ose stmkture që nuk është hequr krejtësisht.

4. Shteti bregdetar, kur është e nevojshme, mund të krijojë zona sigurie përreth ishujve artificiale, instalimeve dhe strukturave, në të cilat ai mund të marrë masat përkatëse për sigurinë e të dyjave si të lundrimit të sigurtë, ashtu edhe të ishullit artificial, instalimeve dhe strukturave.

5. Gjeresia e zonave të sigurise do të përcaktohet nga shteti bregdetar, duke marrë në konsideratë standardet ndërkombëtare të zbatueshme. Zona të tilla duhet të projektohen për të siguruar që ato janë lidhur arsyeshëm me natyrën dhe funksionin e ishujve artificial, instalimeve dhe strukturave dhe nuk do të kalojnë distancën e 500 metrave përreth tyre, të matur nga secila pike e qosheve të jashtme të tyre, me përjashtim, sic autorizohet nga standardet ndërkombëtare të pranuar në përgjithësi ose sic rekomandohet nga organizatat ndërkombëtare kompetente. Njoftimet e duhura duhet të jepen për zgjatimet e zonave të sigurise.

6. Të gjitha anijet duhet të respektojnë këto zona sigurie dhe duhet të jenë në përputhje me standardet ndërkombëtare të pranuar në përgjithësi përsa i përket lundrimit në afërsi të ishujve artificiale, instalimeve dhe strukturave dhe zonave të sigurise.

7. Ishujt artificial, instalimet dhe strukturat dhe zonat e sigurise përreth mund të mos krijohen kur ndikimi mund të shkaktohet përdorimit të një vije deti të njohur dhe thelbesore për lundrimin ndërkombëtar.

8. Ishujt artificial, instalimet dhe strukturat nuk posedojnë statusin e ishullit. Ato nuk kanë det territorial të tyre dhe prezenca e tyre nuk ndikon në kufirin e detit territorial, zonës ekonomike ekskluzive dhe shelfit kontinental.

Neni 61

Konservimi i burimeve gjallore

1. Shteti bregdetar do të përcaktojë gjuetinë e lejueshme të burimeve gjallore në zonat e tij ekskluzive ekonomike.

2. Shteti bregdetar, duke marrë parasysh dëshmitë me të mira shkencore të vlefshme, duhet të sigurojë nepermjet masave të duhura të menaxhimit dhe konservimit, që mirembajtja e burimeve gjallore në zonën ekonomike ekskluzive nuk rrezikohet nga mbishfrytëzimi. Respektivisht shteti bregdetar dhe organizatat ndërkombëtare kompetente, sidoqofshin nënrajonale, rajonale ose globale duhet të bashkëpunojnë për këto qëllime.

3. Masa të tilla duhet të përgatiten gjithashtu për mirembajtjen dhe rivendosjen e popullimit të specieve që rriten në ato nivele, të cilat mund të prodhojnë rezultate bindëse maksimale, sic çilesohen nga faktoret ambientale dhe ekonomik, duke përfshirë nevojat ekonomike të komunitetit bregdetar të peshkimit dhe kërkesat speciale të vendeve në zhvillim dhe duke marrë në konsideratë hapësirat e peshkimit, ndërvartesinë e rezervave

dhe cdo standard minimal te rekomanduar ne pergjithesi, sidoqofte nenrajonat, rajonal ose global.

4. Ne marrjen e masave te tilla shteti bregdetar do te marre ne konsiderate ndikimin mbi speciet te shoqeruara ose te varura me specie te mbjella me qellimin e mirembajtjes dhe rivendosjes se popullimit te specieve te tilla shoqeruese ose te varura mbi nivelet ne te cilat riprodhimi i tyre mund te behet senozisht kercenues.

5. Informacioni shkencor i vlefshem, perpjekjet statistikore per gjuetine dhe peshkimin dhe te dhena te tjera perkarese per konservimin e rezervave te peshkut do te kontribuohen dhe shkembhen mbi baza te rregullta neperrnjete organizatave nderkombetare kompetente, sidoqofshin nenrajonale, rajonale ose globale, kur eshte e pershtatshme dhe me pjesemarrjen e te gjitha shteteve te interesuara, duke perfshire dhe shtetet, qytetaret e te cileve jane te lejuar per peshkim ne zonat ekskluzive ekonomike.

Neni 62

Perdorimi i burimeve gjallore

1. Shteti bregdetar do te nxise objektivin per perdorimin optimal te burimeve gjallore ne zonat ekonomike ekskluzive pa asnje paragjykim te nenit 61.

2. Shteti bregdetar do te percaktojte kapacitetin e tij per vjeljen e prodhimit te burimeve gjallore te zones ekonomike ekskluzive. Kur shteti bregdetar nuk ka kapacitetin e vjeljes se prodhimit me gjithe kapjen e lejueshme, neperrnjete marreveshjeve ose rregullimeve te tjera duke marre parasysh feramat, kushtet, ligjet dhe rregullat referuar ne paragrafin 4, ju jep te drejten shteteve te tjera te hyjne per supermbledhjen e kapjes se lejueshme, duke patur vemendje te vecante ne parashikimet e neneve 69 dhe 70, vecanerisht ne lidhje me shtetet ne zhvillim te permendura me siper.

3. Ne dhenien e te drejtes per hyrje shteteve te tjera ne zonen e tij ekonomike ekskluzive sipas ketij neni, shteti bregdetar duhet te marre parasysh te gjithe faktoret perkates, duke perfshire, inter- alia, rendesine e burimeve gjallore te hapesires ne ekonomine e shteti bregdetar te interesuar dhe te interesave te tjera kombetare, parashikimet e nenit 69 dhe 70, kerkesat e shteteve ne zhvillim ne nenrajonet ose rajonet ne pjesen e te vjelave te mbiprodhimit dhe nevojave per te minimizuar dislokimin ekonomik ne shtete, qytetaret e te cileve kane peshkuar zakonisht ne zone ose te cilet kane bere perpjekje thelbesore ne kerkimin dhe identifikimin e rezervave.

4. Qytetaret e shteteve te tjera qe peshkojne ne zona ekskluzive ekonomike duhet te jene ne perputhje me masat e konservimit dhe me termat dhe konditat e tjera, te ligjeve dhe rregullave te shtetit bregdetar. Keto ligje dhe rregulla duhet te jene ne perputhje me kete Konvente dhe mund te lidhen inter-alia me:

(a) licensimin e peshkatoreve, anijeve dhe pajisjeve te peshkimit, duke perfshire pagesat e taksave dhe formave te tjera te pagesave, te cilat ne rastin e shteteve bregdetare ne zhvillim mund te konsistojne ne kompesimin e pershtatshem ne fushen financiare te pajisjeve dhe teknologjive persa i perket industrise se peshkimit;

(b) percaktimin e specieve, te cilat mund te peshkohen dhe fiksimin e kuotave te peshkimit, sidoqofte per rezerva te vecanta ose grup rezervash ose te gjuetise per anije per nje periudhe kohe ose per gjuetine nga qytetaret e cdo shteti gjate nje periudhe specifike;

(c) rregullimin e stineve dhe zonave te peshkimit, tipit, madhesise e shumes se rrjetave,

- tipeve, madhesise dhe numrit te anijeve te peshkimit qe mund te perdoren;
- (d) fiksimum e moshes dhe madhesise se peshkut dhe specieve te tjera qe mund te peshkohen;
- (e) specifikimin e informacioneve qe kerkohen nga anijet e peshkimit, duke perfshire statistikat e peshkimit dhe perpjekjeve dhe raportit te pozicionit te anijeve;
- (f) kerkimin, sipas autorizimeve dhe kontrollit te shtetit bregdetar, drejtimin e programeve te kerkimeve te peshkimit specifik dhe rregullimin e drejtimit te kerkimeve te tilla, duke perfshire dhe marrjen e mostrave te gjuetise, paraqitjen e mostrave dhe raportimin e te dhenave shkencore te rezultuara;
- (g) vendosjen e vrojtuesve ose trajnuesve ne bordin e anijeve te tilla nga shteti bregdetar;
- (h) zbarkimin e te gjithes ose nje pjese te gjuetise nga anije te tilla ne portet e shtetit bregdetar;
- (i) termat dhe kushtet ne lidhje me kompanite e perbashketa ose marreveshjeve te tjera te kooperimit;
- (j) kerkesat per trajnim te personelit dhe transferimit te teknologjise se peshkimit, duke perfshire zmadhimin e aftesise se shtetit bregdetar per ndermarrjen e kerkimeve te peshkimit;
- (k) procedural e perdorimit te forces.
5. Shtetet bregdetare do t'ijapin njoftimet e duhura te ligjeve dhe rregullave te konservimit dhe menaxhimit.

Neni 63

Rezervat qe ndodhen brenda zonave ekonomike ekskluzive te dy ose me shume shteteve ose edhe brenda zones ekonomike ekskluzive dhe nje hapësire pertej dhe prane saj

1. Kur e njejta rezerve ose rezerva te specieve te perbashketa ndodhen ne nje zone ekonomike ekskluzive te nje ose me shume shteteve, keto shtete duhet te perpiqen ose direkt, ose nepermjet organizatave perkatese nenrajonale ose rajonale, te bien dakord per marrjen e masave te nevojshme te koordinimit dhe te parashikimeve te kesaj pjese.
2. Kur e njejta rezerve ose rezerva te specieve te perbashketa ndodhen edhe brenda zones ekonomike ekskluzive dhe ne nje siperfaqe pertej dhe prane zones, shteti bregdetar dhe shtetet qe gjuajne per rezerva te tilla ne hapësirat prane, duhet te kerkojne ose direkt, ose nepermjet organizatave respektive nenrajonale ose rajonale, te bien dakord mbi masat e nevojshme per konservimin e ketyre rezervave ne hapësiren prane.

Neni 64

Speciet me emigrim te larte

1. Shteti bregdetar dhe shtetet e tjera, qytetaret e te cileve peshkojne ne rajon per specie me emigrim te larte te listuara ne aneksin I, do te kooperojne direkt ose nepermjet organizatave perkatese nderkombetare me qellimin e sigurimit te konservimit dhe nxitjes se objektivit per perdorim optimal te specieve te tilla nepermjet rajonit, edhe brenda e pertej zones ekonomike ekskluzive. Ne rajonet per te cilat nuk ekziston nje organizate perkatese nderkombetare, shteti bregdetar dhe shtetet e tjera, qytetaret e te cileve

mbledhin keto specie ne rajon do te kooperojne per te krijuar nje organizare te tille dhe te marrin pjese ne punimet e saj.

2. Parashikimet e paragrafit 1 zbatohen ne plotesim te parashikimeve te tjera te kesaj pjese.

Neni 65

Sisoret detare

Asgje ne kete pjese nuk do te kufizojte te drejtat e shtetit bregdetar ose kompetencat e nje organizate nderkombetare, respektivisht, per te ndaluar, kufizuar ose rregulluar shfrytezimin e sisoreve detare me strikt sesa parashikohet ne kete pjese. Shtetet do te kooperojne me qellimin e konservimit te sisoreve detare dhe ne rastin e cetaceansve ne vecanti, do te punojne nepermjet organizatave nderkombetare respektive per konservimin e tyre, menaxhimin dhe studimin.

Neni 66

Rezervat e specieve anadromous

1. Shtetet, ne te cilat rezervat anadromous kane origjinen lumore do te kene interesimin prioritar dhe pergjegjesine per rezerva te tilla.

2. Shteti origjine i rezervave anadromous duhet te siguroje konservimin e tyre me anen e krijimit te masave rregulluese perkatese per peshkimin ne te gjitha ujerat ne drejtim te tokes per kufirin e jashtem te zones ekonomike ekskluzive dhe per peshkimin te parashikuar ne paragrafm 3 (b). Shtetet origjine, pas konsultimeve qe referohen ne paragrafet 3 dhe 4 per peshkimin e ketyre rezervave, mund te krijojne kapjen totale te lejueshme per rezervat qe kane origjinen ne lumenjte e tyre.

3. (a) Peshkimi per rezervat anadromous duhet te udhehiqet vetem ne ujerat ne drejtim te tokes nga kufiri i jashtem i zones ekonomike ekskluzive, me perjashtim te rasteve kur ky parashikim do te rezultojte dislokimin ekonomik per nje shtet pervecse shtetit te origjines. Ne lidhje me peshkime te tilla pertej kufijve te jashtem te zones ekonomike ekskluzive, shtetet e interesuara do te mbajne konsultime me qellimin e arritjes se nje marreveshjeje mbi termat dhe kushtet e njepeshkimi te tille duke i dhene vemendjen e duhur kerkesave te konservimit dhe nevojës se shtetit te origjines ne lidhje me keto rezerva.

(b) Shteti i origjines do te bashkepusoje ne minimizimin e dislokimit ekonomik ne peshkimin nga shtetet e tjera te ketyre rezervave, duke marre ne konsiderate gjuajtjen normale dhe llojet e operimit te shteteve te tilla dhe te gjitha hapesirat, ne te cilat ndodh nje peshkim i tille.

(c) Shteteve qe ju referohet nenparagrafi (b), te cilet marrin pjese me marreveshje me shtetin e origjines ne masat per rinovimin e rezervave anadromous, vecanerisht me shpenzime per kete qellim, do t'u jepet nje konsiderate e vecante nga shteti i origjines ne mbledhjen e rezervave qe e kane origjinen ne lumenjte e tyre.

(d) Zbatimi i rregullave ne lidhje me rezervat anadromous penej zonave ekonomike ekskluzive do te jete me marreveshje nga shteti i origjines dhe shteteve te tjera te interesuara.

4. Ne rastet kur rezervat anadromous emigrojnë ne drejtim ose nepermjet ujerave ne drejtim te tokes te kufirit te jashtem te zones ekonomike ekskluzive te shtetit, pervecse shtetit te origjines, shtete te tilla do te kooprojnë me shtetin e origjines persa i perket konservimit dhe menaxhimit te rezervave te tilla.
5. Shteti i origjines se rezervave anadromous dhe shtetet e tjera qe peshkojnë keto rezerva duhet te bejne marreveshje per zbatimin e parashikimeve te ketij neni kur eshte e pershtatshme, nepermjet organizatave rajonale.

Neni 67

Speciet Catadromous

1. Nje shtet bregdetar, ne te cilin speciet catadromous kalojnë pjesen me te madhe te ciklit te jetes se tyre, do te kene pergjegjesine per menaxhimin e ketyre specieve dhe do te sigurojnë hyrjen dhe daljen e peshqve emigrues.
2. Mbledhja e specieve catadromous do te drejtohet vetem ne ujerat ne drejtim te tokes nga kufijte e jashtem te zones ekonomike ekskluzive. Kur drejtohet ne zonat ekonomike ekskluzive, mbledhja duhet te jete subjekt i ketij neni dhe parashikimeve te tjera te kesaj konvente ne lidhje me peshkimin ne keto zona.
3. Ne rastet kur peshqit catadromous emigrojnë nepermjet nje zone ekonomike ekskluzive te nje shteti tjetër, sidoqofshin peshqit e rinj ose ne moshe te pjekurise drejtimi, duke perfshire dhe mbledhjen e peshqve te tille do te rregullohet nga marreveshje ndermjet shteteve te pemendura ne paragrafin 1 dhe shteteve te tjera te interesuara. Marreveshje te tilla duhet te sigurojnë menaxhimin racional te specieve dhe te marrin ne konsiderate pergjegjesite e shteteve te pemendura ne paragrafin 1 per mirembajtjen e specieve.

Neni 68

Speciet sedentare

Kjo pjese nuk zbatohet per speciet sedentare sic percaktohet ne nenin 77 paragrafi 4.

Neni 69

Te drejtat e shteteve me kufij tokesore

1. Shtetet me kufij tokesor do te kene te drejten te marrin pjese mbi baza te barabarta ne shfrytezimin e nje pjese perkatese te mbiprodhimit te qenieve gjallore te nje zone ekonomike ekskluzive te shtetit bregdetar te te njejtit nenrajon ose rajon, duke marre ne konsiderate rrethanat perkatese ekonomike dhe gjeografike te te gjitha shteteve te interesuara dhe ne perputhje me parashikimet e ketij neni dhe neneve 61 e 62.
2. Termat dhe modalitetet e pjesemarrjeve te tilla do te krijohen nga shtetet e interesuara nepermjet marreveshjeve bilaterale, nenrajonale dhe rajonale duke marre parasysh inter-alia:
 - (a) nevojen e shmangies se ndikimeve demtuese te komunitetit te peshkimit ose industrise se peshkimit te shtetit bregdetar;
 - (b) zmadhimin ne te cilin shtete te kufizuara vetem me toke, ne perputhje me parashikimet e ketij neni, marrin pjese ose kane te drejte te marrin pjese sipas

marreveshjeve bilaterale, nenrajonale ose rajonale ne shfrytezimin e burimeve gjallore te zones ekonomike ekskluzive ose shtetet e tjera bregdetare;

(c) zmadhimin ne te cilin shtete te kufizuara vetem me toke dhe shtete me disavantazh gjeografik marrin pjese ne shfrytezimin e burimeve gjallore te zones ekonomike ekskluzive te shtetit bregdetar, si dhe nevojat e vazhdueshme per te shmangur ngarkesen per cdo shtet te vetem bregdetar ose nje pjese te tij;

(d) nevojat per ushqim te popullsive te shteteve respektive.

3. Kur kapaciteti mbledhes i shtetit bregdetar afrohet ne nje pike, te cilen e ben ate te afte te mbledhe te gjitha gjuetine e lejueshme te burimeve gjallore ne zonn e tij ekonomike ekskluzive, shteti bregdetar dhe shtetet e tjera te interesuara do te koeporojne ne krijimin e rregullave te barabarta mbi baza bilaterale, nenrajonale ose rajonale per te lejuar pjesemarrjen e shteteve ne zhvillim te kufizuara vetem me toke te te njejtave nenrajone ose rajone per shfrytezim te burimeve gjallore, te zones ekonomike ekskluzive te shteteve bregdetare te nenrajonit ose rajonit, sic mund te jete e pershtatshme nga rrethanat dhe termat per te kenaqur te gjitha palet. Ne zbatimin e ketij parashikimi faktoret e permendur ne paragrafin 2 do te merren gjithashtu ne konsiderare.

4. Shtetet e zhvilluara te kufizuara vetem me toke, sipas parashikimeve te ketij neni, do te kene te drejten te marrin pjese ne shfrytezimin e burimeve gjallore vetem ne zonat ekonomike ekskluzive te shteteve bregdetare te te njejtit nenrajon ose rajon, duke patur parasysh zgjerimin e shtetit bregdetar per te cilin ai i jep te drejten shteteve te tjera per burimet gjallore te zones se tij ekonomike ekskluzive, duke marre ne konsiderare nevojten e minimizimit te ndikimeve demtuese ne komunitetin e peshkimit dhe dislokimin ekonomik ne shtetet, qytetaret e te cileve kane peshkuar zakonisht ne zone.

5. Parashikimet e mesiperme nuk paragykojne rregullimet e rena dakord ne nenrajonet ose rajonet ku shtetet bregdetare mund te garantojne shtetet e kufizuara vetem me kufij tokesor te te njejtave nenrajone ose rajone te drejta te njejtave ose preferenciale per shfrytezimin e burimeve gjallore ne zonen ekonomike ekskluzive.

Neni 70

Te drejtat e shteteve me disavantazh gjeografik

1. Shtetet me disavantazh gjeografik do te kene te drejten te marrin pjese ne baza te barabarta ne shfrytezimin e pjeseve te barabarta mbi mbledhjen e burimeve gjallore te zones ekonomike ekskluzive te shteteve bregdetare te te njejtit nenrajon ose rajon, duke marre ne konsiderate rrethanat perkatese ekonomike dhe gjeografike te te gjitha shteteve te interesuara ne perputhje me parashikimet e ketij neni dhe te neneve 61 e 62.

2. Per qellimet e kesaj pjese "shtete me disavantazh gjeografik", do te nenkuptojme shtetet bregdetare qe kufizojne detersa te mbyllura ose gjysem te mbyllura, situata gjeografike e te cileve varet nga shfrytezimi i burimeve gjallore te zones ekonomike ekskluzive te shteteve te tjera ne nenrajon ose rajon per furnizimin e duhur te peshqve, per qellime te ushqimit te popullsive se tyre ose nje pjese te kesaj dhe shteteve bregdetare, te cilat nuk mund te reklamojne asnje zone ekonomike ekskluzive per llogari te tyre."

3. Termat dhe modalitetet e nje pjesemarrje te tille do te krijohen nga shtetet e interesuara nepermjet marreveshjeve, bilaterale, nenrajonale ose rajonale duke marre ne konsiderate inter-alia:

- (a) nevojat per te shmangur efektin demtues te unitetit te peshkimit ose industrise se peshkimit te shtetit bregdetar;
- (b) shtrirjen ne te cilen shtetet me disavantazh gjeografik, ne perputhje me parashikimet e ketij neni, jane duke marre pjese ose kane te drejta te marrin pjese sipas marreveshjeve ekzistuese bilaterale, nenrajonale ose rajonale ne shfrytezimin e burimeve gjallore te zones ekonomike ekskluzive te shteteve te tjera bregdetare;
- (c) shtrirjen ne te cilen shtetet me disavantazh gjeografik dhe shtetet e kufizuara vetem me kufij tokesor marrin pjese ne shfrytezimin e burimeve gjallore te zones ekonomike ekskluzive te shtetit bregdetar dhe nevojën e vazhdueshme per te shmangur nje pengese te vecante per cdo shtet bregdetar te vetem ose nje pjese te tij;
- (d) nevojat per ushqim te popullsisë se shteteve respektive.

4. Kur kapaciteti mbledhes i shtetit bregdetar i afrohet nje pike qe e lejon ate te mbledhe gjuetine e lejueshme komplet te burimeve gjallore ne zonen ekonomike ekskluzive, shteti bregdetar dhe shtetet e tjera te interesuara do te bashkepunojne ne krijimin e marreveshjeve te barabarta mbi baza, bilaterale, nenrajonale ose rajonale per te lejuar pjesemarrjen nga shtetet ne zhvillim me disavantazh gjeografik te te njejtit nenrajon ose rajon ne shfrytezimin e burimeve gjallore te zones ekonomike ekskluzive te shteteve bregdetare te nenrajonit ose rajonit, sic mund te jete e pershtatshme mbi termat dhe rrethanat qe kenaqin te gjitha palet. Ne zbatimin e ketij parashikimi, faktoret e permendur ne paragrafin 3 do te merren gjithashtu ne konsiderate.

5. Shtetet e zhvilluara me disavantazh gjeografik, sipas parashikimeve te ketij neni kane te drejta te marrin pjese ne shfrytezimin e burimeve gjallore vetem ne zonat ekonomike ekskluzive te shteteve te zhvilluara bregdetare te te njejtit nenrajon ose rajon duke pasur parasysh qe gjate zgjerimit nga shteti bregdetar ne dhenien e lejes shteteve te tjera per burimet gjallore te zones se tij ekskluzive ekonomike, eshte marre parasysh nevoja per minimizimin e ndikimeve demtuese kundrejt komunitetit peshkatar dhe dislokimin ekonomik ne shtetet, qytetaret e te cileve kane peshkuar zakonisht ne zone.

6. Parashikimet e mesiperme jane pa paragjykim te rregullave te rena dakord ne nenrajonet ose rajonet, ku shtetet bregdetare te te njejtit nenrajon ose rajon, ose te drejtave preferenciale per shfrytezimin e burimeve gjallore ne zonen ekonomike ekskluzive.

Neni 71

Mozbatimi i nenit 69 dhe 70

Parashikimet e nenit 69 dhe 70 nuk zbatohen ne rastet e nje shteti bregdetar, ekonomia e te cilit eshte komplet e varur nga shfrytezimi i burimeve gjallore te zones ekonomike ekskluzive.

Neni 72

Kufizimet ne transferimin e te drejtave

1. Te drejta e parashikuara ne nenet 69 dhe 70 per shfrytezimin e burimeve gjallore nuk do te transferohen direkt ose indirekt tek shtetere treta ose tek qytetaret e tyre me qira ose license, duke krijuar kompani te perbashketa ose cdo menyre tjeter, e cila ka efektin e nje transferimi te tille, pervecse kur eshte rene dakord ndryshe nga shtetet e interesuara.

2. Parashikimi i mesiperm nuk parandalon shtetet e interesuar per teknologji dhe ndihme financiare nga shtete te tjera ose organizatat nderkombetare, me qellim te lehtesimit te ushtrimit te te drejtave te neneve 69 dhe 70, me kusht qe ajo nuk ka ndikimin e referuar ne paragrafin 1.

Neni 73

Kontrolli i legjislacionit dhe rregullave nga shteti bregdetar

1. Shteti bregdetar, ne ushtrimin e te drejtave te tij te sovranitetit per shfrytezim, eksplorim, konservim dhe menaxhim te burimeve gjalore ne zonat ekonomike ekskluzive do te marre masa te tilla, duke perfshire edhe hipjen ne anije, inspektimin, arrestimin dhe procedurat gjyqesore, sic mund te jene te nevojshme per te siguruar perputhjen me ligjet dhe rregullat e adaptuara nga ai ne konformitet me kete Konvente.
2. Anijet e arrestuara dhe ekuipazhet e tyre do te lirohen me shpejtesi pasi te kene postuar nje garanci ose siguri te tjera.
3. Denimet e shtetit bregdetar per thyerjet e ligjeve dhe rregullave te peshkimit ne zonat ekonomike ekskluzive mund te mos perfshijne burgimin ne mungese te marreveshjeve, ne te kundert nga shtetet e interesuara ose ndonje forme tjerer te denimit fizik.
4. Ne rastet e arrestimit ose bllokimit te anijeve te huaja shteti bregdetar, menjehere do te njoftoje shtetin flamurin e te cilit mban anija, nepermjet kanaleve perkatese per veprimet e marra te cdo denimi te vendosur.

Neni 74

Kufizimi i zones ekonomike ekskluzive ndermjet shteteve me brigje balle per balle ose me brigje prane njeri-tjetrit

1. Caktimi i kufijve te zones ekonomike ekskluzive ndermjet shteteve me brigje balle per balle ose brigje fqinje me njeri-tjetrin do te kryhet me marreveshje mbi bazat e ligjeve nderkombetare, sic referohet ne nenin 38 te Statutit te Gjykates Nderkombetare te Drejtesise, ne menyre qe te arrihen zgjidhje te barabarta.
2. Nese nuk mund te arrihet nje marreveshje brenda nje periudhe kohe te arsyeshme, shtetet e interesuara do t'i drejtohen procedurave te parashikuara ne Pjesen e 15.
3. Ne pritje te marreveshjeve sic parashikohet ne paragrafm 1, shtetet e interesuara nen shpirtin e bashkepunimit dhe mirekuptimit do te bejne cdo perpjekje ne rregullimet e perkohshme te nje natyre praktike dhe gjate kesaj periudhe tranzicioni nuk duhet te keqesojne ose pengojne ne arritjen e marreveshjes perfundimtare. Rregullime te tilla do te jene pa asnje paragjykim ne caktimin e kufijve perfundimtar.
4. Kur eshte nje marreveshje ne fuqi, ndermjet shteteve te interesuara, ceshtjet ne lidhje me kutizimin e zones ekonomike ekskluzive, duhet te percaktohen ne perputhje me kete marreveshje.

Neni 75

Harta dhe listat e koordinatave gjeografike

1. Ne mbeshtetje te kesaj pjese, kufiri i jashtem i zones ekonomike ekskluzive dhe vijat e kufizimit te hequra ne perputhje me nenin 74, do te tregohen ne harta te nje shkalle ose

shkalleve te pershtatshme per te percaktuar pozicionin e tyre. Kur eshte e pershtatshme, listat e koordinatave gjeografike te pikave me specifikimet e te dhenave gjeodezike, mund te zevendesojne vijat e kufirit te jashtem ose vijat e kufirit.

2. Shteti bregdetar do te beje publikime e duhura te hartave te tilla ose te listave te koordinatave gjeografike dhe do te depozitoje nje kopje te seciles harte ose liste tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara.

PJESA VI

SHELFI KONTINENTAL

Neni 76

Percaktimi i shelfit kontinental

1. Shelfi kontinental i nje shteti bregdetar perfshin fundin e detit dhe nenburimet e zones nenujore qe shtrihet pertej detit te tij territorial nepermjet nje zgjatimi natyral te territorit te tij tokesor ne qoshen e jashtme te kornizes kontinentale ose ne nje distance prej 200 milje nga vijat baze nga te cilat matet gjeresia e detit territorial, kur qoshja e jashtme e kornizes kontinentale nuk shtrihet deri ne kete distance.

2. Shelfi kontinental i shtetit bregdetar nuk do te kaloje pertej kufijve te parashikuar ne paragrafet 4 dhe 6.

3. Korniza kontinentale perfshin zgjatimin e zhytur te mases se tokes te shtetit bregdetar, dhe perbehet nga fundi i detit dhe rezervat nenujore te shelfit, cekinave dhe pjeseve te ngritura. Kjo nuk perfshin fundin e oqeanit te thelle me greminat dhe rezervat nenujore.

4. (a) Per qellimet e kesaj Konvente, shteti bregdetar do te krijojte anen e jashtme te kornizes kontinentale kurdohere qe korniza kalon 200 miljet detare nga vijat baze me te cilat matet gjeresia e detit territorial me ose:

(i) nje vije e hequr ne perputhje me paragrafin 7 me refencen e pikave me te dala fikse ne secilen nga keto, trashesia e shkembinjve sedimentare eshte 1 per qind e distances me te shkurter nga pika te tilla deti ne kemben e rrafshit kontinental;

(ii) nje vije e hequr ne perputhje me paragrafin 7 me refencen e pikave fikse ne nje distance prej 60 milje detare deti ne kemben e rrafshit kontinental.

(b) Ne mungese te fakteve per te kunderten, komba e rrafshit kontinental do te percaktohet

si pika e ndryshimit maksimal ne shkallezimin e bazes se saj.

5. Pikat fikse qe perfshijne vijen e kufirit te jashtem te shelfit kontinental ne fundin e detit, te hequr ne perputhje me paragrafm 4 (a) (i) dhe (ii) ose nuk do te kaloje 350 milje detare nga vijat baze me te cilat matet gjeresia e ujerave territoriale ose nuk do te kaloje 100 milje detare nga izobata me thellesi 2500 metra, e cila eshte nje vije qe lidh thellesite 2500 m.

6. Pa permendur parashikimet e paragrafit 5, mbi shkembinjte nenujor, kufiri i jashtem i shelfit kontinental nuk do t'i kaloje 350 miljet detare nga vijat baze me te cilat maten ujerat territoriale. Ky paragraf nuk zbatohet per lartesimet nenujore qe jane komponente natyrale te kornizes kontinentale, sic eshte plateja e tij, cekinat, kepet etj.

7. Shteti bregdetar do te heqe kufijt e jashtem te shelfit te tij kontinental, kur ky shelf shtrihet mbi 200 milje detare nga vija baze nga e cila matet gjeresia e detit territorial, me vija te drejta qe nuk kalojne 60 milje detare ne gjatesi dhe qe lidhin pika fikse te percaktuara nga koordinatat e gjerese dhe gjaresise gjoografike.

8. Njoftimet mbi kutijte e shelfit kontinental pertej 200 miljeve nga vijat baze me te cilat matet gjeresia e detit territorial do t'i paraqitet nga shtetet bregdetare komisionit te kufijve te shelfit kontinental te krijuar sipas aneksit II mbi bazat e perfaqesimit te barabarte gjeografik. Komisioni do te beje rekomandimet per shtetet bregdetare mbi ceshtjet e krijimit te kufijve te jashtem te shelfit kontinental. Kufijte e shelfit te krijuar nga shteti bregdetar mbi bazat e ketyre rekomandimeve do te jene perfundimtare dhe do te bashkelidhen.

9. Shteti bregdetar do te depozitoje tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara hartat dhe informacionet perkatese, duke perfshire dhe te dhenat gjeodezike, duke pershkruar vazhdimisht kufijte e jashtem te shelfit te tij kontinental. Sekretari i Pergjithshem do te beje publikimet e duhura persa me siper.

10. Parashikimet e ketij neni nuk paragjykojne ceshtjet e kufirit te shelfit kontinental ndermjet dy shteteve me brigje balle per balle ose dy shteteve fqinje.

Neni 77

Te drejtat e shtetit bregdetar mbi shelrm kontinental

1. Shteti bregdetar ushtron mbi shelfin kontinental te drejtat e sovranitetit per qellimet e eksplorimit dhe shfrytezimit te burimeve natyrore te tij.
2. Te drejtat e referuara ne paragrafin 1 jane ekskluzive ne sensin qe nese shteti bregdetar nuk eksploron shelfin kontinental ose shfrytezon burimet natyrore te tij, asnje nuk mund te ndermarre keto aktivitete pa konsensusin e shprehur te shtetit bregdetar.
3. Te drejtat e shtetit bregdetar mbi shelfin kontinental nuk varen nga pushtimi efektiv ose me nocione, ose nga cdo proklamim i shprehur.
4. Burimet natyrale te referuara ne kete pjese konsistojne ne mineralet, dhe burimet e tjera jogjallore te fundit te detit dhe nenujit, se bashku me organizmat e gjalla qe i perkasin specieve sedentare, qe do te thote, organizmave te cilat, ne kohen e te mbledhurit, ose jane te palevizshme, ose poshte fundit te detit, ose jane te pamundura te levizin ne kontakte fizike konstante me fundin e detit ose nenujin.

Neni 78

Statusi ligjor i ujerave dhe hapesires ajrore fqinje dhe te drejtat dhe lirite e shteteve te tjera

1. Te drejtat e shtetit bregdetar mbi shelfin kontinental nuk ndikojne ne statusin ligjor te ujerave dhe hapesires ajrore fqinje mbi keto ujera.
2. Ushtrimi i te drejtave te shtetit bregdetar mbi shelfin kontinental nuk duhet te thyeje ose rezultoje ne nje nderhyrje te pajustificueshme per lundrimin dhe te drejta te tjera dhe lirite e shteteve te tjera, si parashikohet ne kete Konvente.

Neni 79

Kabllo nenujore dhe tubacionet ne shelfin kontinental

1. Te gjitha shtetet kane drejte te shtrijne kabllo nenujore dhe tubacione ne shelfin kontinental, ne perputhje me parashikimet e ketij neni.

2. Mbi hazen e te drejtave te tij per marrjen e masave te arsyeshme per eksplorimin e shelfit kontinental, shfrytezimin e burimeve te tij natyrore dhe parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes nga tubacionet, shteti bregdetar mund te mos pengoje shtrirjen ose mirembajtjen e kablove ose tubacioneve te tilla.
3. Heqja e kurseve per shtrirjen e tubacioneve te tilla ne shelfin kontinental eshte subjekt i pranimet nga shteti bregdetar.
4. Asgje ne kete pjese nuk do te ndikojne ne te drejten e shtetit bregdetar te krijojne kushte per kabllot ose tubacione qe hyjne ne territoret ose detin e tij territorial ose ne juridiksionin e tij mbi kabllot ose tubacionet e konstruara ose perdorura ne lidhje me shfrytezimin e shelfit te tij kontinental ose shfrytezimin e burimeve te tij, ose operimin e ishujve artificiale, instalimeve dhe strukturave nen juridiksionin e tij.
5. Kur shtrohen kabllot dhe tubacione nenujore, shtetet do te kene vemendjen e duhur per kabllot dhe tubacionet qe jane ne pozicion. Ne vecanti, mundesite e riparimit te kablllove ose tubacioneve ekzistuese nuk do te paragjykohen.

Neni 80

Ishujt artificial, instalimet dhe strukturat ne shelfin kontinental

Neni 60 zbatohet mutatis-mulandis per ishujt artificial, instalimet dhe strukturat mbi shelfin kontinental.

Neni 81

Shpimi ne shelfin kontinental

Shteti bregdetar do te kete te drejten ekskluzive te autorizojne dhe rregulloje shpimet ne sheltin kontinental per te gjitha qellimet.

Neni 82

Pagesat dhe kontributet ne lidhje me shfrytezimin e shelfit kontinental pertej 200 miljeve

1. Shteti bregdetar do te kryeje pagesa ose kontribute ne lidhje me shfrytezimin e burimeve jogjallore te shelfit kontinental pertej 200 miljeve detare nga vijat baze nga te cilat matet gjeresia e detit territorial.
2. Pagesat dhe kontributet do te behen vjetore ne lidhje me te gjitha prodhimin hapësirës pas pese vjeteve te para te prodhimit ne kete pjese. Per 6 vjete tarifa e pageses ose kontributit do te jete 1 per qind e vleres se volumit te prodhimit ne kete pjese. Tarifa do te rritet 1 per qind per cdo vit ne vazhdim deri ne 12 vjet dhe do te mbetet pas kesaj 7 per qind. Prodhimi nuk perfshin burimet e perdorura ne lidhje me shfrytezimin.
3. Nje shtet ne zhvillim, i cili eshte nje importues neto te nje burimi mineral te prodhuar ne shelfin e tij kontinental, eshte i perjashtuar nga berja e nje pagese te tille ose kontributi ne lidhje me kete burim minerali.
4. Pagesat dhe kontributet do te behen nepermjet Autoritetit, i cili ia shperndan ate Shteteve Pale te kesaj Konvente, mbi bazat e kriterave te pjesve te barabarta, duke marre parasysh interesat dhe nevojat e shteteve ne zhvillim, ne menyre te vecante shteteve me pak te zhvilluara dhe shteteve te kufizuara vetem me toke ndermjet tyre.

Neni 83

Kufizimi i shelfit kontinental ndermjet shteteve me bregdet balle per balle ose shteteve fqinje

1. Kufiri i shelfit kontinental ndermjet shteteve me bregdet balle per balle ose fqinje realizohet me marreveshje mbi bazat e ligjit nderkombetar, sic referohet ne nenin 38 te Statutit te Gjykates Nderkombetare te Drejtesise, me qellim te arritjes se nje zgjidhjeje te barabarte.
2. Nese nuk arrihet nje marreveshje brenda nje periudhe te arsyeshme kohe, shtetet e interesuara do t'i drejtohen procedurave te parashikuara ne Pjesen e 15.
3. Duke pritur marreveshjet sic parashikohet ne paragrafin 1, shtetet e interesuara mbi bazen e deshires per kooperim dhe mirekuptim, do te bejne te gjitha perpjekjet per te bere rregulla te perkohshme te natyres praktike dhe gjate kesaj periudhe tranzicioni, nuk do te pengojne ose demtojne arritjen e marreveshjes perfundimtare. Rregulla te tilla do te jene pa asnje paragjykim ne percaktimin e kufirit perfundimtar.
4. Kur ekziston nje marreveshje ne fuqi ndennjet shteteve te interesuar, ceshtjet qe kane lidhje me kufirin e shelfit kontinental do te percaktohen ne perputhje me parashikimet e kesaj marreveshjeje.

Neni 84

Hartat dhe listat e koordinatave gjeografike

1. Mbi bazen e kesaj pjese, vijat e kufirit te jashtem te shelfit kontinental dhe vijat e kufirit te hequra ne perputhje me nenin 83, do te tregohen ne harta te shkalleve te pershtatshme per percaktimin e pozicionit te tyre. Kur shihet e dobishme, listat e koordinatave gjeografike te pikave qe specifikojne te dhenat gjeodezike mund te zevendesohen per vijat e kufirit te jashtem ose vijat e kufirit.
2. Shteti bregdetar do te beje publikimet e duhura te hartave ose listave te tilla te koordinatave gjeografike dhe do t'i depozitoje nje kopje te seciles harte te tille ose liste tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara dhe ne keto raste, duke treguar vijat e kufirit te jashtem te shelfit kontinental, nga autoriteti i Sekretarit te Pergjithshem.

Neni 85

Tunelet

Kjo pjese nuk paragjykon te drejten e shtetit bregdetar te shfrytezoje nenujin me mjete te tunelizimit, perkatesisht ne thellesite e ujit mbi nentoken.

PJESA E VII
DETI I HAPUR

SEKSIONI 1
PARASHIKIME TE PERGJITHSHME

Neni 86

Zbatimi i parashikimeve te kesaj pjese

Parashikimet e kesaj pjese zbatohen ne te gjitha pjeset e deterave qe nuk jane perfshire ne zonen ekonomike ekskluzive ne detin territorial ose ne ujerat e brendshme te nje shteti, ose ne ujerat arqipelage te te njejtit arqipelag. Ky nen nuk perfshin ndonje thyerje te lirive qe gezojne shtetet ne zonat ekonomike ekskluzive ne perputhje me nenin 58.

Neni 87

Liria ne detin e hapur

1. Deterat e hapur jane te hapur per te gjitha shtetet, pavaresisht se jane bregdetar ose te kufizuar vetem me toke. Liria ne deterat e hapur ushtrohet sipas kushteve te paraqitura nga kjo Konvente dhe nga rregulla te tjera te ligjit nderkombetar. Ajo perfshin inter-alia, si per shtetet bregdetare, ashtu dhe per shtetet qe kufizohen vetem me toke:

(a) lirine e lundrimit;

(b) lirine e fluturimit;

(c) liria e shtrimit te kabllve dhe tubacioneve nenujore mbi bazen e Pjeses se VI;

(d) lirine per te konsruktuar ishuj artificial dhe instalime te tjera te lejuara nga ligji nderkombetar mbi bazen e Pjeses se VI;

(e) lirine e peshkimit mbi bazen e kushteve te paraqitura ne seksionin 2;

(f) lirine e kekimeve shkencore, mbi bazen e pjeses se VI dhe 13.

(2) Keto liri do te ushtrohen nga te gjithashtetet duke pasur parasysh interesat e shteteve te tjera ne ustrimin e lirise se tyre te detit te hapur dhe gjithashtu duke patur parasysh te drejtat sipas kesaj Konvente ne lidhje me veprimtarite ne kete hapesire

Neni 88

Rezervimi i deterave te hapur per qellime paqesore

Detrat e hapur do te rezervohen per qellime paqesore.

Neni 89

Pavlefshmeria e reklamimeve te sovranitetit mbi deterat e hapur

Asnje shtet nuk mund te reklamoje vendosjen ne cdo pjese te detit te hapur sovranitetin e tij.

Neni 90

E drejta e lundrimit

Çdo shtet, pavaresisht se eshte bregdetar ose i kufizuar vetem me kufij tokesor, ka te drejten e lundrimit me anijet qe mbajne flamurin e tij ne detin e hapur.

Neni 91

Kombesia e anijeve

1. Çdo shtet do të fiksojë kushtet për garantimin e kombësive ndaj anijeve për regjistrimin e anijeve në territorin e tij dhe për të drejtën e ngritjes së flamurit të tij. Anijet kanë kombësine e shtetit, flamurin e të cilit kanë të drejtë të mbajnë. Gjithmone duhet të ketë një lidhje ndërmjet shtetit dhe anijes.

2. Çdo shtet do t'i leshojë anijeve, të cilave u ka garantuar të drejtën e ngritjes së flamurit, dokumentin e flamurit për këto çështje.

Neni 92

Statusi i anijeve

1. Anijet do të lundrojnë nën flamurin e një shteti vetëm, përveç në rastet të jashtëzakonshme të parashikuara me shkrim në traktatet ndërkombëtare ose në këto Konvente, do të jenë subjekt i juridiksionit ekzkluziv të tyre në detet e hapur. Një anije mund të mos ndryshojë flamurin e saj gjatë një lundrimi ose kur është në një port, përveç në rastet e një transferimi real të pronësive ose të ndryshimit të regjistrimit.

2. Një anije, e cila lundron sipas flamurit të dy ose më shumë shteteve, duke përdorur atë të konvencioneve, mund të mos reklamohet asnjë nga kombësitë, në lidhje me shtetet e tjera dhe mund të pranohet si një anije pa kombësi.

Neni 93

Anijet që mbajnë flamurin e Kombeve të Bashkuara, të agjencive të specializuara të saj dhe Agjencisë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike

Nenet e mësipërme nuk paragjykojnë çështjet e anijeve që punojnë për shërbime zyrtare të Kombeve të Bashkuara, agjencive të specializuara të tyre ose Agjencisë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike, që mbajnë flamurin e kësaj organizate.

Neni 94

Detrat e flamurit të shtetit

1. Çdo shtet, do të ushtrojë me efektivitet juridiksionin e tij dhe kontrollin për çështje

sociale, teknike dhe administrative mbi anijet që mbajnë flamurin e tij.

2. Në vecanti çdo shtet do të:

(a) mbajë një regjister të anijeve që përmban emrat dhe të dhënat e anijeve që mbajnë

flamurin e tij, me përjashtim të atyre të përjashtuara nga rregullat ndërkombëtare të pranuar në përgjithësi për a i përket madhësisë së vogël të tyre;

(b) marrë juridiksionin sipas ligjeve të brendshme të tij mbi çdo anije që mban flamurin e tij, mbi kapitenin, oficerat dhe ekuipazhin në lidhje me çështjet sociale, teknike dhe administrative që kanë lidhje me anijen.

3. Çdo shtet do të marrë masa të tilla për anijet që mbajnë flamurin e tij, të cilat janë të nevojshme për sigurinë në det, duke adaptuar para se gjithash inter-alia masa për:

(a) konstruksionin, pajisjet dhe lundrueshmerinë e anijes;

(b) ekuipazhimin e anijes, kushtet e punës dhe trajnimin e ekuipazhit, duke marrë parasysh instrumentat ndërkombëtare në zbatim;

(c) perdorimin e sinjaleve, mirembajtjen e komunikimit dhe parandalimit te perplasjeve.

4. Masa te tilla do te perfshijne ato te nevojshme per sigurimin:

(a) qe cdo anije, perpara regjistrimit dhe si rrjedhim me vone ne intervale kohe perkatese, eshte kontrolluar nga nje kontrollor anijesh i kualifikuar dhe ka ne bord harta te tilla, publikime lundrimi dhe pajisje lundrimi e instrumenta, te cilat jane te nevojshme per lundrimin e sigurte te anijes;

(b) qe secila anije ka ne drejtim nje kapiten, oficerat, te cilet mbajne nje certifikate te navale dhe qe ekuipazhi eshte i mjaftueshem ne kualifikim dhe numer per tipin, madhesine makinerine dhe pajisjet e anijes;

(c) qe kapiteni, oficerat dhe me tej respektivisht ekuipazhi eshte kompatibel dhe rregullat nderkombetare qe kerkohen per vrojtim lidhur me sigurine e jetes ne det, parandalimin e perplasjeve, parandalimin, kufizimin dhe kontrollin e ndotjes se ambientit dhe mirembajtjen e komunikimit me radio.

5. Ne marrjen e masave te kerkuara nga paragrafet 3 dhe 4 cdo shteti i kerkohet te veproje konform rregullave nderkombetare te pranuar ne pergjithesi, procedurave dhe praktikave dhe te marre te gjitha masat, te cilat mund te jene te nevojshme per sigurimin e vrojtimit.

6. Nje shtet, i cili ka arsye te qarta per te besuar, qe juridiksioni dhe kontrolli i duhur ne lidhje me nje anije nuk eshte ushtruar, mund t'i raportoje faktet shtetit, flamurin e te cilit mban anija. Me marrjen e nje raporti te tille shteti, flamurin e te cilit mban anija, do te investigoje ceshtjet dhe nese eshte e pershtatshme, do te marre cdo veprim te nevojshem qe te rregulloje situaten.

7. Cdo shtet do te kerkoje mbajtjen e nje seance perpara nje personi ose personave te kualifikuar ne menyre te kenaqshme ne cdo avari detare ose incident te lundrimit ne detin e hapur qe perfshin nje anije, qe mban flamurin e nje shteti dhe qe shkakton humbjen e jetes ose plagosjes serioze te nje qytetari te nje shteti tjetër ose deme serioze ndaj anijeve ose instalimeve te nje shteti tjerer ose ambientit detar. Shteti i flamurit dhe shteti tjetër do te bashkepunojne ne udheheqjen e cdo hetimi te mbajtur nga ky shtet tjetër per cdo avari detare te tille ose incident te lundrimit.

Neni 95

Imuniteti i anijeve luftarake ne deterat e hapur

Anijet e luftes ne deterat e hapur kane imunitet te plote nga juridiksioni i cdo shteti, pervec shtetit flamurin e te cilit mban.

Neni 96

Imuniteti i anijeve te perdorura vetem per sherbime jotregtare qeveritare

Anijet qe jane prone ose operohen nga nje shtet dhe qe perdoren vetem per qellime qeveritare jotregtare, ne dererat e hapur, do te kene imunitet te plote nga juridiksioni i cdo shteti, pervec shtetit flamurin e te cilit mban.

Neni 97

Juridiksioni penal ne ceshtjet e perplasjeve ose cdo incident tjetër gjate lundrimit

1. Ne rast te perplasjeve ose ndonje incidenti tjetër gjatë lundrimit në lidhje me një anije në detrat e hapur dhe që përfshin me përgjegjësi juridike ose disiplinore kapitenin ose persona të tjerë me shërbim në anije, mund të mos ngrihen as procedura penale dhe as disiplinore kundrejt personave të tillë, me përjashtim të autoriteteve gjyqësore dhe administrative ose të shtetit flamurin e të cilit mban anija, ose të shtetit ku një person i tillë është qytetar.
2. Në çështjet disiplinore, shteti i cili ka leshuar një certifikatë kapitenit ose një certifikatë aftësie ose licensë do të jetë vetë kompetent, pas një procesi gjyqësor, që të shpallë heqjen e certifikatave të tilla, edhe kur mbajtësi nuk është qytetar i shtetit, i cili ka leshuar certifikatën.
3. Asnjë arrestim ose bllokim i anijes nuk do të urdherohet nga çdo autoritet, përveç atyre të shtetit flamurin e të cilit mban anija.

Neni 98

Detyra për të dhënë ndihmë

1. Çdo shtet do t'i kërkojë kapitenit të anijes flamurin e të cilit mban, përderisa nuk paraqet rrezik për anijen, ekuipazhin dhe pasagjeret:
 - a) që të japë ndihmë çdo personi të gjetur në det në rrezik ose që ka humbur;
 - b) të vazhdojë lundrimin me të gjithë shpejtësinë e mundshme në drejtim të personave në rrezik, nëse informohet që ka nevojën e tyre për ndihmë, përderisa një veprim i tillë pritët nga ai;
 - c) pas një përplasje, të japë ndihmën anijes tjetër, ekuipazhit të saj dhe pasagjerëve dhe nëse është e mundur, të informojë anijet e tjera për emrin e anijes së tij, portin e regjistrimit dhe portin me të afërt që do të shkojë.
2. Secili shtet bregdetar do të nxirë krijimin, operimin dhe mirëmbajtjen e një shërbimi të pershtatshëm dhe efektiv të kerkim shpëtimit në lidhje me sigurinë në det dhe kur rrethanat e kërkojnë, me anën e rregullimeve miqësore rajonale, kooperimin me shtetet fqinje për këtë qëllim.

Neni 99

Ndalimi i transportimit të sklleverve

Secili shtet do të marrë masat efektive për parandalimin dhe denimin e transportit të sklleverve me anijet e autorizuara që perdorin flamurin e tij dhe të parandalojë perdorimin e paligjshëm të flamurit të tij për këtë qëllim. Çdo skllav që gjendet në bordin e anijes pavarësisht nga flamuri, ipso fakto do të lirohet.

Neni 100

Detyra për kooperim për shtypjen e piraterisë

Të gjitha shtetet do të koeporojnë në masën maksimale të mundshme për shtypjen e piraterisë në detrat e hapur ose në çdo vend tjetër jashtë juridiksionit të çdo shteti.

Neni 101

Percaktimi i termit te piraterise

Pirateri do te perbeje cdo akt i meposhtem:

a) çdo akt ilegal i forces ose bllokimit ose cdo akt i vjedhjes, i kryer per qellime private nga ekuipazhi ose pasagjeret e nje anije private ose hidroplani privat dhe i drejtuar:

(i) ne deterat e hapur, kunder nje anijeje ose hidroplani tjeter ose kunder personave dhe prones ne bordin e anijeve dhe hidroplaneve te tille;

(ii) kunder nje anijeje, hidroplani, personave ose prones ne nje vend jashte juridiksionit te cdo shteti.

b) cdo akt i pjesemarrjes me vullnet ne nje operacion te nje anije ose nje hidroplani me dijenine te fakteve qe e bejne ate anije pirate ose hidroplan pirat.

c) cdo akt i nxitjes ose i lehtesimit me ndergjegje te nje akti qe pershkruset ne nenparagrafin (a) dhe (b).

Neni 102

Pirateria me nje anije luftarake, qeveritare ose hidroplan qeveritar ekuipazhi i te ciles ka rebelim

Aktet e piraterise, sic pershkruhen ne nenin 101, te kryera nga nje anije lufte, qeveritare ose hidroplan qeveritar ekuipazhi i te ciles ka rebeluar dhe ka marre anijen ose hidroplanin nen kontroll, futen tek aktet e kryera nga nje anije ose hidroplan privat.

Neni 103

Definicioni i anijeve ose hidroplaneve pirate

Nje anije ose hidroplan konsiderohet si anije ose hidroplan pirat, ne qofte se mendohet qe nga personat nen kontroll te saj te perdoret per qellime te kryerjes se nje nga aktet e referuara ne nenin 101. E njejta zbatohet ne qofte se anija ose hidroplani eshte perdorur per kryerjen e cdo akti te tille per aq gjate, sa te mbetet nen kontrollin e personave fajtor per kete akt.

Neni 104

Bllokimi ose humbja e kombesise se nje anije ose hidroplani pirat

Nje anije mund t'i bllokohet kombesia e saj, megjithese ajo eshte bere anije ose hidroplan pirat. Bllokimi ose humbja e kombesise percaktohen nga ligji i shtetit nga i cili ka rrjedhur kjo kombesi.

Neni 105

Arrestimi i nje anijeje ose hidroplani pirat

Ne detrat e hapur ose ne cdo vend tjeter jashte juridiksionit te cdo shteti, secili shtet mund te arrestoje nje anije ose hidroplan pirat ose nje anije dhe hidroplan i marre nga pirateria dhe nen kontrollin e pirateve dhe te arrestoje personat dhe pronen ne bord. Gjykata e shtetit, e cila ndermerr arrestimin, mund te vendose mbi gjobitjen dhe gjithashtu mund te

vendose veprimet qe do te ndermerren ne lidhje me anijen, hidroplanin ose pronen, mbi bazen e te drejtave te paleve te treta qe veprojne mbi bazat e mirebesimit.

Neni 106

Pergjegjsia per arrestimin pa faktet e duhura

Kur nje arrestim i nje anijeje ose hidroplani per dyshime ne pirateri eshte kryer pa fakte te qarta, shteti, i cili ben nje arrestim do te jete pergjegjes perpara shtetit, kombesine e te ciles zoreron anija ose hidroplani per cdo humbje ose demtim te shkaktuar nga arrestimi.

Neni 107

Anijet dhe hidroplanet, te cilat jane te ngarkuara per te arrestuar per llogari te piraterise.

Nje arrestim per ceshtje piraterie mund te kryhet vetem nga anije te luftes ose hidroplane luftarake, ose anije e hidroplane te tjere te shenuar qarte dhe te identifikueshem se jane ne sherbim te qeverise dhe autorizuar per kete qellim.

Neni 108

Trafiku i paligjshem i drogave narkotike ose substancave psikotropike

1. Te gjitha shtetet do te kooperojne ne shtypjen e trafikut ilegal te drogave narkotike dhe substancave psikotropike te implikuara ne anijet, ne deterat e hapur ne kundershtrim me konventat nderkombetare.
2. Çdo shtet, i cili ka fakte te arsyeshme qe te besojte se nje anije, e cila mban flamurin e tij, eshte e implikuar ne trafikun e paligjshem te drogave narkotike ose substancave psikotropike mund te kerkoje bashkepunimin e shteteve te tjera per te shtypur trafiqe te tilla.

Neni 109

Radioemetimi i paautorizuar nga deterat e hapur

1. Te gjitha shtetet do te bashkepunojne ne shtypjen e radioemetimit te paautorizuar nga deterat e hapur.
2. Per qellimet e kesaj Konvente, "radioemetim i paautorizuar" nenkupton transmetimin e sinjaleve te radios ose televizive nga nje anije ose instalim ne deterat e hapur me qellim qe te merret nga publiku ne pergjithesi ne kundershtrim me rregullat nderkombetare, por duke perjashtuar transmetimin e thirrjeve per rrezik.
3. Çdo person i implikuar ne radioemetim te paautorizuar mund te procedohet perpara nje gjykate te:
 - (a) shtetit, flamurin e te cilit mban anija;
 - (b) shtetit te regjistrimit te instalimit;
 - (c) shtetit ne te cilin personi ka kombesine;
 - (d) cdo shteti ku transmetimi mund te merret;
 - (e) cdo shtet ku radiokomunikimet e autorizuar vuajne nga interferenca;

4. Mbi deterat e hapur, nje shtet qe ka juridiksion ne perputhje me paragrafin 3 mundet, ne perputhje me nenin 110, te arrestoje, cdo person ose anije te implikuar ne radioemetim te paautorizuar dhe te bllokoje aparaturat e radioemetimit.

Neni 110

E drejta e vizites

1. Me perjashtim te rasteve kur aktet e nderhyrjes rrjedhin nga forca e traktateve, nje anije lufte e cila takon ne del te hapur nje anije te huaj, pervecse nje anije, e cila zoteron imunitet te plote ne perputhje me nenet 95 dhe 96, nuk ka justifikim qe te kontrolloje ate, pervecse kur ka deshmi te arsyeshme per te dyshuar se:

(a) anija eshte e perfshire ne pirateri;

(b) anija eshte e perfshire ne tregtine e sklleverte;

(c) anija eshte e perfshire ne emitime te paautorizuara dhe shteti flamurin e te cilit ka anija luftarake ka juridiksionin sipas nenit 109;

(d) anija eshte pa kombesi;

(e) megjithese mban nje flamur te huaj ose refuzon ta tregoje flamurin e saj, ajo ne realitet eshte e te njejtit nacionalitet si dhe anija e luftes.

2. Ne rastet e parashikuara ne paragrafin 1, anija luftarake mund te procedoje per te verifikuar te drejten e anijes per mbajtjen e flamurit. Per kete qellim, ajo mund te dergoje tek anija ne dyshim, nje varke nen komanden e nje oficeri. Nese dyshimi mbetet edhe pas kontrollimit te dokumentave, ajo mund te procedoje ne kontrole te metejshme ne bordin e anijes, te cilat duhet te kryhen me te gjitha konsideraten e mundshme.

3. Nese dyshimi provohet te jete i pabazuar dhe me kusht qe anija qe kontrollohet nuk ka shkaktuar ndonje veprim qe ta justifikojte ate, ajo duhet te kompesohet per cdo humbje ose demtim qe i eshte shkaktuar asaj.

4. Keto parashikime zbatohen mutatis mutandis edhe per avionet ushtarake.

5. Keto parashikime zbatohen gjithashtu per cdo anije tjeter te autorizuar ose avion, i cili eshte i identifikueshem dhe qe shihet qarte qe eshte ne sherbim te qeverise.

Neni 111

E drejta e kontrollit te menjehershem

1. Kontrolli i menjehershem i nje anijeje te huaj mund te ndermerret kur autoritetet kompetente te shtetit bregdetar kane arsye te qarta te besojne se anija ka thyer ligjet dhe rregullat e ketij shteti. Nje kontroll i tille mund te filloje kur anija e huaj ose nje nga barkat e saj eshte brenda ujerave te brendshme, ujerave te arqipelagut detit territorial ose zones se zgjatur te shtetit qe kontrollon dhe mund te vazhdohet jashte detit territorial ose zones se zgjatur vetem nese kontrolli nuk eshte nderprere. Nuk eshte e nevojshme qe ne kohen kur anija e huaj eshte ne detin territorial ose ne zonen e zgjatur merr urdhrin per te ndaluar anijen qe jep urdherin duhet patjeter te jete brenda ujerave territoriale ose ne zonen e zgjatur. Nese anija e huaj eshte brenda zones se zgjatur, si percaktohet ne nenin 33, kontrolli mund te ndermerret vetem nese ka patur ndonje thyerje te te drejtave per mbrojtjen per te cilen zona eshte krijuar.

2. E drejta e kontrollit te menjehershem do te zbatohet murati mutandis per thyerje ne zonat ekskluzive ekonomike ose ne zonat e shelfit kontinental, duke perfshire zonat e

sigurise perreth instalimeve ne shelfin kontinental, mbi bazen e ligjeve dhe rregullave te shtetit bregdetar te zbatueshme ne perputhje me kete Konvente per zonat ekonomike ekskluzive ose shelfin kontinental, duke perfshire zona te tilla sigurie.

3. E drejta e kontrollit te menjehershem pushon qe ne momentin qe anija e kontrolluar hyn ne detin territorial te shtetit te saj ose te nje shteti te trete.

4. Kontrolli i menjehershem nuk do te quhet se ka filluar perderisa anija qe do te kontrolloje mendon se me mjetet e praktikueshme, te cilat mund te jene te vlefshme qe anija qe kontrollohet ose nje nga varkat e saj ose mjete te tjera duke punuar si nje ekip, e perdorin anijen qe do kontrollohet si nje anije meme dhe ajo ndodhet brenda kufijve te detit territorial, ose sipas rastit, brenda zones se zgjatur ose zones ekonomike ekskluzive ose shelfit kontinental. Kontrolli mund te fillohet vetem pasi eshte dhene nje sinjal viziv ose auditiv per te ndaluar ne nje distance qe eshte e mjaftueshme per ta degjuar ose shikuar sinjalin nga anija e huaj.

5. E drejta e kontrollit te menjehershem mund te ushtrohet vetem nga anije ose aeroplane luftarake ose anije dhe avione te tjere me shenja te qarta dhe te identifikueshme se jane ne sherbim qeveritar dhe te autorizuar per kete qellim.

6. Kur kontrolli i menjehershem kryhet nga nje avion:

(a) parashikimet e paragrafit 1 deri ne 4 do te zbatohen mutatis mutandis;

(b) avioni qe jep urdher per te ndaluar duhet vete te kontrolloje aktivisht anijen derisa nje anije ose avion tjetër i shtetit bregdetar te shoqeruar nga avione arrijne te marrin persiper kontrollin, pervecse kur avioni eshte vete ne gjendje qe te arresroje anijen. Nuk eshte i mjaftueshem justifikimi per nje arrestim jashte ujerave territoriale, kur anija pothuajse shikohet dobet nga avioni dhe kjo te merret si ofendim ose dyshim per ofendim, derisa as nuk eshte dhene urdher as per te ndaluar dhe as per te kontrolluar nga vete avioni ose avione te tjere ose anije, te cilat vazhdojne kontrollin pa nderprerje

7. Lirimi i nje anijeje te arrestuar brenda juridiksionit te nje shteti dhe cuarja e saj ne nje port te ketij shteti per qellime e nje hetimi perpara autoriteteve kompetente mund te mos reklamohet vetem mbi ceshtjen se anija gjate rruges se udhetimit te saj u shoqeruar ne nje pjese te saj nepermjet pjeseve te zones ekonomike ekskluzive ose ne detera te hapur ne rast se rrethanat e bejne kete te nevojshme.

8. Kur nje anije eshte ndaluar ose arrestuar jashte detit territorial ne rrethana te cilat nuk e justifikojne ushtrimin e te drejtes per kontroll te menjehershem, ajo duhet kompesuar per cdo dem ose humbje qe mund t'i kete ndodhur si rezultat i sa me siper.

Neni 112

E drejta shtrimit te kablove dhe tubacioneve nenujore

1. Te gjitha shtetet kane te drejte te shtrojne kablo dhe tubacione nenujore ne fundin e deterave te hapur poshte shelfit kontinental.

2. Neni 79 paragrafi 5 zbatohet per kablo dhe tubacione te tilla.

Neni 113

Thyerja ose demtimi i nje kabli ose tubacioni nenujor

Çdo shtet do te adaptoje ligjet dhe rregullat e nevojshme qe parashikojne se thyerja ose demtimi nga nje anije qe mban flamurin e tij ose nga persona subjekt i juridiksionit te tij

te nje kablli nenujor poshte deterave te hapur te bere me qellim ose nepermjet neglizhences te denueshme, ne menyre te tille qe te behet pergjegjes per nderprerje te komunikimit telefonik ose pengoje telegrafine dhe ne menyre te ngjashme per thyerjen e tubacioneve nenujore ose kablllove te tensionit te larte qe duhet te jete i denueshem me gjobe. Keto parashikime do te zbatohen gjithashtu ne menyre qe te drejtojne llogaritjet ose per rezultatet ne thyerje te tilla ose demtime. Megjithate, keto nuk do te zbatohen per cdo thyerje ose demtim te shkaktuar nga persona, te cilet veprojne kryesisht me objekte te legjitilluara ose qe shpetojne jeten e tyre ose anijet e tyre, pasi kane marre te gjitha masat e nevojshme per te evituar keto thyerje ose demtime.

Neni 114

Thyerja ose demtimi nga pronaret e nje kablli ose tubacioni nenujor te nje kablli ose tubacioni nenujor tjeter

Çdo shtet do te adaptoje ligje dhe rregulla te nevojshme per te parashikuar qe, nese personat mbeshtetur ne juridiksionin e tyre, te cilet jane pronaret e kablllove ose tubacioneve ne deterat e hapur, gjate shtrimit ose riparimit te ketyre kablllove ose tubacioneve, shkaktojne nje thyerje ose demtim tek nje kabell ose tubacion tjeter, ata do te perballojne koston e riparimeve.

Neni 115

Zhdemtimi per humbjet e ndodhura per evitimin e demtimit te nje kablli ose tubacioni nenujor

Çdo shtet do te adaptoje ligje dhe rregulla te nevojshme per te siguruar qe pronaret e anijeve, te cilet provojne se ata kane sakrifikuar nje spirance, nje rrjete ose cdo mjet peshkimi, ne menyre qe te shmangin demtimin e nje kablli ose tubacioni nenujor do te shperblehen nga ponari i kabllit ose tubacionit nenujor, me kusht qe pronaret e anijes te kene marre te gjitha masat e arsyeshme parandaluese qe perpara.

SEKSIONI 2 KONSERVIMI DHE MANAXHIMI I BURIMEVE GJALLORE NE DETERAT E HAPUR

Neni 116

E drejta per te peshkuar ne detrat e hapur

Te gjitha shtetet kane te drejten per qytetaret e tyre te perfshihen ne peshkimin ne deterat e hapur mbi bazen e:

- (a) detyrimeve nga traktatet e tyre:
 - (b) te drejtave dhe detyrave, si dhe interesave te shteteve bregdetare te parashikuara,
- inter-alia ne nenin 63 paragrafi 2 dhe nenet 64 e 67:
- (c) parashikimeve te ketij neni.

Neni 117

Detyrat e shteteve per te adaptuar ne lidhje me qytetaret e tyre masat per konservimin e burimeve gjallore te deteve te hapur

Te gjitha shtetet kane detyrime te marrin masa te tilla per qytetaret e tyre respektivisht qe mund te jene te nevojshme ose te bashkepunojne me shtetet e tjera, per marrjen e masave te tilla per konservimin e burimeve gjallore ne detet e hapura.

Neni 118

Bashkepunimi i shteteve ne konservimin dhe menaxhimin e burimeve gjallore

Shtetet do te bashkepunojne me njeri-tjetrin ne konservimin dhe menaxhimin e burimeve gjallore ne zonat e deterave te hapur. Shtetet, qytetaret e te cileve shfrytezojne burime gjallore te njejta ose burime gjallore te ndryshme ne te njejten zone, do te hyjne ne negociime me qellimin e marrjes se masave te nevojshme per konservimin e burimeve gjallore qe ju interesojne. Ato respektivisht do te bashkepunojne per te krijuar organizatat e peshkatareve nenrajonale ose rajonale per kete qellim.

Neni 119

Konservimi i burimeve gjallore te deteve te hapura

1. Ne percaktimin e gjuetise se lejueshme dhe krijimin e masave te tjera per konservimin e burimeve gjallore ne detet e hapura shtetet do te:

(a) marrin te gjitha masat te cilat jane planifikuar, mbi bazat e evidencave shkencore te vlefshme te shteteve te interesuara per mirembajtjen ose zevendesimin e popullimit dhe te specieve qe do te kapen ne nivele te cilat mund te sjellin vjelje maksimale te perballueshme, sic cilesohet nga faktore kryesore te ambientit dhe ekanomike, duke perfshire kerkesat speciale te shteteve ne zhvillim dhe duke marre ne konsiderate kuotat e peshkimit, ndervartesine e stikut dhe cdo standart nderkombetar minimal te rekomnuar ne pergjegjesi, pavarsisht se eshte nenrajonal, rajonal ose global.

b) marre ne konsiderate efektet ne speciet qe lidhen ose varen nga speciet qe do te kapen me qellimin e mirembajtjes ose zevendesimit te popullimit te specieve te tilla shoqeruese ose qe varen mbi nivelet ne te cilat riprodhimi i tyre mund te kercenohet seriozisht.

2. Informacioni i vlefshem shkencor, perpjekjet statistikore per gjuetine dhe peshkimin, si dhe te dhena te tjera te rendesishme per konservimin e stokut te peshqeve do te jene kontribut ose shkembepen mbi baza te rregullta nepermjet organizatave kompetente nderkombetare, pavaresisht se jane nenrajonale, rajonale ose globale, kur eshte e vlefshme dhe me pjesemarrjen nga te gjitha shtetet e interesuara.

3. Shtetet e interesuara do te sigurojne qe masat e konservimit dhe zbatimi i tyre nuk do te diskriminoje formalisht ose faktikisht peshkataret e te gjitha shteteve.

Neni 120

Mammalet detare

Neni 65 do te zbatohet gjithashtu per konservimin dhe menaxhimin e mamaleve detare ne deterat e hapur.

PJESA E VIII
REGJIMI I ISHUVJE

Neni 121
Regjimi i ishujve

1. Nje ishull eshte i nje forme natyrale toke i rrethuar me uje dhe i cili eshte mbi nivelin e ujit ne kohen e zbatices me te madhe.

2. Me perjashtim si parashikohet ne paragrafin 3, deti territorial, zona e zgjatur, zona ekonomike ekskluzive dhe shelfi kontinental i nje ishulli percaktohen ne perputhje me parashikimet e kesaj konvente te zbatueshem si dhe per pjesen tjeter te territorit.

3. Shkembinjte, te cilet nuk mund te perballojne banime njerezore ose jete ekonomike ne pronat e tyre nuk do te kene zona ekonomike ekskluzive ose shelf kontinental.

PJESA E IX
DETERA T E MBYLLUR OSE GJYSEM TE MBYLLUR

Neni 122
Termi

Per qellimet e kesaj Konvente, termi "det i mbyllur ose gjysem i mbyllur", nenkupton nje gji, basen ose det te rrethuar nga dy ose me shume shtete dhe qe lidhen me detin tjeter ose oqeanin nga nje ngushtice ose qe konsiston krejtesisht ose paresisht me deterat territoriale dhe zonat ekonomike ekskluzive te dy ose me shume shteteve bregdetare.

Neni 123
Bashkepunimi i shteteve qe kufizojne detet e mbyllur ose gjysem te mbyllur

Shtetet qe kufizojne nje det te mbyllur ose gjysem te mbyllur do te bashkepunojne me njeri-tjetrin ne ushtrimin e te drejtave te tyre dhe ne zbatimin e detyrave te tyre sipas kesaj Konvente. Per kete qellim, ata do te perpiqen direkt ose nepermjet nje organizate rajonale respektive:

(a) te koordinojne menaxhimin, konservimin, eksplorimin dhe shfrytezimin e burimeve gjallore te detit;

(b) te koordinojne zbatimin e te drejtave dhe detyrave te tyre ne lidhje me mbrojtjen dhe ruajtjen e ambientit detar;

(c) te koordinojne politikat e kerkimeve te tyre shkencore dhe te ndermarrin kur eshte e pershtatshme programe te perbashketa te kerkimeve shkencore ne rajon;

(d) te ftojne kur eshte e pershtatshme, shtete te tjera te interesuara ose organizata nderkombetare per te bashkepunuar me to ne vazhdim te parashikimeve te ketij neni.

PJESA E X
E DREJTA E HYRJES SE SHTETEVE ME KUFIJE VETEM TOKESOR
NGA E PER NE DET DHE LIRIA E TRANZITIT

Neni 124

Perdorimi i termave

1. Per qellimet e kesaj Konvente:

- (a) termi "shtet i kufizuar vetem me kufij tokesar", nenkupton nje shtet, i cili nuk ka bregdet;
 - (b) "shtet tranzit" nenkuptan nje shtet me ose pa bregdet, i ndodhur ndermjet nje shteti me kufij vetem tokesor dhe detit, nepermjet territorit te te cilit kalon trafiku tranzit;
 - (c) "trafiku tranzit" nenkupton tranzitin e udhetareve, bagazheve, mallrave dhe mjeteve te transportit nepermjet territorit te nje ose me shume shteteve, kur kalimi nepermjet terrioreve te tilla pa ose me transshipment, magazinim, ne rifuzxo ose duke ndryshuar llojin e transportit, eshte vetem nje pjese e udhetimit te plote i cili fillon ose mbaron brenda territorit te shtetit te kufizuar vetem me toke;
 - (d) "mjet transporti" nenkupton:
 - i) vagonat hekurudhor, anijet detare, lumore dhe liqenore dhe automjetet rrugore;
 - ii) kur e kerkojne kushtet lokale, paketimet e kafsheve dhe trailerat etj.
2. Shtetet e kufizuar vetem me toke dhe shtetet tranzit, me marreveshje ndermjet tyre mund te perfshijne pervec atyre te permendura ne paragrafin 1 edhe transportin me tubacione dhe te gazit dhe mjete te tjera transporti.

Neni 125

E drejta e hyrjes nga e per ne det dhe liria e tranzitit

1. Shtetet e kufizuar vetem me kufij tokesor do te kene te drejten e hyrjes nga e per ne det per qellime te ushtrimit te te drejtave te parashikuara sipas kesaj Konvente duke perfshire ato qe kane lidhje me lirine ne deterat e hapur dhe te drejtat e perbashketa te njerezimit. Per kete qellim, shtetet e kufizuara vetem me toke do te gezojne lirine e tranzitimit nepermjet terrioreve te shteteve tranzit me te gjitha mjetet e transportit.
2. Per kushtet dhe modalitetet ne ushtrimin e lirise se tranzitimit do te bihet dakord ndermjet shteteve te kufizuar vetem me toke dhe shteteve tranzit te interesuar nepermjet marreveshjeve bilaterale, nenrajonale ose rajonale.
3. Shtetet tranzit, ne ushtrimin e sovranitetit te tyre te plote mbi territorin e tyre do te kene te drejten qe te marrin te gjitha masat e nevojshme per te siguruar qe keto te drejta dhe lehtesira te parashikuara ne kete pjese per shtetet e kufizuara vetem me toke, te mos prekin ne asnje menyre interesat legjitime te tyre.

Neni 126

Perjashtimi i zbatimit te klauzoles per shtetin me te favorizuar

Parashikimet e kesaj Konvente, si dhe marreveshjet e vecanta ne lidhje me ushtrimin e te drejtave te hyrjes per e nga deti, te cilat krijojne te drejta dhe lehtesira per llogari te pozicioneve gjeografike te vecanta te shteteve te kufizuara vetem me toke, perjashtohen nga zbatimi i klauzoles per shtetin me te favorizuar.

Neni 127

Taksat doganore, pagesat dhe taksat e tjera

1. Trafiku tranzit nuk do te jete subjekt i pagesave doganore, taksave ose pagesave te tjera, me perjashtim te pagesave te mbledhura per sherbime te vecanta qe jepen ne lidhje me trafiqe te tilla.

2. Mjetet e transportit ne tranzit dhe pajisjet e tjera te parashikuara dhe qe perdoren nga shtetet e kufizuara vetem me toke nuk do te jene subjekt i taksave ose pagesave me te larta sesa ato te mbledhura per perdorimin e mjeteve te transportit te shtetit tranzit.

Neni 128

Zonat e lira dhe lehtesirat e tjera doganore

Per komoditetin e trafikut tranzit, zonat e lira ose zonat e tjera te lehtesirave doganore mund te parashikohen ne portet e hyrjes dhe daljes ne shtetet tranzit, me marreveshje ndermjet ketyre shteteve dhe shteteve te kufizuara vetem me toke.

Neni 129

Bashkepunimi ne ndertimin dhe permiresimin e mjeteve te transportit

Kur nuk ka asnje mjet transporti ne shtetet tranzit per t'i dhene lirine e kalimit tranzit ose kur mjetet ekzistuese, duke perfshire dhe instalimet dhe pajisjet portuale, jane te papershtatshme nga cdo pikepamje, shtetet tranzite dhe shtetet e kufizuar vetem me toke te interesuara mund te kooperojne ne ndertimin ose permiresimin e tyre.

Neni 130

Masat per evitimimin e vonesave ose veshtiresive te tjera te natyres teknike ne trafikun tranzit

1. Shtetet tranzit do te martin te gjitha masat e duhura per te evituar vonesat ose veshtiresi te tjera te natyres teknike ne trafikun tranzit.

2. Kur keto veshtiresi ose vonesa ndodhin, autoritetet kompetente te shteteve tranzite dhe shteteve te kufizuara vetem me toke te interesuara, do te kooperojne me qellimin e zhdukjes se tyre te shpejte.

Neni 131

Trajtimi i njejte ne portet detare

Anijet qe mbajne flamurin e nje shteti te kufizuar vetem me toke do te gezojne trajtim te barabarte sic u akordohet dhe anijeve te huaja te tjera ne portet detare.

Neni 132

Garantimi i pajisjeve me te medha tranziti

Kjo konvenre nuk e ben te nevojshme ne asnje menyre perjashtimin e pajisjeve tranzit te cilat jane me te medha se ato te parashikuara nga kjo Konvente dhe per te cilat eshte rene dakord ndermjet Shteteve Palette kesaj Konvente ose garantimin nga nje Shtet Pale. Kjo Konvente gjithashtu nuk perfshin garanci te tilla per pajisje me te medha ne te ardhmen.

PJESA E XI
RAJONI
SEKSIONI 1 PARASHIKIME TE PERGJITHSHME

Neni 133
Perdorimi i termave

Per qellimet e kesaj Konvente:

(a) termi "Burime" nenkupton te gjitha burimet minerare te ngurta, te lengeta ose te gazta in -situ ne rajone mbi ose nen fundin e detit, duke perfshire puset polymetalike

(b) burimet kur merren nga njerajon, referohen si "minerale".

Neni 134
Qellimi i kesaj pjese

1. Kjo pjese zbatohet ne rajonet.
2. Veprimtarite ne rajon do te udhehiqen nga parashikimet e kesaj pjese.
3. Kerkesat ne lidhje me depozitimin dhe publikimin qe duhet te jepet, hartat dhe listat e koordinatave gjeografike, te cilat tregojne kutijte e referuar ne nenin 1 paragrafi 1 jane formuluar ne pjesen e VI.
4. Asgje e ketij neni nuk do te ndikojte mbi krijimin e kufijve te jashtem te shelfit kontinental ne perputhje me pjesen e VI ose vlefshmerine e marreveshjeve ne lidhje me kufizimin ndermjet shteteve me brigje balle per balle ose fqinje.

Neni 135
Statusi ligjor i ujerave superfqinje dhe hapesires ajrore

As kjo pjese dhe as e drejte e garantuar ose e ushtruar ne vazhdim nuk do te ndikojte ne statusin ligjor te ujerave super fqinje ne rajon ose te hapesires ajrore te ketyre ujerave.

SEKSIONI 2 PARIMET QE UDHEHEQIN RAJONIN

Neni 136
Prona e perbashket e shoqerise njerezore

Rajonet dhe burimet e tyre jane prone e perbashket e shoqerise njerezore.

Neni 137
Statusi ligjor i rajonit dhe burimet e tij

1. Asnje shtet nuk do te reklamoje ose ushtroje sovranitetin ose te drejtat e sovranitetit mbi cdo pjese te rajonit ose burimeve te tij dhe as e shtet ose person juridik e fizik, respektivisht nuk do te pronesojne ndonje pjese te saj. Asnje reklamim ose ushtrim sovraniteti ose te drejtave te sovranitetit dhe asnje pronesim i tille nuk do te njihen.

2. Te gjitha te drejtat mbi burimet e rajonit i jepen shoqerise njerezore ne total ne emer te te cilit do te veprojne autoriteti. Keto burime nuk jane subjekt i armiqesimit. Mineralet e nxjerra nga rajoni megjithate mund te rregullohen ne perputhje me kete pjese dhe rregullat dhe udhezimet si dhe procedurat e autoritetit.

3. Asnje shtet, person fizik ose juridik nuk do te reklamoje, fitoje ose ushtroje te drejtat ne lidhje me mineralet e nxjerra nga rajoni me perjashtim kur jane ne perputhje me kete pjese. Perndryshe asnje reklamim, perfitim ose ushtrim te drejtave te tilla nuk do te njihen.

Neni 138

Drejtimi i pergjithshem i shteteve ne lidhje me rajonin

Drejtimi i Pergjithshem i shteteve ne lidhje me rajonin do te jete ne perputhje me parashikimet e kesaj pjese, parimet bashkangjitur ne Karten e Kombeve te Bashkuara dhe rregulla te tjera te legjislacionit nderkombetar ne interes te ruajtjes se paqes dhe sigurise dhe nxitjes se bashkepunimit nderkombetar e mirekuptimit miqesor.

Neni 139

Pergjegjesia per te siguruar perputhjen dhe te drejtat per demet

1. Shtetet Pale do te kene pergjegjesine per te siguruar qe veprimtarite ne rajon pavaresisht se kryhen nga Shtete Pale ose ndermarrje shtetore ose persona fizike e juridike, te cilet zoterojne kombesine e Shtetit Pale ose jane efektivisht te kontrolluar nga ato ose qytetaret e tyre do te kryhen ne perputhje me kete pjese. Te njejtat pergjegjesi zbatohen edhe per organizatat nderkombetare per veprimtarite ne rajon te kryera nga organizata te tilla.

2. Pa paragjykim ndaj rregullave te legjislacionit nderkombetar dhe aneksit III, nenit 22, demet e shkaktuara nga gabimet e Shteteve Pale ose organizatave nderkombetare per marrjen e pergjegjesive sipas kesaj pjese do te futen ne pergjegjesi, Shtetet Pale ose organizatat nderkombetare qe veprojne se bashku do te mbajne pergjegjesi se bashku dhe vec e vec. Nje Shtet Pale megjithate nuk do te jete pergjegjes per demet e shkaktuara nga do gabim ne perputhje me kete pjese nga nje person, i cili sponsorizohet sipas nenit 153 paragrafi 2(b), nese Shteti Pale ka marre te gjitha masat e nevojshme dhe te duhura per te siguruar nje perputhje efektive sipas nenit 153, paragrafi 4 dhe aneksit III, neni 4 paragrafi 4.

3. Shtetet Pale qe Jane anetare te organizatave nderkombetare do te marrin te gjitha masat e nevojshme per te siguruar zbatimin e ketij neni lidhur me keto organizata.

Neni 140

Perfitimi i shoqerise njerezore

1. Veprimtarite ne rajon sic specifikohen ne kete pjese, do te kryhen per perfitimet e shoqerise njerezore si e gjithë, pa marre parasysh vendosjen gjeografike te shteteve, pavaresisht se jane shtete bregdetare ose te kufizuar vetem me toke dhe duke marre ne konsiderate te vecante interesat dhe nevojat e shteteve ne zhvillim dhe te popujve, te cilet nuk kane fituar pavaresine e plote ose te atyre qe kane statusin e vetqeverisjes te njohur

nga Kombet e Bashkuara ne perputhje me rezoluten 1514 (XV) dhe rezoluta te tjera kryesore te Asamblese se Pergjitheshme.

2. Autoritetet duhet te parashikojne ndarjen e barabarte te perfitimeve ekonomike qe rrjedhin nga veprimtarite ne rajon nepermjet cdo mekanizmi, mbi baza jo diskriminuese, ne perputhje me nenin 160, paragrafi 2 (f) (i).

Neni 141

Perdorimi i rajonit ekskluzivisht per qellime paqesore

Rajoni do te jete i hapur per perdorim ekskluziv me qellime paqesore nga te gjitha shtetet pavaresisht se jane shtete bregdetare ose te kufizuar vetem me toke, pa asnje diskriminim dhe pa asnje paragjykim te parashikimeve te tjera te kesaj pjese.

Neni 142

Te drejtat dhe interesat legjitime te shteteve bregdetare

1. Veprimtarite ne rajon, ne lidhje me depozitat e burimevet ne rajon, te cilat shtrihen nepermjet kufijve te juridiksionit kombetar, do te udhëhiqen duke patur parasysh te drejtat dhe interesat legjitime te cdo shteti bregdetar nepermjet juridiksioni te te cileve shtrihen depozita te tilla.

2. Ndermjet shteteve te interesuara do te mbahen konsultime, duke perfshire dhe nje sistem njoftimi para kohe, me qellimin e evitimit te thyerjeve te ketyre te drejtave dhe interesave. Ne rastet kur veprimtaria ne rajon mund te rezultojne ne shfrytezimin e burimeve qe shtrihen brenda juridiksionit kombetar, do te kerkohet pranimi qe perpara i shteteve bregdetare te interesuara.

3. As kjo pjese dhe asnje e drejte tjeter e garantuar ose e ushtruar nuk do te preke te drejtat e shteteve bregdetare per te marre te masa te tilla, qe jane ne perputhje me parashikimet kryesore te pjeses se XII, sic mund te jete e nevojshme per parandalimin, uljen, ose eliminimin e rreziqeve serioze dhe iminente gjate bregdetit te tyre ose interesave respektive nga ndotja dhe kercenimi si rrjedhim ose nga ngjarje te tjera te rrezikshme te shkaktuara nga cdo veprimtari ne rajon.

Neni 143

Kerkimet detare shkencore

1. Kerkimet shkencore detare ne rajon do te kryhen ekskluzivisht per qellime paqesore dhe per perfitimin e shoqerise njerezore si e tere, ne perputhje me Pjesen e XIII.

2. Autoritetet mund te ndermarrin kerkime shkencore detare ne lidhje me zonen dhe burimet e saj dhe mund te bejne kontrata per kete qellim. Autoritetet do te nxisin dhe inkurajojne kryerjen e kerkimeve detare shkencore ne zone dhe do te koordinojne dhe mbledhin rezultatet e kerkimeve te tilla, si dhe analizave kur eshte e mundur.

3. Shtetet Pale mund te ndermarrin kerkime shkencore detare ne zone. Shtetet Pale do te nxisin bashkepunimin nderkombetar per kerkimet shkencore detare ne Zone me anen e: (a) pjesemarrjes ne programet nderkombetare dhe inkurajimin e bashkepunimit ne kerkimet shkencore detare nga personeli i vendeve te ndryshme dhe te Autoritetit;

(b) te sigurimit nese programet jane zhvilluar nepermjet autoritetit ose organizmave nderkombetare te tjera, respektivisht per te mirene e shteteve ne zhvillim dhe shteteve me teknologji me pak te zhvilluar me synimin e:

i) forcimit te aftesive te tyre kerkuese;

ii) trajnimit te personelit te tyre dhe personelit te autoritetit ne teknikat e zbatimit te kerkimeve;

iii) detyrimit te punesimit te personelit te tyre te kualifikuar per kerkimet me Zone;

(c) mbledhjes efektive te rezultateve te kerkimeve dhe analizave kur kerkohen, nepermjet Autoritetit ose kanaleve te tjera diplomatike kur eshte e mundshme.

Neni 144

Transferimi i teknologjise

1. Autoriteti do te marre masa ne perputhje me kete Konvente:

(a) Per te fituar dije shkencore dhe teknologjike ne lidhje me veprimtarite ne Zone;

(b) Do te nxise e inkurajoje transferimin tek shtetet ne zhvillim te teknologjive dhe njohurive shkencore te tilla ne menyre te tille qe te gjitha Shtetet Pale te perfitojne nga kjo.

2. Si perfundim Autoriteti dhe te gjitha Shtetet Pale do te bashkepunojne ne nxitjen e transferimit te teknologjive dhe dijeve shkencore qe lidhen me veprimtarite ne Zone ne menyre qe ndermarrjet dhe Shtetet Pale te mund te perfitojne. Ne vecanti, ato do te fillojne dhe nxisin:

(a) Programe per transferimin e teknologjive ne ndermarrjet dhe shtetet ne zhvillim ne lidhje me aktivitetet ne Zone, duke perfshire, inter-alia, lehtesimin e futjes se ndermarrjeve dhe te shteteve ne zhvillim me teknologji te rendesishme, me terma dhe kushte te drejta dhe te arsyeshme;

(b) Masa ne drejtim te perparimit te teknologjive te ndermarrjeve dhe teknologjise vendase te shteteve ne zhvillim per trajnimin me teknologjine dhe shkencen detare dhe per pjesemarrjen e tyre te plote ne veprimtarire detare ne Zone.

Neni 145

Mbrojta e ambientit detar

Ne perputhje me kete Konventrt, do te merren masat e nevojshme ne lidhje me veprimtarite ne Zone per te siguruar mbrotjen efektive te ambientit detar nga efektet e demshme, te cilat mund te lindin nga veprimtari te tilla. Per kete qellim, Autoriteti duhet te adaptoje rregullat perkatese, procedurat dhe rregulla inter-lia per:

(a) mbrojtjen, kufizimin dhe kontrollin e ndotjes dhe rreziqeve re tjera per ambientin detar, duke perfshire bregdetin dhe te nderhyrjes ne ekuilibrin ekologjik re ambientiti detar, duke i kushtuar vemedje te vecante nevojtes per mbrojtjen nga efektet e demshme te veprimtarive te tilla, si: shpimi, thellimi, germimi, hedhja e mbeturinave, ndertimi dhe operimi ose mirembajtja e instalimeve, tubacioneve dhe pajisjeve te tjera qe lidhen me veprimtarire;

(b) mbrojtjen dhe konservimin e burimeve natyrore te Zones dhe mbrojtjen e demtimit te flores dhe faunes te ambientit detar.

Neni 146

Mbrojtja e jetes njerizore

Ne lidhje me veprimtarite ne Zone, duhet te merren masat e nevojshme per sigurimin e mbrojtjes efektive te jetes njerzore. Per tete qellim, Autoriteti do te adaptoje rregullat, rregulloret dhe procedurat perkatese ne plotesim te legjislacionit nderkombetar, si jane te vendosura ne traktatet me te rendesishme.

Neni 147

Ngritja e veprimtarive ne Zone dhe ne ambientin detar

1. Veprimtarite ne Zone do te kryhen me kujdes te arsyeshem per veprimtarire e tjera te ambientit detar.
2. Instalimet qe perdoren per kryerjen e veprimtarive ne Zone do te jene subjekt i kushteve te meposhtme:
 - (a) Instalime te tilla duhet te zhduken, zhvendosen ose levizen vetem ne perputhje me kete Pjese dhe bazuar ne rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit. Per zhdukjen, zhvendosjen dhe levizjen e pajisjeve te tilla, si dhe per pajisjet e perhershme per dhenie paralajmerimi te prezences se tyre e mirembajtjes duhen dhene njoftimet e duhura;
 - (b) Instalime te tilla mund te mos krijohen kur ndikojne ne perdorimin e kurseve detare te njohura thelbesor, ose ne zona te veprimtarive te dendura te peshkimit.
 - (c) Zona sigurie duhet te krijohen rreth instalimeve te tilla me shenjat perkatese per te siguruar njekoheisht si lundrimin, ashtu dhe pajisjet. Konfigurimi dhe pozicioni i zonave te tilla te sigurse nuk duhet te jete i tille qe te formoje nje brez qe pengon hyrjen e ligjshme te transportit detar ne zona te vecanta detare ose lundrimi gjate kurseve detare nderkombetare.
 - (d) Instalime te tilla duhet te perdoren ekskluzivisht per qellime paqesore. Instalime te tilla nuk zoterojne statusin e ishullit. Ato nuk kane ujera territoriale, zone ekskluzive ekonomike ose shelf kontinental.

Veprimtarite e tjera ne ambientin detar duhet te udhehiqen duke patur kujdes te arsyeshem per veprimtarine ne Zone.

Neni 148

Pjesemarrja e shteteve ne zhvillim ne veprimtarite e Zones

Pjesemarrja efektive e shteteve ne zhvillim ne Zone do te nxitet sic eshte shprehur specifikisht ne kete Pjese, duke pasur parasysh interesat e nevojat e vecanta dhe ne vecanti nevojat specifike te shteteve pa dalje ne det ose atyre me disavantazh gjeografik, mbi te gjitha pengesat qe vijne nga disavantazhi i pozicionit te tyre, duke perfshire zhvendosjen nga Zona dhe veshtiresine e kalimit per e nga ajo.

Neni 149

Objektet historike dhe arkeologjike

Te gjitha objektet e natyres historike dhe arkeologjike qe gjenden ne Zone duhet te ruhen ose te disponohen per perfitim te njerezimit si i tere, duke ju kushtuar vemendje te

vecante te drejtave preferenciale te shtetit ose vendit te origjines ose shtetit te origjines historike ose arkeologjike.

SEKSIONI 3. ZHVILLIMI I BURIMEVE TE ZONES

Neni 150

Politikat ne lidhje me veprimtarite ne Zone

Veprimtarite ne Zone, sic shprehet ne vecanti ne kete Pjese, do te kryhen ne menyre te tille qe te sjellin sa me shume te jete e mundur zhvillimin e shendetshem te ekonomise boterore dhe rritjen e bilancuar te tregtise nderkombetare dhe te nxisin bashkepunimin nderkombetar per zhvillimet e pergjithshme te te gjitha vendeve, ne menyre te vecante per shtetet ne zhvillim dhe me synimin e sigurimit te:

- (a) zhvillimit te burimeve te zones;
- (b) menaxhimit te rregullt, te sigurte dhe racional te burimeve te Zones, duke perfshire drejtimin efektiv te veprimtarive ne Zone dhe ne perputhje me parimet e shendosha te konservimit dhe evitimit te mbeturinave te panevojshme;
- (c) zgjerimit te mundesive per pjesemarrje ne veprimtari te tilla qe mbeshteten ne vecanti ne nenet 144 dhe 148;
- (d) pjesemarrjes ne te ardhurat nga ana e Autoritetit dhe transferimit te teknologjise ne ndermarrjet dhe shtetet ne zhvillim sic shprehet ne kete Konvente;
- (e) rritjes se vlefshmerise se mineraleve qe rrjedhin nga Zona sic nevojitet ne lidhje me mineralet qe rrjedhin nga burime te tjera, per te siguruar fumizim te konsumatoreve me minerale te tilla;
- (f) promovimit te cmimeve te qendrueshme dhe te drejte te perfitueshem nga prodhuesit dhe i drejte per konsumatorin per mineralet qe rrjedhin si nga Zona, ashtu edhe nga burimet e tjera, si dhe promovimin e nje ekuilibri afatgjate ndermjet kerkeses dhe ofertes;
- (g) zmadhimit te mundesive per te gjitha Shtetet Pale, pavaresisht nga sistemet e tyre ekonomike e sociale ose pozita gjeografike, per te marre pjese ne zhvillimin e burimeve te zones dhe parandalimit te monopolizimit te veprimtarive ne zone;
- (h) mbrojtjes se shteteve ne zhvillim nga efektet e kunderta ne ekonomite e tyre ose ne fitimet nga eksporti qe rezultojne nga reduktimi i cmimit ne cmim per nje mineral ne veprim ose me volum ne eksport, ne hapesiren qe nje reduktim i tille eshte shkaktuar nga veprimtaria ne zone, sic parashikohet ne nenin 151;
- (i) zhvillimit te perfitimit te perbashket te shoqerise njerezore si e tera;
- (j) kushteve te hyrjes ne treg per mineralet e prodhuara nga burimet ne Zone dhe per importimin e mallrave te prodhuara nga minerale te tilla nuk do te jene me shume te favorizuara se ato me te favorizuarat, te zbatuara per importer nga burime te tjera.

Neni 151

Politikat e prodhimit

1. (a) Pa asnje paragjykim te objektivave te vendosur ne nenin 150 dhe perqellimet e zbatimit te nenparagrafit (h) te ketij neni, Autoriteti, qe vepron nepermjet forumeve ekzistuese ose rregullimeve ose marreveshjeve te reja te tilla, sic mund te jete e pershtatshme, ne te cilat te gjitha palet e interesuara, duke perfshire se bashku prodhuesit

dhe konsumatorët, marrin pjesë, do të marrin masat e nevojshme për të nxitur rritjen, efektivitetin, dhe qëndrueshmërinë e tregut për këto mallra të prodhuara nga mineralet që rrjedhin nga Zona, me çmime për përfitim të prodhuesve dhe të drejta për konsumatorët. Të gjitha Shtetet Pale do të bashkëpunojnë për këto qëllime.

(b) Autoriteti do të ketë të drejtë të marrë pjesë në çdo konferencë që ka të bëjë me këto mallra dhe në të cilat marrin pjesë së bashku të gjitha palët e interesuara duke përfshirë si prodhuesit, ashtu dhe konsumatorët. Autoriteti do të ketë të drejtën të bëhet pale në çdo rregullim ose marrëveshje që rezultojnë nga konferenca të tilla. Pjesëmarrja e Autoritetit në çdo organ të krijuar sipas ketyre rregullimeve ose marrëveshjeve do të jetë në lidhje me prodhimin në Zone dhe në përputhje me rregullat të vecanta të ketyre organeve.

(c) Autoriteti do të kryejë të gjitha detyrimet e tij sipas rregullimeve apo marrëveshjeve të referuara në këtë paragraf në mënyrë të tillë që të sigurojë një zbatim uniform dhe jodiskriminues, në lidhje me të gjitha produktet në Zone të mineraleve në tjalë. Duke vepruar në këto mënyra, Autoriteti do të veprojë bazuar në termat e kontratave ekzistuese dhe planeve të miratuara të punës së ndërmarrjes.

2. (a) Gjate një periudhe të perkohshme të specifikuar në paragrafin 3, prodhimet komerciale nuk do të trajtohen mbi bazën e një plani të miratuar pune, derisa operatori të kërkojë dhe t'i leshohet një autorizim prodhimi nga Autoriteti. Autorizime të tilla prodhimi mund të mos kërkojnë ose leshohen me shumë se 5 vjet përpara fillimit të planizuar ose prodhimit komercial sipas një plani pune, përveçse kur lidhet me natyrën, afatin e projektit të zhvillimit, rregullat dhe procedurat e përkrahura nga Autoriteti në një periudhë tjetër.

(b) Në kërkesën për autorizimin e prodhimit, operatori duhet të specifikojë sasinë vjetore të nikelit të pritur për t'u nxjerrë sipas një plani të miratuar pune. Kërkesa duhet të përfshijë një pasqyrë të shpenzimeve që do të bëjë operatori pasi ai të ketë marrë autorizimin të cilat janë llogaritur arsyeshëm për të lejuar atë që të fillojë prodhimin komercial në datën e planifikuar.

(c) Për qëllimet e nenparagrafeve (a) dhe (b), Autoriteti do të formojë kërkesat përkatëse të zbatimit në përputhje me aneksin III, nenin 17.

(d) Autoriteti do të leshojë një autorizim prodhimi për nivelin e prodhimit të kërkuar përderisa shuma e këtij niveli dhe nivelet tashme të autorizuar tejkalojnë tavanin e prodhimit të nikelit, sic llogaritet në bazë të paragrafit 4 në vitin e leshimit të autorizimit, gjatë çdo viti të prodhimit të planizuar që përkon brenda periudhës së perkohshme.

(e) Kur leshohet, autorizimi i prodhimit dhe kërkesa e miratuar, do të bëhet një pjesë e planit të miratuar të punës.

(f) Nëse kërkesa e operatorit për autorizim prodhimi denoncohet mbi bazën e nenparagrafit.

(d) Operatori mund të kërkojë perseri tek Autoriteti në çdo kohë.

3. Periudha e perkohshme do të fillojë 5 vjet përpara 1 janarit të vitit në të cilin prodhimi me i hershem komercial është planizuar të fillojë sipas planit të miratuar të punës. Në qoftë se prodhimi i hershem komercial vonohet përtej vitit origjinal të planifikuar, fillimi i periudhës së perkohshme dhe niveli tavan i prodhimit dhe llogaritjet origjinale do të rregullohen përkatësisht. Periudha e perkohshme do të zgjatet 25 vjet ose deri në përfundimin e konferencës të rishikimit të referuar në nenin 155 ose deri në ditën kur rregullime ose marrëveshje të tilla të reja, sic referohen në paragrafin 1, hyjnë në fuqi, kushdoqoftë me përpara. Autoriteti do të marrë fuqitë e parashikuara në këtë nen për

periudhen e perkohshme te mbetur nese rregullimet ose marreveshjet, ne fjale do te skadojne ose behen joefektive per cdo arsyje dhe kurdohere.

4. (a) Niveli tavan i prodhimit per cdo vit te periudhes se perkohshme do te jete shuma e:

i) diferences ndermjet vijes se qendrimit te vlerave per konsumin e nikelit sic llogaritet mbi bazen e nenparagrafit (b) per vitin menjehere perpara vitit me te hershem te prodhimit komercial dhe vitit menjehere perpara fillimit te periudhes se perkohshme;

ii) Gjashtedhete per qind e diferences ndermjet vijes se qendrimit te vlerave per konsumin e nikelit sic llogaritet mbi bazen e nenparagrafit (b) per vitin ne te cilin autorizimi i prodhimit eshte kerkuar dhe vitit te menjehershem perpara prodhimit komercial me te hershem.

(b) Per qellimet e nenparagrafit (a):

i) Vijat e qendrimit te vlerave te perdorura per te llogaritur nivelin tavan te prodhimit te nikelit do te jene ato vlera vjetore te konsumit te nikelit mbi nje vije qendrimi te llogaritur gjate viti ne te cilin eshte leshuar autorizimi i prodhimit. Vija e qendrimit duhet te rrjedhe nga nje regresion linear i logaritmit te konsumit aktual te nikelit per 15 vjetet e fundit, per te cilin keto te dhena jane te vlefshme, koha eshte nje variabel i pavarur. Kjo vije qendrimi do te referohet si vija origjinale e qendrimit.

ii) Nese shkalla vjetore e rritjes se vijes origjinale te qendrimit eshte me pak se 3 per qind, atehere vija e qendrimit e perdorur per percaktimin e sasise se referuar ne nenparagrafin (a), ne vend qe te jete ajo qe kalon mbi vijen origjinale te qendrimit do te jete ajo qe vija e origjinale e qendrimit e rritur 3 per qind per ne vitet e para brenda periudhes 15-vjecare me kusht qe, megjithese niveli tavan i prodhimit i vendosur per cdo vit te periudhes se perkohshme mundet qe jo ne cdo rast te kaloje diferencen ndermjet vijes origjinale te qendrimit per kete vit dhe vijes origjinale te qendrimit menjehere perpara vitit te menjehershem te fillimit te periudhes se perkohshme.

5. Autoriteti do te rezervoje per ndermarrjen si prodhim fillestar nje sasi prej 38 000 metrik ton nikeli nga niveli tavan i prodhimit i llogaritur mbi bazen e paragrafit 4.

6. (a) Nje operator mundet ne cdo vit te prodhje me pak ose deri ne 8 per qind me shume se niveli vjetor i prodhimit te mineraleve me prejardhje polimetalike te specifikuar ne autorizimin e tij te prodhimit, me kusht qe shuma e pergjithshme e prodhimit, te mos kaloje ate qe eshte specifikuar ne autorizim. Çdo tejkallim mbi 8 per qind dhe deri ne 20 per qind ne cdo vit ose cdo tejkallim ne vitin e pare dhe vitet pasuese per dy vjet ne te cilet tejkallimi ndodh, do te negociohen me Autoritetin, i cili mund te kerkoje qe operatori te pajiset nje autorizim plotesues prodhimi per te mbuluar prodhimin shtese.

(b) Kerkesat per te tilla autorizime prodhimi shtese, duhet te merren ne konsiderate nga Autoriteti, vetem pas kerkesave te tjera nga operatore ne pritje, te cilet nuk kane marre akoma autorizimin e prodhimit dhe pasi ato jane ligjeruar dhe per kerkesat te ngjashme. Autoriteti do te udhëhiqet nga parimet e mas tejkallimit te prodhimit total te lejuar sipas nivelit tavan te prodhimit ne cdo vit per periudhen e perkohshme. Ai nuk do te autorizojë prodhimin poshte cdo plani pune per nje sasi mbi 46.500 metrik ton nikeli ne vit.

7. Nivelet e prodhimit per metale te tjera sic jane bakri, kobalti dhe manganezi te nxjerre nga materiale polimetalike, qe jane nxjerre mbi bazen e nje autorizimi prodhimi nuk do te jene me te medhaja se ato te cilat do te prodhoheshin sikur operatori te prodhonte nivelin maksimal te nikelit nga ato materiale mbi bazen e ketij neni. Autoriteti duhet te pergatise rregulla, rregullore dhe procedura mbi bazen e aneksit III, neni 17 per te zbatuar kete paragraf.

8. Te drejtat dhe detyrimet ne lidhje me praktika ekonomike te padrejta sipas marreveshjeve multilaterale tregtare do te zbatohen ne eksplorimin dhe shfrytezimin e mineraleve nga Zona. Ne zgjidhjen e diskutimeve te ngritura sipas ketij parashikimi, Shtetet Pale, te cilat jane Pale ne marreveshje te tilla multilaterale tregtare kane te drejten e rekursit per procedura te zgjidhjes se diskutimeve te marreveshjeve te tilla.

9. Autoriteti do te kete fuqine per te kufizuar nivelin e prodhimit te mineraleve ne zone, pervecse nga materialet polimetalike, sipas kushteve te tilla dhe te zbatoje metoda te tilla me te pershtatshme duke adaptuar rregulla ne perputhje me nenin 161, paragrafi 8.

10. Me rekomandimin e Keshillit mbi bazen e keshillave te dhena nga komisioni i Planizimit ekonomik, Asambleja do te krijojte nje sistem kompesimi ose do te marre masa te tjera te ndihmes ekonomike duke perfshire bashkepunimin me agjenci te specializuara dhe organizata te tjera nderkombetare per te ndihmuar vendet ne zhvillim, te cilat vuajne efekte serioze te kunderta mbi te ardhurat e tyre nga eksporti ose ekonomite qe rezultojne nga nje reduktim ne cmimet te nje minerali te kerkuar ose ne volumin e eksportit te ketij minerali, mbi ate qe nje reduktim i tille eshte shkaktuar nga veprimtaria ne Zone.

Autoriteti pas kerkeses, do te filloje studimin mbi problemet e ketyre shteteve, te cilet jane seriozisht ndikuar me qellimin e minimizimit te veshtiresive te tyre dhe te ndihmoje ato ne rregullimet ekonomike te tyre.

Neni 152

Ushtrimi i fuqive dhe funksioneve nga Autoriteti

1. Autoriteti do te evitoje diskriminimin ne ushtrimin e fuqise dhe funksioneve, duke perfshire dhe garantimin e mundesive per veprimtarite ne zone.

2. Megjithate do te lejohen, konsiderata te vecanta per shtetet ne zhvillim, duke perfshire dhe konsideratat e vecanta per shtetet pa bregdet dhe me disavantazh gjeografik ndermjet tyre, te cilat jane parashikuar ne kete pjese.

Neni 153

Sistemi i eksplorimit dhe shfrytezimit

1. Veprimtarite ne Zone do te organizohen, ndermerren dhe kontrollohen nga Autoriteti ne emer te shoqerise njerezore si e tere ne perputhje me kete nen dhe gjithashtu me parashikimet e rendesishme te kesaj pjese e anekseve respektive, si dhe rregullave, rregulloreve dhe procedurave te Autoritetit.

2. Veprimtarite ne Zone do te zhvillohen sic pershkruhet ne paragrafin 3: (a) nga Ndermarrja;

(b) se bashku me Autoritetin nga Shtetet Pale ose ndermarrjet e shtetit ose personat juridike dhe fizike te cilet zoterojne kombesine e Shteteve Pale ose kontrollohen efektivisht nga ato ose shtetasit e tyre. Kur sponsorizohen nga shtete te tilla ose cdo grup i permendur me siper, i cili ploteson kerkesat e parashikuara ne kete pjese dhe ne aneksin III.

3. Veprimtaria ne Zone duhet te kryhet ne perputhje me nje plan formal te shkruar dhe te pergatitur ne perputhje me aneksin III dhe te miratuar nga Keshilli pas rishikimit te komisionit teknik dhe ligjor. Ne rastet e veprimtarive ne Zone te kryera nga ndermarrjet, sic autorizohet nga Autoriteti, te specifikuara ne paragrafin 2(b), plani i punes do te jete,

ne perputhje me aneksin III neni 3, ne formen e nje kontrate. Kontrata te tilla mund te parashikojne marreveshje te perbashketa ne perputhje me Aneksin III, neni 11.

4. Autoriteti do te ushtroje kontrole te tilla mbi veprimtarite ne Zone sic eshte e nevojshme, per qellimet e sigurimit te perputhjes se parashikimeve te kesaj pjese me anekset perkatese dhe rregullat, rregulloret e procedurat e Autoritetit dhe planet e punes te miratuara ne perputhje me paragrafin 3. Shtetet Pale do te ndihmojne autoritetin duke marre te gjitha masat e nevojshme qe te sigurojne kete perputhje sipas nenit 139.

5. Autoriteti do te kete te drejten qe te marre ne cdo kohe cfaredo mase te parashikuar sipas kesaj pjese per sigurimin e perputhjes me keto parashikime dhe ushrimin e funksioneve te kontrollit dhe rregullimit te caktuara sipas cdo kontrate. Autoriteti do te kete te drejten te inspektojte te gjitha instalimet ne Zone te perdorura ne lidhje me veprimtarite ne Zone.

6. Nje kontrate sipas paragrafit 3 duhet te parashikojte sigurimin e punes. Respektivisht, kontrata nuk duhet te rishikohet, pezullohet ose perfundoje me perjashtim ne perputhje me aneksin III, neni 18 dhe 19 .

Neni 154

Rishikimi Periodik

Çdo 5 vjet nga hyrja ne fuqi e kesaj Konvente, Asambleja do te ndermarre nje rishikim te pergjithshem dhe sistematik te menyres ne te cilen regjimi nderkombetar i zones i krijuar ne kete Konvente ka operuar ne praktike. Ne driten e ketij rishikimi, Asambleja mund te marre ose te rekomandoje qe organet e tjera te marrin masat ne perputhje me parashikimet dhe procedural e kesaj pjese dhe te anekseve bashkelidhur, te cilat do te cojne ne permiresimin e regjimit te operimit.

Neni 155

Konferenca e rishikimit

1. Pesembedhjete vjet nga 1 janari i vitit ne te cilin fillon prodhimi me i pare komercial sipas planit te miratuar te punes, Asambleja do te mbledhe nje konference per rishikimin e ketyre parashikimeve te kesaj pjese dhe anekseve bashkelidhur, te cilet udheheqin sistemin e eksplorimit dhe shfrytezimit te burimeve te Zones. Konferenca e rishikimit do te marre ne konsiderate detajet, nen driten e eksperiences se fituar gjate kesaj periudhe:

- (a) nese parashikimet e kesaj Pjese, te cilet udheheqin sistemin e eksplorimit dhe shfrytezimit te burimeve te Zones kane arritur qellimet e tyre ne te gjitha drejtimet duke perfshire edhe ato kur perfiton shoqeria njerezore ne pergjithesi;
- (b) nese gjate periudhes 15-vjecare, zona rezerve jane shfryrezuar ne menyre efektive dhe te ekuilibruar, ne krahasim me zonat jorezerve;
- (c) nese zhvillimi dhe perdorimi i Zones dhe burimeve te saj eshte ndermarre ne menyre te tille qe te forcoje zhvillimin e shendoshe te ekonomise boterore dhe rritjen e ekuilibruar te tregtise nderkombetare;
- (d) nese monopolizimi i veprimtarive ne zone ka qene i ndaluar;
- (e) nese politikat e beta ne nenet 150 dhe 151 jane plotesuar;

(f) nese sistemi ka rezultuar ne ndarje te barabarte te perfitimeve qe rrjedhin nga veprimtarite ne zone, duke marre ne konsiderate te vecante interesat dhe nevojat e shteteve ne zhvillim.

2. Konferenca e rishikimit do te siguroje mirembajtjen e parimeve te tradites se perbashket te shoqerise njerezore, regjimin nderkombetar te percaktuar per shfrytezim te barabarte te burimeve ne zone per perfitim te te gjitha vendeve, ne menyre te vecante te shteteve ne zhvillim dhe nje Autoritet qe te organizoje, drejtoje dhe kontrolloje veprimtarite ne Zone. Ajo do te siguroje gjithashtu mirembajtjen e parimeve te paraqitura ne kete Pjese duke marre parasysh perjashtimin e reklamimeve ose ushtrimin e sovranitetit mbi cdo pjese te Zones, te drejtat e shteteve dhe drejtimi i pergjithshem i tyre ne lidhje me Zonen dhe pjesemarrja e tyre ne veprimtarite ne Zone ne perputhje me kete Konvente, parandalimi i monopolizimit te veprimtarive ne Zone, perdorimi i Zones ekskluzivisht per qellime paqesore, aspektet ekonomike te veprimtarive ne Zone, kerkimet shkencore detare, transferimi i teknologjive, mbrojtja e ambientit detar, mbrojtja e jetes njerezore, te drejtat e shteteve bregdetare, statusi ligjor i ujerave superbashkelidhur te Zones dhe asaj te hapësirës ajrore mbi ujerat dhe lidhjet ndermjet veprimtarive ne Zone dhe veprimtarive te tjera ne ambientin detar.

3. Procedurat e marrjes se vendimit te zbatueshme ne konferencen e rishikimit do te jene te njejta sic jane zbatuar ne Konferencen e Trete te Kombeve te Bashkuara per ligjin e detit. Konferenca do te beje cdo perpjekje qe te arrije marreveshje mbi cdo amendament me konsensus dhe nuk do te kete ndonje votim mbi ceshtje te tilla derisa te arrihet nje konsensus.

4. Ne qofte se pese vjet pas fillimit te saj, konferenca nuk ka arritur marreveshje mbi sistemin e eksplorimit dhe shfrytezimit te burimeve ne Zone, mund te vendoset brenda 12 muajve ne vazhdim nga tre te katertat e mazhorances se Shteteve Pale, te adaptojne dhe parashtrojne Shteteve Pale per ratifikim ose bashkim amendamente te tilla, ndryshime ose modifikime te sistemit sic mund te vendoset e nevojshme dhe e duhur.

Amendamente te tilla do te hyjne ne fuqi per te gjitha Shtetet Pale 12 muaj pas depozitimit te instrumentit te ratifikimit ose bashkimit nga tre te katertat e Shteteve Pale.

5. Amendamentet e adaptuara nga konferenca e rishikimit mbi bazen e ketij neni nuk do te preke te drejtat e fituara sipas kontrates ekzistuese.

SEKSIONI 4. AUTORITETI

NENSEKSIONI A. PARASHIKIME TE PERGJITHSHME

Neni 156

Krijimi i Autoritetit

1. Megjithate krijohet Autoriteti nderkombetar i shtratit te detit, i cili do te funksionojë ne perputhje me kete Pjese.

2. Te gjitha Shtetet Pale jane ipso facto anetare te Autoritetit.

3. Vrojtuesit ne Konferencen e Trete te Kombeve te Bashkuara mbi ligjin e detit, te cilet kane firmosur aktin final dhe te cilet nuk jane referuar ne nenin 305, paragrafi 1 (c), (d), (e), ose (f), do te kene te drejten te marrin pjese tek Autoriteti si vrojtues, ne perputhje me rregullat e tij, rregulloret dhe procedurat.

4. Selia e Autoritetit do te jete ne Jamaica.

5. Autoriteti mund te krijojë qendra te tilla rajonale ose zyra si mund t'i duket e nevojshme per ushtrimin e funksioneve te tij.

Neni 157

Natyra dhe parimet baze te Autoritetit

1. Autoriteti eshte organizata nepermjet se ciles Shtetet Pale, ne perputhje me kete Pjese, do te organizojne dhe kontrollojne veprimtarite ne Zone, ne menyre te vecante me detyrimet e marra nga ato ne perputhje me kete Pjese ne menyre qe t'ju siguroje te gjitha atyre te drejtat dhe perfitimet qe rezultojne nga anetaresia.
2. Fuqite dhe funksionet e Autoritetit do te jene ato qe shprehen ne kete Konvente. Autoriteti do te kete fuqi te tilla me te vogla, mbi bazen e kesaj Konvente sic jane shprehur ketu dhe te nevojshme per ushtrimin e ketyre fuqive dhe funksioneve lidhur me veprimtarite ne zone.
3. Autoriteti formohet mbi parimet e barazise dhe sovranitetit te barabarte per te gjitha anetaret.
4. Te gjitha anetaret e Autoritetit do te permbushin me mirebesim detyrimet e marra nga ata ne perputhje me kete pjese ,me qellim te sigurimit te te gjithëve te drejtat dhe perfitimeve qe rrjedhin nga anetaresia.

Neni 158

Organet e Autoritetit

1. Krijohen ketu dhe kurdohere si organet kryesore: Autoriteti, Asambleja, Keshilli dhe Sekretariati.
2. Krijohet gjithashtu ndermarrja, e cila eshte organi nepermjet te cilit Autoriteti do te kryeje funksionet referuar ne nenin 170, paragrafi 1.
3. Keto organe subvencionuese sic mund te dale e nevojshme mund te krijohen ne perputhje me kete pjese.
4. Çdo organ baze i Autoritetit dhe ndermarrjes do te jete pergjegjes per ushtrimin e ketyre fuqive dhe funksioneve, te cilat referohen ketu. Ne ushtrimin e fuqive te tilla dhe funksioneve secili organ do te shmange marrjen e cdo veprimi, i cili mund te sjelle ose pengoje ushtrimin e fuqive dhe funksioneve specifike te referuar cdo organi tjeter.

NENSEKSIONI B. ASAMBLEJA

Neni 159

Perberja, procedurat dhe votimi

1. Asambleja do te perbehet nga te gjitha anetaret e Autoritetit. Secili anetar do te kete nje perfaqesues ne Asamble, i cili mund te shoqerohet me zevendesues dhe keshilltare.
2. Asambleja do te mblidhet ne sesion te rregullt vjetor dhe ne sesione te tilla te vecanta sic mund te vendoset nga asambleja ose te mblidhet nga Sekretari i Pergjithshem me kerkesen e Keshillit ose te mazhoranees te anetareve te Autoritetit.
3. Sesionet do te mblidhen ne seline e Autoritetit, pervecse kur vendoset ndryshe nga Asambleja.

4. Asambleja do te adaptoje rregullat e saj te proeedurave. Ne fillim te cdo sesioni te rregullt, ajo do te zgjedhe presidentin dhe nepunesit e tjere te tille sic mund te kerkoet. Ata do te mbajne nje zyre derisa te zgjidhet presidenti dhe nepunesat e tjere te rinj ne sesionin e ardhshem te rregullt.
5. Mazhoranca e anetareve te Asamblese do te perbejne nje quorum.
6. Secili anetar i Asamblese do te kete nje vote.
7. Vendimet mbi ceshtjet e procedurave, duke perfshire dhe vendimet per mbledhjen e sesioneve te vecanta te Asamblese, duhet te merren me maxhorancen e anetarve te pranishem dhe qe votojne.
8. Vendimet mbi ceshtjet substanciale do te merren me dy te tretat e mazhorances se anetareve te pranishem dhe qe votojne, me kusht qe nje mazhorance e tille te perfshije nje mazhorance te anetareve qe marrin pjese ne sesion. Kur ceshtjet e ngritura pavaresisht nese nje ceshtje eshte substanciale ose jo, kjo ceshtje do te trajtohet si substanciale pervecse kur eshte vendosur ndryshe nga Asambleja me anen e mazhorances se kerkuar per vendimet mbi ceshtjet e substancave.
9. Kur ceshtja e substancave ngrihet per votim per here te pare, Presidenti, nese kerkoet nga te pakten nje e pesta e anetarve te Asamblese mund dhe do te shtyje ceshtjen e votimit mbi kete ceshtje per nje periudhe qe nuk kalon 5 vjet dite kalendarike. Ky rregull mund te zbatohet vetem nje here per cdo ceshtje dhe nuk do te zbatohet per te zgjatur ceshtjen pertej perfundimit te sesionit.
10. Kur Presidentit i adresohet nje kerkese me shkrim dhe e sponsorizuar se paku nga nje e katerta e anetareve te Autoritetit per nje opinion keshillues ne perputhje me kete Konvente te nje propozimi perpara Asamblese mbi cdo ceshtje, Asambleja do t'i kerkoje Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit te Gjykates Nderkombetare per ligjin e detit per te dhene nje mendim keshillues dhe do te shtyj votimin mbi kete propozim duke pritur marrjen e nje opinionit keshillues nga dhoma. Nese opinionit keshillues nuk merret perpara javes perfundimtare te sesionit ne te cilen ajo kerkoet, Asambleja do te vendose kur ajo do te mblidhet per votim per propozimin e shtyre.

Neni 160

Fuqite dhe funksionet

1. Asambleja, si i vetmi organ i Autoritetit qe perbehet nga te gjithë anetaret, do te konsiderohet si organi suprem i Autoritetit kundrejt te cilit organet e tjera kryesore duhet te marrin ne konsiderate sic parashikohet ne kete Konvente. Asambleja do te kete fuqine per ndertimin e politikave te pergjithshme ne perputhje me parashikimet perkatese te kesaj Konvente mbi cdo ceshtje ose problem brenda kompetencave te Autoritetit.
2. Ne plotesim, fuqite dhe funksionet e Asamblese do te jene: (a) te zgjedhin anetaret e Keshillit ne perputhje me nenin 161.
- (b) Te zgjedhin Sekretarin e Pergjithshem ndermjet kandidateve te propozuar nga Keshilli.
- (c) Te zgjedhin me rekomandim te Keshillit, anetaret e Bordit Drejtues te ndermarrjes dhe Drejtorin e pergjithshem te ndermarrjes.
- (d) Te krijojne organe te tilla subvencionuese sic mund t'ju duket e nevojshme per ushtrimin e funksioneve te tyre ne perputhje me kete pjese. Ne formimin e ketyre organeve duhet t'i kushtohet vemendje e njejte parimeve te shperndarjes se barabarte

gjeografike dhe interesave te vecanta e nevojave per anetaret e kualifikuar dhe kompetent ne ceshtjet thelbesore teknike qe kane te bejne me keto organe.

(e) Te mbledhe kontributet e anetareve ne buxhetin administrativ te Autoritetit ne perputhje me shkallen e rene dakord te vleresimit baze mbi shkallen e perdorur per buxhetin e rregullt te Kombeve te Bashkuara derisa Autoriteti te kete te ardhura te mjaftueshme nga burime te tjera per te perballuar shpenzimet e tij administrative.

(f) (i) Te marre ne konsiderate dhe te miratoje, me rekomandimin e Keshillit rregulla, rregullore dhe procedural per nje ndarje te barabarte te perfitimeve te tjera ekonomike dhe financiare qe rrjedhin nga veprimtaria ne zone, si dhe pagesat e kontributet e bera mbi bazen e nenit 82, duke marre ne konsiderate te vecante interesat dhe nevojat e shteteve dhe popujve ne zhvillim, te cilet nuk kane arritur pavaresine e plote ose statusin e vetadministrimit. Nese Asambleja nuk miraton rekomandimet e Keshillit, Asambleja do t'ia ktheje ato Keshillit per rikonsiderim mbi driten e mendimeve te shprehura nga Asambleja.

(ii) Te marre ne konsiderate dhe te miratoje rregulla, rregullore dhe procedural e Autoritetit dhe cdo amendamenti kudo, adaptuar perkohesisht nga Keshilli mbi bazen e nenit 162, paragrafi 2 (o) (n). Keto rregulla, rregullore dhe procedura do te lidhen me parashikimin, eksplorimin dhe shfrytezimin ne Zone, menaxhimin financiar dhe administrimin e brendshem te Autoritetit dhe mbi bazen e rekomandimeve te Bordit Drejtues te ndermarrjes per transferimin e fondeve nga ndermarrja tek autoriteti.

(g) Per te vendosur per shpemdarrjen e barabarte te perfitimeve te tjera ekonomike dhe financiare qe njedhin nga veprimtari ne zone mbi bazen e kesaj Konvente, rregullave, rregulloreve dhe procedurave te Autoritetit.

(h) Te konsideroje dhe te miratoje buxhetin vjetor te propozuar te Autoriteti te parashtruar nga Keshilli.

(i) Te ekzaminoje raportet periodike nga Keshilli dhe nga ndermarrja dhe raporteve speciale te kerkuara nga Keshilli ose cdo organ tjeter i Autoritetit.

(j) Te filloje studime dhe te pergatise rekomandime me qellimin e promocionit te bashkepunimit nderkombetar ne lidhje me veprimtari ne Zone dhe te inkurajoje zhvillimet progresive te legjislacionit nderkombetar perkates, si dhe kodifikimin e tij.

(k) Te marre ne konsiderate natyren e pergjithshme ne lidhje me veprimtari ne Zone te ngritura ne menyre te vecante per vendet ne zhvillim, si dhe ato probleme per shtetet ne lidhje me veprimtari ne Zone qe lidhen me poziten e tyre gjeografike, ne menyre te vecante me shtetet pa bregdet ose disavarltazh gjeografik.

(l) Te krijojne me rekomandim te Keshillit, mbi bazen e keshillave nga komisioni i planizimit ekonomik, sistemin e kompesimit ose masa te tjera te rregullimit te asistences ekonomike, sic parashikohet ne nenin 151, paragrafi 10.

(m) Te pezulloje ushtrimin e te drejtave dhe privilegjeve te anetaresise mbi bazen e nenit 185.

(n) Te diskutoje cdo problem mbi ceshtjet brenda kompetencave te Autoritetit dhe te vendose se cili organ i Autoritetit do te merret me cdo ceshtje te tille ose problem qe nuk i eshte besuar ne menyre specifike ndonje organi te vecante, duke u bazuar ne shperndarjen e fuqive dhe funksioneve ndermjet organeve te Autoritetit.

NENSEKSIONI C. KESHILLI

1. Keshilli do te perbehet nga 36 anetare te Autoritetit te zgjedhur nga Asambleja sipas rradhes qe vijon:

(a) Kater anetare ndermjet Shteteve Pale te cilet, gjate 5 vjeteve te fundit per te cilat statistikat jane te vlefshme, kane ose konsumuar me shume se 2 per qind te konsumit boteror ose kane patur import neto me shume se 2 per qind te shumes se importit boteror te mallrave te prodhuara nga kategorite e mineraleve qe rrjedhin nga Zona dhe ne cdo rast nje shtet nga rajonet e shteteve te Europes Lindore (Socialiste), si dhe te konsumatoreve me te medhenj.

(b) Kater anetare nga tete Shtete Pale, te cilat kane investimet me te medha ne pergatitjen dhe drejtimin e veprimtarive ne Zone ose direkt ose nepermjet shtetasve te tyre, duke perfshire se paku nje shtet nga rajoni Europes Lindore (Socialiste).

(c) Kater anetare ndermjet Shteteve Pale, te cilat mbi bazen e prodhimit ne zone sipas juridiksionit te tyre jane eksportuesit me te medhenj te kategorise se mineraleve qe rrjedhin nga Zona, duke perfshire se paku dy shtete ne zhvillim, eksportet e te cileve per minerale te tilla kane peshe thelbesore ne ekonomite e tyre.

(d) Gjashte anetare ndermjet Shteteve Pale ne zhvillim, qe perfaqesojne interesa te vecanta. Interesat e vecanta qe duhet te paraqiten do te perfshijne ato te shteteve me popullsi me te madhe, shtetet te cilat nuk kane bregdet ose me disavantazh gjeografik, shtetet te cilat jane importuesit me te medhenj te kategorise se mineraleve qe rrjedhin nga Zona, shtetet te cilat jane prodhues potencial te mineraleve te tilla dhe shtetet me pak te zhvilluara;

(e) Tetembedhjet anetare te zgjedhur sipas parimeve te sigurimit te shperndarjes se barabarte gjeografike te vendeve ne Keshill si i tere, me kusht qe secili rajon gjeografik do te kete se paku nje anetar te zgjedhur sipas ketij nenparagrafi. Per kete qellim, rajonet gjeografike do te jene: Afrika, Azia, Europa Lindore (Socialiste), Amerika Latine dhe Europa Perendimore e te tjeret.

2. Ne zgjedhjen e anetareve te Keshillit ne perputhje me paragrafin 1, Asambleja do te sigurohet qe:

(a) shtetet pa bregdet ose me disavantazh gjeografik, perfaqesohen ne nje shkalle, e cila eshte ne menyre te arsyeshme proporcionale me perfaqesimin e tyre ne Asamble;

(b) shtetet bregdetare, ne menyre te vecante shtetet ne zhvillim, te cilat nuk kualifikohen sipas paragrafit 1 (a), (b), (c) ose (d) perfaqesohen ne nje shkalle, e cila eshte proporcionale me perfaqesimin e tyre ne Asamble;

(c) cdo grup Shtetesh Pale qe duhet te perfaqesohen ne Keshill, perfaqesohet nga ato shtete, nese jane, te cilet jane emeruar nga ky grup.

3. Zgjedhjet do te behen ne sesionet e rregullt te Asamblese. Secili anetar i Keshillit do te zgjidhet per 4 vjet. Ne zgjedhjen e pare, megjithate, do te jete kusht qe gjysma e anetareve te cdo grupi referuar ne paragrafin 1 te jete per 2 vjet.

4. Anetaret e Keshillit do te kene te drejte edhe te rizgjidhen, por duke i kushtuar vemendjen e duhur deshires se rotacionit te anetareve.

5. Keshilli do te funksionoje ne seline e Autoritetit dhe do te mblidhet sa here qe ta kerkoje puna e Autoritetit, por jo me pak se 3 here ne vit.

6. Mazhoranca e anetareve te Keshillit do te perbeje nje quorum.

7. Çdo anetar i Keshillit do të tete një votë.

8. (a) Vendimet për çështjet e procedurave do të merren nga mazhoranca e anetareve të pranishëm dhe që votojnë.

(b) Vendimet mbi çështjet e substancave të ngritura sipas parashikimeve që vijojnë do të merren me mazhorancën e dy të tretave të votave të anetareve të pranishëm dhe që votojnë, me kusht që një mazhorancë e tillë të përfshijë një mazhorancë të anetareve të Keshillit: neni 162 paragrafi 2, nenparagrafi (t), (g), (h), (i), (n), (P), (v), neni 191.

(c) Vendimet mbi çështjet e substancave të ngritura sipas parashikimeve që vijojnë do të merren nga tre të katërtat e mazhorancës së anetareve të pranishëm dhe që votojnë, me kusht që kjo mazhorancë të përfshijë mazhorancën e anetareve të Keshillit: neni 162, paragrafi 1; neni 162, paragrafi 2, nenparagrafet (a), (b), (c), (d), (e), (i), (q), (r), (s), (t), (u) në rastet e mosperputhjes nga një kontraktor ose sponsorizues; (e) me kusht që urdherat e leshuar spontanisht mundet të vanohen jo më shumë se 30 ditë përderisa të konfirmohen nga një vendim i marrë në përputhje me nenparagrafin (d); neni 162, paragrafi 2, nenparagrafi (x), (y), (z), neni 163, paragrafi 2, neni 174, paragrafi 3, aneksi IV, neni 11.

(d) Vendimet mbi çështjet e substancave të ngritura sipas parashikimeve që vijojnë do të merren me konsensus: neni 162, paragrafi 2(m) dhe (0), adaptimi i amendamenteve në Pjesën XI.

(e) Për qëllimet e nenparagrafeve (d), (t) dhe (g), "konsensus" do të thotë mungesa e kundërshtimeve formale. Brenda 14 ditëve re parashtrimit të një propozimi të Keshillit, Presidenti i Keshillit do të përcaktojë nëse do të ketë një kundërshtim formal për adaptimin e propozimit. Nëse Presidenti do të krijojë dhe mbajë brenda tre ditëve duke ndjekur një përcaktim të tillë, një komision i përbashkët i përbërë prej jo më shumë se nëntë anetare të Keshillit, me Presidentin si kryetar, për qëllimet e ribashkimit të diferencave dhe dhenien e një propozimi, i cili mund të adaptohet me konsensus. Komiteti do të punojë pa ndërprerje dhe do të raportojë Keshillit brenda 14 ditëve pas krijimit të tij. Nëse komisioni është i pamundur të rekomandojë një propozim, i cili duhet adaptuar me konsensus, ai duhet të paraqesë në raportin e tij faktet përse një propozim i tillë kundërshtohet.

(f) Vendimet mbi çështjet jo të treguara me sipër për të cilat Keshilli është i autorizuar të marrë sipas rregullave, rregulloreve dhe procedurave të Autoritetit ose përndryshe duhet të merren mbi bazë të nenparagrafeve të këtij paragrafi të specifikuar në rregullat, rregulloret dhe procedurat ose, nëse nuk janë specifikuar këtu, atëherë mbi bazën e nenparagrafeve të përcaktuara nga Keshilli në e është e mundur që përpara, me konsensus.

(g) Kur çështja e ngritur është brenda nenparagrafeve (a), (b), (c) ose (d), çështja do të trajtohet sikur të ishte brenda nenparagrafeve duke kërkuar konsensusin e mazhorancës me të lartë sipas rastit, përveçse kur vendoset ndryshe nga Keshilli, nga mazhoranca e përmendur me sipër ose me konsensus.

9. Keshilli do të përgatisë procedurat kur një anetar i autoritetit që nuk është i pranishëm mund të dergojë një përfaqësues për të ndjekur takimin e Keshillit, kur kërkesa është bërë nga një anetar i tillë ose një çështje e vecantë që ndikon është për marrje në konsideratë. Një përfaqësues i tillë do të ketë të drejtën të marrë pjesë me votë deliberative, por jo të votojë.

Fuqite dhe funksionet

1. Keshilli eshte organ ekzekutiv i Autoritetit. Keshilli do te kete fuqine te krijoje, ne perputhje me kete Konvente dhe politikat e pergjithshme te vendosura nga Asambleja, politika te vecanta qe ndiqen nga Autoriteti mbi cdo ceshtje ose problem brenda kompetencave te Autoritetit.

2. Ne plotesim Keshilli do te:

(a) te mbikqyre dhe koordinoje zbatimin e parashikimeve te kesaj Pjese dhe mbi te gjitha ceshtjet e problemet brenda kompetences se Autoritetit, si dhe te kerkoje vemendjen e Asamblese ne rastet e mosperputhjes;

(b) ti propozoje Asamblese kandidatet per zgjedhjen e Sekretarit te Pergjithshem;

(c) t'i rekomandoje Asamblese kandidatet per zgjedhjen e anetareve te Bordit Drejtues te ndermarrjes dhe Drejtorit te Pergjithshem te ndermarrjes;

(d) te krijoje, perkatesisht dhe me vemendjen e duhur ekonomike e efektive, organet subvencionuese te tilla qe i duket e nevojshme per ushtrimin e funksioneve ne perputhje me kete Pjese. Ne formimin e organeve subvencionuese, theks i duhet vene nevojës per anetare te kualifikuar dhe kompetent ne ceshtjet thelbësore teknike qe duhet te merren keto organe me kusht qe t'i kushtojne nje vemendje te vecante parimit per shperndarje te barabarte gjeografike dhe interesave speciale;

(e) te adaptoje rregullat dhe procedurat e tij duke perfshire metoden e zgjedhjes te presidentit te tij;

(f) te hyje ne marreveshje me Kombet e Bashkuara ose organizata nderkombetare te tjera nen emer te Autoritetit dhe brenda kompetencave te tij, mbi bazen e miratimit nga Asambleja;

(g) te marre ne konsiderate raportet e ndermarrjes dhe t'i transmetoje ato Asamblese me rekomandimet e tij;

(h) t'i paraqese Asamblese raportin vjetor dhe raporte te vecanta te tilla sic mund t'i kerkoje Asambleja;

(i) t'i leshoje direktiva ndermarrjes ne perputhje me neni 170;

(j) te miratoje planet e punes ne perputhje me aneksin III, neni 6. Keshilli do te veproje mbi secilin plan pune brenda 60 diteve te parashtrimit te tij nga komisioni tekniko-juridik ne sesionin e Keshillit ne perputhje me procedurat qe vijojne:

i) Nese komisioni e rekomandon miratimin e planit te punes, ai do te merret sikur eshte miratuar nga Keshilli, nese asnje anetar i Keshillit i parashtron me shkrim Presidentit brenda 14 diteve nje kundersizim specifik qe parashtron mosperputhjen me kerkesat e aneksit III, neni 6, nese nuk ka kundersizim, procedura e bashkimit e vendosur ne nenin 161, paragrafi 8(e), do te zbatohet. Nese ne perfundim te procedures se bashkimit, kundersizimi akoma mbetet, plani i punes duket sikur eshte miratuar nga Keshilli, pervecse kur Keshilli nuk e miraton ate me konsensus ndermjet anetareve te tij duke perjashtuar cdo shtet ose shtete qe bejne kerkese per sponsorizim te nje kerkuesi.

ii) Nese komisioni rekomandon mosmiratimin e planit te punes ose nuk ben nje rekomandim, Keshilli mundet te miratoje planin e punes me dy te tretat e mazhorances se anetareve qe jane te pranishem dhe votojne, me kusht qe kjo mazhorance te perfshije mazhorancen e anetareve qe jane te pranishem ne sesion.

(k) te miratoje planin e punes te parashtruar nga ndermarrja ne perputhje me aneksin IV, nenin 12, paragrafi (j)

- (l) te ushtroje kontroll mbi veprimtarite ne Zone ne perputhje me nenin 153, paragrafi 4 dhe rregullat e procedurat e autoritetit;
- (m) te marre masat e nevojshme dhe perkatese pas rekomandimeve te komisionit te planizimit ekonomik ne perputhje me nenin 150 nenparagrafi (h) per te parashikuar mbrojtje nga efektet ekonomike te kunderta te specifikuara ketu;
- (n) t'i beje rekomandime Asamblese mbi bazat e keshillave nga komisioni i planizimit ekonomik, per nje sistem kompesimi ose masa te tjera te ndihmes se rregullimit ekonomik sic parashikohet ne nenin 151 paragrafi 10;
- (o) (i) t'i rekomandoje Asamblese, rregullat dhe procedural mbi ndarjen e barabarte te perfitimeve ekonomike dhe financiare qe rrjedhin nga veprimtarite ne Zone dhe pagesat e kontributet e bera ne mbeshtetje te nenit 82, duke marre ne konsiderate te vecante interesat dhe nevojat e shteteve dhe popujve ne zhvillim, te cilet nuk kane fituar pavaresine e plote ose kane statusin e veteqeverisjes;
- (ii) te adaptojne dhe zbatojne perkohesisht, duke pritur miratimin e Asamblese, cdo amendament si rrjedhim, duke marre ne konsiderate rekomandimet e komisionit teknikoligjor ose organeve e nenvarura te interesuara. Keto rregulla dhe procedura duhet t'i perkasin perspektives, shfrytezimit dhe eksplorimit ne Zone dhe menaxhimit financiar e administrimit te brendshem te Autoritetit. Prioritet duhet t'i jepet adaptimit te rregullave dhe procedurave re eksplorimit, shfrytezimit te burimeve polimetalike. Rregullat dhe procedurat per shfrytezim te cdo burimi, pervec atyre polimetalike do te miratohen brenda tre vjereve nga data e kerkeses ndaj Autoritetit prej cdo anetari te saj per te adaptuar rregulla dhe procedura te tilla ne lidhje me burime te tilla. Te gjitha rregullat, rregulloret dhe procedurat do te mbeten ne fuqi mbi baza te perkohshme derisa te miratohen nga Asambleja ose derisa te amendohen nga Keshilli mbi bazen e mendimeve te shprehura nga Asambleja.
- (p) Te rishikojte mbledhjen e pagesave qe i duhen bere Asamblese ose nga ajo ne lidhje me operimet ne vijim te kesaj pjese.
- (q) Te beje zgjedhjen ndermjet kerkuesve per autorizimin e prodhimit ne mbeshtetje te aneksit III, neni 7 kur kerkohet nje zgjedhje e tille nga parashikimet.
- (r) Te parashtrroje buxhetin vjetor te autoritetit ne Asamble per miratimin e tij;
- (s) T'i beje Asamblese rekomandime ne lidhje me politikat qe i interesojne mbi cdo ceshtje dhe problem brenda kompetencave te Autoritetit.
- (f) T'i beje rekomandime Asamblese ne lidhje me pezullimin e ushtrimit te te drejtave dhe privilegjeve te anetaresise mbi bazen e nenit 185.
- (u) Te ngreje procedurat ne emer te Autoritetit perpara Dhomes se Diskutimeve te shtratit te Detit ne rastet e mos perputhjes;
- (v) Te njoftoje Asamblene menjehere pas nje vendimi te Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit ne procedurat e krijuara sipas nenparagrafit (u) dhe te beje cdo rekomandim te cilin mund ta gjeje te pershtatshem ne lidhje me masat qe duhen marre.
- (ë) Te leshoje urdhera emergjence, te cilat mund te perfshijne urdhera per pezullimin ose rregullimin e veprimtarise, per te parandaluar deme serioze ndaj ambientit detar qe rrjedhin jashte veprimtarive ne Zone.
- (x) Te mos miratoje zonat per shfrytezim nga kontraktoret ose nga ndermarrja ne rastet e fakteve thelbesore qe tregojne rrezikun e demeve serioze ndaj ambientit detar.
- (y) Te krijojte nje organizem subvencionues per perpunimin e draftit te rregullave financiare, rregullave dhe procedurave ne lidhje me:

- i) menaxhimin financiar ne perputhje me nenin 171 deri 175; dhe
- ii) rregullmet financiare ne perputhje me aneksin III, neni 13 dhe neni 17, paragrafi 1 (c).
- (z) Te krijoje mekanizmat perkatese per drejtimin dhe supervizimin e nje stafi inspektoresh, i cili do te inspektoj veprimtarite ne Zone per te percaktuar ne se ne kete pjese, rregullat, rregulloret dhe procedurat dhe termat e cdo kontrate me Autoritetin perputhen.

Neni 163

Organet e Keshillit

1. Krijohen organet e poshteshenuara te Keshillit:

(a) komisioni i planizimit ekonomik;

(b) nje komision tekniko-ligjor.

2. Secili komision do te perbehet nga 15 anetare, te zgjedhur nga Keshilli ndermjet kandidateve te emeruar nga Shtetet Pale. Megjithate, nese eshte e nevojshme, Keshilli mund te vendose te rrise madhesine e secilit komision duke pasur parasysh ekonomine dhe efektivitetin.

3. Anetaret e komisionit do te kene kualifikimet perkatese te kompetencave te ketij komisioni ne Zone. Shtetet Pale do te emerojne kandidatet me standardet me te larta te kompetences dhe integritetit me kualifikimet ne fusha thelbesore ne menyre te tille qe te sigurojne ushtrimin efektiv te funksioneve te komisionit.

4. Ne zgjedhjen e anetareve te komisionit, vemendje e vecante duhet t'i kushtohet nevojës per shperndarje te barabarte gjeografike dhe perfaqesimit te interesave te vecanta.

5. Asnje Shtet Pale nuk emerone me shume se nje kandidat per te njejtin komision.

Asnje person nuk do te zgjidhet per te sherbyer ne me shume se nje komision.

6. Anetaret e komisionit do te kene zyrat per pese vjet. Ato do te jene te zgjedhshem per rizgjedhje per nje periudhe tjeter.

7. Ne rastet e vdekjes, mosaftesise ose doreheqjes se nje anetari te komisionit perpara skadimit te kushteve te zyres, Keshilli do te zgjedhe per periudhen e mbetur te kushteve, nje anetar nga i njeiti rajon gjeografik i Zones se interesuar.

8. Anetaret e komisionit nuk do te kene interesa financiare ne cdo veprimtari qe ka lidhje me eksplorimin dhe shfrytezimin ne Zone. Mbi bazen e pergjegjesive te tyre kundrejt komisionit, te cilit ata i sherbejne, ata nuk do te mbyllin, edhe pas perfundimit te funksioneve te tyre, ndonje sekret industrial, te dhenat personale qe i jane transferuar Autoritetit ne perputhje me aneksin III, neni 14 ose cdo informacion tjeter konfidencial qe vjen ne dijeni te tyre per arsye te detyrave te tyre per Autoritetin.

9. Secili komision do te ushtroje funksionet e tij ne perputhje me keto udhezime dhe direktiva qe Keshilli mund te adaptoj.

10. Secili komision do t'i formuloje dhe parashetroje Keshillit per miratim rregulla, rregullore te tilla qe mund te jene te nevojshme per drejtim efektiv te funksioneve te komisionit.

11. Procedurat e marrjes se vendimeve te komisionit do te behen prej rregullave, rregulloreve dhe procedurave te Autoritetit. Rekomandimet per Keshillin, kur jane te nevojshme, do shoqerohen nga nje permbledhje mbi divergjencat e mendimeve ne komision.

12. Secili komision do te funksionoje normalisht ne seline e Autoritetit dhe do te takohet aq here sic mund te kerkohej per ushtrimin efikas te funksioneve te tij.

13. Ne ushtrimin e funksioneve te tij, secili komision kur duhet, mundet te konsultohet me nje komision tjeter, cdo organ kompetent te Kombeve te Bashkuara ose organizate nderkombetare me kompetene ne ceshtjet e konsultimeve te tilla.

Neni 164

Komisioni i planizimit ekonomik

1. Anetaret e komisionit te planizimit ekonomik do te kene kualifikimet e duhura te tilla si ato te minierave, drejtimit te veprimtarive te burimeve minerale, tregtise nderkombetare ose ekonomise nderkombetare. Keshilli do te perpiqet per te siguruar qe te gjitha anetaret e komisionit te kene te gjitha kualifikimet perkatese. Komisioni do te perfshije se paku dy anerare nga shtetet ne zhvillim, eksporti i te cileve per kategorite e mineraleve qe rrjedhin nga zona kane nje peshe mbi ekonomite e tyre.

2. Komisioni do:

(a) te propozoje, me kerkesen e Keshillit, masat per zbatimin e vendimeve qe lidhen me veprimtarite ne Zone, te marra ne perputhje me kete Konvente;

(b) te rishikoj qendrimet dhe faktoret qe ndikojne ne furnizim, kerkesen dhe cmimet e materialeve, te cilat mund te rrjedhin nga Zona, duke patur parasysh interesat e vendeve eksportuese dhe importuese dhe ne menyre te vecante te shteteve ne zhvillim ndermjet tyre;

(c) te ekzaminojne cdo shtete qe mund te coje ne efekte te kunderta referuar ne nenin 150, nenparagrafi (h), te sjelle ne vemendje te tij nga Shteti ose Shtetet Pale te interesuara dhe t'i beje rekomandimet e duhura Keshillit;

(d) t'i propozoje Keshillit per t'i parashtruar Asamblese, sic parashkohet ne nenin 151. paragrafi 10, nje sistem kompesimi ose masa te tjera te rregullimit te asistences ekonomike per shtetet ne zhvillim qe vuajne efekte te kunderta te shkaktuara nga veprimtarite ne Zone. Komisioni do te beje rekomandime per Keshillin qe jane te nevojshme per zbatimin e sistemit ose masave te tjera te adapruara nga Asambleja ne raste te vecanta.

Neni 165

Komisioni tekniko-ligjor

1. Anetaret e komisionit tekniko-ligjor do te kene kualifikimet perkatese sic jane ato mbi eksplorimin, shfrytezimin dhe procedimin e burimeve minerale, oqeanologjise, mbrojtjes se ambientit detar ose ceshtjet ekonomike dhe ligjore ne lidhje me minierat e oqeanit fushat perkatese te ekspertizes. Keshilli do te perpiqet te siguroje se anetaret e komisionit zoterojne te gjitha kualifikimet perkatese.

2. Komisioni do te:

(a) beje rekomandime persa i perket ushtrimit te funksioneve te Autoritetit me kerkesen e Keshillit;

(b) rishikoj planin formal te shkruar te punes per aktivitetet ne Zone ne perputhje me nenin 153, paragrafi 3 dhe parashtroje rekomandimet perkatese Keshillit. Komisioni do t'i

- bazoje rekomandimet e tij vetem ne drejtimet e shpallura ne aneksin III dhe do te raportoje plotesisht per te gjitha tek Keshilli;
- (c) supervizoje me kerkesen e Keshillit, veprimtarite ne Zone, kur eshte e pershtatshme, ne konsultim dhe bashkepunim me cdo ent qe zhvillon veprimtari te tilla ose shtet dhe shtete te interesuara dhe t'i raportoje Keshillit;
 - (d) pregatise vleresimet per ndikimin ne ambient te veprimtarive ne zone;
 - (e) beje rekomandime Keshillit per mbrojtjen e ambientit detar, duke marre ne konsiderate dijet e eksperteve te njohur ne kete fushe;
 - (f) formuloje dhe parashtroje Keshillit rregullat, rregulloret dhe procedurat e referuara ne nenin 162, paragrafi 2(o) duke marre ne konsiderate te gjitha faktoret perkates duke perfshire vleresimet e ndikimit ne ambient te veprimtarive ne Zone;
 - (g) t'i mbaje rregullat, rregulloret dhe procedurat nen rishikim dhe rekomandoje Keshillit here pas here, amerndamente te tilla qe mund te jene te nevojshme dhe deshirueshme;
 - (h) t'i beje rekomandime Keshillit persa i perket krijimit te nje programi monitorizimi qe duhet te vrojtoje, mase, vleresojte dhe analizoje me metoda te njohura shkencore, mbi baza te rregullta, rrezikun ose efektet e ndotjes se ambientit detar qe rezulton nga veprimtarite ne Zone, te siguroje qe rregullat ekzistuese jane te pershtatshme dhe ne perputhje, si dhe te koordinojne zbatimin e programit te monitorizimit te miratuar nga Keshilli;
 - (i) t'i rekomandoje Keshillit qe procedurat te ngrihen, ne emer te Autoritetit perpara Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit, ne perputhje me kete pjese dhe anekset perkatese duke marre ne konsiderate vecanerisht nenin 187;
 - (j) t'i beje rekomandime Keshillit ne lidhje me masat qe duhen marre, pas vendimit te Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit per procedurat e ngritura ne perputhje me nenparagrafin (i);
 - (k) t'i beje rekomandime Keshillit per leshimin e urdherave emergjente, te cilet mund te perfshijne urdhera per pezullim ose rregullim te operimeve, per parandalimin e demeve serioze ne ambientin detar te dala nga veprimtarite ne Zone. Rekomandime te tilla do te merren nga Keshilli mbi bazat e prioritetit;
 - (l) t'i beje rekomandime Keshillit per disaprovimin e zouave per shfrytezim nga kontraktuesi ose ndermarrja ne rastet kur faktet thelbesore tregojne rrezikun e demeve serioze per ambientin detar;
 - (m) te beje rekomandime Keshillit ne lidhje me drejtimet dhe supervizionin e nje stafi te inspektoreve te cilet do te inspektojne veprimtarite ne Zone per percaktimin nese parashikimet e kesaj Pjese, rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit, si dhe termat e kushtet e cdo kontrate te autoritetit jane ne perputhje;
 - (n) te llogarise tavanin e prodhimit dhe leshoje autorizimet e prodhimit ne emer te Autoritetit mbi bazen e nenit 151, paragrafet 2 deri 7, duke ndjekur cdo zgjedhje te nevojshme ndermjet kerkuesve per autorizim prodhimi nga Keshilli ne perputhje me aneksin III, neni 7.
3. Anetaret e komisionit mbas kerkeses se bere nga cdo Shtet Pale ose Pale te tjera te inreresuara, do te shoqerohen nga nje perfaqesues i nje shtetit te tille ose Pale tjetet te interesuar kur kryejne funksionet e tyre te supervizionit dhe inspektimit.

NENSEKSIONI D. SEKRETARIATI

Neni 166
Sekretariati

1. Sekretariati i Autoritetit do të përfshijë Sekretarin e Përgjithshëm, si dhe një staf të tillë që e kërkon Autoriteti.
2. Sekretari i Përgjithshëm do të zgjidhet për katër vjet nga Asambleja ndërmjet kandidatëve të propozuar nga Këshilli dhe mund të rizgjidhet.
3. Sekretari i Përgjithshëm do të jetë shefi administrativ i nepunësve të Autoritetit dhe do të veprojë në këto detyra në të gjitha mbledhjet e Asamblese, të Këshillit dhe çdo organi tjetër të varur dhe do të kryejë funksione të tjera të tilla administrative që i janë besuar Sekretarit të Përgjithshëm nga këto organe.
4. Sekretari i Përgjithshëm do të bëjë një raport vjetor për Asamblenë mbi punën e Autoritetit.

Neni 167
Stafi i Autoritetit

1. Stafi i Autoritetit do të përbëhet nga personeli shkencor, teknik dhe të tjerë të tillë që mund të kërkojnë për kryerjen e funksioneve administrative të Autoritetit.
2. Konsideratat mbizotëruese në rekrutimin dhe punësimin e stafit dhe në përcaktimin e kushteve të tyre të shërbimit do të jenë domosdoshmeri për sigurimin e standardeve më të larta të efikasitetit, kompetencës dhe integritetit. Mbi bazën e këtyre konsideratave, një vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet rëndësisë së rekrutimit të stafit sa të jetë e mundur mbi baza gjeografike.
3. Stafi do të caktohet nga Sekretari i Përgjithshëm. Termat dhe kushtet mbi të cilat ata do të caktohen, paguhet dhe pushohen do të jenë në përputhje me rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit.

Neni 168
Karakteret ndërkombëtarë të sekretariatit

1. Në kryerjen e detyrave të tyre Sekretari i Përgjithshëm dhe stafi i tij nuk do të kërkojnë dhe marrë instruksione nga ndonjë qeveri ose nga çdo burim tjetër i jashtëm i Autoritetit. Ata do të shmangin nga çdo veprim, i cili mund të reflektojë në pozitën e tyre si nepunës ndërkombëtar të përgjegjësive vetëm të Autoritetit. Secili Shtet Palë zotëhet të respektojë karakterin ekskluziv të përgjegjësive të Sekretarit të Përgjithshëm dhe stafit dhe të mos kërkojë t'i influencojë ata në shkarkimin e përgjegjësive të tyre. Çdo thyerje e përgjegjësive nga një anëtar i stafit do t'i parashtrahet gjykatave përkatëse administrative sic parashikohet në rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit.
2. Sekretari i Përgjithshëm dhe stafi nuk do të kenë asnjë interes financiar në çdo veprimtari që lidhet me eksplorimin dhe shfrytëzimin në Zonë. Mbi bazën e përgjegjësive të tyre kundërshtuar Autoritetit, ata nuk do të mbyllin edhe pas përfundimit të funksioneve të tyre, ndonjë sekret industrial, të dhëna personale, të cilat i transferohen Autoritetit në përputhje me Aneksin III, neni 14, ose çdo informacioni tjetër konfidencial që vjen për diçka të tyre për arsye të punësimit të tyre tek Autoriteti.

3. Thyerja e detyrimeve te nje anetari te stafit te permendur ne paragrafin 2, me kerkesen e Shtetit Pale te demtuar nga nje thyerje e tille ose te nje personi fizik ose juridik, do te sponsorizohet nga nje Shtet Pale sic parashikohet ne nenin 153, paragrafi 2(b) dhe i ndikuar nga nje thyerje e tille, do t'i parashtrahet nga Autoriteti kunder nje anetari te stafit te nje gjykate te percaktuar nga rregulla, rregullore dhe procedura te Autoritetit. Pala e ndikuar do te kete te drejten te marre pjese ne procedurat. Nese gjykata e rekomandon ashtu, Sekretari i Pergjithshem do te pushoje anetarin e stafit te interesuar.
4. Rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit do te permbajne te tilla parashikime qe mund te jene te nevojshme per zbatimin e ketij neni.

Neni 169

Konsultimet dhe bashkepunimi me organizatat joqeveritare nderkombetare

1. Sekretari i Pergjithshem, mbi ceshtjet ne kompetence te Autoritetit, do te beje rregullimet e kenaqshme, me miratimin e Keshillit, per konsultime dhe bashkepunim me organizatat nderkombetare e joqeveritare te njohura nga Keshilli ekonomik dhe social i Kombeve te Bashkuara.
2. Çdo organizate me te cilen Sekretari i Pergjithshem ka hyre ne marreveshje sipas paragrafit 1 mund te caktojte perfaqesues per te ndjekur takimin e organeve te Autoritetit si vrojtues ne perputhje me rregullat e procedurave te ketyre organeve. Procedura do te krjohen per te marre mendimin e organizatave te tilla ne rastet perkaiese.
3. Sekretari i Pergjithshem mund t'i shperndaje Shteteve Pale raporte me shkrim te parashtruara nga organizatat joqeveritare te referuara ne paragrafin 1, mbi bazen e te cilave ato kane kompetenca speciale dhe te cilat jane te lidhura me punen e Autoritetit.

NENSEKSIONI E. NDERMARRJA

Neni 170

Ndermarrja

1. Ndermarrja do te jete organi i Autoritetit, e cila do te kryeje veprimtarite ne Zone direkt, mbi bazen e nenit 153, paragrafi 2(a), si dhe te transportimit, procesimit dhe marketimit te mineraleve te nxjerra nga Zona.
2. Ndermarrja, brenda kuadrit te personalitetit nderkombetar ligjor te Autoritetit do te kete fuqi te tilla ligjore sic eshte parashikuar ne statutin e dhene ne aneksin IV. Ndermarrja do te veproje ne perputhje me kete Konvente dhe rregullat, rregulloret e procedurat e Autoritetit, si dhe politikave te pergjithshme te vendosura nga Asambleja dhe do te jete subjekt i direktivave dhe kontrollit te Keshillit.
3. Ndermarrja do te kete vendin kryesor te biznesit ne seline e Autoritetit.
4. Ndermarrja, ne perputhje me nenin 173, paragrafi 2 dhe aneksi IV, neni 11 do te furnizohet me fonde te tilla sic mund te kerkohet per te kryer funksionet e saj dhe do te vendose teknologji sic parashikohet ne nenin 144, dhe parashikime te tjera perkatese te kesaj Konvente.

NENSEKSIONI F. RREGULLIMET FINANCIARE TE AUTORITETIT

Neni 171
Fondet e Autoritetit

Fondet e Autoritetit do te perfshijne:

- (a) kontributet e vlerave te bera nga anetaret e Autoritetit ne perputhje me nenin 160, paragrafi 2(e);
- (b) fondet e marra nga Autoriteti mbi bazen e aneksit III, neni 13 ne lidhje me veprimtarite ne Zone;
- (c) fondet e transferuara nga ndermarrja ne perputhje me aneksin IV, neni 10;
- (d) fondet e marra hua mbi bazen e nenit 174;
- (e) kontribute vullnetate te bera nga anetare ose ente te tjera;
- (1) pagesat per nje fond kompesimi, ne perputhje me nenin 151, paragrafi 10, burimet e te cilave duhet te rekomandohen nga komisioni i planizimit ekonomik.

Neni 172
Buxheti vjetor i Autoritetit

Sekretari i Pergjithshem do te pergatise dhe propozoje buxhetin vjetor te Autoritetit dhe t'ia parashtroje ate Keshillit. Keshilli do ta marre ne konsiderate buxhetin e propozuar vjetor dhe do t'ia parashtroje ate Asamblese, se bashku me rekomandimet mbi te. Asambleja do ta marre ne konsiderate buxhetin e propozuar vjetor ne perputhje me nenin 160, paragrafi 2(h).

Neni 173
Shpenzimet e Autoritetit

1. Kontributet e referuara ne nenin 171, nenparagrafi (a) do te paguhen ne nje llogari speciale per te mbuluar shpenzimet administrative te Autoritetit, derisa Autoriteti te kete fonde te mjaftueshme nga burime te tjera per te mbuluar shpenzimet.
2. Shpenzimet administrative te Autoritetit do te kene prekjen e pare mbi fondet e Autoritetit. Me perjashtim per kontributet e vleresuara te referuara ne nenin 171, nenparagrafi
 - (a) fondet te cilat mbesin pas pageses se shpenzimeve administrative, mund inter-alia:
 - (a) te ndahen ne perputhje me nenin 140 dhe nenin 160, paragrafi 2(g);
 - (b) te perdoren per te furnizuar ndermarrjen me fonde ne perputhje me nenin 170, paragrafi 4;
 - (c) te perdoren per kompesimin e shteteve ne zhvillim, ne perputhje me nenin 151, paragrafi 10 dhe neni 160, paragrafi 2(1).

Neni 174
Fuqia per marrje hua e Autoritetit

1. Autoriteti do te kete te drejten per te marre hua fonde.
2. Asambleja do te pershkruaje kufirin e fuqive per te marre hua te Autoritetit ne rregullat financiare te adoptuara mbi bazen e nenit 160, paragrafi 2(f).
3. Keshilli do te ushtroje fuqite per marrje hua te Autoritetit.

4. Shtetet Pale nuk do te jene pergjegjese per debite e Autoritetit.

Neni 175
Auditimi vjetor

Regjistrat, librat dhe llogarite e Autoritetit, duke perfshire dhe deklarimin financiar te tij, do te auditohet cdo vit nga nje auditor i pavarur i caktuar nga Asambleja.

NENSEKSIONI G. STATUSI LIGJOR, PRIVILEGJET DHE IMUNITETET

Neni 176
Statusi Ligjor

Autoriteti do te kete personalitet ligjor nderkombetar dhe fuqi te tilla ligjore, sic mund te jene te nevojshme per ushtrimin e funksioneve te tij dhe plotesimin e qellimeve te tij.

Neni 177
Privilegjet dhe imunitetet

Ne menyre qe t'i jepet mundesi Autoritetit te ushtroje funksionet e tij, ai duhet te gezoje ne territoret e secilit Shtet Pale, privilegjet dhe imunitetet e percaktuara ne kete nenseksion. Privilegjet dhe imunitetet ne lidhje me Ndermarrjen do te jene ato te vendosura ne aneksin IV, neni 13.

Neni 178
Imuniteti nga proceset ligjore

Autoriteti, prona e tij dhe asetet do te gezojne imunitet nga proceset ligjore me perjashtim te rasteve te vecanta kur Autoritetit shprehet per heqjen e ketij imuniteti.

Neni 179
Imuniteti nga kerkimi dhe cdo forme e arrestimit

Pronat dhe asetet e Autoritetit, kudoqofshin vendosur dhe te mbajtura nga kushdo, do te jene imune nga kerkimi, rekuizimi, konfiskimi, shpronnesimi ose cdo forme e arrestimit nga veprime ekzekutive ose legjislative.

Neni 180
Perjashtimi nga kufizimet, rregullat, kontrollet dhe moratoriumet

Pronat dhe asetet e Autoritetit do te perjashtohen nga kufizimet, rregullat, kontrollet dhe moratoriumete cdo natyre.

Neni 181
Arshivat dhe komunikimet zyrtare te Autoritetit

1. Arshivat e Autoritetit, kudo qe te jene vendosur do te jene te pathyeshme.
2. Te dhenat ne pronesi, sekretete industriale ose informacione te ngjashme dhe shenimet e personelit nuk do te vendosen ne arshivat, te cilat jane te hapura per inspektim publik.
3. Ne lidhje me komunikimet e tij zyrtare, Autoritetit do t'i akordohet nga cdo Shtet Pale nje trajtim jo me pak i favorshem sesa ai qe i jepet nga ky shtet organizatave te tjera nderkombetare.

Neni 182

Privilegjet dhe imunitetet e personave te caktuar te lidhur me Autoritetin

Perfaqesuesit e Shteteve Pale qe ndjekin mbledhjet e Asamblese, Keshillit ose organeve te Asamblese ose Keshillit, si dhe Sekretari i Pergjithme stafi i Autoritetit, do te gezojne ne territoret e secilit Shtet Pale:

- (a) Imunitet nga cdo proces gjyqesor lidhur me veprimet e kryera nga ata ne ushtrimin e funksioneve te tyre, me perjashtim kur shteti te cilin ata perfaqesojne ose Autoriteti, perkatesisht, shprehen per heqjen e ketij imuniteti ne raste te vecanta.
- (b) Nese ata nuk jane shtetas te nje Shteti Pale, perjashtimet e njejta nga kufizimet kufitare, kerkesat e regjistrimit dhe detyrimet e sherbimeve kombetare, te njejtat lehtesira persa i perket kufizimit te shkembimit, si dhe te njejtin trajtim ne lidhje me lehtesirat e udhetimit si u jane akorduar nga ky shtet perfaqesuesve, zyrtareve dhe te punesuarve te te njejtin rang te Shteteve te tjera Pale.

Neni 183

Perjashtimi nga taksat dhe taksat doganore

1. Brenda qellimit te veprinuarise se tij zyrtare, Autoriteti, asetet e tij dhe pronat, te ardhurat e tij dhe operacionet e transakcionet te autorizuar nga kjo Konvente, do te perjashtohen nga te gjitha taksat direkte dhe mallrat e importuara ose eksportuara per perdorim te tij zyrtar, do te perjashtohen nga te gjitha taksat doganore. Autoriteti nuk do te kerkoje perjashtim per taksa qe nuk jane gje tjeter vetem pagesa per sherbimet e bera.
2. Kur blerjet e mallrave ose sherbimet e nje vlere substanciale te nevojshme per veprimtarine zyrtare te Autoritetit jane bere nga ose ne emer te Autoritetit dhe kur cmimi i mallrave ose sherbimeve te tilla perfshin taksa ose pagesa, masat e duhura, sa me shume te jete e praktikueshme do te merren nga Shtetet Pale per te garantuar perjashtimin nga taksa te tilla pse pagesa ose te parashikojne rimbursimin e tyre. Mallrat e importuara ose blerjet sipas nje perjashtimi te parashikuar ne kete nen nuk do te shiten ose te disponohen ndryshe ne territorin e Shtetit Pale, e cili garanton perjashtimin, me perjashtim mbi bazen e kushteve te rena dakord me Shtetin Pale.
3. Asnje takse nuk do te mblidhet nga Shtetet Pale ne lidhje me rrogat dhe shperblimet e paguara ose cdo forme tjeter pagese e bere nga Autoriteti, Sekretarit te Pergjithshem ose stafi i Autoritetit, si dhe eksperteve qe kryejne misione per Autoritetin, te cilet nuk jane shtetasit e tyre.

NENSEKSIONI H. PEZULLIMI I USHTRIMIT TE TE DREJTAVE DHE PRIVILEGJEVE TE ANETAREVE

Neni 184

Pezullimi i ushtrimit te se drejtes se votes

Nje Shtet Pale, i cili eshte ne debi per pagesen e kontributeve financiare te Autoritetit nuk do te kete vote nese shuma e debise se tij eshte e barabarte ose tejkalon shumen e kontributeve qe duhej te paguante per dy vite te plota. Asambleja, megjithate, mund te lejoje anetare te tille per te votuar nese ajo bindet qe faji per mospagesen eshte pertej aftesive te anetarit.

Neni 185

Pezullimi i ushtrimit te se drejtes dhe privilegjeve te anetaresise

1. Nje Shtet Pale, i cili ka thyer rende dhe vazhdimisht, parashikimet e kesaj pjese mund te pezullohet nga ushtrimi i te drejtave dhe privilegjeve te anetaresise nga Asambleja me rekomandimin e Keshillit .

2. Asnje veprim nuk do te merret sipas paragrafit 1 derisa Dhoma e diskutimeve te shtratit te detit ka shpallur se nje Shtet Pale ka thyer rende dhe vazhdimisht parashikimet e kesaj pjese.

SEKSIONI 5. ZGJIDHJA E DISKUTIMEVE DHE OPINIONET KESHILLUESE

Neni 186

Dhoma e diskutimeve te shtratit te detit te Gjykates Nderkombetare per ligjin e detit

Krijimi i dhomes se diskutimeve te shtratit te detit dhe menyra sesi ajo do te ushtroje juridiksionin e saj do te udhëhiqet nga parashikimet e ketij seksioni, te Pjeses XV dhe te aneksit VI.

Neni 187

Juridiksioni i dhomes se diskutimeve te shtratit te detit

Dhoma e diskutimeve te shtratit te detit do te kete juridiksion sipas kesaj pjese dhe anekseve perkatese ne diskutimet ne lidhje me veprimtarite ne Zone qe futen brenda kategorive te meposhtme:

(a) Diskutimet ndermjet Shteteve Pale ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e kesaj pjese dhe aneksit perkates;

(b) Diskutimet ndermjet nje Shteti Pale dhe Autoritetit ne lidhje me:

(i) veprime ose pengesa te Autoritetit ose te nje Shteti Pale qe mendohet se eshte thyerje e kesaj pjese ose aneksit qe lidhet me te ose rregullave, rregulloreve dhe procedurave te Autoritetit te adaptuara ne perputhje me sa behet fjale;

(ii) veprime te Autoritetit te menduara sikur jane jashte juridiksionit ose nje keqperdorim i fuqive.

(c) Diskutimeve ndermjet Paleve ne nje kontrate, te cilat jane Shtete Pale, Autoritetit ose Ndermarrjes, nje ndermarrje shteterore dhe personat fizike ose juridik te referuar ne nenin 153, paragrafi 2 (b), ne lidhje me:

(i) interpretimin ose zbatimin e nje kontrate te rendesishme ose nje nje plani pune;

(ii) veprime ose gabime te nje Pale ne nje kontrate qe lidhet me veprimtarine ne zone dhe i drejtuar Pales tjeter ose qe ndikon direkt interesat e saj te ligjshme;

(d) Diskutimeve ndermjet Autoritetit dhe nje kontraktori te ardhshem, i cili eshte sponsorizuar nga nje shtet siç parashikohet ne nenin 153, paragrafi 2 (b) dhe ka plotesuar rregullisht kushtet e referuara ne aneksin III, neni 4, paragrafi 6 dhe nenit 13, paragrafi 2, ne lidhje me refuzimin e nje kontrate ose ceshtje ligjore te ngritur ne negociatat e kontrates.

(e) Diskutimeve ndermjet Autoritetit dhe nje Shteti Pale, nje ndermarrje shtetore ose nje personi fizik ose juridik te sponsorizuar nga Shtet Pale sic parashikohet ne nenin 153, paragrafi 2(b), ku mendohet se Autoriteti ka kaluar pergjegjesite sic parashikohet ne aneksin III, neni 22;

(f) Çdo diskutim tjeter per te cilin juridiksioni i dhomes eshte parashikuar vecanerisht ne kete Konvente.

Neni 188

Parashtrimi i diskutimeve ne nje dhome speciale te Gjykates Nderkombetare per ligjin e detit ose te nje dhome ad hoc te Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit ose te bashkelidbjes se nje arbitrazhi tregtar

1. Diskutimet ndermjet Shteteve Pale referuar ne nenin 187, nenparagrafi (a), mund te parashtrohen:

(a) me kerkesen e Paleve ne diskutim, nje dhome speciale te Gjykates Nderkombetare per ligjin e detit qe formohet ne perputhje me aneksin IV, neni 15 dhe 17;

(b) me kerkesen e seciles Pale ne diskutim, tek nje dhome ad hoc e Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit qe formohet ne perputhje me aneksin IV, neni 36.

2. (a) Diskutimet ne lidhje me interpretimet ose zbatimet e nje kontrate te referuar ne nenin 187, nenparagrafi (c) (i) do t'i parashtrohet, me kerkesen e cdo Pale ne diskutim, nje arbitrazhi tregtar, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe. Nje gjykate arbitrazhi tregtare, te ciles i eshte parashtruar diskutimi nuk do te kete juridiksionin te vendose per cdo ceshtje te interpretimit te kesaj Konvente. Kur diskutimi perfshin gjithashtu nje ceshtje te interpretimit te Pjeses IX qe lidhen me te, ne lidhje me veprimtarite ne Zone, kjo ceshtje do t'i referohet Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit per nje rregull.

(b) Ne qofte se, ne fillimin ose gjate vazhdimet te nje arbitrimi te tille gjykata e arbitrazhit percakton, si me kerkesen e cdo Pale ne diskutim ose dhe proprio motu, ky vendim i saj varet nga rregullat e Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit, atehere nje gjykate e tille do t'i referoje ceshtje te tilla Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit per keto rregulla. Gjykata e arbitrazhit do te vazhdoje pastaj procedimin per te dhene vendimin e saj ne perputhje me keto rregulla te Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit.

(c) Ne mungese te nje parashikimi ne kontrate mbi procedurat e arbitrazhit qe duhet te zbatohen ne diskutim, arbitrazhi do te udhëhiqet ne perputhje me rregullat e arbitrazhit te UNCITRAL ose rregulla te tilla te tjera arbitrazhi, sic mund te pershkruhen ne rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit, perderisa Palet ne diskutim te bien dakord ndryshe.

Neni 189

Kufizimi i juridiksionit persa i perket vendimeve te Autoritetit

Dhoma e Diskutimeve te Shtratit te Detit nuk do te kete juridiksion persa i perket ushtrimit nga Autoriteti te fuqive te tij arbitrare ne perputhje me kete pjese, ne asnje rast ajo nuk do zevendesoje arbitraritetin e saj me ate te te Autoritetit. Pa asnje paragjykim te nenit 191, ne ushtrimin e juridiksionit te saj mbi bazen e nenit 187, Dhoma e diskutimeve te shtratit te detit nuk do ta prononcoje veten e saj me ceshtje edhe kur nese ndonje rregull, rregullore ose procedure e Autoritetit eshte ne perputhje me kete Konvente dhe te mos deklaroje te pavlefshme ndonje rregull, rregullore ose procedure te tille juridiksioni i saj ne lidhje me kete do te kufizohet per vendosjen e reklamimeve qe zbatimi i ndonje rregulli, rregulloreje ose procedure te Autoritetit ne raste te vecanta do te jete ne konflikt me detyrimet kontraktuale te Paleve ne diskutim ose me detyrimet e tyre sipas kesaj Konvente. Reklamimet qe lidhen me tejkalinimin e juridiksionit ose keqperdorimin e fuqive dhe reklamimet per demet qe duhet te paguhen ose pagesa te tjera qe duhet t'i jepen Pales se interesuar per nje faj te Pales tjetere per te zbatuar detyrimet e saj kontraktuale ose detyrimet e saj sipas kesaj Konvente.

Neni 190

Pjesemarrja dhe paraqitja e Shteteve Pale sponsorizuese ne procedim

1. Nese nje person fizik ose juridik eshte Pale ne nje diskutim referuar nenit 187, shtetit sponsorizues do t'i jepet nje njoftim dhe si rrjedhim, do te kete te drejten te marre pjese ne procedurat duke parashtruar deklarata me shkrim ose me goje.
2. Nese nje veprim eshte ngritur kunder nje Shteti Pale, nga nje person fizik ose juridik i sponsorizuar nga nje Shtet tjetere Pale ne nje diskutim referuar nenit 187, nenparagrafi (c), shteti pergjegjes mund t'i kerkoje shtetit qe sponsorizon personin per t'u paraqitur ne procedurat ne emer te ketij personi. Nese nuk arrihet paraqitja, shteti pergjegjes mund te rregulloje te paraqitet me anen e nje personi juridik te shtetesise se tij.

Neni 191

Opinionet keshilluese

Dhoma e diskutimeve te shtratit te detit do te jape opinionet keshilluese me kerkesen e Asamblese ose te Keshillit mbi ceshtjet ligjore te ngritura brenda qellimit te veprimtarise se tyre. Opinions te tilla do te jepen si nje ceshtje urgjente.

PJESA XII

MBROJTJA DHE KONSERVIMI I AMBIENTIT DETAR

SEKSIONI 1. PARASHIKIME TE PERGJITHSHME

Neni 192

Detyrime te pergjithshme

Shtetet kane detyrimin te mbrojne dhe konservojne ambientin detar.

Neni 193

E drejta sovrane e shteteve te shfrytezojne burimet natyrore te tyre

Shtetet kane te drejten sovrane te shfrytezojne burimet natyrore te tyre mbi bazen e politikave ambientaliste te tyre dhe ne perputhje me detyrat e tyre per mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar.

Neni 194

Masat per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes se ambientit detar

1. Shtetet do te marrin individualisht ose se bashku si eshte me e pershtashme, te gjitha masat mbi bazen e kesaj Konvente qe jane te nevojshme per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes se ambientit detar nga çdo burim, duke perdorur per kete qellim mjetet me te mira te praktikueshme ne dispozicion te tyre dhe ne perputhje me aftesite e tyre dhe ato do te perpiqen te harmonizojne politikat e tyre ne lidhje me kete.
2. Shtetet do te marrin te gjitha masat e nevojshme per te siguruar qe veprimtarite sipas juridiksionit te tyre ose kontrollit jane te drejtuara qe te mos shkaktojne deme nga ndotja e shteteve te tjera dhe ambientit te tyre dhe qe ndotja qe vjen nga nje incident ose veprimtari sipas ketij juridiksioni ose kontrolli mos te perhapet pertej Zonave ku ushtrohen te drejtat sovrane ne perputhje me kete Konvente.
3. Masat e marra mbi bazen e kesaj pjese do te kene te bejne me te gjitha burimet e ndotjes se ambientit detar. Keto masa do te perfshijne inter-alia, ato te parashikuara per minimizimin e shtrirjes sa me te mundshme te madhe:
 - (a) Heqjen e substancave toksike, te demshme ose mbytese, ne menyre te vecante atyre qe jane te qendrushme nga burimet ne baza tokesore, nga ose nepermjet atmosferes ose me anen e transferimit.
 - (b) Ndotjes nga anijet, ne menyre te vecante te masave per parandalimin e aksidenteve dhe qe kane te bejne me emergjence, duke siguruar sigurimin e operimeve ne det, duke parandaluar shkarkimet me paramendim ose jo dhe duke rregulluar projektet, konstruksionet pajisjet operimin dhe ekuipazhimin e anijeve.
 - (c) Ndotjen nga instalime dhe pajisje qe perdoren ne eksplorim dhe shfrytezim te burimeve natyrore te shtratit te detit dhe nentokes se tij ne menyre te vecante masa per parandalimin e aksidenteve dhe qe kane te bejne me emergjenca duke siguruar operacionet ne det dhe duke rregulluar projektet, konstruksionet, pajisjet, operimin dhe ekuipazhimin e instalimeve ose pajisjeve te tilla.
 - (d) Ndotjen nga pajisje dhe instalime te tjera qe operojne ne ambientin detar, ne menyre te vecante masa per parandalimin e aksidenteve dhe qe kane te bejne me emergjenca, duke siguruar operacionet ne det dhe duke rregulluar projektet, konstruksionet, pajisjet, operimin dhe ekuipazhimin e instalimeve ose pajisjeve te tilla.
4. Gjate marrjes se masave per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes se ambientit detar, shtetet do te shmangen nga ndikimi i pajustificueshem me veprimtarite e kryera nga shtetet e tjera ne ushtrimin e te drejtave te tyre dhe ne mbeshtetje te detyrave te tyre ne perputhje me kete Konvente.
5. Masat e marra ne perputhje me kete pjese do te perfshijne ato te nevojshme per ruajtjen dhe konservimin e ekosistemeve te rralle dhe te dobet si dhe gjithashtu prishjen e qendrave te banimit, kercenimin ose rrezikimin e specieve dhe formave te tjera te jetes detare.

Neni 195

Detyra e mostransferimit të dëmeve ose rreziqeve ose transformimit të një tipi ndotjeje në tjetër

Në marrjen e masave për parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes së ambientit detar, shtetet do të veprojnë në mënyrë të tillë që të mos transferojnë direkt ose indirekt, dëme ose rreziqe nga një zonë në tjetrën ose të transformojnë një tip ndotjeje në tjetër.

Neni 196

Perdorimi i teknologjive ose paraqitja e një alieni ose specie të re

1. Shtetet do të marrin të gjitha masat e nevojshme për parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes së ambientit detar, që rezultojnë nga përdorimi i teknologjive sipas juridiksionit të tyre ose kontrollit ose paraqitjes së specieve të vjetra ose të reja, me paramendim ose aksidentalisht në një pjesë të vecantë të ambientit detar, të cilat mund të sjellin ndryshime thelbësore dhe të demshme.

2. Ky nen nuk do të preke zbatimin e kësaj Konvente në lidhje me parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes së ambientit detar.

SEKSIONI 2. BASHKËPUNIMI RAJONAL DHE GLOBAL

Neni 197

Bashkëpunimi mbi baza globale ose rajonale

Shtetet do të bashkëpunojnë mbi një bazë globale dhe përkatesisht mbi baza rajonale, direkt ose nëpërmjet organizatave ndërkombëtare kompetente, në formulimin dhe përpunimin e rregullave ndërkombëtare, standardeve dhe procedurave e praktikave të rekomanduara bazuar në këto Konvente për mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar duke marrë në konsideratë karakteristikat e cilesive rajonale.

Neni 198

Lajmerimi I dëmeve aktuale ose iminente

Kur një shtet bindet për një rast në të cilin ambienti detar është në një rrezik iminent ose është duke e demtuar ose është demtuar nga një ndotje, ai menjëherë njofton shtetet e tjera, të cilat duket se do të preken nga dëmi të tilla, si dhe organizatat ndërkombëtare kompetente.

Neni 199

Planet e kontingjencës kundër ndotjes

Në rastet e referuara në nenin 198, shtetet e prekura në Zonë në përputhje me aftësitë e tyre dhe organizatat ndërkombëtare kompetente do të bashkëpunojnë, sa më gjere të jete e mundur, në eliminimin e efekteve të ndotjes ose parandalimin ose minimizimin e

demeve. Per kete qellim do te zhvillojne dhe promocojne se bashku planet e kontigjences per kunderpergjigje incidenteve te ndotjes ne ambientin detar.

Neni 200

Studimet, programet e kerkimit dhe shkembimi i te dhenave dhe informacionin

Shtetet do te bashkepunojne, direkt ose nepermjet organizatave nderkombetare kompetente. per qellimet e nxitjes se studimeve, do te ndermarrin programe te kerkimeve shkencore dhe inkurajojne shkembimin e te dhenave dhe informatave te fituara rreth ndotjes se ambientit detar. Ato do te perpiqen te marrin pjese aktivisht ne programet rajonale dhe globale per te fituar dije per vleresimin e natyres dhe shtrirjen e ndotjes perhapja e saj, rruga qe ndjek, rreziqet dhe zgjidhjet.

Neni 201

Kriteret shkencore per rregullat

Ne driten e informatave dhe te dhenave te fituara mbi bazen e nenit 200, shtetet do te bashkepunojne, direkt ose nepermjet organizatave nderkombetare kompetente, ne krijimin e kriterëve perkatese shkencore per formulimin dhe perpunimin e rregullave, standardeve dhe procedurave e praktikave te rekomanduara per parandalimin reduktimin dhe kontrollin e ndotjes se ambientit detar.

SEKSIONI 3. NDIHMA TEKNIKE

Neni 202

Asistenca shkencore dhe teknike per vendet ne zhvillim

Shtetet direkt ose nepermjet organizatave nderkombetare kompetente do te:

(a) nxisin programe te ndihmes teknike, shkencore, edukuese dhe te tjera per vendet ne zhvillim per mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar dhe parandalimin, reduktimin e kontrollin e ndotjes detare. Nje asistence e tille do te perfshije inter-alia:

(i) trajnimin e personelit te tyre teknik dhe shkencor;

(ii) lehtesimin e pjesemarrjes se te tyre ne programet nderkombetare:

(iii) furnizimin e tyre me pajisjet dhe aparaturat e nevojshme:

(iv) zgjerimin e aftesive te tyre per prodhimin e pajisjeve te tilla:

(v) keshillim per zhvillimin e pajisjeve per monitorizimin, kerkimin, edukimin dhe programe te tjera:

(b) dhenien e asistences perkatese, ne menyre te vecante per vendet ne zhvillim, per minimizimin e efekteve te incidenteve me te medha, te cilet mund te shkaktojne ndotje serioze te ambientit detar;

(c) dhenien e ndihmes se duhur. ne menyre te vecante per vendet ne zhvillim, ne lidhje me pergatitjen e vleresimit ambiental.

Neni 203

Trajtimi preferencial i shteteve ne zhvillim

Shtetet ne zhvillim, per qellimet e parandalimit, reduktimit, kontrollit te ndotjes se ambientit detar ose minimizimit te efekteve te tij, do te jene nje preference e garantuar nga organizatat nderkombetare ne:

- (a) alokimin e fondeve perkatese dhe asistences teknike;
- (b) ne perdorimin e sherbimeve te tyre te specializuara:

SEKSIONI 4. MONITORIZIMI DHE VLERESIMI AMBIENTAL

Neni 204

Monitorizimi i rreziqeve ose efekteve te ndotjes

1. Shtetet, mbi bazen e te drejtave te shteteve te tjera, do te perpiqen sa me shume te jete e mundur praktikisht, direkt ose nepermjet organizatave nderkombetare kompetente, te vrojtojne, masin, vleresojne dhe analizojne me metoda te njohura shkencore, rreziqet ose efektet e ndotjes se ambientit detar.
2. Ne vecanti, shtetet do te mbajne nen survejim efektet e cdo veprimtarie, te cilat mund te lejojne ose ne te cilat ato percaktojne nese aktivitetet te tilla mund te ndotin ambientin detar.

Neni 205

Publikimet e raporteve

Shtetet do te publikojne raportet e rezultateve te fituara mbi bazen e nenit 204 ose do te japin raporte te tilla ne intervale te caktuara per organizatat nderkombetare kompetente, te cilat do t'i bejne ato te vlefshme per te gjitha shtetet.

Neni 206

Vleresimi dhe efekti potencial i veprimtarive

Kur shtetet kane arsye te besojne qe veprimtarite e planizuara sipas juridiksionit ose kontrollit te tyre mund te shkaktojne ndotje thelbesore te ndryshimeve te rendesishme dhe te rrezikshme te ambientit detar, ato sa me shume te jete e praktikueshme do te vleresojne efektet potenciale dhe do te komunikojne raporte te rezultateve te vleresimeve te tilla sipas menyres se parashikuar ne nenin 205.

SEKSIONI 5. RREGULLAT NDERKOMBETARE DHE LEGJISLACIONI KOMBETAR PER PARANDALIMIN, REDUKTIMIN, DHE KONTROLLIN E NDOTJES SE AMBIENTIT DETAR

Neni 207

Ndotja nga burimet e bazave tokesore

1. Shtetet do te adaptojne ligje dhe rregulla per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes se ambientit detar nga burimet e bazave tokesore, duke perfshire lumenjte, deltat, vijat e tubacioneve dhe strukturat, duke marre ne konsiderate rregullat nderkombetare te rena dakord, standardet dhe procedurat e praktikat e rekomanduara.

2. Shtetet do të marrin masat e tjera sic mund të jete e nevojshme për parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve të tilla.
3. Shtetet do të përpiqen të harmonizojnë politikat e tyre në lidhje me këto në nivelin përkatës rajonal.
4. Shtetet, duke vepruar në mënyrë të vecantë nëpërmjet organizatave ndërkombëtare kompetente ose konferencave diplomatike, do të përpiqen të krijojnë rregulla globale dhe rajonale, standarde dhe procedura e praktika të rekomanduara për parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes së ambientit detar nga burimet e bazave tokësore, duke marrë parasysh karakteristikat e cilesive rajonale, fuqinë ekonomike të shteteve në zhvillim dhe nevojat e tyre për zhvillim ekonomik. Rregulla të tilla standarde dhe procedura e praktika të rekomanduara do të riezaminohen here pas here kur të jete nevojta.
5. Ligjet, rregulloret, masat, rregullat, standardet, procedurat dhe praktikat e rekomanduara të referuara në paragrafet 1, 2 dhe 4 do të përfshijnë ato të projektuara për minimizimin sa më shumë të jete e mundur të heqjes së substancave toksike, të demshme dhe mbytëse, në mënyrë të vecantë ato që janë konstante në ambientin detar.

Neni 208

Ndotja nga veprimtaritë e shtratit të detit mbi bazen e juridiksionit kombëtar

1. Shtete bregdetare do të adaptojnë ligje dhe rregullore për parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes së ambientit detar të ngritura nga ose në lidhje me veprimtaritë e shtratit të detit në mbështetje të legjislativës së tyre dhe nga ishujt artificialë, instalimet e strukturat Den juridiksionin e tyre mbi bazen e nenet 60 dhe 80.
2. Shtetet do të marrin të gjitha masat që mund të jete të nevojshme për parandalimin reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve të tilla.
3. Ligjet, rregulloret dhe masat nuk do të jete me pak efektive së rregullat ndërkombëtare, standardet dhe procedurat e praktikave të rekomanduara.
4. Shtetet do të përpiqen të harmonizojnë politikat e tyre në lidhje me nivelet përkatëse rajonale.
5. Shtetet, që veprojnë në mënyrë të vecantë nëpërmjet organizatave ndërkombëtare kompetente ose konferencave diplomatike, do të krijojnë rregulla globale dhe rajonale, standarde dhe procedura e praktika të rekomanduara për parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes së ambientit detar referuar në paragrafin 1. Rregulla të tilla, standarde dhe praktika e procedura të rekomanduara do të riezaminohen here pas here sipas nevojës.

Neni 209

Ndotja nga aktivitetet në Zone

1. Rregullat ndërkombëtare, rregulloret dhe procedurat do të krijohen në përputhje me Pjesën e XI për parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes së ambientit detar nga veprimtaritë në Zone. Rregulla, rregullore dhe procedura të tilla do të riezaminohen here pas here sipas nevojës.
2. Në mbështetje të parashikimeve më thelbësore të këtij seksioni, shtetet do të adaptojnë ligje dhe rregullore për parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes së ambientit

detar nga veprimtarite ne Zone te ndermarra nga anijet, instalimet, strukturat dhe pajisje te tjera qe mbajne flamurin e tyre ose te regjistrit te tyre, ose qe operojne sipas, autoritetit te tyre, sipas rastit. Kerkesat e ligjeve, rregulloreve te tilla nuk do te jene me pak efektive sesa rregullat, rregulloret dhe procedurat nderkombetare te referuara ne paragrafin 1.

Neni 210

Ndotja nga transferimi

1. Shtetet do te adaptojne ligje dhe rregulla, qe parandalojne, reduktojne dhe kontrollojne ndotjen e ambientit detar nga transferimi.
2. Shtetet do te marrin te gjitha masat e nevojshme per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te tilla.
3. Ligje te tilla, rregullore dhe masa do te sigurojne qe transferimi te mos kryhet pa lejen e autoriteteve kompetente te shteteve.
4. Shtetet, duke vepruar ne menyre te vecante nepermjet organizatave nderkombetare kompetente ose konferencave diplomatike, do te perpiqen te krijojne rregulla globale dhe rajonale, standardet dhe procedurat e praktiket e rekomanduara per parandalimin, reduktimin, dhe kontrollin e ndotjeve te tilla. Rregulla te tilla, standarde dhe procedura e praktika te rekomanduara do te riezaminohen here pas here sipas nevojese.
5. Transferimi brenda ujerave territoriale dhe zones ekonomike ekskluzive ose ne shelfin kontinental nuk do te kryhet pa miratimin me perpara te shtetit bregdetar, i cili ka te drejten e lejes, rregullimit dhe kontrollit te nje transferimi te tille pas konsiderimit te duhur te ceshtjeve me shtetet e tjere, te cilet per arsye te situates se tyre gjeografike mund te ndikohen sidoqofte ne te kundert.
6. Ligjet kombetare, rregulloret dhe masat nuk do te jene me pak efektive ne parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te tilla sesa rregullat dhe standardet globale.

Neni 211

Ndotja nga anijet

1. Shtetet, duke vepruar ne menyre te vecante nepermjet organizatave nderkombetare kompetente ose konferencave diplomatike, do te krijojne rregulla nderkombetare dhe standarde per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar nga anijet dhe do te nxisin adaptimin, ne te njejten menyre, kurdohere qe eshte e pershtashme, te sistemeve te rrugeve te projektuara per minimizimin e kercenimit te aksidenteve, te cilat mund te shkaktojne ndotje te ambientit detar, duke perfshire vijen bregdetare dhe demin e ndotjes ne lidhje me imeresat e shteteve bregdetare. Rregulla te tilla e standarde, ne te njejten menyre, do te riezaminohen here pas here kur eshte e nevojshme.
2. Shtetet do te adaptojne ligje dhe rregullore per parandalimin, reduktimin, dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar nga anijet qe mbajne flamurin e tyre ose regjistrin e tyre. Ligjet e tilla dhe rregulloret se paku do te jene te njejtin efekt si ato te pranuar ne pergjithesi per rregullat e standardet nderkombetare nepermjet organizatave nderkombetare kompetente ose konferencave diplomatike te pergjithshme.
3. Shtetet, te cilat krijojne kerkesa te vecanta per parandalimin, reduktimin, dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar si kusht per hyrjen e anijeve te huaja ne portet e tyre ose ne

ujerat e brendshme ose per nje prekje ne терминаlet jashte bregut do t'i japin publicitetin e duhur kerkesave te tilla dhe do t'i komunikojne ato organizatave kompetente nderkombetare. Kurdohere kerkesa te tilla krijohen ne forme te tille te njejte nga dy ose me shume shtete bregdetare ne nje perpjekje per te harmonizuar politikat. Komunikimi do te tregojte cilet shtete marrin pjese ne marreveshje te tilla te perbashketa. Secili shtet do te kerkoje kapitenit te anijes qe mban flamurin ose regjistrin e tij, kur lundron brenda ujerave territoriale te nje shteti qe merr pjese ne nje marreveshje te perbashket te tille, qe te jape, me kerkesen e ketij shteti, informacion nese ai eshte duke vazhduar ne drejtim te nje shteti te te njetit rajon qe merr pjese ne marreveshje te perbashketa te tilla dhe nese eshte keshtu, te tregojte nese ai eshte ne perputhje me kerkesat per hyrje ne portin e ketij shteti. Ky nen eshte pa paragjykim te ushtrimit nga anija te se drejtave te saj per kalimin paqesor ose te zbatimit te nenit 25, paragrafi 2.

4. Shtetet bregdetare, ne ushtrimin e sovranitetit te tyre, brenda ujerave territoriale, mund te adaptojne ligje dhe rregullore per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve detare nga anijet e huaja, duke perfshire anijet qe ushtrojne te drejten e kalimit paqesor. Ligje dhe rregullore te tilla ne perputhje me Pjesen 11, seksioni 3 nuk do te pengojne kalimin paqesor te anijeve te huaja.

5. Shtetet bregdetare, per qellimet e presionit te parashikuar ne seksionin 6, mundet ne lidhje me zonat e tyre ekskluzive ekonomike, te adaptojne ligje dhe rregullore per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve nga anijet duke u perputhur dhe duke i dhene efekt rregullave te pranuar nderkombetare dhe standardeve te krijuara nepermjet organizatave nderkombetare kompetente dhe konferencave te pergjithshme diplomatike.

6. (a) Kur rregullat nderkombetare dhe standardet e referuara ne paragrafin 1 jane te papershtashme per te plotesuar rrethanat speciale dhe shtetet bregdetare kane arsye te besojne qe nje zone e vecante dhe e percaktuar qarte e zonave ekonomike ekskluzive te shteteve bregdetare, eshte nje siperfaqe ku adoptimi i masave mandatore speciale per parandalimin e ndotjes nga anijet kerkohet per arsye te njohura teknike ne lidhje me kushtet e tij oqeanografike dhe ekologjike, si dhe perdorimin ose mbrojtjen e burimeve te saj dhe karakterin e vecante te trafikut te tij, shtetet bregdetare apo konsultimeve perkarese nepermjet organizatave nderkombetare kompetente me cdo shtet tjetet te interesuar, mundet per kete zone, t'i drejtojne nje komunikim kesaj organizate, duke i parashtruar evidenca teknike dhe shkencore ne mbeshtetje dhe informacion mbi lehtesirat e nevojshme marrese.

Brenda 12 muajve mbas marrjes se nje komunikimi te tille, organizata do te percaktoje nese kushtet ne kete zone korrespondojne me kerkesat e vendosura me lart. Nese organizata vendos keshtu, shetete bregdetare, mundet per kete zone, te adaptojne ligje dhe rregullore per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve nga anijet duke zbatuar rregulla dhe standarde te tilla ose praktika novigacionale sic jane zbatuar, nepermjet organizates per zona speciale. Keto ligje dhe rregullore nuk do te hyjne ne fuqi per anijet e huaja brenda nje periudhe prej 15 muajsh te parashtrimit te tyre ndaj organizates.

(b) Shtetet bregdetare do te publikojne kufijte e cdo zone te vecante dhe te percaktuar qarte.

(c) Nese shtetet bregdetare mendojne te adaptojne ligje dhe rregullore plotesuese per te njejten zone per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve nga anijet, ata, kur parashtrojne komunikimin e permendur me siper, ne te njejten kohe do te njoftojne dhe

organizaten. Ligje dhe rregullore te tilla mund t'i perkasin shkarkimeve dhe praktikave navigacionale, por nuk do t'i kerkojne anijeve te huaja te vrojtojne standardet e projektit, konstruksionit, drejtimit dhe ekuipazhimit, pervecse standardeve dhe rregullave nderkombetare te pranuar ne pergjithesi. Ato do te behen te zbatueshme per anijet e huaja 15 muaj pas parashtrimit per komunikim kundrejt organizates, me kusht qe organizata te bjere dakord brenda 12 muajve pas parashtrimit te komunikimit.

7. Rregullat dhe standardet nderkombetare te referuara ne kete nen duhet te perfshijne inter-alia ato qe lidhen me njoftimin e shpejte te shteteve bregdetare, bregdeti i te cileve ose interesat perkatese mundet nga incidentet e ndodhura, duke perfshire dhe avarite detare, te cilat perfshijne shkarkimet ose mundesine e shkarkimeve.

Neni 212

Ndotja nga ose nepermjet atmosferes

1. Shtetet do te adaptojne ligje dhe rregullore per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar nga e nepermjet atmosferes, i zbatueshem per hapesiren ajrore nen sovranitetin e tyre dhe per anijet ose aeroplanet, qe mbajne flamurin ose regjistrin e tyre, duke marre ne konsiderate rregullat standarde nderkombetare te rena dakord dhe procedurat e praktikat e rekomanduara dhe sigurine e navigacionit ajror.

2. Shtetet do te marrin te gjitha masat qe mund t'ju duken te nevojshme per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te tilla.

3. Shtetet, duke vepruar ne menyre te vecante nepermjet organizatave kompetente nderkombetare ose konferencave diplomatike, do te perpiqen te krijojne rregulla, standarde globale ose rajonale dhe procedura e praktika te rekomanduara per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te tilla.

SEKSIONI 6. USHTRIMI I FORCES

Neni 213

Ushtrimi i forces ne lidhje me ndotjen nga burimet e bazave tokesore

Shtetet do te ushtrojne forcen per zbatimin e ligjeve dhe rregullave te tyre te adaptuara ne perputhje me nenin 207 dhe do te adaptojne ligje dhe rregulla e do te marrin te gjitha masat e nevojshme per zbatimin e rregullave dhe standardeve nderkombetare te krijuara nga organizatat kompetente nderkombetare ose konferencat diplomatike per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar nga burimet e bazave tokesore.

Neni 214

Ushtrimi i forces ne lidhje me ndotjet nga veprimtarite e shtratit te detit

Shtetet do te ushtrojne forcen per ligjet dhe rregulloret e tyre te adaptuara ne perputhje me nenin 208 dhe do te adaptojne ligje dhe rregulla, dhe do te marrin te gjitha masat e nevojshme per zbatimin e rregullave e standardeve nderkombetare te krijuara nepermjet organizatave nderkombetare kompetente ose konferencat diplomatike per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar te dala nga ose ne lidhje me

veprimtarite e shtratit te detit mbi bazen e juridiksionit te tyre, si dhe nga ishujt artificial, instalimet dhe strukturat nen juridiksionin e tyre mbi bazen e nenit 60 dhe 80.

Neni 215

Ushtrimi i forces ne lidhje me ndotjen nga veprimtarite ne Zone

Ushtrimi i forces per rregullat nderkombetare, rregulloret dhe procedurat e krijuara ne Pjesen XI per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar nga veprimtarite ne Zone do te udhehiqet nga kjo pjese.

Neni 216

Ushtrimi i forces ne lidhje me ndotjet nga transferimi

1. Ligjet dhe rregulloret e adaptuara ne perputhje me kete Konvente dhe rregullat e standardet nderkombetare ne fuqi te krijuara nepermjet organizatave nderkombetare kompetente ose konferences diplomatike per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar nga transferimi do te zbatohen me force:

(a) nga shteti bregdetar ne lidhje me transferimin brenda ujerave territoriale ose zones ekskluzive ekonomike te tij ose ne shelfin kontinental te tij;

(b) nga flamuri i shtetit ne lidhje me anijet dhe hidroplanet qe mbajne flamurin ose regjistrin e tij;

(c) nga Çdo shtet ne lidhje me veprime te ngarkimit te mbeturinave ose materialeve te tjera qe ndodhin brenda territorit te tij ose ne terminalet jashte bregut te tij.

2. Asnje shtet nuk eshte i detyruar mbi bazen e ketij neni te ngreje procedime, kur nje shtet tjetër ka ngritur gjithashtu procedime ne perputhje me kete nen.

Neni 217

Ushtrimi i forces nga flamuri i shtetit

1. Shtetet do te sigurojne perputhjen e anijeve qe mbajne flamurin e tyre ose regjistrin e tyre me rregullat nderkombetare dhe standardet ne fuqi, te krijuara nepermjet organizatave nderkombetare kompetente ose konferences diplomatike dhe me ligjet dhe rregulloret e tyre te adaptuara ne perputhje me kete Konvente per parandalimin, reduktimin, dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar nga anijet dhe respektivisht do te adaptojne ligje dhe rregullore dhe do te marrin masa te tjera te nevojshme per zbatimin e tyre. Flamuri i shtetit do te parashikojne per ushtrimin efektiv te forces per rregulla te tilla, standarde, ligje dhe rregullore respektivisht kur nje thyerje ndodh.

2. Shtetet, ne menyre te vecante do te marrin te gjitha masat perkatese, ne menyre qe te sigurojne, qe anijet qe mbajne flamurin ose regjistrin e tyre, jane te ndaluara per lundrim derisa ato te vazhdojne lundrimin ne perputhje me kerkesat e rregullave dhe standardeve nderkombetare te referuara ne paragrafin 1. Duke perfshire kerkesat ne lidhje me projektin, konstruksionin, pajisjen dhe ekuipazhimin e anijeve.

3. Shtetet do te sigurohen qe anijet qe mbajne flamurin ose regjistrin e tyre mbajne ne bord certifikatat e kerkuara dhe leshuara mbi bazen e rregullave dhe standardeve nderkombetare te referuara ne paragrafin 1. Shtetet do te sigurohen qe anijet qe mbajne flamurin e tyre inspektohen periodikisht, ne menyre qe te verifikojne qe certifikata te tilla

jane ne perputhje me kushtet aktuale te anijeve. Keto anije do te pranohen nga shtetet e tjera si nje evidence te kushteve te anijeve dhe do te konsiderohen sikur te kene te njejten force si certifikatat e leshuara nga ata, deri kur te kete fakte te qarta per te besuar qe kushtet e anijeve nuk korrespondojne thellesisht me te dhenat e certifikates.

4. Nese nje anije kryen nje thyerje te rregullave dhe standardeve te krijuara nga organizatat nderkombetare kompetente ose konferenca diplomatike e pergjithshme, flamuri i shtetit, pa asnje paragjykim te neneve 218, 220 dhe 228, do te parashikojne investigime te menjehershme dhe kur eshte e pershtatshme te ngrene procedime ne lidhje me gjoja thyerjen, pavaresisht se ku ka ndodhur thyerja ose ku ndotja e shkaktuar nga nje thyerje e tille ka ndodhur ose dallohet.

5. Flamuri i shteteve qe drejtojne nje investigim te nje thyerjeje mund te kerkojne ndihme nga cdo shtet tjeter bashkepunimi me te cilin mund te jete i dobishem ne qartesimin e rrethanave te rastit. Shtetet do te perpiqen te plotesojne kerkesat perkatese te flamurit te shteteve.

6. Shtetet, me kerkesen me shkrim te cdo shteti, do te investigojne cdo thyerje qe mund te jete kryer nga anijet qe mbajne flamurin e tyre. Nese vertetohet qe ka fakte te mjaftueshme per te filluar procedimin ne lidhje me nje aludim thyerjeje. Shtetet flamur pa asnje vonese do te ngrejne procedura te tilla ne perputhje me ligjet e tyre.

7. Shtetet flamur menjehere do te informojne shtetin kerkues dhe organizaten nderkombetare kompetente mbi veprimin e marre dhe rezultatet e tij. Informacione te tilla do te jene te vlefshme per te gjitha shtetet.

8. Gjodat e parashikuara nga ligjet dhe rregulloret e shteteve per anijet qe mbajne flamurin e tyre do te jene te pershtatshme nga ashpersia per te dekurajuar thyerjet kurdohere qe ato ndodhin.

Neni 218

Ushtrimi i forces nga shtetet portual

1. Kur nje anije eshte vullnetarisht brenda nje porti ose ne nje terminal jashte bregut te nje shteti, ky shtet do te ndermarre investigime dhe kur faktet garantojne, do te ngrejne procedim ne lidhje me shkarkimin nga anija jashte ujerave te brendshme, ujerave territoriale ose Zones ekonomike ekskluzive te ketij shteti ne thyerje te standardeve dhe rregullave nderkombetare ne fuqi te krijuara nepermjet organizates nderkombetare kompetente ose konferences diplomatike te pergjithshme.

2. Asnje procedim ne baze te paragrafit 1 nuk do te ngrihet ne lidhje me thyerjet e shkarkimeve ne ujerat e brendshme, ujerat territoriale ose zonen ekonomike ekskluzive te nje shteti tjeter perderisa te kerkohet nga ky shtet, shteti flamur ose nje shtet i demtuar ose i kercenuar nga nje thyerje shkarkimi, ose derisa nje thyerje ka shkaktuar ose duket qe po shkakton nje ndotje ne ujerat e brendshme, ujerat territoriale ose zonen ekonomike ekskluzive te nje shteti qe po ngre procedurat.

3. Kur nje anije eshte vullnetarisht ne nje port ose ne nje terminal jashte bregut te nje shteti, ky shtet, sa me shume te jete praktike, do te jete ne perputhje me kerkesen nga cdo shtet flamur per investigimin e thyerjeve te tilla, pavaresisht se ku ndodh thyerja.

4. Shenimet e investigimit te bera nga Shteti port mbi bazen e ketij neni do t'i transmetohen me kerkese shtetit flamur ose shtetit bregdetar. Cdo procedure e ngritur nga shteti port mbi bazen e nje investigimi, mbi bazen e seksionit 7 do te pezullohet me

kerkesen e shtetit bregdetar, kur thyerja ka ndodhur brenda ujerave te brendshme, ujerave territoriale ose zones ekonomike ekskluzive. Faktet dhe shenimet e rastit, se bashku me nje fature ose sigurime te tjera financiare te postuara me autoritetin e shtetit port, do t'i transmetohet ne kete rast shtetit bregdetar. Nje transmetim i tille do te perfshije vazhdimin e procedimit ne shtetin port.

Neni 219

Masat ne lidhje me lundrueshmerine e anijeve per shmangien e ndotjes

Mbi bazen e seksionit 7, shtetet te cilet, me kerkesen e ose iniciativen e tyre, kane sqaruar qe nje anije brenda nje porti ose porteve te tyre ose ne nje strukture terminali te tyre jashte bregut eshte ne thyerje te rregullave dhe standardeve nderkombetare ne fuqi ne lidhje me lundrueshmerine e anijeve dhe si rezultat, kercenon me dem ndaj ambientit detar, sa me praktike te jete e mundshme, do te marre masa administrative per parandalimin e anijeve nga lundrimi. Shtete te tilla mund te lejojne anijet te vazhdojne lundrimin vetem pas riparimeve sa me te aferta te pershtatshme ne kantier dhe pas zhvendosjes se shkaqeve te thyerjes, do te lejojne anijen te vazhdoje menjehere.

Neni 220

Ushtrimi i forces nga shtetet bregdetare

1. Kur nje anije ndodhet vullnetarisht ne nje port ose ne nje terminal jashte bregut te nje shteti, mbi bazen e seksionit 7, ky shtet mundet te ngreje nje procedure ne lidhje me cdo thyerje te ligjeve dhe rregulloreve te tij te adaptuara ne perputhje me kete Konvente ose rregullat dhe standardet nderkombetare per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve nga anijet kur thyerja ndodh brenda ujerave territoriale ose zones ekonomike ekskluzive te ketij shteti.
2. Kur ka fakte te qarta per te besuar qe nje anije, e cila lundron ne ujerat territoriale te nje shteti, gjate kalimit te saj, ka thyer ligjet dhe rregullat e ketij shteti te adaptuara ne perputhje me kete Konvente ose standardet dhe rregullat nderkombetare ne fuqi per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve nga anijet, ky shtet, pa asnje paragjykim ne zbatimin e parashikimeve me te rendesishme te Pjeses se II, seksioni 3 mund te ndermarre inspektive fizike te anijes ne lidhje me thyerjet dhe mundet, kur faktet garantojne keshtu, te ngreje procedime duke perfshire dhe bllokimin e anijes, ne perputhje te ligjeve te tij, mbi bazen e parashikimeve te seksionit 7.
3. Kur ka fakte te qarta per te besuar qe nje anije qe lundron ne zonen ekonomike ekskluzive ose ujerat territoriale te nje shteti ka kryer ne zonen ekonomike ekskluzive, nje thyerje te rregullave dhe standardet nderkombetare per parandalimin, reduktimin, dhe kontrollin e ndotjeve nga anijet ose ligjeve dhe rregulloreve te ketij shteti qe jane ne perputhje dhe zbatohet rregulla dhe standarde te tilla, ky shtet mund t'i kerkoje anijes per t'i dhene informacione lidhur me identitetin dhe paktin e regjistrimit, paktin e fundit dhe te ardhshem te prekjes dhe informata te tjera perkatese te kerkuara nese nje thyerje ka ndodhur.
4. Shtetet do te adaptojne ligjet dhe rregulloret dhe do te marrin masat ne menyre qe anijet, te cilat mbajne flamurin e tyre te jene ne perputhje me kerkesat per informatat mbi bazen e paragrafit 3.

5. Kur ka fakte te qarta per te besuar qe nje anije e cila lundron ne zonen ekonomike ekskluzive ose ujerat territoriale te nje shteti ka kryer, ne zonen ekonomike ekskluzive nje thyerje referuar paragrafit 3 qe rezulton ne nje shkarkim thelbesor qe shkakton kercenim per nje ndotje te madhe te ambientit detar, ky shtet mund te ndermarre inspektime fizike te anijes per ceshtjet ne lidhje me thyerjet nese anija refuzon te jape informacion ose nese informacioni i dhene nga anija manifesten ndryshime me situaten faktike te evidentuar dhe ne se rrethanat e rastit justifikojne nje inspektim te tille.
6. Kur ka fakte objektive te qarta qe nje anije qe lundron ne zonen ekonomike ekskluzive ose ujerat territoriale te nje shteti, ka kryer nje thyerje ne zonen ekonomike ekskluzive qe i referohet paragrafit 3, e cila rezulton ne nje shkarkim qe shkakton demet me te medha ose kercenon nje dem shume te madh per bregdetin ose lidhet me interesat e shtetit bregdetar, ose per cdo burime te ujerave territoriale ose zones ekonomike ekskluzive, ky shtet mundet, mbi bazen e seksionit 7, me kusht qe fakti ta vertetoje kete, ngrene nje procedure, duke perfshire dhe bllokimin e anijes, ne perputhje me ligjet e tij.
7. Pa marre parasysh parashikimet e paragrafit 6, kurdohere qe jane ngritur procedurat perkatese ose ndermjet organizates nderkombetare kompetente ose sic te jete vendosur ndryshe, per perputhjen me kerkesat, faturimi ose siguri te tjera financiare duhet te sigurohen, shteti bregdetar nese niset nga keto procedura duhet ta lejoje anijen te vazhdoje.
8. Parashikimet e paragrafeve 3, 4, 5, 6 dhe 7 zbatohen gjithashtu ne lidhje me ligjet dhe rregullat kombetare te adaptuara mbi bazen e nenit 211, paragrafi 6.

Neni 221

Masat per evitimin e ndotjes qe del nga nje avari detare

1. Asgje ne kete pjese nuk do te paragjykoje te drejten e shteteve, mbi bazen e ligjit nderkombetar si atij te zakonshem, ashtu dhe te atij konvencional, per te marre masa dhe ushtruar force pertej ujerave territoriale, ne proporcion me demin aktual ose te kercenuar per te mbrojtur bregdetet e tyre ose interesat perkatese, duke perfshire peshkimin, nga ndotja ose kercenimin nga ndotja qe ndjek nje avari detare ose vepron ne lidhje me avari te tilla, te cilat ne menyre te arsyeshme mund te pritet per rezultate me konsekuenca maksimale te demit.
2. Per qellimet e ketij neni "avari detare" nenkuptojme nje perplasje anijesh, futje ujit ose incidenti tjeter te lundrimit ose ngjarje te tjera ne bordin e anijes ose jashte saj qe rezultojne ne dem material ose kercenim iminent te nje dem material per nje anije ose ngarkesen.

Neni 222

Ushtrimi i forces ne lidhje me ndotjen nga ose nepermjet atmosferes

Shtetet do te ushtrojne forcen brenda hapesires ajrore nen sovranitetin e tyre ose lidhur me anijet qe mbajne flamurin ase anijeve dhe hidroplaneve qe kane regjistrin e tyre, ligjet dhe rregulloret e tyre te adoptuara mbi bazen e nenit 212, paragrafi 1, dhe me parashikimet e tjera te kesaj Konvente. Shtetet do te adaptojne ligje e rregullore e do te marrin masat e tjera te nevojshme per zbatimin e rregullave dhe standardeve nderkombetare te krijuara nepermjet organizatave nderkombetare kompetente ose

konferencave diplomatike per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar nga e nepermjet atmosferes, ne perputhje me te gjitha rregullat e rendesishme nderkombetare e standardeve ne lidhje me lundrimin e sigurte.

SEKSIONI 7. SIGURITE

Neni 223

Masat per lehtesimin e procedurave

Ne procedurat e krijuara mbi bazen e kesaj pjese, shtetet do te marrin te gjitha masat per lehtesimin e degjimit te deshmitareve dhe pranimin e fakteve te parashtruar nga autoritetet e nje shteti tjetër ose nga organizatat kompetente nderkombetare dhe do te lehtesojne ndjekjen e procedurave te tilla nga zyrtare perfaqesues te organizatave kompetente nderkombetare, shteti flamur dhe cdo shtet i ndikuar nga ndotja e ngritur jashte cdo thyerje. Zyrtaret perfaqesues qe ndjekin procedura te tilla do te kene te drejten dhe detyrat sic mund te parashikohet ne ligjet dhe rregullat kombetare te ligjit nderkombetar.

Neni 224

Ushtrimi i fuqive te forces

Fuqia e ushtrimit te forces kunder anijeve te huaja sipas kesaj pjese mundet te ushtrohet vetem nga nepunes ose nga anije lufte, hidroplane ushtarake ose anije dhe hidroplane te tjere me shenja te dallueshme dhe te shkruara qarte sikur te ishin ne sherbim qeveritar dhe te autorizuar per kete qellim.

Neni 225

Detyra per shmangien e konseguencave ne ushtrimin e fuqive per zbatimin e forces

Ne ushtrimin sipas kesaj Konvente te fuqive te tyre per zbatimin e forces kundrejt anijeve te huaja, shtetet nuk do te rrezikojne sigurine e lundrimit ose te krijojne ndonje rrezik per anijen ose ta coje ate ne nje port ose spirance te pasigurte, ose te ekspozoje ambientin detar ne nje rrezik te paarsyeshem.

Neni 226

Investigimi i anijeve te huaja

1. (a) Shtetet nuk do te vonojne nje anije te huaj me shume se cfare eshte esenciale per qellimet e investigimeve te parashikuar ne nenet 216, 218 dhe 220. Çdo inspektim fizik i anijeve te huaja do te kufizohet ne nje ekzaminim te certifikatave te tilla, shenimeve dhe dokumentave te tjera qe i kerkohen anijes te mbaje nga rregullat dhe standardet e pranuar ne pergjithesi ose nga cdo dokument i ngjashem qe ajo mban. Inspektime te metejshme fizike te anijeve mund te ndermerren vetem pas nje ekzaminimi te tille dhe vetem kur:

(i) ka fakte te qarta per te besuar qe kushtet e anijes ose pajisjet e saj nuk korrespondojne thellesisht me karakteristikat e ketyre dokumentave;

(ii) permbajtja e dokumentave te tille nuk eshte e mjaftueshme per te konfirmuar ose verifikuar nje thyerje te dyshuar;

(iii) anija nuk ka certifikata te vlefshme dhe shenime.

(b) Ne rast se investigimet tregojne nje thyerje te ligjeve dhe rregulloreve ne fuqi ose rregullave dhe standardeve nderkombetare per mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar, leshimi do te behet subjekt i procedurave te shpejta te arsyeshme sic jane faturimi ose siguri te tjera financiare.

Pa paragjykim te rregullave e standardeve nderkombetare ne lidhje me lundrueshmerine e anijes, lirimi i anijes mundet, kurdohere qe ajo paraqet nje kercenim te paarsyeshem per deme te ambientit detar, t'i refuzohet ose do t'i vihen kushte per te vazhduar deri ne kantierin perkates te riparimit. Kur lirimi i eshte refuzuar ose i jane vene kushte shteti flamurin e te cilit mban anija duhet te njoftohet me shpejtesi dhe mund te kerkoje lirimin e anijes ne perputhje me Pjesen e XV.

2. Shtetet do te bashkepunojne per zhvillimin e procedurave per te shmangur inspektive fizike te panevojshme te anijeve ne det.

Neni 227

Mosdiskriminimi ne lidhje me anijet e huaja

Ne ushtrimin e te drejtave te tyre dhe kryerjes se detyrave sipas kesaj pjese, shtetet nuk do te diskriminojne formalisht ose ne fakt anijet e cdo shteti tjeter.

Neni 228

Pezullimi dhe kufizimi mbi ngritjen e procedurave

1. Procedurat per imponimin e gjobave ne lidhje me nje thyerje te ligjeve dhe rregulloreve ne fuqi ose rregullave dhe standardeve nderkombetare per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve nga anijet e kryera nga nje anije e huaj pertej ujerave territoriale te nje shteti qe ka institucionalizuar procedura qe do te pezullohen me marrjen e procedurave per imponimin e gjobave ne lidhje me pagesat nga shteti flamur brenda 6 muajve nga data ne te cilen procedurat filluan, pervecse kur keto procedura lidhen me nje dem shume te madh kundrejt nje shteti bregdetar ose shtetit flamur ne fjale, ka perseritur mosinteresimin e detyrimeve te tij per te imponuar efektivisht rregullat dhe standardet nderkombetare ne fuqi ne lidhje me thyerjet e kryera nga anijet e tij. Shteti flamur duhet ne kohen e duhur t'i beje te vlefshme shtetit qe ka ngritur perpara procedura dosjen e plote te rastit dhe shenimet e procedurave, kurdohere qe shteti flamur ka kerkuar pezullimin e procedurave ne perputhje me kete nen. Kur procedurat e ngritura nga shteti flamur kane sjelle nje konkluzion, procedurat e pezulluara duhet te perfundojne. Me pagesen e koston te ndodhur ne lidhje me procedura te tilla, cdo fature te postuar ose sigurime te tjera financiare te parashikuara ne lidhje me procedurat e pezullimit do te lirohen nga shteti bregdetar.

2. Procedurat per imponimin e gjobave mbi anijet e huaja nuk do te institucionalizohen pas kalimit te tre vjeteve nga data ne te cilen thyerja u krye dhe nuk do te merren nga cdo shtet ne rast te procedurave qe kane qene ngritur nga nje shtet tjeter subjekt i parashikimeve te paraqitura ne paragrafin 1.

3. Parashikimet e ketij neni kane paragjykuar te drejten e shtetit flamur per te marre te gjitha masat, duke perfshire procedurat per imponimin e gjobave, ne ligjet e tij pavaresisht nga procedurat e meparshme nga nje shtet tjetër.

Neni 229

Institucionalizimi i provedurave civile

Asgje ne kete Konvente nuk do te ndikojë ne institucionalizimin e procedurave civile ne lidhje me cdo reklamim per humbje ose dem qe rezulton nga ndotja e ambientit detar.

Neni 230

Gjjobat monetare dhe vrojtimi i te drejtave te njohura te akuzes

1. Gjjobat monetare vetem mund te imponohen ne lidhje me thyerjet e ligjeve dhe rregulloreve kombetare ose rregullat e standardet nderkombetare per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar te shkaktuar nga anijet e huaja pertej ujerave territoriale.
2. Gjjobat monetare mund te imponohen vetem ne lidhje me thyerjet e ligjeve dhe rregulloreve kombetare ose rregullave e standardeve nderkombetare per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar, te kryera nga anijet e huaja ne ujerat territoriale, me perjashtim ne rastin e nje veprimi te ndergjegjshem dhe serioz te ndotjes ne ujerat territoriale.
3. Ne drejtimin e procedurave ne lidhje me thyerje te tilla te shkaktuara nga anijet e huaja, te cilat mund te rezultojne ne imponimin e gjobave, te drejatat e njohura te te akuzuarit do te vrojtohen.

Neni 231

Lajmerimi i shtetit flamur dhe shteteve te tjera te interesuar

Shtetet do te njoftojne me shpejtesi shtetin flamur dhe cdo shtet tjetër te interesuar per cdo mase te marre mbi bazen e seksionit 6 kunder anijeve te huaja dhe do t'i parashtroje shtetit flamur te gjitha raportet zyrtare ne lidhje me masa te tilla. Megjithate, ne lidhje me thyerjet e kryera ne ujerat territoriale, detyrimet e mesiperme te shteteve bregdetare zbatohen vetem per ato masa sic jane marre ne procedurat. Axhentet diplomatike ose nepunesit konsullor dhe kur eshte e mundur autoritetet detare te shtetit flamur, duhet menjehere te informojne per cdo mase te tille te marre mbi bazen e seksionit 6 kunder anijeve te huaja.

Neni 232

Pergjegjesite e shteteve te ngritura nga ushtrimi me force i masave

Shtetet do te jene pergjegjes per demet ose humbjet e atribuara kundrejt tyre nga masat e marra mbi bazen e seksionit 6 kur masa te tilla jane te paligjshme ose tejkalojne ato te kerkuara ne menyre te arsyeshme mbi driten e informatave te vlefshme. Shtetet do te parashikojne per burimet e gjykatave te tyre per te vepruar ne lidhje me deme dhe humbje te tilla.

Neni 233

Siguria ne lidhje me ngushticat e perdorura per lundrim nderkombetar

Asgje ne seksionet 5, 6 dhe 7 nuk do te ndikojne mbi regjimin ligjor te ngushticave te perdorura per lundrim nderkombetar. Megjithate, ne qofte se nje anije e huaj, pervec atyre te referuara ne seksionin 10, ka kryer nje thyerje te ligjeve dhe rregullave te referuara ne nenin 42, paragrafi 1 (a) dhe (b), duke shkaktuar ose kercenuar nje dem te madh te ambientit detar te ngushtices, shtetet qe kufizojne ngushticen mund te marrin masat perkatese te ushtrimit te forces dhe nese eshte keshtu, do te respektojne mutatis mutandis parashikimet e ketij seksioni.

SEKSIONI 8. ZONAT E MBULUARA ME AKULL

Neni 234

Zonat e mbuluara me akull

Shtetet bregdetare kane te drejten te adaptojne dhe ushtrojne force per ligje e rregullore jodiskriminuese per parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjeve te ambientit detar nga anijet ne nje zone te mbulur me akull brenda kufijve te zones ekonomike ekskluzive, ku kushtet klimatike te vecanta te ashpra dhe prezenca e mbulimit me akull te zonave te tilla per shume vjet krijon pengesa ose rreziqe te vecanta per lundrimin dhe ndotja e ambientit detar mund te shkaktojne dem shume te madh ose turbullim te pakthyeshem te ekuilibrit ekologjik. Ligje dhe rregullore te tilla duhet te kene vemendjen e duhur per lundrimin dhe ruajtjen e konservimin e ambientit detar mbeshtetur ne faktet me te mira shkencore.

SEKSIONI 9. PERGJEGJESITE DHE DETYRIMET

Neni 235

Pergjegjesite dhe detyrimet

1. Shtetet jane pergjegjese per plotesimin e detyrimeve nderkombetare ne lidhje me mbrojtjen dhe konservimin e ambientiti detar. Ata do te jene pergjegjes ne perputhje me ligjin nderkombetar.
2. Shtetet do te sigurohen qe rekursi eshte i vlefshem neperputhje me sistemet e tyre ligjore per nje kompensim te shpejte dhe te pershtatshem ose leshime te tjera ne lidhje me demet e shkaktuara nga ndotja e ambientit detar nga personat fizik dhe juridik nen juridiksionin e tyre.
3. Me objektivin per sigurimin e nje kompesimi te shpejte dhe te pershtatshem ne lidhje me te gjitha demet e shkaktuara nga ndotja e ambientit detar, shtetet do te bashkepunojne ne zbatimin e ligjit ekzistues nderkombetar dhe zhvillimet e metejshme te ligjit nderkombetar ne lidhje me pergjegjesite e detyrimet per vleresimin e kompesimin e demeve dhe zgjidhjen e diskutimeve, si dhe gjithashtu, kur eshte e pershtatshme, zhvillimit te kriterave dhe procedurave per pagesen e kompensimit te pershtatshem, si jane siguracioni i detyrueshem ose fondi i kompensimit.

SEKSIONI 10. IMUNITETI I SOVRANITETIT

Neni 236

Imuniteti i sovranitetit

Parashikimet e kesaj Konvente ne lidhje me ruajtjen dhe konservimin e ambientit detar nuk zbatohen mbi anijet e luftes, anijet luftarake ndihmuese, anijet e tjera ose hidroplanet prone ose te operuara nga nje shtet dhe te perdorura, per periudhen e mbetur vetem per sherbime qeveritare jotregtare. Megjithate, secili shtet do te siguroje, me anen e adaptimit te masave perkatese qe te mos ngaterroje operimin ose aftesite operacionale te anijeve dhe hidroplaneve te tille prone ose qe operohen nga ai, se anijet te tilla ose hidroplane veprojne ne nje menyre te qendrueshme, aq sa eshte e arsyeshme dhe peaklike me kete Konvente.

SEKSIONI 11. DETYRIMET SIPAS KONVENTAVE TE TJERA MBI MBROJTJEN DHE KONSERVIMIN E AMBIENTIT DETAR

Neni 237

Detyrimet sipas konventave te tjera mbi mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar

1. Parashikimet e kesaj pjese jane pa asnje paragjykim te detyrimeve specifike te supozuara nga shtetet sipas Konventat konvencionale dhe marreveshjeve te perfunduara qe perpara, te cilat lidhen me mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar dhe rregullimeve, te cilat mund te konkludohen ne te ardhmen e parimeve te pergjithshme te vendosura nga kjo Konvente.
2. Detyrimet specifike te supozuara nga shtetet sipas Konventave te vecanta, ne lidhje me mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar, duhet te kryhet ne menyre te tille ne mbeshtetje te parimeve e objektive te pergjithshme te kesaj Konvente.

PJESA XIII KERKIMET SHKENCORE DETARE SEKSIONI 1. P ARASHIKIME TE PERGJITHSHME

Neni 238

E drejta e drejtimit te kerkimeve shkencore detare

Te gjitha shtetet, pavaresisht nga pozita e tyre gjeografike dhe organizatat nderkombetare kompetente, kane te drejten e drejtimit te kerkimeve detare shkencore mbi bazen e te drejtave dhe detyrave te shteteve te tjera sic parashikohet ne kete Konvente.

Neni 239

Promocioni i kerkimeve shkencore detare

Shtetet dhe organizatat nderkombetare kompetente do te nxisin dhe lehtesojne zhvillimin dhe drejtimin e kerkimeve detare shkencore ne perputhje me kete Konvente.

Neni 240

Parimet e pergjithshme per drejtimin e kerkimeve shkencore detare

Ne drejtimin e kerkimeve detare shkencore duhen mbajtur parasysh per t'u zbatuar parimet e meposhtme:

- (a) Kerkimi shkencor detar duhet te drejtohet ekskluzivisht per qellime paqesore.
- (b) Kerkimi shkencor detar duhet te drejtohet me metoda perkatese shkencore dhe mjete kompatibel me kete Konvente.
- (c) Kerkimet shkencore detare nuk duhet te nderhyjne ne menyre te pajustificueshme me perdorime te tjera te legjitimuara te detit kompatibel me kete Konvente dhe duhet respektivisht te respektohen gjate periudhes se perdorimeve te tilla.
- (d) Kerkimet shkencore detare duhet te drejtohen ne perperputhje me te gjitha rregullat perkatese te adaptuara ne perputhje me kete Konvente duke perfshire ate per mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar.

Neni 241

Mosnjoha e veprimtarive te kerkimeve shkencore detare si baze ligjore per reklamime

Veprimtarite e kerkimeve shkencore detare nuk do te perbejne baze ligjore per cdo reklamim mbi cdo pjese te ambientit detar ose burimeve te tij.

SEKSIONI 2. BASHKEPUNIMI NDERKOMBETAR

Neni 242

Nxitja e bashkepunimit nderkombetar

1. Shtetet dhe organizatat nderkombetare kompetente ne perputhje me parimet e respektimit te sovranitetit dhe juridiksionit dhe mbi bazat e perfitimit reciprok, do te nxisin bashkepunimin nderkombetar ne kerkimet shkencore detare per qellime paqesore.
2. Ne kete kontekst, pa asnje paragjykim ne te drejtat dhe detyrat e shteteve sipas kesaj Konvente, nje shtet ne zbatimin e kesaj pjese do te parashikoje si te jete e mundur, shtetet e tjere me nje mundesi te arsyeshme per ta marre ate ose bashkepunimit te tij, informatat e nevojshme per parandalimin dhe kontrollin e demit per shendetin dhe sigurine e personave dhe te ambientit detar.

Neni 243

Krijimi i kushteve te favorshme

Shtetet dhe organizatat nderkombetare kompetente do te bashkepunojne, nepermjet perfundimit te marreveshjeve bilaterale dhe multilaterale, per te krijuar kushte te favorshme per drejtimin e kerkimeve shkencore detare ne ambientin detar dhe te integrojne perpjekjet e shkencetareve ne studimin e esences te fenomeneve dhe proceseve qe ndodhin ne ambientin detar dhe lidhjet ndermjet tyre.

Neni 244

Publikimi dhe qarkullimi i informatave dhe dijeve

1. Shtetet dhe organizatat nderkombetare kompetente, ne perputhje me kete Konvente do te bejne te vlefshme publikimet dhe do te qarkullojne nepermjet kanaleve perkatese informacione mbi programet me te medha te propozuara dhe objektivat e tyre si dhe dijet qe rrjedhin nga kerkimet shkencore detare.

2. Per kete qellim, shtetet si individualisht, ashtu dhe ne bashkepunim me shtete te tjera dhe me organizatat nderkombetare kompetente, do te nxisin aktivisht rrjedhjen e informacioneve dhe te dhenave shkencore dhe transferimin e dijeve qe rrjedhin nga kerkimet shkencore detare, ne menyre te vecante per vendet ne zhvillim, si dhe per forcimin e aftesive per kerkime shkencore detare te pavarura te vendeve ne zhvillim nepermjet, inter alia, programeve per dhenie te edukimit dhe trajnimit te duhur personelit te tyre tekniko-shkencor.

SEKSIONI 3. DREJTIMI DHE NXITJA E KERKIMEVE SHKENCORE DETARE

Neni 245

Kerkimet shkencore detare ne ujerat territoriale

Shtetet bregdetare, ne ushtrimin e sovranitetit te tyre, kane te drejten ekskluzive te rregullojne, autorizojne dhe drejtojne kerkime shkencore detare ne ujerat e tyre territoriale. Kerkimet shkencore detare do te drejtohen vetem me konsensusin e shpejte te vendosur sipas kushteve nga shtetet bregdetare.

Neni 246

Kerkimet shkencore detare ne Zonen ekonomike ekskluzive dhe ne shelfin kontinental

1. Shtetet bregdetare, ne ushtrimin e juridiksionit te tyre, kane te drejten te rregullojne, autorizojne dhe drejtojne kerkimet shkencore detare ne zonat e tyre ekonomike ekskluzive dhe shelfin e tyre kontinental ne perputhje me parashikimet perkatese te kesaj Konvente.

2. Kerkimet shkencore detare ne zonen ekonomike ekskluzive dhe ne shelfin kontinental do te drejtohen me konsensusin e shtetit bregdetar.

3. Shtetet bregdetare, ne rrethana normale, do te garantojne konsensusin e tyre per projektet e kerkimeve shkencore detare nga shtetet e tjera ose organizatat detare kompetente ne zonat e tyre ekonomike ekskluzive ose ne shelfin e tyre kontinental per t'u ndermarre ne perputhje me kete Konvente ekskluzivisht per qellime paqesore dhe me synimin e rritjes se dijeve shkencore te ambientit detar per perfitim nga e gjithë shoqeria njerezore.

Per kete qellim, shtetet bregdetare do te bejne rregulla dhe procedura per sigurimin qe nje konsensus i tille nuk do te vonohet ose te denohet pa arsye.

4. Per qellimet e zbatimit te paragrafit 3, rrethana normale mund te ekzistojne edhe kur mungojne marredhenie diplomatike ndermjet shtetit bregdetar dhe shtetit qe kryen kerkimet.

5. Shtetet bregdetare megjithate sipas deshires se tyre mund te kthejne mbrapsht konsensusin e tyre per drejtimin e projekteve te kerkimeve shkencore detare nga nje shtet tjetër ose organizate nderkombetare kompetente ne zonen e tyre ekonomike ekskluzive ose ne shelfin kontinental te shtetit bregdetar nese ky projekt:

(a) është i një rëndësie direkte për eksplorimin ose shfrytëzimin e burimeve natyrore,
si të gjelbra dhe asaj jo të gjelbra;

(b) përfshin shpime në shelfin kontinental, përdorimin e eksploziveve ose paraqitjen
e substancave të djeshme në ambientin detar;

(c) përfshin ndërtimin, operimin ose përdorimin e ishujve artificial, instalime dhe struktura të referuara në nenet 60 dhe 80;

(d) përmban informacione të komunikuar mbi bazen e nenit 248, në lidhje me natyrën dhe objektivat e projektit, i cili është i pasaktë ose nëse shteti ose organizata ndërkombëtare kërkuar ka detyrime të papaguara shtetit bregdetar nga një projekt kërkuar i mëparshëm.

6. Pa marrë parasysh parashikimet e paragrafit 5, shtetet bregdetare mund të mas ushtrime dëshirë të tyre për të kthyer konsensusin e tyre sipas nenparagrafit (a) të këtij paragrafi në lidhje me projektet e kërkimeve shkencore detare, që duhet të ndërmerren në përputhje me parashikimet e kësaj pjese në shelfin kontinental, përtej 200 miljeve detare nga vijat bazë në të cilin matet gjerësia e ujërave territoriale, jashtë atyre zonave specifike, të cilat shtetet bregdetare mund të në çdo kohë t'i parashikojnë publikisht si zona në të cilat operime shfrytëzimi ose eksplorimi të detajuar ndodhin ose do të ndodhin brenda e periudhë kohë të arsyeshme. Shtetet bregdetare do të japin njoftime të arsyeshme të projekteve për këtë zonë, si dhe modifikimet përkatëse, por nuk janë të detyruara të japin detaje të operimit .

7. Parashikimet e paragrafit 6 nuk parashikojnë të drejtën e shteteve bregdetare mbi shelfin kontinental siç është vendosur në nenin 77.

8. Veprimtaritë e kërkimeve shkencore detare të referuara në këtë nen nuk duhet të ndikojnë pa u justifikuar në veprimtaritë e ndërmarrja nga shtetet bregdetare në ushtrimin e të drejtave të tyre sovranë dhe juridiksionit të parashikuar në këtë Konventë.

Neni 247

Kërkimet shkencore detare të ndërmarrja nga organizata detare të degjuara

Një shtet bregdetar, i cili është anëtar ose ka një marrëveshje bilaterale me një organizatë ndërkombëtare dhe në zonën ekonomike ekskluzive ose shelfin kontinental të të cilit kjo organizatë dëshiron të ndërmarrë një projekt për kërkim shkencor detar direkt ose sipas dëshirës së saj, duhet të konsiderohet sikur ka autorizuar ndërmarrjen e projektit në përputhje me specifikimet e rena dakord nëse ky shtet aprovon projektin e detajuar kur vendimi është marrë nga organizata për ndërmarrjen e projektit ose dëshiron të marrë pjesë në të dhe nuk ka shprehur ndonjë kundërshtim brenda kësaj muajve të lajmërimit të projektit nga organizata ndërkombëtare për shtetin bregdetar.

Neni 248

Detyra për dhenien e informatave shtetit bregdetar

Shtetet dhe organizatat ndërkombëtare kompetente, të cilat mendojnë të ndërmarrin kërkime shkencore detare në zonat ekonomike ekskluzive ose në shelfin kontinental të

nje shteti bregdetar, brenda jo me pak se 6 muajve perpara dites se pritshme te fillimit te projektit te kerkimeve shkencore, do ta furnizojne shtetin me pershkrimet e plota te:

(a) natyres dhe objektivat e projektit;

(b) metodave dhe mjeteve qe do te perdoren, duke perfshire emrin, tonazhin, tipin dhe klasin e anijeve dhe nje pershkrim te pajisjeve shkencore;

(c) zones ekzakte gjeografike ne te cilen projekti do te drejtohet;

(d) dates se pritshme te mberritjes per here te pare dhe nisjes perfundimtare te anijes kerkimore ose prishjes se pajisjeve dhe zhvendosjes se saj, si te jete e nevojshme;

(e) emrit te institucionit sponsorizues, drejtorit te tij dhe personit te ngarkuar per projektin;

(f) madhese ne te cilen konsiderohet se shteti bregdetar do te jete ne gjendje te marre pjese ose te perfaqesohet ne projekt.

Neni 249

Detyra per te permbushur disa kushte

1. Shtetet dhe organizatat nderkombetare kompetente kur ndermarrin kerkime shkencore detare ne zonen ekonomike ekskluzive ose shelfin kontinental te nje shteti bregdetar do te permbushin kushtet e meposhtme:

(a) Te sigurojne te drejten e shtetit bregdetar, nese ai deshiron per te marre pjese ose te perfaqesohet ne projektet e kerkimevet shkencore detare, ne menyre te vecante ne bordin e anijeve kerkimore dhe hidroplaneve te tjere ose pajisjeve kerkimore shkencore, kur eshte e mundur, pa asnje pagese ose shperblim per shkencetaret e shtetit bregdetar dhe pa asnje detyrim per kontribut ne drejtim te kosos se projektit.

(b) Te furnizojne shtetin bregdetar, me kerkesen e tij, me raporte te parakohshme, sa me shpejte qe te jete praktike dhe me rezultatet e konkluzionet perfundimtare pas perfundimit te kerkimeve.

(c) Te perpiqet per sigurimin e hyrjes per shtetin bregdetar, me kerkesen e tij, ne tre gjitha te dhemat dhe shembujt qe rrjedhin nga projektet e kerkimeve shkencore detare dhe ne te kundert te furnizojne ate me te dhena te cilat mund te kopjohen dhe shembuj, te cilat mund te ndahen pa ndikuar ne vleren e tyre shkencore;

(d) Nese kerkohet te furnizojne shtetin bregdetar me vleresimin e ketyre te dhenave, shembujve dhe rezultatet e kerkimeve ose te furnizojne me ndihme ne vleresimin ose interpretimin e tyre.

(e) Te siguroje ne mbeshtetje te paragrafit 2, qe rezultatet e kerkimeve jane bere te vlefshme nderkombetarisht nepermjet kanaleve perkatese kombetare ose nderkombetare, sa me shpejt te jete e mundur praktikisht.

(f) Te informoje shtetin bregdetar menjehere mbi cdo ndryshim te madh ne programin e kerkimeve.

(g) Pervecse kur eshte rene dakord ndryshe, te zhvendose instalimet e kerkimeve shkencore ose pajisjet menjehere pasi kerkimi te kete perfunduar.

2. Ky nen nuk paragjykon kushtet e krijuara nga ligjet dhe rregullat e shtetit bregdetar per ushtrimin e te drejtes diskreciale te tij per te garantuar ose mospranuar konsensus mbi bazen e nenit 246, paragrafi 5, duke perfshire kerkesen e nje marreveshjeje te meparshme per berjen te vlefshme nderkombetarisht te rezultateve te kerkimit te nje projekti te nje rendesie direkte per shfrytezim ose eksplorim te burimeve natyrore.

Neni 250

Komunikimi ne lidhje me projektet e kerkimeve shkencore detare

Komunikimi ne lidhje me projektet e kerkimeve shkencore detare do te behen nepermjet kanaleve zyrtare perkatese, pervecse kur eshte rene dakord ndryshe.

Neni 251

Kriteret e pergjithshme dhe udhezimet

Shtetet do te kerkojne te nxisin nepermjet organizatave kompetente nderkombetare krijimin e kriterëve te pergjithshme dhe udhezimeve per te ndihmuar shtetet ne sqarimin e natyres dhe implikimeve te kerkimeve shkencore detare.

Neni 252

Konsensusi i neukuptuar

Shtetet ose organizata nderkombetare kompetente mund te vazhdojne me nje projekt kerkimi shkencor detar gjashte muaj pas dates kur informacioni i kerkuar mbi bazen e nenit 248 i eshte dhene shtetit bregdetar pervecse kur brenda kater muajve te marrjes se komunikimit qe permban nje informacion te tille shteti bregdetar ka informuar shtetin ose organizaten qe drejton kerkimet se:

- (a) ai nuk e pranuar konsensusin e tij sipas parashikimeve te nenit 246;
- (b) informacioni i dhene nga ky shtet ose organizate nderkombetare kompetente ne lidhje me natyren dhe objektivat e projektit nuk jane konform fakteve te manifestuar;
- (c) kerkohet informacion shtese ne lidhje me kushtet dhe informacionin e dhene sipas neneve 248 dhe 249;
- (d) ekzistojne detyrime te papaguara ne lidhje me projektet e meparshme kerkimore shkencore detare te ndermarra nga ky shtet ose organizate, ne lidhje me kushtet e vendosura ne nenin 249.

Neni 253

Pezullimi ose pushimi i veprimtarise se kerkimeve shkencore detare

1. Nje shtet bregdetar do te kete te drejten te kerkoje pezullimin e cdo veprimtarie te kerkimeve shkencore detare ne vazhdim brenda zones ekonomike ekskluzive ose ne shelfin kontinental:

- (a) Kur veprimtarite kerkimore nuk jane drejtuar ne perputhje me informacionin e komunikuar sic parashikohet ne nenin 248, mbi te cilen u bazua konsensusi i shtetit bregdetar.
- (b) Shteti ose organizata nderkombetare kompetente qe drejton veprimtarite kerkimore nuk arrin te jete ne perputhje me parashikimet e nenit 249, ne lidhje me te drejtat e shtetit bregdetar lidhur me projektin e kerkimeve shkencore detare.

2. Nje shtet bregdetar do te kete te drejten te kerkoje pushimin e veprimtarise, kerkimore shkencore detare ne rastet e cdo mosperputhjeje me parashikimet e nenit 248, kur ka nje ndryshim te madh ne projektin e kerkimeve ose veprimtarine kerkimore.

3. Nje shtet bregdetar mundet gjithashtu te kerkoje pushimin e veprimtarise kerkimore shkencore detate nese ndonje situatë e konsideruar ne paragrafin 1 nuk eshte ratifikuar brenda nje periudhe kohe te arsyeshme.
4. Mbi hazen e njoftimit nga shteti bregdetar te vendimit te tij per urdherimin e pezullimit ose pushimit, shtetet ose organizatat nderkombetare kompetente te autorizuar per drejtimin e veprimtarive shkencore kerkimore detare do te perfundojne veprimtarine kerkimore, qe jane subjekt i nje njoftimi te tille.
5. Nje urdher pezullimi sipas paragrafit 1 do te hiqet nga shteti bregdetar dhe veprimtaria kerkimore shkencore detare do te vazhdoje menjehere sa shteti ose organizata kompetente nderkombetare eshte ne perputhje me kushtet e kerkuara sipas neneve 248 dhe 249.

Neni 254

Te drejtat e shteteve fqinje pa bregdet dhe me disavantazh gjeografik

1. Shtetet dhe organizatat kompetente nderkombetare, te cilat kane parashtruar kundrejt nje shteti bregdetar nje projekt per te ndermarre kerkime shkencore detare qe referohen ne nenin 246, paragrafi 3, do t'u japin njoftim shteteve fqinje pa bregdet dhe shteteve me disavantazh gjeografik te projekteve kerkimore te propozuara dhe gjithashtu do te njoftojne shtetin bregdetar.
2. Pasi eshte dhene konsensusi per projektin e kerkimeve shkencore detare te propozuar nga shteti bregdetar i interesuar, ne perputhje me nenin 246 dhe parashikime te tjera te rendesishme te kesaj Konvente, shtetet dhe organizatat nderkombetare kompetente qe ndermarrin projekte te tilla, do te furnizojne shtetet fqinje pa bregdet dhe ato me disavantazh gjeografik me kerkesen e tyre dhe kur eshte e nevojshme, informatat e duhura sic specifikohet ne nenin 248 dhe nenin 249, paragrafi 1 (f).
3. Shteteve fqinje pa bregdet dhe ato me disavantazh gjeografik te referuara me siper, me kerkesen e tyre, do t'u jepet mundesia e pjesemarrjes, kurdohere qe eshte e mundur, ne projekte te propozuara te kerkimeve detare shkencore nepermjet eksperreve te kualifikuar te caktuara nga ato dhe jo te kundershuar nga shtetet bregdetare, ne perputhje me kushtet e rena dakord per projektin, ne perputhje me parashikimet e kesaj Konvente, ndermjet shtetit bregdetar te interesuar dhe shtetit ose organizates nderkombetare kompetente, te drejtojne kerkimet shkencore detare.
4. Shtetet dhe organizatat nderkombetare kompetente te referuara ne paragrafin 1 do te parashikojne per shtetet e permendura me siper pa bregdet dhe me disavantazh gjeografik, me kerkesen e tyre, informacion dhe asistence te specifikuar ne nenin 249, paragrafi 1 (d) mbi bazen e parashikimeve te nenit 249, paragrafi 2.

Neni 255

Masat per lehtesimin e kerkimeve shkencore detare dhe ndihmese per anijet kerkimore

Shtetet do te perpiqen. te adaptojne rregulla, rregullore dhe procedura per nxitjen dhe lehtesimin e kerkimeve shkencore detare te drejtuara ne perputhje me kete Konvente pertej ujerave territoriale te tyre dhe respektivisht te lehtesojne mbi bazen e parashikimeve ne ligjet dhe rregullat e tyre, hyrjen ne porter e tyre e te nxisin ndihmen

per anijet e kerkimeve shkencore detare, te cilat plotesojne parashikimet perkatese te kesaj pjese.

Neni 256

Kerkimet shkencore detare ne Zone

Te gjitha shtetet, pavaresisht nga vendosja e tyre gjeografike dhe te gjitha organizatat nderkombetare kompetente kane te drejten, ne perputhje me parashikimet e Pjeses XL te drejtojne kerkimet shkencore detare ne Zone.

Neni 257

Kerkimet shkencore detare ne kolonen e ujerave pertej zones ekonomike ekskluzive

Te gjitha shtetet, pavaresisht nga vendosja e tyre gjeografike dhe organizatat nderkombetare kompetente kane te drejten, ne perputhje me kete Konvente, te drejtojne kerkimet shkencore detare, ne kolonen e ujerave pertej kufijve te zones ekonomike ekskluzive.

SEKSIONI 4. INSTALIMET KERKIMORE SHKENCORE OSE PAJISJET NE AMBIENTIN DETAR

Neni 258

Vendosja dhe perdorimi

Vendosja dhe perdorimi i cdo tipi te instalimeve use pajisjeve kerkimore shkencore ne cdo zone te ambientit detar do te jete subjekt i te njejtave kushteve sic jane pershkruar ne kete Konvente per drejtimin e kerkimeve shkencore detare ne cdo Zone te tille.

Neni 259

Statusi ligjor

Instalimet ose pajisjet e referuara ne kete seksion nuk zoterojne statusin e ishullit. Ato nuk kane ujera territoriale dhe prezenca e tyre nuk ndikon ne kufijte e ujerave territoriale te zones ekonomike ekskluzive ose shelfit kontinental.

Neni 260

Zona e Sigurise

Zonat e sigurise te nje gjeressie te arsyeshme qe nuk kalon 500 metra mund te krijohen rreth instalimeve te kerkimeve shkencore ne perputhje me parashikimet perkatese te kesaj Konvente. Te gjitha shtetet duhet te sigurohen qe nje zone e tille sigurie respektohen nga anijet e tyre.

Neni 261

Mosndikimi ne rruget detare

Vendosja e perdorimi i cdo tipi instalimesh ose pajisjesh per kerkime shkencore nuk do te perbejne nje pengese per ngritjen e rrugeve detare.

Neni 262

Sinjalet e paralajmerimit dhe shenjat e identifikimit

Instalimet dhe pajisjet e referuara ne kete seksion do te mbajne shenjat e identifikimit qe tregojne shtetin e regjistrimit ose organizatat nderkombetare, te cileve ato i perkasin dhe do te kene sinjalet paralajmeruese te pershtashme nderkombetare te rena dakord per sigurine ne det dhe sigurine e navigacionit ajror, duke marre ne konsiderate rregullat dhe standardet e krijuara nga organizatat nderkombetare kompetente.

SEKSIONI 5. PERGJEGJESITE DHE TE DREJTAT

Neni 263

Pergjegjesite dhe te drejtat

1. Shtetet dhe organizatat nderkombetare kompetente do te jene pergjegjese per sigurine e kerkimeve shkencore detare, pavaresisht nese ndermerren nga ato ose ne emer te tyre dhe te drejtohen ne perputhje me kete Konvente.
2. Shtetet dhe organizatat nderkombetare kompetente do te jene pergjegjese dhe do te kene detyra per masat qe ata marrin ne kundravajtje me kete Konvente ne lidhje me kerkimet shkencore detare te drejtuara nga shtete te tjera, personat e tyre juridik ose fizik ose nga organizata nderkombetare kompetente, dhe do te parashikojne kompensim per demet qe rrjedhin nga masa te tilla.
3. Shtetet dhe organizatat nderkombetare kompetente do te jene pergjegjese dhe do te kene detyra mbi bazen e nenit 235, per demet e shkaktuara nga ndotja e ambientit detar qe rrjedh nga kerkimet shkencore detare e ndermarre nga ata ose ne emer te tyre.

SEKSIONI 6. ZGJIDHJA E DISKUTIMEVE DHE MASAT E PERKOHSHME

Neni 264

Zgjidhja e diskutimeve

Diskutimet ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e parashikimeve te kesaj Konvente per sa i perket kerkimit shkencor detar, do te zgjidhet ne perputhje me Pjesen e XV, seksionet 2 dhe 3.

Neni 265

Masat e perkohshme

Ne pritje te zgjidhjes se diskutimeve ne perputhje me Pjesen XV, seksionet 2 dhe 3, shteti ose organizata nderkombetare kompetente e autorizuar per te drejtuar nje projekt kerkimor shkencor detar nuk do te lejoje qe te filloje ose vazhdoje veprimtari kerkimore pa konsensusin e shprehur te shtetit bregdetar te interesuar.

PJESA XIV
ZHVILLIMI DHE TRANSFERIMI I TEKNOLOGJISE DETARE

SEKSIONI 1. PARASHIKIME TE PERGJITHSHME

Neni 266

Nxitja e zhvillimit dhe transferimi i teknologjise detare

1. Shtetet, direkt ose nepermjet organizatave nderkombetare detare, do te bashkepunojne ne perputhje me aftesite e tyre per te nxitur aktivisht zhvillimin dhe transferimin e shkences detare e teknologjise detare me terma dhe kushte te arsyeshme.
2. Shtetet do te nxisin zhvillimin e aftesine e kerkimeve detare e teknologjive te shteteve te cilat mund t'ju nevojitet dhe te kerkojne asistencë teknike ne kete fushe, ne menyre te vecante per shtetet ne zhvillim, duke perfshire shtetet pa bregdet e shtetet me disavantazh gjeografik, ne lidhje me eksplorimin, shfrytezimin, konservimin dhe menaxhimin e ambientit detar, mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar, kerkimeve shkencore detare dhe veprimtarive te tjera ne ambientin detar kompatibel me kete Konvente, me qellimin e zhvillimit social dhe ekonomik te shteteve ne zhvillim.
3. Shtetet do te perpiqen qe te paraqesin kushte te favorshme ekonomike dhe ligjore per transferimin e teknologjise detare per perfitimin e te gjithë Paleve te interesuara mbi bazat e barazise.

Neni 267

Mbrojtja e interesave legjitime

Shtetet, ne nxitjen e bashkepunimit mbi hazen e nenit 256, do te kene vemendje te vecante per te gjitha interesat legjitime duke perfshire inter-alia, te drejtat dhe detyrat e mbajtesve, furnizuesve dhe marresve te teknologjise detare.

Neni 268

Objektivat baze

Shtetet, direkt ose ndermjet organizatave nderkombetare detare kompetente, do te nxisin:

- (a) blerjen, vleresimin dhe mbledhjen e dijeve detare te teknologjive dhe lehtesojne hyrjen ne te dhena dhe informacione te tilla;
- (b) zhvillimin e teknologjive perkatese detare;
- (c) zhvillimin e infrastruktures se nevojshme teknologjike per lehtesimin e transferimit te teknologjise detare;
- (d) zhvillimin e burimeve njerezore nepermjet trajnimit dhe edukimit te shtetasve te vendeve e shteteve ne zhvillim ne menyre te vecante shtetasve te vendit me pak te zhvilluar ndermjet tyre;
- (e) bashkepunimin nderkombetar ne te gjitha nivelet, ne vecanti ne nivelet rajonale, nenrajonale dhe bilaterale.

Neni 269

Masat per te arritur objektivat baze

Ne menyre qe te arrihen objektivat e referuara ne nenin 268, shtetet, direkt nepermjet organizatave kompetente nderkombetare, do te perpiqen inter-alia qe:

- (a) Te krijojne programe te bashkepunimit teknik per transferim efektiv te te gjitha llojeve te teknologjive detare ne shtetet, te cilat mund t'u nevojitet dhe te kerkojnr asistence teknike ne kete fushe, ne vecanti shtetet ne zhvillim pa bregdet dhe me disavantazh gjeografik, si dhe shtetet e tjera ne zhvillim, te cilat nuk kane qene ne gjendje as te krijojne ose zhvillojne aftesite e tyre teknologjike ne shkencen detare, as te zhvillojne infrastrukturen e teknologjive te tilla.
- (b) Te nxisin kushte te favorshme per perfundimin e marreveshjeve, kontratave dhe rregullimeve te tjera te ngjashme, me kushte te arsyeshme dhe te barabarta.
- (c) Te mbajne konferenca, seminare dhe simpoziume mbi tema shkencore dhe teknologjike, ne vecanti mbi politikat dhe metodat per transferimin e teknologjive detare.
- (d) Te nxisin shkembimin e shkenctareve, teknologeve dhe eksperteve te tjere.
- (e) Te ndermarrin projekte dhe nxisin shoqeri te perbashketa e forma te tjera te bashkepunimit bilateral dhe multilateral.

SEKSIONI 2. BASHKEPUNIMI NDERKOMBETAR

Neni 270

Rruget dhe menyrat e bashkepunimit nderkombetar

Bashkepunimi nderkombetar per zhvillimin dhe transferimin e teknologjise detare do te kryhet, kur eshte fizibel dhe e pershtatshme, nepermjet programeve ekzistuese bilaterale, rajonale dhe multilaterale dhe gjithashtu nepermjet zgjerimit dhe programeve te reja ne menyre qe te lehtesojne kerkimet shkencore detare, transferimin e teknologjise detare, ne vecanti ne fusha te reja dhe fondeve nderkombetare perkatese per zhvillimin e kerkimeve oqeanike.

Neni 271

Udhezimet, standardet dhe kriteret

Shtetet direkt ose nepermjet organizatave nderkombetare kompetente, do te nxisin krijimin e udhezimeve te pranuar ne pergjithesi, standardeve dhe kriterëve per transferimi e teknologjise detare mbi baza bilaterale ose brenda kuadrit te organizatave nderkombetare dhe forumeve te tjera, duke marre ne konsiderate, ne vecanti, interesat dhe nevojat e shteteve ne zhvillim.

Neni 272

Koordinimi i programeve nderkombetare

Ne fushen e transferimit te teknologjise detare, shtetet do te perpiqen te sigurojne qe organizatat kompetente nderkombetare te koordinojne veprimtarite e tyre, perfshire cdo program rajonal ose global, duke marre ne konsiderate interesat dhe nevojat e shteteve ne zhvillim, ne vecanti te shteteve pa bregdet e atyre me disavantazh gjeografik.

Neni 273

Bashkepunimi me organizatat nderkombetare dhe Autoritetin

Shtetet do te bashkepunojne aktivisht me organizatat kompetente nderkombetare e Autoritetin ne menyre qe te inkurajojne dhe lehtesojne transferimin tek shtetet ne zhvillim, te eksperiences se shtetasve dhe ndermarrjeve te tyre dhe teknologjise detare ne lidhje me veprimtarite ne Zone.

Neni 274

Objektivat e Autoritetit

Mbi bazen e te gjitha interesave legjitime duke perfshire inter-alia, te drejtat dhe detyrat e mbajtesve, furnizuesve dhe marresve te teknologjise, Autoriteti, ne lidhje me veprimtarire ne Zone, duhet te sigurohet qe:

- (a) mbi bazat e parimeve te shperndarjes se barabarte gjeografik:e, shtetasit e shteteve ne zhvillim, sidoqofshin bregdetar, pa bregdet ose me disavantazh gjeografik, do te merren per qellime trajnimi si anetare te stafit menaxhues, kerkues dhe teknik te ndertuar per kete ndermarrje;
- (b) dokumentacioni teknik mbi pajisjet, makinerite, aparaturat dhe proceset perkatese ju behen te vlefshme te gjitha shteteve ne vecanti shteteve ne zhvillim, te cileve u nevojitet dhe kerkojne asistenc teknike ne kete fushe;
- (c) parashikimi perkates behet nga Autoriteti per re lehtesuar blerjen e asistences teknike ne fushen e teknologjise detare nga shtetet, te cilat mund t'u nevojitet dhe kerkojne ate, ne vecanti te shteteve ne zhvillim dhe fitimit nga shtetasit e tyre te eksperiences se nevojshme dhe dijeve, duke perfshire trainjmin profesional;
- (d) shtetet, te cilet mund t'u nevojitet dhe kerkojne asistenc teknike ne kete fushe, ne vecanti shtete ne zhvillim, ndihmohen ne blerjen e pajisjeve, proceseve, uzinave dhe dijeve te tjera teknike te nevojshme nepermjet rregullimeve financiare te parashikuara ne kete Konvente.

SEKSIONI 3. QENDRAT KOMBETARE DHE RAJONALE SHKENCORE DHE TEKNIKE

Neni 275

Krijimi i qendrave kombetare

1. Shtetet, direkt ose nepermjet organizatave nderkombetare kompetente dhe Autoritetit, do te nxisin krijimin, ne vecanti ne shtetet ne zhvillim, te qendrave kombetare te kerkimeve shkencore dhe teknike detare dhe forcimin e qendrave ekzistuese kombetare, ne menyre qe te stimulojne dhe perparojne drejtimin e kerkimeve shkencore detare nga shtetet bregdetare ne zhvillim dhe te zgjerojne aftesite e tyre kombetare per perdorimin dhe konservimin e burimeve te tyre detare per perfitimin e tyre ekonomik.
2. Shtetet, nepermjet organizatave nderkombetare kompetente dhe Autoritetit, do te japin perkrahjen e duhur qe te ndihmojne krijimin dhe forcimin qendrave te tilla kombetare qe te jene ne gjendje te furnizojne lehtesira trajnimi dhe dijenite e eksperiencen dhe pajisjet,

si dhe eksperte teknike per shtete te tilla, te cilat mund t'u nevojitet dhe kerkojne asistence te tille.

Neni 276

Krijimi i qendrave rajonale

1. Shtetet, ne koordinim me organizatat nderkombetare kompetente, Autoritetin dhe institucionet kombetare shkencore detare dhe kerkimeve teknologjike, do te nxisin krijimin e qendrave rajonale te kerkimeve shkencore dhe teknologjike, ne vecanti ne shtetet ne zhvillim, me qellim qe te stimulojne dhe perparojne drejtimin e kerkimeve shkencore detare nga shtetet ne zhvillim dhe te bejne presion per transferimin e teknologjise detare.
2. Te gjitha shtetet e rajonit do te bashkepunojne me qendrat rajonale per te siguruar arritjet me efektive te objektivave te tyre.

Neni 277

Funksionet e qendrave rajonale

Funksionet e qendrave rajonale te tilla do te perfshijne, inter-alia:

- (a) programer e trajnimit dhe edukimit ne te gjitha nivelet mbi aspekte te ndryshme te kerkimeve shkencore dhe teknologjike detare, ne vecanti te biologjise detare, duke perfshire konservimin dhe menaxhimin e burimeve gjallore, oqeanografise, hidrografise, inxhinierise, eksplorimit gjeologjik te shtratit te detit, teknologjive te minierave dhe te projektimit;
- (b) studime menaxhimi;
- (c) programe studimi ne lidhje me mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar dhe mbrojtjes, reduktimit dhe kontrollit te ndotjes;
- (d) organizimin e konferencave, seminareve dhe simposiumeve rajonale;
- (e) perfitimin dhe perpunimin e te dhenave dhe informacioneve teknologjike;
- (f) shperndarjen e shpejte te rezultateve te kerkimeve shkencore dhe teknologjike detare me anen e publikime te vlefshme te gatshme;
- (g) publikimet e politikave kombetare ne lidhje me transferimin e teknologjive detare dhe studimeve krahasuese sistematike te ketyre politikave;
- (h) llogaritjen dhe sistematizimin e informacionit mbi marketingun e teknologjive dhe mbi kontratat dhe rregullat e tjera persa i perket patentave;
- (i) bashkepunimin teknik me shtetet e tjera te rajonit.

SEKSIONI 4. BASHKEPUNIMI NDERMJET ORGANIZATAVE NDERKOMBETARE

Neni 278

Bashkepunimi ndermjet organizatave nderkombetare

Organizatat nderkombetare kompetente te referuara ne kete pjese dhe ne Pjesen XIII, do te marrin te gjitha masat e duhura per te siguruar ose direkt ose ne bashkepunim te

ngushte ndermjet tyre, shkarkimin efektiv te funksioneve dhe pergjegjesive te tyre sipas kesaj pjese.

PJESA XV ZGJIDHJA E DISKUTIMEVE

SEKSIONI 1. PARASHIKIME TE PERGJITHSHME

Neni 279

Detyrimi i zgjidhjes se diskutimeve me mjete paqesore

Shtetet Pale do te zgjidhin cdo diskutim ndermjet tyre persa i perket interpretimit ose zbatimit te kesaj Konvente me anen e mjeteve paqesore ne perputhje me nenin 2, paragrafi 3 i Kartes se Kombeve te Bashkuara dhe per kete qellim do te kerkojne nje zgjidhje me anen e mjeteve te treguara ne nenin 33, paragrafi 1 i Kartes.

Neni 280

Zgjidhja e diskutimeve me do mjet paqesor te zgjedhur nga Palet

Asgje e kesaj pjese nuk do te ndikojne ne re drejtat e cdo Shteti Pale qe te bien dakort ne cdo kohe per zgjidhjen e diskutimit ndermjet tyre ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e kesaj Konvente me cdo mjet paqesor te zgjedhjes se tyre personale.

Neni 281

Procedurat kur nuk eshte arritur asnje zgjidhje nga Palet

1. Ne qofte se Shtetet Pale, te cilat jane Pale ne nje diskutim persa i perket interpretimit ose zbatimit te kesaj Konvente kane rene dakord qe te kerkojne zgjidhje te nje diskutimi me mjete paqesore te llojit te tyre, procedurat e parashikuara ne kete pjese zbatohen vetem kur nuk eshte arritur zgjidhje nga rekursi per mjete te tilla dhe marreveshja ndermjet Paleve nuk perjashton ndonje procedure te metejshme.
2. Nese Palet kane rene gjithashtu dakord mbi afatin e kohes, paragrafi 1 zbatohet pas skadimit te ketij afati kohe.

Neni 282

Detyrimet sipas marreveshjeve te pergjithshme, rajonale ose bilaterale

Ne qofte se Shtetet Pale, te cilat jane Pale ne nje diskutim persa i perket interpretimit ose zbatimit te kesaj Konvente kane rene dakord, nepermjet nje marreveshje te pergjithshme, rajonale ose bilaterale ose ndryshe, qe nje diskutim i tille, duhet me kerkesen e cdo Pale ne diskutim, t'i nenshtrohet nje procedure qe bejne te nevojshem nje vendim bashkelidhur. Kjo procedure do te zbatohet mbi bazen e procedurave te parashikuara ne kete Pjese, perderisa Palet ne diskutim bien dakord ndryshe.

Neni 283

Detyrimi per te shkembyer mendime

1. Kur nje diskutim ngrihet ndermjet Shteteve Pale persa i perket interpretimit ose zbatimit te kesaj Konvente, Palet ne diskutim do te procedojne sa me shpejt ne shkembimin e mendimeve ne lidhje me zgjidhjen me negociata ose mjete te tjera paqesore.
2. Palet do te procedojne pa nderprerje ne nje shkembim mendimesh kur nje procedure per zgjidhjen e nje diskutimi te tille ka perfunduar pa zgjidhje ose kur nje zgjidhje eshte arritur dhe rrethanat kerkojne konsultime ne lidhje me menyren e implementimit te zgjidhjes.

Neni 284
Mbledhja

1. Nje Shtet Pale, i cili eshte Pale ne nje diskutim persa i perket interpretimit ose zbatimit te kesaj Konvente mund te ftojte Palet ose Palet e tjera qe te parashtroje diskutimin per reparacione ne perputhje me procedurat sipas aneksit V, seksioni 1 ose ndonje procedure tjeter reparacioni.
2. Ne qofte se ftesa pranohet dhe nese Palet bien dakord per zbatimin e procedurave te reparacionit, secila Pale mund te parashtroje diskutimin sipas kesaj procedure.
3. Ne qofte se ftesa nuk pranohet ose Palet nuk bien dakord me procedurat, del se procedurat e reparacionit kane perfunduar.
4. Pervese kur Palet bien dakord ndryshe, kur nje diskutim parashtrohet per reparacion, procedurat mund te perfundojne vetem ne perputhje me procedurat e rena dakord per reparacionin.

Neni 285
Zbatimi i ketij seksioni per diskutimet e parashtruar mbi bazen e Pjeses XI

Ky seksion zbatohet per cdo diskutim, i cili mbi bazen e Pjeses XI, seksioni 5, duhet te zgjidhet ne perputhje me procedurat e parashikuara ne kete pjese. Nese nje subjekt, pervese nje Shteti Pale eshte Pale ne nje diskutim te tille, ky seksion zbatohet mutatis mutandis.

SEKSIONI 2. PROCEDURAT E DETYRUESHME TE NEVOJSHME PER COMPULSORY PROCEDURES ENTAILING VENDIMET THELBESORE

Neni 286
Zbatimi i procedurave sipas ketij seksioni

Mbi bazen e seksionit 3, cdo diskutim ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e kesaj Konvente, kur nuk eshte arritur nje zgjidhje sipas rekursit te seksionit 1, duhet t'i parashtrohet me kerkesen e seciles Pale per diskutim gjykates qe ka juridiksionin sipas ketij seksioni.

Neni 287
Tipi i procedurave

1. Kur firmoset, ratifikohet ose hyhet ne kete Konvente ose ne cdo kohe me pas, nje shtet do te jete i lire te zgjedhe, me anen e mjeteve te nje deklarate me shkrim, nje ose me shume prej mjeteve te meposhtme per zgjidhjen e diskutimeve ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e kesaj Konvente:

(a) Gjykatën Nderkombetare per ligjin e detit te krijuar ne perputhje me aneksin VI;

(b) Gjykatën Nderkombetare te Drejtesise;

(c) nje gjykate arbitrazhi te formuar ne perputhje me aneksin VII;

(d) nje gjykate speciale e formuar ne perputhje me aneksin VIII per nje ose me shume kategori diskutimesh te specifikuar ketu.

2. Nje deklarate e bere sipas paragrafit 1 nuk do te ndikojë ose ndikohet nga nje detyrim i nje Shteti Pale per te pranuar juridiksionin e Dhomes se diskutimeve te shtratit te detit te gjykates nderkombetare per ligjin e detit si vazhdim dhe ne nje menyre te parashikuar ne Pjesen XI, seksioni 5.

3. Nje shtet Pale, i cili eshte Pale ne nje diskutim jo i mbuluar nga nje deklarate ne fuqi, del qe eshte pranuar nga Arbitrazhi ne perputhje me aneksin VII.

4. Nese Palet ne nje diskutim kanepranuar te njejten procedura per zgjidhjen e nje diskutimi, ajo duhet t'i nenshtrohet verem atyre procedurave, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe.

5. Nese Palet ne nje diskutim nuk kane pranuar te njejten procedure per zgjidhjen e diskutimit, ajo duhet t'i nenshtrohet vetem arbitrazhit ne perputhje me aneksin VII, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe.

6. Nje deklarate e bere sipas paragrafit 1 do te mbetet ne force deri ne tre muaj pasi lajmerimi per revokim te jete depozituar tek Sekretari i Pergjithsem i Kombeve te Bashkuara.

7. Nje deklarate e re, nje lajmerim per revokim ose skadimi i deklarates nuk do te ndikojë ne asnje menyre ne procedurat qe presin perpara nje gjykate qe ka juridiksionin sipas ketij neni, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe.

8. Deklaratat dhe lajmerimet e referuara ne kete nen do te depozitohen tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara, i cili do t'ia transmetojë kopjet te gjitha Shteteve Pale.

Neni 288

Juridiksioni

1. Nje gjykate referuar ne nenin 287 do te kete juridiksionin mbi cfaredo diskutimi ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e kesaj Konvente, e cila parashtrohet ne perputhje me kete Pjese.

2. Nje gjykate referuar ne nenin 287 do te kete gjithashtu juridiksionin mbi cfaredo diskutimi ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e nje marreveshjeje nderkombetare ne lidhje me qellimet e kesaj Konvente, e cila i eshte parashtruar asaj ne perputhje me marreveshjen.

3. Dhoma e diskutimeve te shtratit te detit e Gjykates Nderkombetare per ligjin e detit e krijuar ne perputhje me aneksin VI dhe cdo dhome tjetere ose gjykate arbitrazhi referuar ne Pjesen XI, seksioni 5, do te kete juridiksionin mbi cdo ceshtje, e cila i eshte parashtruar asaj ne perputhje me sa permendet ketu.

4. Ne rastet e nje diskutimi nese nje gjykate ka juridiksion ose jo, ceshtja do te zgjidhet me nje vendim te gjykates.

Neni 289
Ekspertet

Ne cdo diktum qe perfshin ceshtje shkencore ose teknike, nje gjykate qe ushtron juridiksion sipas ketij seksioni, me kerkesen e nje Pale ose proprio motu, zgjedh ne konsultim me Palet jo me shume se dy eksperte teknike ose shkencor te preferuar per t'u zgjedhur nga lista perkatese e pergatitur ne perputhje me aneksin VIII, neni 2, qe te bashkohen me gjykatën, por pa te drejten e votes.

Neni 290
Masat e perkohshme

1. Nese nje diskutim i eshte parashtruar sic duhet nje gjykate, e cila e konsideron qe ajo ka juridiksionin prima facie, ajo ka juridiksionin sipas kesaj pjese ose Pjesa XI, seksioni 5, gjykata mund te pershkruaje cdo mase te perkohshme, te cilen ajo e konsideron si te duhur sipas rrethanave per te drejtat respektive te Paleve ne diskutim ose te parandaloje demin serioz per ambientin detar, duke pritur per vendimin final.
2. Masat e perkohshme mund te modifikohen ose revokohen sa me shpejt qe rrethanat qe i justifikojne ato te kene ndryshuar ose te kene pushuar se ekzistuari.
3. Masat e perkohshme mund te pershkruhen, modifikohen ose revokohen sipas ketij neni vetem me kerkesen e nje pjese ne diskutim dhe pasi Paleve u eshte dhene nje mundesi per t'u degjuar.
4. Gjykata qe perpara do t'u jape lajmerim paleve ne diskutim dhe Shteteve Pale te tjere te tille sic mund ta konsiderojne te duhur, te pershkrimet, modifikimet ose revokimet te masave te perkohshme.
5. Duke pritur formimin e nje gjykate arbitrazhi te ciles i eshte parashtruar nje diskutim sipas ketij seksioni, secila gjykate e rene dakord nga Palet ose duke u prishur nje marreveshje e tille brenda dy javeve nga data e kerkeses per masa te perkohshme, Gjykata Nderkombetare e ligjit te detit ose ne lidhje me veprimtarite ne Zone, Dhoma e diskutimeve te shtratit te detit, mund te pershkruaje, modifikoje ose revokoje masa te perkohshme ne perputhje me kete nen, nese ajo e konsideron si prima facie qe gjykata, e cila duhet te formohet, ka juridiksionin dhe qe e kerkon keshtu urgjenca e situates. Menjehere sa formohet, gjykata te ciles i eshte paraqitur diskutimi, mund te modifikoje, revokoje ose afirmoje keto masa te perkohshme, duke vepruar ne perputhje me paragrafet 1 dhe 4.
6. Palet ne diskutim do te veprojne shpejt ne perputhje me masat e pershkruara sipas ketij neni.

Neni 291
Hyrja

1. Te gjitha procedurat e zgjidhjeve te diskutimeve te specifikuara ne kete Pjese do te jene te hapura per te gjitha Shtetet Pale.

2. Procedurat e zgjidhjeve te diskutimeve te specifikuara ne kete Pjese do te jene te hapura per subjektet, pervecse Shteteve Pale vetem si jane parashikuar specifikisht ne kete Konvente.

Neni 292

Leshimi i shpejte i anijeve dhe ekuipazheve

1. Kur autoritetet e nje Shteti Pale kane bllokuar nje anije qe mban flamurin e nje Shteti Pale tjetër dhe supozohet qe shteti bllokues nuk ka vepruar ne perputhje me parashikimet e kesaj Konvente per leshimin e shpejte te anijes ose ekuipazhit te saj me postimin e nje fature te arsyeshme ose nje sigurie financiare, ceshtja e leshimit nga bllokimi mund t'i parashtrohet cfaredo gjykate te rene dakord nga Palet ose nese nuk behet nje marreveshje e tille brenda 10 diteve nga data e bllokimit, ne nje gjykate te pranuar nga Shteti bllokues sipas nenit 287 ose Gjykates Nderkombetare per ligjin e detit, pervecse kur eshte rene dakord ndryshe nga Palet.

2. Kerkesa per leshim mund te behet vetem nga ose ne emer te shtetit flamurin e te cilit mban anija.

3. Gjykata duhet te merret pa asnje vonese me kerkesen per leshim dhe duhet te merret vetem me ceshtje e leshimit, pa paragjykuar meritat e cdo rasti perpara forumeve perkatese kombetare kunder anijes, pronarit dhe ekuipazhit te saj. Autoritetet e shtetit bllokues mbeten kompetent per leshimin e anijes ose ekuipazhit te saj ne cdo kohe.

4. Me postimin e fatures ose sigurive te tjera bankare te percaktuara nga gjykata, autoritetet e shtetit bllokues duhet te jene me shpejtesi ne perputhje me vendimin e gjykates ne lidhje me leshimin e anijes ose ekuipazhit te saj.

Neni 293

Legjislacioni i zbatueshem

1. Nje gjykate qe ka juridiksionin sipas ketij seksioni do te zbatoje kete Konvente dhe rregulla te tjera te ligjit nderkombetar jo te ndryshme nga kjo Konvente.

2. Paragrafi 1 nuk paragjykon fuqine e gjykates qe ka juridiksion sipas ketij seksioni

te vendose nje rast ex equo et bono, ne rast se Palet bien dakord keshtu.

Neni 294

Procedurat paraprake

1. Nje gjykate e parashikuar ne nenin 287, te ciles i eshte here nje kerkesa ne lidhje me nje diskutim te referuar nenin 297 do te vendose me kerkesen e nje Pale ose mundet te vendose proprio motu, nese nje reklamim perben nje abuzim te nje procesi ligjor ose nese prima facie ajo gjendet ne rregull. Nese gjykata percakton qe reklamimi perben nje abuzim te procesit ligjor ose eshte prima facie i pabazuar, ajo nuk do te marre veprime te tjera per rastin.

2. Me marrjen e kerkeses, Gjykata menjehere do te lajmeroje Palen ose Palet e tjera per kerkesen dhe do te fiksoje nje afat kohor te arsyeshem brenda te cilit ato mund te kerkojne qe te beje nje percaktim ne perputhje me paragrafin 1.

3. Asgje ne kete nen nuk do te ndikojne ne te drejten e cdo Pale ne nje diskutim qe te beje kundershkrim paraprak ne perputhje me rregullat ne zbatim te procedurave.

Neni 295

Shpenzimet e pagesave lokale

Çdo diskutim ndermjet Shteteve Pale ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e kesaj Konvente mund t'i nenshtrohet procedurave te parashikuara ne kete seksion vetem pasi te jene hequr pagesat lokalet, kur kjo kerkohet nga legjislacioni nderkombetar.

Neni 296

Perfundimi dhe bashkelidhja e vendimeve me force

1. Çdo vendim i marre nga nje gjykate qe ka juridiksionin sipas ketij seksioni do te jete perfundimtar dhe do te zbatohet nga te gjitha Palet ne diskutim.

2. Çdo vendim i tille nuk do te kete ndonje force bashkelidhese, pervec ndermjet Paleve dhe ne lidhje me kete diskutim te vecante.

SEKSIONI 3. KUFIZIMET DHE PERJASHTIMET NE ZBATIMIN E SEKSIONIT 2

Neni 297

Kufizimet e zbatimit te seksionit 2

1. Diskutimet ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e kesaj Konvente ne lidhje me ushtrimin nga nje shtet bregdetar te te drejtave te tij sovrane ose juridiksionit te parashikuar ne kete Konvente, do te jene subjekt i procedurave te parashikuara ne seksionin 2 ne rastet e meposhtrene:

(a) Kur supozohet qe nje shtet bregdetar ka vepruar ne thyerje te parashikimeve te kesaj Konvente persa i perket lirise dhe te drejtes se lundrimit, fluturimit ose te shtrimit te nje tubacioni ose kablli nenujor, ose versa i perket perdorimeve te tjera te ligjshme nderkombetare te detit te specifikuara ne nenin 58.

(b) Kur supozohet qe nje shtet gjate ushtrimit te te drejtave te permendura me siper, lirive ose perdorimeve ka vepruar ne thyerje te kesaj Konvente ose ligjeve dhe rregullave te adaptuara nga shteti bregdetar ne perputhje me kete Konvente dhe rregullat e tjera te legjislacionit nderkombetar kompatibel me kete Konvente.

(c) Kur supozohet qe nje shtet bregdetar ka vepruar ne thyerje te rregullave e standardeve nderkombetare specifike per mbrojtjen dhe konservimin e ambientit detar te cilat jane te zbatueshme ne shtetin bregdetar dhe te cilat jane krijuar mbi bazen e kesaj Konvente ose nepermjet nje organizate nderkombetare kompetente ose konference diplomatike ne perputhje me kete Konvente.

2. (a) Diskutimet ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e parashikimeve te kesaj Konvente persa i perket kerkimeve shkencore detare do te zgjidhen ne perputhje me seksionin 2, me perjashtim qe shteti bregdetar nuk do te jete i detyruar te pranoje parashtrimin e zgjidhjeve te tilla per cdo diskutim te ngritur jashte:

(i) ushtrimin nga shteti bregdetar te nje drejte ose alternative ne perputhje me nenin 246;

(ii) nje vendimi nga shteti bregdetar per nje urdher, pezullim ose pushim te nje projekti kerkimi ne perputhje me nenin 253.

(b) Nje diskutim i ngritur nga nje supozim nga nje shift kerkimor, qe persa i perket nje projekti te vecante, nje shtet bregdetar nuk ushtron te drejtat e tij sipas neneve 246 dhe 253 ne nje menyre kompatibel me kete Konvente do t'i parashtrohet, me kerkesen e seciles Pale, per keshillim sipas aneksit V, seksioni 2, me kusht qe ky komision i mbledhur nuk do te ngreje ceshtjen e ushtrimit nga nje shtet bregdetar te alternativave te tij per te projektuar zona specifike sic referohen ne nenin 246, paragrafi 6 ose te alternatives se tij per te mospranuar konsensusin ne perputhje me nenin 246, paragrafi 5.

3. (a) Diskutimet ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e parashikimeve te kesaj Konvente persa i perket peshkimit do te zgjidhen ne perputhje me seksionin 2, me perjashtim qe shteti bregdetar nuk do te jete i detyruar te pranoje nenshtrimin e zgjidhjeve te tilla per cdo diskutim qe lidhet me te drejtat e sovranitetit te tij persa i perket burimeve gjallore ne zonat ekonomike ekskluzive ose ushtrimit te tyre, duke perfshire fuqite diskrete te tyre per percaktimin e gjuetise se lejueshme, kapacitetit te zenies, lokalizimit te reprices per shtetet e tjera dhe termave e kushteve te vendosura ne ligjet dhe rregulloret e tij per konservimin dhe menaxhimin.

(b) Kur nuk arrihet ndonje zgjidhje me anen e rekursit ne seksionin 1 te kesaj Pjese, nje diskutim do t'i parashtrohet per keshillim sipas aneksit V, seksionit 2, me kerkesen e cdo Pale ne diskutim, kur supozohet se:

(i) nje shtet bregdetar ka manifestuar se nuk mund te jete ne perputhje me detyrimet e tij per te siguruar nepermjet masave te duhura te konservimit dhe menaxhimit qe mirembajtja e burimeve gjallore ne zonen ekonomike ekskluzive mos te demtohet seriozisht;

(ii) nje shtet bregdetar ka refuzuar te percaktoje, me kerkesen e nje shteti tjetër, gjuetine e lejueshme dhe kapacitetin e tij per te kapur burimet gjallore ne lidhje me stokun qe shteti tjetër eshte i ineresuar per peshkim;

(iii) nje shtet bregdetar ka refuzuar arbitrarisht per t'i percaktuar cdo shteti, sipas neneve 62, 69 dhe 70 dhe sipas termave dhe kushteve te krijuara nga shteti bregdetar ne mbeshtetje te kesaj Konvente, nje pjese ose te gjithe mbishtesen te cilin ka deklaruar qe ekziston.

(c) Ne asnje rast komisioni i keshillimit nuk do te zevendesoje alternativen e tij me ate te shtetit bregdetar.

(d) Raporti i komisionit te keshillimit do t'i komunikohet organizatave nderkombetare perkatese.

(e) Ne marreveshjet e negociimit mbi hazen e neneve 69 dhe 70, Shtetet Pale, pervec kur bien dakord ndryshe, do te perfshijne nje klauzole per masat, te cilat ata do te marrin ne menyre qe te minimizojne mundesine e nje mosmarreveshjeje ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e marreveshjes dhe sesi ata do te procedojne nese nje mosmarreveshje megjithate ngrihet.

Neni 298

Perjashtimet opsionale te zbatimit te seksionit 2

1. Kur firmos, ratifikon ose bashkohesh me kete Konvente ose ne cdo kohe me vone, nje shtet mundet, pa asnje paragjykim te detyrimeve te ngritura sipas seksionit 1, te deklarroje

me shkrim qe ai nuk pranon cfaredo procedure ose njerën nga procedurat e parashikuara ne seksionin 2 ne lidhje me nje ose me shume kategori qe vijojne te diskutimeve:

(a) (i) Diskutime ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e neneve 15, 74 dhe 83 ne lidhje me kufirin e detit ose ato qe perfshijne gjire historike ose tituj, me kusht qe nje shtet qe ka bere nje deklarate te tille, kur nje diskutim i tille ngrihet ne vazhdim te hyrjes ne fuqi te kesaj Konvente dhe kur nuk eshte arritur asnje marreveshje brenda nje periudhe kohe te arsyeshme te negociatave ndermjet Paleve, me kerkesen e seciles Pale ne diskutim, duhet te pranoje parashtrimin e ceshtjes per keshillim sipas aneksit V, seksioni 2 dhe gjithashtu me kusht qe cdo diskutim qe perfshin domosdoshmerisht konsiderata konkurruese te cdo diskutimi te pazgjidhur ne lidhje me te drejtat e sovranitetit ose te drejta te tjera mbi terriore tokesore kontinentale ose insulare do te perjashtohen nga nje parashtrim i tille;

(ii) Pasi komisioni i keshillimit ka paraqitur raportin e tij, i cili do te deklaroje arsyen mbi te cilen bazohet, Palet do te negociojne nje marreveshje mbi bazat e ketij raporti, nese keto negociata nuk rezultojne ne nje marreveshje, Palet, me konsensus miqesor, do t'ia nenshtrojne ceshtjen njerës nga procedurave te parashikuara ne seksionin 2, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe.

(iii) Ky nenparagraf nuk zbatohet ne cdo kufi detar i zgjidhur perfundimisht nga nje marreveshje ndermjet Paleve ose per cdo diskutim te tille, i cili duhet te zgjidhet ne perputhje me nje marreveshje bilaterale ose multilaterale qe perfshin keto Pale.

(b) Diskutimet ne lidhje me veprimtarite ushtarake, duke perfshire veprimtarite ushtarake nga anijet qeveritare dhe hidroplaneve te perfshire ne sherbime jotregtare dhe diskutimet ne lidhje veprimtarite e zbatimit me force te ligjit te ushtrimit te juridiksionit ose te drejtes se sovranitetit te perjashtuar nga juridiksioni i nje gjykate sipas nenit 297, paragrafi 2 ose 3.

(c) Diskutimet ne lidhje me te cilat Keshilli i Sigurimit te Kombeve te Bashkuara ushtron funksionet e caktuara atij nga Karta e Kombeve te Bashkuara, pervecse kur Keshilli i Sigurimit vendos te transferoje ceshtjen nga axhenda e tij ose u ben thirje Paleve te zgjidhin ate sipas mjeteve te parashikuara ne kete Konvente.

2. Nje Shtet Pale, i cili ben nje deklarate sipas paragrafit 1, mundet ne cdo kohe ta hedhe poshte ate ose te bjere dakord per parashtrimin e nje diskutimi te perjashtuar nga nje deklarate e tille per cdo procedure te specifikuar ne kete Konvente.

3. Nje shtet Pale, i cili ben nje deklarate sipas paragrafit 1 nuk do te kete te drejte te parashtroje cdo diskutim qe eshte brenda kategorive te diskutimeve per cdo procedure ne kete Konvente kundrejt cdo Shteti Pale, pa konsensusin e kesaj Pale.

4. Nese nje nga Shtetet Pale ka here nje deklarare sipas paragrafit 1 (a), cdo Shtet tjetër Pale mund te parashtroje cdo diskutim qe eshpre brenda nje kategorie te pritshme kundrejt Pales deklaruese per procedurat e specifikuar ne nje deklarate te tille.

5. Nje deklarate e re ose kthimi i deklarares, nuk ndikon ne asnje menyre ne procedurat qe presin perpara nje gjykate ne perputhje me kete nen, pervecse kur Palet kane rene dakord ndryshe.

6. Deklaratat dhe lajmerimet e mospranimit sipas ketij neni do te depozitohen tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara, i cili do t'i transmetoje kopjet te gjitha Shteteve Pale.

Te drejatat e Paleve per te rene dakord per nje procedure

1. Nje diskutim i perjashtuar sipas nemt 297 ose i pritur sipas nje deklarate mundet sipas nenit 298 nga procedurat e zgjidhjes se diskutimit te parashikuara ne seksionin 2 mundet t'i nenshtrohen procedurave te tilla vetem me marreveshje nga Palet ne diskutim.
2. Asgje ne kete seksion nuk ndikon ne te drejatat e Paleve ne diskutim per t'u marre vesh per procedura te tjera per zgjidhjen e diskutimeve ose te arrijne nje zgjidhje miqesore.

PJESA XVI PARASHIKIME TE PERGJITHSHME

Neni 300
Besimi dhe abuzimi i te drejtave

Shtetet Pale do te permbushin me mirebesim detyrimet e marra sipas kesaj Konvente dhe do te ushtrojne te drejtat, juridiksionin dhe lirite e njohura ne kete Konvente ne nje menyre, e cila nuk do te perbeje nje abuzim te te drejtave.

Neni 301
Perdorimi paqesor i deterave

Ne ushtrimin e te drejtave dhe kryerjen e detyrave te tyre sipas kesaj Konvente, Shtetet Pale do te shmangen nga cdo kercenim ose perdorim force kunder integritetit territorial ose pavaresise politike te cdo shteti, ose nga cdo lloj tjetere qe nuk mbeshtetet ne parimet e legjislacionit nderkombetar te vendosur ne Karten e Kombeve te Bashkuara.

Neni 302
Deklarimi i informacionit

Pa paragjykuar te drejtat e nje Shteti Pale per te shpallur procedurat per zgjidhjen e diskutimeve te parashikuara ne kete Konvente, asgje e kesaj Konvente nuk kerkon nga nje Shtet Pale, gjate permbushjes se detyrimeve sipas kesaj Konvente, te furnizojte me informacion deklarimi i te cilave eshte ne kundërshtim me interesat esenciale te sigurise se tij.

Neni 303
Objektet arkeologjike dhe historike te gjetura ne det

1. Shtetet kane detyren e mbrojtjes se objekteve te natyres arkeologjike dhe historike te gjetura ne det dhe do te bashkepunojne per kete qellim.
2. Ne menyre qe te kontrollojne trafikun per objekte te tilla, shtetet bregdetare, ne zbatim te nenit 33, mundet te dyshojne se zhvendosja e tyre nga shtrati i detit ne zonat e referuara ne kete nen pa miratimin e tij do te rezultojne ne nje thyerje te ligjeve dhe rregullave te referuara ne kete nen brenda territorit ose ujerave territoriale te tij.

3. Asgje e ketij neni nuk ndikon ne te drejtat e pronareve te identifikueshem, ligjin e shpetimit ose rregulla te tjera te admirialitit ose ligjet e praktikat persa i perket shkembimeve kulturare.
4. Ky nen nuk paragjykon marreveshjet e tjera nderkombetare dhe rregullat e legjislacionit nderkombetar ne lidhje me mbrojtjen e objekteve te natyres arkeologjike dhe historike.

Neni 304

Pergjegjesia dhe detyrimi per demin

Parashikimet e kesaj Konvente ne lidhje me pergjegjesine dhe detyrimin per demin jane pa paragjykuar zbatimin e rregullave ekzistuese dhe zhvillimin e rregullave te metejshme persa i perket pergjegjesise dhe detyrimit sipas legjislacionit nderkombetar.

PJESA XVII

PARASHIKIME PERFUNDIMTARE

Neni 305

Firmosja

1. Kjo konvente do te jete e hapur per firmosje nga:
 - (a) te gjitha shtetet;
 - (b) Namibia, perfaqesuar nga Keshilli i Kombevet te Bashkuara per Namibine;
 - (c) te gjitha shtetet e vetadministruara, te cilat kane zgjedhur kete status ne nje akt te veteqeverisjes te supervizuar dhe miratuar nga Kombet e Bashkuara ne perputhje me rezoluten 1514 (XV) dhe te cilat kane kompetence mbi ceshtjet e drejtuara nga kjo Konvente, duke perfshire kompetencen e hyrjes ne traktate ne lidhje me keto ceshtje;
 - (d) te gjitha shtetet ne vetadministrim te bashkengjitura, te cilat ne perputhje me instrumental e tyre te bashkengjitjes, kane kompetencen mbi ceshtjet e drejtuara nga kjo Konvente, duke perfshire kompetencen qe te hyjne ne traktate ne lidhje me keto ceshtje;
 - (e) te gjitha territoret, te cilat gezojne e veteqeverisjes se brendshme te plote, te njohura si te tilla nga Kombet e Bashkuara, por qe nuk kane arritur pavaresine e plote ne perputhje me resolution 1514 (XV) te Asamblese se Pergjithshme dhe te cilat kane kompetence mbi ceshtjet e drejtuara nga kjo Konvente, duke perfshire kompetencen per te hyre ne traktate ne lidhje me keto ceshtje;
 - (f) organizatat nderkombetare, ne perputhje me aneksin IX.
2. Kjo Konvente do te mbetet e hapur per firmosje deri ne 9 dhjetor 1984 ne Ministrine e Puneve te Jashtme te Xhamaikes dhe gjithashtu, nga 1 korriku 1983 deri 9 dhjetor 1984, ne seline e Kombeve te Bashkuara ne New York.

Neni 306

Ratifikimi dhe konfirmimi formal

Kjo Konvente eshte subjekt per ratifikim nga shtetet dhe institucionet e tjera te referuara ne nenin 305, paragrafi 1 (b), (c), (d) dhe (e), dhe per konfirmim formal, ne perputhje me Aneksin IX, nga institucionet e referuara ne nenin 305, paragrafi 1 (t). Instrumentet e

ratifikimit dhe konfirmimi formal do te depozitohen tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara.

Neni 307
Bashkimi

Kjo Konvente do te mbetet e hapur per bashkim nga shtetet dhe institucionet e tjera te referuara ne nenin 305. Bashkimi nga institucionet e referuara ne nenin 305, paragrafi 1 (f), do te jene ne perputhje me Aneksin IX. Instrumentat e bashkimit do te depozitohen tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara.

Neni 308
Hyrja ne fuqi

1. Kjo Konvente do te hyje ne fuqi 12 muaj pas dates se depozitimit te gjashtedhete instrumentave te ratifikimit ose bashkimit.
2. Per secilin shtet qe ratifikon ose bashkohet me kete Konvente pas depozitimit te gjashtedhete instrumentave te ratifikimit ose bashkimit, Konventa do te hyje ne fuqi pas tridhete diteve te depozitimit te instrumentave te ratifikimit ose bashkimit, mbi bazen e paragrafit 1.
3. Asambleja e Autoritetit do te mblidhet ne daten e hyrjes ne fuqi te kesaj Konvente dhe do te zgjedhe Keshillin e Autoritetit. Keshilli i pare do te ndertohtet ne nje menyre ne mbeshtetje me qellimet e nenit 161, nese parashikimet e ketij neni nuk mund te zbatohet strikt.
4. Regullat, rregulloret dhe procedurat e pergatitura nga komisioni pergatitor do te zbatohen perkohesisht duke pritur adaptimin e tyre formal nga Autoriteti ne perputhje me Pjesen XI.
5. Autoriteti dhe organet e tij do te veprojne ne perputhje me rezoluten II te Konferences se Trete te Kombeve te Bashkuara mbi ligjin e detit ne lidhje me instrumentat pergatitore dhe vendimet e komisionit pergatitor te marra mbi bazen e kesaj rezolute.

Neni 309
Verejtjet dhe perjashtimet

Asnje verejtje ose perjashtim nuk mund t'i behet kesaj Konvente, pervecse kur eshte shprehur ndryshe ne nenet e tjere te kesaj Konvente.

Neni 310
Deklarimet dhe deklaratat

Neni 309 nuk perfshin nje shtet, kur firmos, ratifikon ose bashkohet me kete Konvente, nga berja e deklarimeve ose deklaratave, sidoqofshin perifrazuar ose emeruar, inter-alia, me qellimin e harmonizimit te ligjeve dhe rregulloreve te tij me parashikimet e kesaj Konvente, me kusht qe nje deklarate ose deklarim i tille nuk ka per qellim te perjashtoje ose modifikojef efektin ligjor te kesaj Konvente ne zbatimin e tyre ne kete shtet.

Neni 311

Lidhjet me marreveshjet dhe konventat e tjera nderkombetare

1. Kjo Konvente do te mbizoteroje, ndermjet Shteteve Pale, mbi Konventen e Xheneves mbi ligjin e detit te 29 prillit 1958.
2. Kjo Konvente nuk do te ndryshoje te drejta dhe detyrimet e Shteteve Pale, te cilat ngrihen nga marreveshje te tjera kompatibel me kete Konvente dhe e cila nuk ndikon ne gezimin nga Shtete te tjera Pale te drejtave te tyre ose zbatimit te detyrimeve te tyre sipas kesaj Konvente.
3. Dy ose me shume shtete mund te perfundojne nje marreveshje duke modifikuar ose pezulluar operimin e parashikimeve te kesaj Konvente, te zbatueshme vetem ne lidhjet ndermjet tyre, me kusht qe marreveshje te tilla nuk kane lidhje me parashikimet e humbjes nga e cila eshte jo kompatibel me ekzekutimin efektiv te objektit dhe qellimit te kesaj Konvente dhe me tej me kusht qe marreveshje te tilla nuk do te ndikojne ne zbatimin e parimeve baze te bashkengjitura ketu dhe qe parashikimet e marreveshjeve te tilla nuk do te ndikojne ne gezimin nga Shtete te tjera Pale te drejtave te tyre ose te zbatimit te detyrimeve te tyre sipas kesaj Konvente.
4. Shtetet Pale duke menduar te perfundojne nje marreveshje referuar ne paragrafin 3 do te njoftojne Shtetet e tjera Pale nepermjet depozitimeve te kesaj Konvente te ideve te tyre per perfundimin e nje marreveshjeje dhe te modifikimeve ose pezullimeve qe ajo parashikon.
5. Ky nen nuk ndikon ne marreveshjet nderkombetare qe jane te pranuar shprehimisht ose qe jane siguruar nga nenet e tjere te kesaj Konvente.
6. Shtetet Pale bien dakord qe nuk do te kete ndonje amendament per parimet baze ne lidhje me zakonet e perbashketa te shoqerise njerezore te vendosura ne nenin 136 dhe qe ate nuk do te jene pjesetar ne cdo marreveshje ne humbje per sa permendet.

Neni 312

Amendimi

1. Pas tejkallimit te nje periudhe prej 10 vjetesh nga data e hyrjes ne fuqi te kesaj Konvente, nje Shtet Pale, me anen e nje komunikate me shkrim adresuar Sekretarit te Pergjithshem te Kombeve te Bashkuara, propozojne amendamente specifike te kesaj Konvente, pervecse atyre qe kane lidhje me veprimtarite ne zone dhe te kerkojne mbledhjen e nje konference per te marre ne konsiderare amendamente te tilla te propozuara. Sekretari i Pergjithshem do te qarkulloje komunikata te tilla tek te gjitha Shtetet Pale. Nese, brenda 12 muajve nga data e qarkullimit te komunikates, jo me pak se gjysma e Shteteve Pale pergjigjen ne favor te kerkeses, Sekretari i Pergjithshem do te mbledhe konferencen.
2. Procedurat e marrjes se vendimit te zbatueshme ne konferencen e amendamentit do te jene te nejta sic zbatohen ne Konferencen e Trete te Kombeve te Bashkuara mbi ligjin e detit, pervec se kur vendoset ndryshe nga konferenca. Konferenca duhet te beje cdo perpjekje per te arritur nje marreveshje mbi cdo amendament me konsensus dhe nuk do te kete nje votim mbi te derisa te jene konsumuar te gjitha perpjekjet per konsensus.

Neni 313

Amendamenti sipas procedurave te thjeshtezuara

1. Nje Shtet Pale, me anen e nje komunikate me shkrim drejtuar Sekretarit te Pergjithshem te Kombeve te Bashkuara, mund te propozoje nje amendament per kete Konvente, pervecse nje amendamenti qe ka lidhje me veprimtarine ne zone, per t'u adaptuar me procedura te thjeshtezuara te vendosura ne kete nen pa mbledhjen e nje konference. Sekretari i Pergjithshem do t'i qarkulloje nje komunikate te gjitha Shteteve Pale.
2. Nese brenda nje periudhe 12 mujore nga data e qarkullimit te komunikates, nje Shtet Pale ka objeksion per amendamentin e propozuar ose per propozimin per adaptimin e tij me procedura te thjeshtezuara, amendamenti i propozuar duhet te konsiderohet i pranuar. Sekretari i Pergjithshem menjehere do te njoftoje te gjitha Shtetet Pale respektivisht.
3. Nese brenda nje periudhe 12 mujore nga data e qarkullimit te komunikates, asnje Shtet Pale nuk ka objeksion per amendamentin e propozuar ose per propozimin per adaptimin e tij me procedura te thjeshtezuara, amendamenti i propozuar duhet te konsiderohet i pranuar. Sekretari i Pergjithshem do te njoftoje te gjitha Shtetet Pale se amendamenti i propozuar eshte adaptuar.

Neni 314

Amendamentet per parashikimet e kesaj Konvente ne lidhje me eksklusivitetin ne Zone

1. Nje Shtet Pale, me anen e nje komunikate me shkrim adresuar Sekretarit te Pergjithshem te Autoritetit, mund te propozoje nje amendament per parashikimet e kesaj Konvente ne lidhje me ekskluzivitetin e veprimtarive ne Zone, duke perfshire aneksin VI, seksionin 4. Sekretari i Pergjithshem do ta qarkulloje nje komunikate te tille te gjitha Shteteve Pale. Amendamenti i propozuar do te jete subjekt i miratimit nga Asambleja ne vazhdim te miratimit te tij nga Keshilli. Perfaqesuesit e Shteteve Pale ne keto organe do te kene fuqine e plote te marrin ne konsiderate dhe miratojne amendamentet e propozuara. Amendamentet e propozuara sic jane miratuar nga Keshilli dhe Asambleja do te konsiderohen te adaptuara.
2. Perpara miratimit te cdo amendamenti sipas paragrafit 1, Keshilli dhe Asambleja duhet te sigurohen qe kjo nuk paragjykon sistemin e eksplorimit dhe shfrytezimit te burimeve ne Zone, duke pritur Konferencen e Rishikimit ne perputhje me nenin 155.

Neni 315

Firmosja, ratifikimi ose bashkimi ne nje tekst autentik te amendamenteve

1. Menjehere sapo adaptohet, amendamenti per kete Konvente do te jete i hapur per firmosje nga Shtetet Pale per 12 muaj pas dates se adaptimit, ne seline e Kombeve te Bashkuara ne New York, pervecse kur eshte parashikuar ndryshe ne amendamentin vete.
2. Nenet 306, 307 dhe 320 zbatohen per te gjitha amendamentet e kesaj Konvente.

Neni 316

Hyrja ne fuqi e amendamenteve

1. Amendamentet e kesaj Konvente, pervecse atyre te referuara ne paragrafin 5, do te hyjne ne fuqi per Shtetet Pale qe ratifikojne ose bashkohen me to ne ditën e tridhjetë nga depozitimi i instrumentit të ratifikimit ose bashkimit nga dy të tretat e Shteteve Pale ose nga 60 Shtetet Pale, cila është me e madhe. Amendamente të tilla nuk do të ndikojnë gezimin nga Shtetet e tjera Pale të drejtave të tyre ose kryerjes së detyrimeve të tyre sipas kesaj Konvente.
2. Një amendament mund të parashikojë që të kërkojë një numër më i madh ratifikimesh ose bashkimesh për hyrjen e tij në fuqi sesa kërkojë nga ky nen.
3. Për secilin Shtet Pale që ratifikon ose bashkohet me një amendament të referuar në paragrafin 1 pas depozitimit të numrit të kërkuar të instrumentave të ratifikimit ose bashkimit, amendamentet do të hyjnë në fuqi në ditën e tridhjetë pas depozitimit të instrumentave të tij të ratifikimit ose bashkimit .
4. Një shtet behet një Pale në këto Konvente pas hyrjes në fuqi të një amendamenti në përputhje me paragrafin 1, në mungesë të shprehjes së një mendimi të ndryshëm nga ky shtet do të:
 - (a) konsiderohet si një Pale në këto Konvente sic amendohet;
 - (b) konsiderohet si një Pale për një Konventë të paamenduar në lidhje me çdo Shtet Pale që nuk e njeh amendamentin.
5. Çdo amendament përjashtimisht veprimtarisë në Zonë dhe çdo amendament për aneksin VI do të hyjë në fuqi për të gjitha Shtetet Pale një vit pas depozitimit të instrumentave të ratifikimit ose bashkimit nga tre të katërtat e Shteteve Pale.
6. Një shtet, i cili behet Pale në këto Konvente pas hyrjes në fuqi të amendamentit në përputhje me paragrafin 5 do të konsiderohet si një Pale në këto Konvente sic amendohet.

Neni 317

Denoncimi

1. Një Shtet Pale me një lajmerim me shkrim adresuar Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara, mund të denoncojë këto Konvente dhe mund të tregojë arsyet e tij. Mungesa e tregimit të arsyeve nuk do të ndikojë në vlefshmerinë e denoncimit. Denoncimi do të hyjë në fuqi një vit pas datës së marrjes së njoftimit, përveçse kur lajmerimi specifikon një datë të mëvonshme.
2. Një shtet nuk shkarkohet nga arsyeja e denoncimit prej detyrimeve kontraktuale dhe financiare, të cilat rrjedhin ndërsa ai ishte Pale e kesaj Konvente dhe denoncimi nuk do të ndikojë ndonjë të drejtë, detyrim ose situatë ligjore të këtij shteti të krijuar gjatë ekzekutimit të kesaj Konvente përpara përfundimit të saj për këto shtet.
3. Denoncimi në asnjë mënyrë nuk do të ndikojë në detyrat e çdo Shteti Pale për të plotësuar çdo detyrim të bashkëngjitur në këto Konvente, të cilat mund të jenë subjekt i legjislacionit ndërkombëtar i pavarur nga kjo Konventë.

Neni 318

Statusi i anekseve

Anekset perbejne nje pjese integrale te kesaj Konvente dhe pervecse kur eshte shprehur ndryshe, nje reference ndaj kesaj Konvente ose ndaj njeres nga Pjeset e saj, perfshin nje reference ndaj anekseve qe lidhen me te.

Neni 319

Deposituesit

1. Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara do te jete depozituesi i kesaj Konventen dhe amendamenteve te saj.
2. Ne plotesim te funksioneve te tij si depozitues, Sekretari i Pergjithshem do te:
 - (a) raportoje te gjitha Shteteve Pale, Autoritetit dhe organizatave kompetente nderkombetare mbi geshjtet e natyres se pergjithshme qe kane ngritur persa i perket kesaj Konvente;
 - (b) njoftoje Autoritetin per ratifikimet dhe konfirmimet formale dhe bashkimin me kete Konvente dhe amendamentet gjithashtu, si dhe denoncimet ndaj kesaj Konvente;
 - (c) njoftoje Shtetet Pale per marreveshjet ne perputhje me nenin nenin 311, paragrafi 4;
 - (d) qarkulloje amendamentet e adaptuara ne perputhje me kete Konvente Shteteve Pale per ratifikim ose bashkim;
 - (e) organizoje mbledhjet e nevojshme te Shteteve Pale ne perputhje me kete Konvente.
3. (a) Sekretari i Pergjithshem gjithashtu do t'i transmetoje vrojtuesve referuar ne nenin 156:
 - (i) raportet referuar ne paragrafin 2 (a);
 - (ii) lajmerimet referuar ne paragrafin 2 (b) dhe (c);
 - (iii) tekstet e amendamenteve referuar ne paragrafin 2 (d), per dijenine e tyre.
- (b) Sekretari i Pergjithshem gjithashtu do te ftojte keta vrojtues per te marre pjese si vrojtues ne mbledhjet e Shteteve Pale referuar ne paragrafin 2(e).

Neni 320

Tekstet autentike

Origjinali i kesaj Konvente, nga te cilat tekstet arabisht, kinezge, Anglisht, frengjisht, rusisht dhe spanjishtjane autentike te barabarte, mbi bazen e nenit 305, paragrafi 2, do te depozitohen tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara.

Ne deshmi, te nenshkruarit e plotfuqishem, qe jane te autorizuar, kane firmosur kete Konvente.

BERE NE MONTEGO BAY, kete dite te dhjete te dhjetorit, njemije e nenteqind e tetedhjetete e dy.

ANEKSI I. SPECIET ME EMIGRIMIN ME TE LARTE

Albacore tuna: Thunnus alalunga.

Bluefin tuna: Thunnus thynnus.

Bigeye tuna: *Thunnus obesus*.
Skipjack tuna: *Katsueonus pelamis*.
Yelloefin tuna: *Thunnus albacares*.
Blackfm tuna: *Thunnus atlanticus*.
Little tuna: *Euthynnus alletteratus*; *Euthynnus affinis*.
Southern bluefin tuna: *Thunnus maccoyii*
Frigate mackerel: *Auxis thazard*; *Auxis rochei*.
Pomfrets: Family *Bramidae*.
Marlins: *Tetrapturus angustirostris*; *Tetrapturus belone*; *Tetrapturus pnuegeri*; *Tetrapturus albidus*; *Tetrapturus audax*; *Tetrapturus georgei*; *Makaira mazara*; *Makaira indica*; *Makaira nigricans*.
Sail-fishes: *Istiophorus platypterus*; *Istiophorus albicans*.
Seordfish: *Xiphias gladius*.
Sauries: *Scomberesox saurus*; *Cololabis saira*; *Cololabis adocetus*; *Scomberesox saurus scombroides*.
Dolphin: *Coryphaena hippurus*; *Coryphaena equiselis*.
Oceanic sharks: *Hexanchus griseus*; *Cetorhinus maximus*; Family *Alopiidae*;
Rhincodon typus; Family *Carcharhinidae*; Family *Sphyrnidae*; Family *Isurida*.
Cetaceans: Family *Physeteridae*, Family *Balaenopteridae*; Family *Balaenidae*;
Family
Eschrichtiidae; Family *Monodontidae*; Family *Ziphiidae*; Family *Delphinidae*.

ANEKSI II. KOMISIONI I KUFUVE TE SHELFIT KONTINENTAL

Neni 1

Ne perputhje me parashikimet e nenit 76, do te krijohet nje komision mbi kufijte e shelfit kontinental pertej 200 miljeve detare konform me nenet qe vijojne.

Neni 2

1. Komisioni do te perbehet nga 21 anetare, te cilet do te jene eksperte ne fushat e gjeologjise gjeofizikes ose hidrografise, te zgjedhur nga Shtetet Pale per kete Konvente ndermjet qytetareve te tyre, duke pasur vemendjen e duhur ne sigurimin e perfaqesimit te barabarte gjeografikisht, te cilet do te sherbejne ne kapacitetet e tyre personale.
2. Zgjedhja fillestare do te mbahet sa me shpejt te jete e mundur, por ne cdo rast brenda 18 muajve pas dates se hyrjes ne fuqi te kesaj konvente. Se paku tre muaj perpara dates se seciles zgjdhe, Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara do t'i adresojte nje shkrese Shteteve Pale, duke i ftuar per paraqitjen e emrave, pas konsultimeve rajonale perkatese, brenda tre muajve. Sekretari i Pergjithshem do te pergatise nje liste sipas rendit alfabetik te te gjitha personave te emeruar dhe do t'ia paraqese te gjitha shteteve.
3. Zgjedhjet e anetareve te komisionit do te mbahen ne nje mbledhje te Shteteve Pale te mbledhura nga Sekretari i Pergjithshem ne seline e Kombeve te Bashkuara. Ne mbledhje, per te cilen dy te tretat e Shteteve Pale perbejne nje quorum, personat e zgjedhur per Komisionin do te jene ata te cilet fitojne dy te tretat e mazhoranxes se votave te

perfaqesuesve te Shteteve Pale qe jane prezent dhe votojne 10 me pak se tre anetare do te zgjidhen nga cdo rajon gjeografik.

4. Anetaret e komisionit do te zgjidhen per nje periudhe prej pese vjetesh. Ata do te jene te ligjshem per t'u rizgjedhur.

5. Shtetet Pale, te cilat paraqesin emerimin e nje anetari te komisionit do te paguajne shpenzimet e ketij anetari ndersa kryen detyrat e komisionit. Shtetet bregdetare te interesuara do te paguajne shpenzimet qe ndodhin persa i perket keshillave te referuara ne nenin 3, paragrafi 1 (b) te ketij aneksi. Sekretariati i komisionit do te parashikohet nga Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara.

Neni 3

1. Funksionet e Komisionit do te jene:

(a) Konsiderimi i te dhenave dhe materialeve te tjera te paraqitura nga shtetet bregdetare ne lidhje me kufijte e shelfit kontinental ne zonat ku keto kufij shtrihen pertej 200 miljeve detare dhe te beje rekomandime ne perputhje me nenin 76 dhe Deklaraten e Mirekuptimit te adaptuar ne 29 gusht 1980 nga Konferenca e Trete e Kombeve te Bashkuara mbi ligjin e detit;

(b) Te jape keshilla teknike dhe shkencore, nese kerkohen nga shtetet bregdetare te interesuara gjate perгатitjes se te dhenave te referuara ne nenparagrafin (a).

2. Komisioni mund te bashkepunoje, ne zgjerimin e asaj qe konsiderohet e nevojshme dhe e dobishme, me komisionin nderqeveritar oqeanografik te UNESCO, Organizaten Nderkombetare Hidrografike dhe organizata te tjera nderkombetare kompetente me synimin e shkembimit te informacionit teknik dhe shkencor, te cilat mund te jene te nje ndihme ne shkarkimin e pergjegjesive te komisionit.

Neni 4

Kur nje shtet bregdetar mendon te krijojte, ne perputhje me nenin 76, kufijte e jashtem te shelfit te tij kontinental pertej 200 miljeve detare, ai do t'i paraqesi detaje te kufijve te tille komisionit se bashku me te dhenat mbeshtetese teknike dhe shkencore sa me shpejt te jete e mundur, por ne cdo rast brenda 10 vjeteve te hyrjes ne fuqi te kesaj Konvente per kete shtet. Shtetet bregdetare ne te njejten kohe do te japin emrat e secilit anetar te komisionit, te cilet kane furnizuar ate me keshilla teknike dhe shkencore.

Neni 5

Perverse kur komisioni vendos ndryshe, Komisioni do te funksionojte me anen e nenkomisioneve te perbere nga 7 anetare, te caktuar ne nje menyre te balancuar duke marre ne konsiderate elementet specifik te secilit nenmision nga nje shtet bregdetar. Shtetasit e shtetit bregdetar qe bejne nje nenmision, te cilet jane anetare te komisionit dhe cdo anetar komisioni, i cili ka asistuar nje shtet bregdetar duke dhene keshilla teknike dhe shkencore ne lidhje me projektet nuk do te jete nje anetar i nenkomisionit qe ka te beje me kete nenmision par ka te drejten te marre pjese si nje anetar ne procedurat e komisionit ne lidhje me nenmisionin ne fjale. Shteti bregdetar, i cili ka bere nje

nenmision te komisionit mund te dergoje perfaqesuesit e tij te marrin pjese ne procedurat perkatese pa te drejte vote.

Neni 6

1. Nenkomisioni do t'i parashtroje rekomadimet e tij komisionit.
2. Miratimi nga komisioni i rekomandirneve te nje nenkomisioni do te behet nga nje mazhorance prej dy te tretave te anetareve te komisionit qe jane prezent dhe votojne.
3. Rekomandimet e komisionit do t'i paraqiten me shkrim shtetit bregdetar, i cili ben nenmisionin dhe Sekretarit te Pergjithshem te Kombeve te Bashkuara. .

Neni 7

Shtetet Bregdetare do te krijojne kufijre e jashtem te shetit kontinental ne perputhje me parashikimet e nenit 76, paragrafi 8, dhe ne konformitet me progedurat perkatese kombetare.

Neni 8

Ne rastet e mosrenies dakord nga shteti bregdetar me rekomandimet e komisionit, shteti bregdetar, brenda nje periudhe kohe te arsyeshme, do te beje nje nenmision te ri ose per rishikim per komisionin.

Neni 9

Veprimet e Komisionit nuk do te paragjykojne ceshtjet ne lidhje me percaktimin e kufijve ndermjet shteteve balle per balle ose fqinje.

ANEKSI III. KUSHTET BAZE TE PRESPEKTIVES, EKSPLORIMIT DHE SHFRYTEZIMIT

Neni 1

Prona per minerale (titulli)

Pronesia per mineralet do kaloje menjehere pas zbulimit ne perputhje me kete Konvente.

Neni 2

Parashikimi

1. (a) Autoriteti do te inkurajoje perspektiven ne Zone.
(b) Parashikimi duhet te udhehiqet vetem pasi Autoriteti te kete marre nje ndermarrje te kenaqshme me shkrim te propozuar nga parashikuesi qe do te jete ne perputhje me kete Konvente dhe rregullat, rregulloret dhe procedurat perkatese te Autoriteti, persa i perket bashkepunimit ne programet trajnuese te referuara ne nenet 143 dhe 144 dhe mbrojtjen e ambientit detar dhe do te zbatoje verifikimin nga Autoriteti per perputhjen. Parashikuesi

qe propozon, ne te njejten kohe, do te njoftoje Autoritetin per zonen e perafert ose zonat, ne te cilat parashikimi do te drejtohet.

(c) Parashikimi mund te drejtohet ne menyre simultane nga nje ose me shume parashikues ne te njejten zone ose zona.

2. Parashikimi nuk do t'i garantoje parashikuesit cdo te drejte ne lidhje me burimet. Nje parashikues, megjithate, mundet te zbuloje nje sasi te arsyeshme mineralesh qe mund te perdoren per testim.

Neni 3

Eksplorimi dhe shfrytezimi

1. Ndermarrja, Shtetet Pale dhe institucione te tjera te referuara ne nenin 153, paragrafi 2(b), mund t'i kerkoje Autoritetit per miratim planet e punes per veprimtarite ne Zone.

2. Ndermarrja mund te kerkoje persa i perket cdo pjese te Zones, por kerkesat nga te tjerat ne lidhje me zonat rezerve jane subjekt i kerkesave plotesuese te nenit 9 te ketij aneksi.

3. Eksplorimi dhe shfrytezimi do te kryhen vetem ne zonat e specifikuara ne planet e punes te referuara ne nenin 153, paragrafi 3 dhe miratuar nga Autoriteti ne perputhje me kete Konvente, si dhe rregullat, rregulloret dhe procedurat perkatese te Autoritetit.

4. Çdo plan i miratuar pune duhet te:

(a) te jete konform me kete Konvente dhe rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit;

(b) parashikojte kontroll nga Autoriteti per veprimtarite ne zone ne perputhje me nenin 153, paragrafi 4;

(c) bjere dakord me operatorin, ne perputhje me rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit, te drejtat ekskluzive per eksplorim dhe shfrytezim te kategorive specifike te burimeve ne zone te mbuluara nga plani i punes. Nese, megjithate, kerkuesi paraqet per aprovim nje plan pune qe mbulon vetem fazen e eksplorimit ose fazen e shfrytezimit, plani i aprovuar i punes do te garantoje te drejta te tilla ekskluzive per a i perket vetem kesaj faze.

5. Me aprovimin e tij nga Autoriteti, secili plan i punes, me perjashtim te atyre te paraqitur nga ndermarrja, do te jete ne formen e nje kontrate te perfunduar ndermjet Autoritetit dhe kerkuesit ose kerkuesve.

Neni 4

Kualifikimet e kerkuesve

1. Kerkuesit, pervecse Ndermarrjes, duhet te jene te kualifikuar, nese ata kane shtetesine ose kontrollin dhe sponsorizimin e kerkuar neni 153. paragrafi 2(b) dhe ne e ata ndjekin procedurat dhe plotesojne kualifikimin e standardeve te vendosura ne rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit.

2. Me perjashtim si eshte parashikuar ne paragrafin 6, standarde kualifikimi te tilla do te lidhen me aftesite teknike dhe financiare te kerkuesit dhe zbatimit te tij te kontrates se meparshme me Autoritetin.

3. Secili kerkues do te sponsorizohet nga Shtetet Pale shtetas i te cilit jane pervecse kur kerkuesi ka me shume se nje shtetesi, si ne rastin e partneritetit ose konsorciumit te

ndermarjeve nga shtete te ndryshme, rast ne te cilin te gjitha Shtetet Pale te perfshira do te sponsorizojne kerkuesin ose pervecse kur kerkuesi kontrollohet efektivisht nga Shtetet Pale ose shtetasit e tyre, rast ne te cilin te dy Shtetet Pale do te sponsorizojne kerkuesin. Kriteret dhe procedurat per zbatimin e kerkeseve te sponsorizimit do te vendosen ne rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit.

4. Shteti ose shtetet sponsorizuese, mbi bazen e nenit 139, do te kene pergjegjesine per te siguruar, brenda sistemeve te tyre ligjore, qe nje kontraktor i sponsorizuar keshtu, do te kryeje veprimtarite ne Zone ne konformitet me termat e kontrates se tij dhe detyrimeve te tij sipas kesaj Konvente. Nje shtet sponsorizues, megjithate, nuk do te jete pergjegjes per demet e shkaktuara nga cdo faj i nje kontraktuesi sponsorizuar nga ai per te qene ne perputhje me detyrimet e tij nese ku Shteti Pale ka adoptuar ligje dhe rregulla dhe ka marre masa administrative, te cilat jane brenda kuadrit te sistemit te tyre ligjor, perkatesisht te arsyeshme per te siguruar perputhjen nga personal sipas juridiksionit te tyre.

5. Procedurat per vleresimin e kualifikimeve e Shteteve Pale, te cilet jane kerkues duhet te marrin ne konsiderate karakterin e tyre si shtet.

6. Standadeti kualifikuese do te kerkojne qe secili kerkues, pa asnje perjashtim, si pjese e kerkeses se tij do te ndermarre:

(a) qe te pranoje si te pavendosura me force dhe te jete ne perputhje me detyrimet ne zbatim te krijuara nga parashikimet e Pjeses XI, rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit, vendimet e organeve te Autoritetit dhe termat e kontrates se tij me Autoritetin;

(b) qe te pranoje kontrollin nga Autoriteti te veprimtarise ne Zone, sic autorizohet nga kjo Konvente;

(c) te furnizojte Autoritetin me siguri te shkruara qe detyrimet e tij sipas kontrates do te permbushen me mirebesim;

(d) te jete ne perputhje me parashikimet mbi transferimin e teknologjise se vendosur ne nenin 5 te ketij aneksi.

Neni 5

Transferimi i teknologjise

1. Kur parashtron nje plan pune, cdo kerkues duhet t'i paraqese Autoritetit nje perskrim te pergjithshem te pajisjeve dhe metodeve qe do te perdore ne zhvillimin e veprimtarive ne Zone dhe informacione te tjera jopersonale rreth karakteristikave te teknologjive te tilla dhe informacioneve persa i perket vlefshmerise se kesaj teknologjie.

2. Cdo operator do te njoftoje Autoritetin per rishikimet ne perskrimin dhe informacionin e bere te vlefshem ne mbeshetje te paragrafit 1 kurdohere qe ndodh nje ndryshim thelbesor teknologjik ose prezantohet nje novacion.

3. Cdo kontrate per te ushtruar veprimtari ne Zone do te permbaje detyrimet qe vijojne nga kontraktuesi:

(a) T'i beje te njohur ndermarrjes kurdohere qe autoriteti i kerkon, termat komerciale te arsyeshme dhe te drejta, teknologjine qe ai perdoe ne ushtrimin e veprimtarive ne zone sipas kontrates, te cilen kontraktuesit i eshte ngarkuar ta transferoje.

Kjo duhet te behet me anen e licensave ose rregullave te tjera perkatese, te cilat kontraktuesi duhet t'i negocioje me ndermarrjen dhe te cilat duhet te vendosen ne nje

marreveshje shtese te kontrates. Keto angazhime mundet te anulohen ne qofte se ndermarrja e mendon qe kjo eshte e pamundur per te fituar teknologjine e njejte ose te barabarte efikase dhe te dobishme ne tregun e hapur me kushtet dhe termat komerciale te arsyeshme dhe te drejta.

(b) Te marre nje siguri me shkrim nga pronari i cdo teknologjie qe perdoret ne ushtrimin e veprimtarive ne zone sipas kontrates, e cila nuk eshte ne pergjithesi e vlefshme ne tregun e hapur dhe e cila nuk eshte e mbuluar nga nenparagrafi (a) qe pronari, kur ja kerkon Autoriteti do te kete teknologji te vlefshme ndaj ndermarrjes sipas licences ose rregullave te tjera perkatese dhe me terma e kushte komerciale te drejta dhe te arsyeshme ne te njejten madhesi sic ju kerkua edhe kontraktuesit. Nese kjo siguri nuk merret, teknologjia ne fjale nuk do te perdoret nga kontraktuesi ne ushtrimin e veprimtarive ne Zone.

(c) Te marre nga pronari me anen e nje kontrate te detyruar me kerkesen e ndermarrjes dhe nese eshte e mundur ta beje kete pa nje kosto substanciale ndaj kontraktuesit, te drejtat ligjore per te transferuar ne ndermarrje cdo teknologji te perdorur nga kontraktuesi, ne ushtrimin e veprimtarive ne zone sipas kontrates, te cilen kontraktuesi ne te kundert nuk eshte ligjerisht i ngarkuar per ta transferuar dhe e cila nuk eshte ne pergjithesi e vlefshme ne tregun e hapur. Ne rastet kur eshte nje marredhenie korporate substanciale ndermjet kontraktuesit dhe pronarit te teknologjise, afersia e kesaj marredhenieje dhe shkalla e kontrollit ose influences do te jete e rendesishme ne percaktimin nese masat flesibel jane marre per te fituar kete te drejte. Ne rastet kur kontraktuesi ushtron kontroll efektiv mbi pronarin mosmarrja nga pronari i te drejtes ligjore duhet te konsiderohet i rendesishem per kualifikimin e kontraktuesit per cdo kerkese te vazhdueshme per miratimin e planit te punes.

(d) Per te lehtesuar, pas kerkeses se ndermarrjes, blerjen nga ndermarrja te cdo teknologjie te mbuluar nga nenparagrafi (b) sipas licenses ose marreveshjeve te tjera perkatese dhe mbi kushte dhe terma komerciale te drejta dhe te arsyeshme, ne qofte se ndermarrja vendos te negociroje direkt me pronarin e teknologjise.

(e) Te marre te njejtat masa sic pershkruhen ne nenparagrafet (a), (b), (c) dhe (d) per perfitim te nje shteti ne zhvillim ose disa shteteve ne zhvillim, te cilet kane kerkuar per nje kontrate sipas nenit 9 te ketij aneksi, me kusht qe keto masa te jene te kufizuara ne shfrytezimin e nje pjese te zones te propozuar nga kontraktuesi, e cila eshte rezervuar sipas nenit 8 te ketij aneksi dhe me kusht qe veprimtarite sipas kontrates te kerkuara nga shteti ne zhvillim ose nje grup shtetesh ne zhvillim nuk do te perfshijne transferimin e teknologjise tek nje shtet i trete ose tek qytetaret e nje shteti te trete. Detyrimet sipas ketyre parashikimeve nuk do te zbatohen lidhur me cdo kontraktues te dhene kur teknologjia nuk eshte kerkuar nga ndermarrja ose transferuar nga kontraktuesi tek ndermarrja.

4. Diskutimet lidhur me masat e kerkuara nga paragrafi 3, si dhe parashikimet e tjera te kontrates, do te jene subjekt i vendimeve te detyrueshme ne perputhje me Pjesen XI dhe ne rastet e thyerjeve te ketyre masave, pezullimi ose mbyllja e kontrates ose denime monetare mundet te urdherohen ne perputhje me nenin 18 te ketij aneksi. Diskutimet nese ofertat e bera nga kontraktuesi jane brenda hapesires se kushteve dhe termave komerciale te drejta dhe te arsyeshme, mundet t'i parashtrihen nga secila Pale ndaj nje arbitrazhi komercial ne perputhje me rregullat e arbitrazhit UNICTRAL ose rregullave te arbitrazheve te tjere te tille sic mundet te pershkruhen ne rregulla, rregullore dhe

procedurat e Autoritetit. Nese del qe oferta e bere nga kontraktuesi nuk eshte brenda hapesires se kushteve dhe termave komerciale te drejta dhe te arsyeshme, kontraktuesit do t'i jepen 45 dite afat te rishikojte oferten e tij per ta sjelle brenda hapesirave perpara se Autoriteti te marre ndonje veprim ne perputhje me nenin 18 te ketij aneksi.

5. Nese ndermarrja nuk mundet te marre me kushte dhe terma komerciale te drejta dhe te arsyeshme teknologjine e duhur per ta bere ate te afte qe te filloje sic duhet nxjerrjen dhe perpunimin e mineraleve nga zona, atehere ose Keshilli, ose Asambleja mund te mbledhe nje grup Shtetesh Pale te perbere nga ata te cilet jane te perfshire ne veprimtarine ne zone, ata te cilet kane sponsorizuar ndermarrjet, te cilat jane perfshire ne veprimtarite ne Zone dhe Shtete te tjera qe kane lidhje me teknologji te tilla. Grupi do te konsultohet se bashku dhe do te marre masat efektive per te siguruar qe teknologjia e tille, eshte bere e vlefshme me kushte dhe terma tregtare te drejta dhe te arsyeshme. Secili Shtet Pale do te marre te gjitha masat flesibel per kete qellim brenda sistemit ligjor te tij.

6. Ne rastin e shoqerive te perbashketa me ndermarrjen, transferimi i teknologjise do te jete ne perputhje me termat e marreveshjes per shoqerite e perbashketa.

7. Perpjekjet e kerkuara nga paragrafi 3 do te perfshihen ne secilen kontrate per ushtrimin e veprimtarive ne zone deri ne 10 vjet pas fillimit te prodhimit tregtar nga ndermarrja, dhe mund te priset gjate kesaj periuadhe.

8. Per qellimet e ketij neni "teknologji" nenkupton pajisjet speciale dhe asistencen teknike, duke perfshire manualet, projektet, instruksionet e operimit, keshillimin teknik, asistencen dhe trajnimin te nevojshme per te bashkuar, mirembajtur dhe operuar nje sistem te vlefshem dhe te drejten ligjore per t'i perdorur keto pika per kete qellim mbi baza joekskluzive.

Neni 6

Miratimi i planit te punes

1. Gjashte muaj pas hyrjes ne fuqi te kesaj Konvente dhe me vone cdo Kater muaj, autoriteti do te marre ne konsiderate planin e punes se propozuar.

2 Kur merret ne konsiderate nje kerkese per miratimin e planit te punes ne formen e kontrates , Autoriteti duhet se pari te sqaroje nese:

(a) Kerkuesi eshte ne perputhje me procedurat e vendosura per kerkesat ne perputhje me nenin 4 te ketij aneksi dhe i ka dhene Autoritetit perpjekjet dhe sigurimet e kerkuara nga ky nen. Ne rastet e mosperputhjes me keto procedura ose ne mungese te disa nga keto perpjekje dhe sigurime, kerkuesit do t'i jepen 45 dite per te rregulluar keto difekte.

(b) Kerkuesi zoteron rekuiziten e kualifikimeve te parashikuara ne nenin 4 te ketij aneksi.

3. Te gjitha planet e punes te propozuar do te merren sipas rradhes ne te cilen ato jane marre. Planet e punes se propozuar do te jene ne perputhje dhe do te udhehiqen nga parashikimet e duhura te kesaj Konvente, rregullave, rregulloreve dhe procedurave te Autoritetit, duke perfshire ato mbi kerkesat e operimit, kontributeve financiare dhe masave lidhur me transferimin e teknologjise. Nese plani i propozuar i punes eshte konform ketyre kerkesave, Autoriteti do te miratoje ato me kusht qe ato jane ne perputhje me kerkesat e uniforme dhe jodiskriminuese te vendosura ne rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit, pervecse:

- (a) nje pjese e te gjithë zones e mbuluar nga plani i propozuar i punes eshte i perfshire ne nje plan pune te miratuar ose ne nje plan pune te propozuar qe perpara, i cili akoma nuk eshte vendosur nga autoriteti;
- (b) nje pjese te te gjithë zones se mbuluar nga plani i punes i propozuar nuk eshte i miratuar nga Autoriteti ne mbeshtetje te nenit 162, paragrafi 2 (x);
- (c) planit te propozuar te punes qe eshte parashtruar ose sponsorizuar nga nje Shtet Pale i cili tashme ka:
 - (i) planet e punes per eksplorim dhe shfrytezim dhe shfrytezimin e burimeve polimetalike ne zona jo te rezervuara qe, se bashku me secilen pjese te zones se mbuluar nga kerkesa per nje plan pune, tejkalon 30 % te nje zone rrethore prej 400 000 km katror qe rrethon qendren e seciles pjese te zones se mbuluar nga plani i propozuar i punes;
 - (ii) planet e punes per shfrytezimin dhe eksplorimin e burimeve polimetalike ne nje zone jo te rezervuar, te cilat te marra se bashku, perbejne 2 per qind te totalit te zones se shtratit te detit, i cili nuk eshte rezervuar ose miratuar per shfrytezim mbi bazen e nenit 162, paragrafit 2(x).

4. Per qellimet e standardeve te vendosura ne paragrafin 3 (c), nje plan pune i parashtruar nga nje partneritet ose konsorcium duhet te llogariret mbi baza pro rata ndermjet shteteve pale sponsorizuese te perfshira ne perputhje me nenin 4, paragrafi 3 te ketij aneksi.

Autoriteti mundet te miratoje plane pune te mbuluara nga paragrafi 3(c) nese percakton qe nje miratim i tille nuk do te lejoje nje Shtet Pale ose ndermarrje te sponsorizuar nga ai te monopolizojë drejtimin e veprimtarive ne Zone ose te perjashtojë Shtete te tjera Pale nga veprimtarite ne zone.

5. Pa marre parasysh paragrafin 3(a), pas skadimit te periudhes se perkohshme te specifikuar ne nenin 151, paragrafi 3, autoriteti mundet te adaptojë me ane te rregullave rregulloreve dhe procedurave, procedura dhe kriteret te tjera mbi bazen e kesaj Konvente per te percaktuar se cili nga kerkuesit do te kete planin e punes se miratuar ne rastet e zgjedhjes ndermjet kerkuesve per nje zone te propozuar. Keto procedura dhe kriteret duhet te sigurojne miratimin e planit te punes mbi baza te barazise dhe jodiskriminuese.

Neni 7

Zgjedhja ndermjet kerkuesve per autorizime prodhimi

1. Gjashte muaj pas hyrjes ne fuqi te kesaj Konvente dhe me vone cdo katermujor Autoriteti do te mblidhet per te marre ne konsiderate kerkesat per autorizim prodhimi te parashtruara gjate periudhes se perparshme. Autoriteti do te leshojë autorizimet e kerkuara ne se te gjithë kerkuesit e tille mundet te miratohen pa tejkualuar kufijt e prodhimit ose thyer detyrimet e Autoritetit sipas nje marreveshje ose rregullash per te cilat ai eshte bere pale, si parashikohet ne nenin 151.

2. Kur duhet here nje zgjedhje ndermjet kerkuesve per autorizime prodhimi per arsye te kufizimit te prodhimit te vendosur ne nenin 151, paragrafi 2 deri 7, ose per arsye te detyrimeve te Autoritetit sipas nje marreveshjeje ose rregullave per te cilat ai eshte bere Pale, sic eshte parashikuar ne nenin 151, paragrafi 1, Autoriteti do te beje zgjedhjen mbi bazen e objektivave tandarde dhe jodiskriminuese te vendosura ne rregullat, rregulloret dhe procedurat e tij.

3. Ne kerkesat e paragrafit 2, Autoriteti do t'i jape prioritet atyre kerkuesve te eilet:

- (a) japin siguri me te mire te zbatimit, duke marre ne konsiderate kualifikimin e

tyre teknik dhe financiar dhe zbatimin e tyre, nese ka, sipas planit te punes paraprak;
(b) parashikojne perfitime financiare me te shpejta per Autoritetin, duke marre ne konsiderate kur eshte planifikuar te filloje prodhimi tregtar;
(c) pothuaj kane filluar te investojne shume burime dhe perpjekje ne parashikimin ose shfrytezimin.

4. Kerkuesit, te cilet nuk jane zgjedhur ne cdo periudhe do te kene prioritet ne periudha te vazhdueshme derisa ata te marrin nje autorizim prodhimi.

5. Zgjedhja duhet te behet duke marre ne konsiderate nevojat e zgjerimit te mundesive per te gjitha Shtetet Pale, pa marre parasysh sistemet e tyre ekonomike dhe sociale ose pozicionin gjeografik ne menyre te tille te shmangin diskriminimin kunder cdo Shteti ose sistemi, per te marre pjese ne veprimtari ne Zone per te parandaluar monopolizimin e ketyre veprimtarive.

6. Kurdohere qe disa zona te rezervuara sesa zona jo te rezervuarajane ne shfrytezim, kerkesat per autorizim prodhimi lidhur me zonat e rezervuara do te kene prioritet.

7. Vendimet referuar ne kete nen do te merren sa me shpejt te jete e mundur pas mbylljes se cdo periudheje.

Neni 8

Rezervimi i zonave

Secila kerkese, pervecse atyre te parashtruara nga ndermarrja ose nga ente te tjera per zonat e rezervuara, do te mbulojne nje zone totale, e cila nevojitet te jete nje zone e vazhdueshme e vetme, mjaftueshem e madhe dhe te nje vlere komerciale te mjaftueshem te llogaritur qe te lejoje dy operime minierash. Kerkuesi duhet te tregojte zonat e koordinuara te zhyrjes ne dy pjese te nje vlere te llogaritur te barabarte dhe te parashtroje te gjitha te dhenat e firuara nga ai lidhur me te dy pjeset. Pa paragjykuar fuqite e Autoritetit ne vazhdim te Nenit 17 te ketij Aneksi, te dhenat qe duhet te parashtrohen lidhur me burimet polimetalike duhet te lidhen me nje harte mostrat rezervat e burimit dhe permbajtjen e tyre te metaleve. Brenda 45 diteve te marrjes se te dhenave te tilla, Autoriteti duhet te projektoje se cila pjese duhet te rezervohet vetem per drejtimin e veprimtarive nga Autoriteti nepermjet ndermarrjes ose ne shoqerim me shtetet e zhvilluara. Ky projekt mundet t'i referohet per nje periudhe tjeter 45 ditore nese Autoriteti e kerkon nje ekspert te pavarur per te vleresuar nese te gjitha te dhenat e kerkuara nga ky nen jane parashtruar. Zona e projektuar do te behet nje zone ne rezervim sa me shpejt te jete e mundur qe plani i punes per zonat e rezervuara jane miratuar dhe kontrata eshte e firmosur.

Neni 9

Veprimtarite ne zona te rezervuara

1. Ndermarrjes i duhet dhene nje mundesi per te vendosur nese ajo ka per qellim te lshetroje veprimtari ne secilen zone. Ky vendim mund te merret ne cdo kobe, pervecse kur njoftimi eshte marre ne vazhdim te paragrafit 4 nga Autoriteti, ne ngjarjet e te cilave ndermarrja duhet te marre vendimet e saj brenda nje Kohe te arsyeshme. Ndermarrja mundet te vendose te shfrytetoje zona te tilla ne ndermarrje te perbashketa me shtetin e mteresuar ose instirucionin.

2. Ndermarrja runder te perfundoje kontrata per zbatimin e nje pjese te veprimtarive ie saj ne perputhje me aneksin IV, neni 12. Ajo mund te hyje gjithashtu ne shoqeri te perbashketa per drejtimin e aktiviteteve te tilla me cdo institucion, te cilet jane te ligjshem per te ushtruar veprimtari ne Zone mbi bazen e nenit 153, paragrafi 2(b). Kur merr ne konsiderate shoqeri te perbashketa te tilla, ndermarrja do t'i ofroje Shteteve Pale te cilat jane shtete te zhvilluara dhe qytetaret e tyre Kane mundesi te pjesemarrjes efektive.

3. Autoriteti mundet te pershkruaje ne rregullat, rregulloret dhe procedurat e tij kerkesa substanciale dhe procedurale, si dhe kushte lidhur me shoqeri te perbashketa dhe kontrata te tilla.

4. Cdo Shtet Pale, i cili eshte nje shtet i zhvilluar ose cdo person fizik ose juridik i sponsorizuar nga ai dhe kontrolluar efektivisht nga ai ose shtete te tjera te zhvilluara, i cili eshte nje kerkues i kualitikuar ose cdo grup i permendur me siper, mundet te njoftoje Autoritetin qe ai deshiron te parashtroje nje plan pune mbi bazen e nenit 6 te ketij aneksi lidhur me zonat e rezervuara. Plani i punes duhet te konsideroher nese ndermarrja vendos, mbi bazen e paragrafit 1, qe ai nuk mendon te zhvilloje veprimtari ne kete zone.

Neni 10

Prioritetet dhe preferencat ndermjet kerkuesve

Nje operator, i cili ka nje plan te miratuar pune vetem per shfrytezim sic parashikohet ne nenin 3, paragrafi 4(c) te ketij aneksi do te kete nje preference dhe prioritet ndermjet kerkuesve per nje plan pune qe mbulon shfrytezimin e se njejtës zone dhe burimi. Megjithate, preferenca dhe prioritetet te tilla mundet te hidhen poshte nese puna e operatorit nuk ka qene e kenaqshme.

Neni 11

Marreveshje te perbashketa

1. Kontratat mundet te parashikohen per marreveshje te perbashketa ndermjet kontraktuesit dhe Autoritetit nepermjet ndermarrjes, ne formen e shoqerive te perbashketa ose ndarjes se prodhimit, te cilat do te kene te njejren mbrojtje kunder revizionit, pezullimit ose perfundimit, si edhe kontratat me Autoritetin.

2. Kontraktuesit qe hyjne ne marreveshje te tilla te perbashketa me Ndermarrjen mundet te marrin nxitje financiare, sic parashikohet ne nenin 13 te ketij aneksi.

3. Partneret ne shoqeri te perbashketa me ndermarrjen do te jene pergjegjes per pagesat e kerkuara nga neni 13 te ketij aneksi ne zgjerim te pjeses se tyre ne shoqerite e perbashketa, mbeshtetur ne nxitjen financiare sic parashikohet ne kete nen.

Neni 12

Veprimtarite e ndermarra nga ndermarrja

1. Veprimtarite e ndermarra nga ndermarrja ne zone mbi bazen e nenit 153, paragrafi 2(a), do te drejtohen sipas Pjeses XI, rregullave, rregulloreve dhe procedurave te Autoritetit dhe vendimeve te tij perkatese.

2. Çdo plan pune i parashtruar nga ndermarrja do te shoqerohet me deshmi qe mbeshtetin aftesite e tij teknike dhe financiare.

Neni 13

Termet financiare te kontrates

1. Ne adaptimin e rregullave, rregulloreve dhe procedurave ne lidhje me termat financiare te nje kontrate ndermjet Autoritetit dhe enteve te referuara ne nenin 153, paragrafi 2 (b) dhe ne negociimin e ketyre termave financiare ne perputhje me Pjesen XI dhe Ketyre rregullave, rregulloreve dhe procedurave, Autoriteti do te udhehiqet nga objektivat qe vijojne:

(a) te siguroje te ardhurat optimale per Autoritetin nga vazhdimi i prodhimit komercial:

(b) te terheqe investime dhe teknologji per kerkimin dhe shfrytezimin e Zones;

(c) te siguroje barazine ne trajtimin financiar, detyrime financiare te krahasueshme prej komrakruesve;

(d) te parashikojte nxitje ne baza uniforme dhe jodiskriminuese per kontraktuesit per te ndermarre rregullime te perbashketa me ndermarrjen dhe shtetet ne zhvillim ose qytetet e tyre, per te stimuluar transferimin e teknologjise dhe te trajtojte personelin e Autoritetit dhe te shteteve ne zhvillim;

(e) te aftesojte ndermarrjen te angazhohet ne minierat e shtratit te detit me efektivitet ne te njejten kohe si entet e referuara ne nenin 153, paragrafi 2(b);

(f) te siguroje, si rezultat i nxitjes financiare te te dhenave kontraktoreve sipas paragrafit 14, sipas termave te kontrates se rishikuar ne perputhje me nenin 19 te ketij aneksi ose sipas parashikimeve te nenit 11 te ketij aneksi lidhur me shoqerite e perbashketa, qe kontraktoret nuk jane subvencionuar ne menyre te tille qe t'u jepet avantazh kompetitiv artificial lidhur me minierat e bazuara ne toke.

2. Nje takse do te mblidhet per koston administrative gjate procesit te nje kerkese per miratimin e planit te punes ne formen e nje kontrate dhe do te fiksohet ne vleren prej 500.000 USD per kerkese. Shuma e takses do te rishikohet kohe pas kohe nga Keshilli me qellim te sigurimit qe ajo mbulon koston administrative te kryer. Nese kostoja administrative e kryer nga Autoriteti gjate procesit te nje kerkese eshte me e vogel sesa shuma fikse, Autoriteti do t'i ktheje diferencen kerkuesit.

3. Nje kontraktues do te paguaje nje takse vjetore fikse prej 1 milion dollaresh nga data e hyrjes ne fuqi te kontrates. Nese data e miratuar e fillimit te prodhimit komercial shtyhet per arsye vonese ne leshimin e autorizimit te prodhimit, ne perputhje me nenin 151, taksa vjetore fikse do te hiqet per periudhen e shtyrjes, kontraktuesi do te paguaje ose pagesen e prodhimit ose taksen vjetore fikse, cilado qofte me e madhe.

4. Brenda nje viti nga data e fillimit te prodhimit komercial, ne perputhje me paragrafin 3, nje kontraktues do te zgjedhe per te bere kontributin e tij financiar ndaj Autoritetit ose:

(a) duke paguar nje pagese prodhimi vetem;

(b) duke paguar nje kombinim te pageses se prodhimit dhe nje pjese te prodhimit nero.

5. (a) Nese nje kontraktues zgjedh qe te beje kontributin e tij financiar ndaj Autoritetit duke paguar nje pagese prodhimi vetem, ajo do te jete fikse ne nje perqindje te vleres se tregut te metalit ne proces te prodhuar nga nodulet polimetalike te perfituara nga zona e mbuluar nga kontrata. Kjo perqindje do te jete fikse si vijon:

(i) Per vitet 1-10 te prodhimit komercial 5 per qind

(ii) Per vitet 11 deri ne fundin e prodhimit komercial 12 per qind
(b) Vlera e tregut ne fjale do te jete prodhimi i sasise see metalit ne proces te prodhuar nga nodulet polimetalike te nxjerra nga zona e mbuluar nga kontrata dhe cmimi mesatar per keto metale gjate viteve perkatese te llogaritjes, sic percaktohet ne paragrafin 7 dhe 8. 6. Nese nje kontraktues zgjedh qe te beje kontributin financiar ndaj Autoritetit duke paguar nje kombinim te pageses se prodhimit dhe nje pjese te prodhimit neto, nje pagese e tille do te percaktohet si vijon:

(a) Pagesa e prodhimit do te jete fikse ne nje perqindje te vleres se tregut, e percaktuar ne perputhje me nenparagrafin (b) te metaleve ne proces te prodhuara nga nodulet polimetalike te nxjerra nga zona e mbuluar nga kontrata. Kjo perqindje do te jete fikse si vijon:

(i) Periudha e pare e prodhimit komercial 2 per qind.

(ii) Periudha e dyte e prodhimit komercial 4 per qind Nese ne periudhen e dyte te prodhimit komercial, si parashikohet ne nenparagrafin (d), kthimi i investimit ne cdo vit te llogaritur si parashikohet ne nenparagrafin (m) bie poshte 15 per qind si rezultat i pageses te prodhimit ne 4 per qind, pagesa e prodhimit do te jete 2 per qind ne vend te 4 per qindeve ne vitin llogarites.

(b) Vlera e tregut ne fjale do te jete prodhimi i sasise se metaleve ne proces te prodhuar nga nodulet polimetalike te nxjerra nga zona e mbuluar nga kontrata dhe cmimit mesatar per keto metale gjate viteve perkatese te llogaritjes, si percaktohet ne paragrafet 7 dhe 8.

(c) (i) Pjesa neto e Autoritetit duhet te nxirret nga porcioni i pjeses neto te kontraktuesit, e cila eshte e atribuar ndaj nxjerrjes se burimeve te zones se mbuluar nga kontrata, e referuar ketu me poshte si pjesa nero.

(ii) Pjesa e Autoritetit neto do te vendoset ne perputhje me programin ne rritje qe vijon: Porcioni i atribuar te pjeses neto te Autoritetit. Periudha e pare e prodhimit komercial, periudha e dyte e prodhimit komercial. Kv porcion qe perfaqeson nje kthim te investimit qe eshte me i madh se 0 per qind, por me pak se 10 per qind, 35 per qind, 40 per qind. Ky porcion perfaqeson nje kthim investimi, i cili eshte 10 per qind ose me i madh, por jo me pak se 20 per qind, 42.5 per qind 50 per qind. Ky porcion perfaqeson nje kthim investimi, i cili eshte 20 per qind ose me i madh 50 per qind, 70 perqind.

(d) (i) Periudha e pare e prodhimit komercial referuar ne nenparagrafet (a) dhe (c) do te filloje ne vitin e pare te llogaritjeve te prodhimit komercial dhe do te perfundoje ne vitin e llogaritjeve ne te cilin kosto e zhvillimit te kontraktuesit me interesat per pjesen e pambuluar jane mbuluar plotesisht me shtesen ne cash te tij, si vijon:

Ne vitin e pare te llogaritjeve gjate te cilit ndodh kostoja e zhvillimit, kostoja e zhvillimit e pambuluar do te jete e barabarte me koston e zhvillimit te pambuluar minus cash-in shtese ne kete vit. Ne secilin vit ne vazhdim kostoja e pambuluar e zhvillimit do te barazohet me koston e pambuluar te zhvillimit plus interesin me nje vlere prej 10 per qind ne vit, plus koston e ndodhur te zhvillimit ne vitin paraardhes minus keshin plus te kontraktuesit ne vitin aktual te llogaritjeve. Viti i llogaritjeve ne te cilin kosto e pambuluar e zhvillimit behet zero per here te pare do te jete viti i llogaritjeve ne te cilin kostoja e pambuluar e zhvillimit e kontraktuesit me interesat per pjesen e pambuluar jane mbuluar plotesisht nga cash-i plus i tij. Plusi ne cash kontraktuesit ne cdo vit llogaritjesh do te jete pjesa bruto e tij minus koston e tij operative dhe minus pagesat e tij qe i kryhen autoritetit sipas nenparagrafit (c).

(ii) Periudha e dyte e prodhimit komercial do te filloje ne vitin e llogaritjeve qe pason perfundimin e periudhes se pare te prodhimit komercial dhe do te vazhdoje deri ne fundin e kontrates.

(e) "Pjesa nero e atribueshme", nenkupton prodhimin e pjeses neto te kontraktuesit me perqindjen e kosos se zhvillimit ne sektorin e minieres ndaj kosos se zhvillimit te kontraktuesit. Nese kontraktuesi i perfshire ne miniere, transportin e noduleve polimetalike dhe prodhimin se pari te tre mineraleve ne proces, konkretisht kobalt, baker dhe nikel, shuma e atribueshme e pjeses nero nuk do te jete me pak se 25 per qind e pjeses neto te kontraktuesit. Pavec nenparagrafit (n), ne te gjitha rastet e tjera, duke perfshire ato kur kontraktuesi perfshihet ne miniera, transport te noduleve polimetalike, dhe prodhimeve te para te kater metaleve, konkretisht kobalt, manganes baker dhe nikel, Autoriteti mundet, ne rregullat e tij, rregulloret dhe procedurat, te pershkruaje nivelet perkatese qe duhet ti permbajne marredhenie te njejta ne secilin rast si niveli 25 perqind i bere per rastin e tre metaleve.

(f) "Pjesa neto e kontraktuesit" nenkupton pjesen bruto te kontraktuesit minus koston operative dhe minus mbulimin e kosos se tij te zhvillimit, sic eshte vendosur ne nenparagrafin (j).

(g) (i) Ne rastet e kontraktuesit te angazhuar ne miniera, transportin e noduleve polimetalike dhe prodhimin te metaleve te procesuara "pjesa bruto e kontraktuesit" nenkupton te ardhurat bruto nga shitja e metaleve te procesuara dhe parave te tjera qe duken arsyeshem te atribueshme per operimin sipas kontrates ne perputhje me rregullat, rregulloret dhe procedurat financiare te Autoritetit.

(ii) Ne te gjitha rastet e tjera pavec atyre te specifikuara ne nenparagrafet (g)(i) dhe (n)(iii), "pjesa bruto e kontraktuesit", nenkupton te ardhurat bruto nga shitja e metaleve gjysem te procesuara nga nodulet polimetalike te nxjerra nga zona sipas kontrates dhe cdo paraje tjeter qe duket arsyeshem e atribueshme per operimin sipas kontrates ne perputhje me rregullat, rregulloret dhe procedurat financiare te Autoritetit.

(h) "Kosto e zhvillimit te kontraktuesit" nenkupton:

(i) te gjitha shpenzimet perpara fillimit te prodhimit komercial, te cilat jane te lidhura direkt me zhvillimin e kapaciteteve prodhuese te zones se mbuluar nga kontrata dhe veprimtarive perkatese per operim sipas kontrates ne fillimin e prodhimit komercial, te cilat jane te lidhura direkt te lidhura me zhvillimin e kapaciteteve prodhuese te zones se mbuluar nga kontrata dhe veprimtarive qe lidhen me operimet sipas nje kontrate ne te gjitha rastet, pavec atyre te specifikuar ne nenparagrafin (n), ne perputhje me parimet e pergjithshme te njohura te llogaritjeve, duke perfshire, inter-alia, koston e makinerive, pajisjeve, anijeve uzinave prodhuese, konstruksioneve, ndertesave, tokes, rrugeve, perspektives dhe eksplorimit te zones se mbuluar nga nje kontrate, kerkimit dhe zhvillimit, interesave, qirave te kerkuara, licensave dhe taksave;

(ii) shpenzime te njejta te vendosura ne (i) me siper te ndodhura ne vazhdim te fillimit te prodhimit komercial dhe te nevojshem per te kryer planin e punes, me perjashtim te atyre qe i ngarkohen koston operative.

(i) Produkti nga disponimi i asetave kapitale, te cilat nuk duhen me gjate per operim dhe vleres se tregut te ketyre asetave te kapitaleve te cilet nuk kerkohej me gjate per operim sipas kontrates dhe te cilat nuk jane shitur per operim do te zbriten nga kosto e zhvillimit te kontraktuesit gjate vitit perkates te llogaritjeve. Kur keto zbritje tejkalojne koston e zhvillimit te kontraktuesit tejkالمي duhet ti shtohet pjeses bruto te kontraktuesit.

(j) Kostoja e zhvillimit të kontraktuesit të ndodhur përpara fillimit të prodhimit komercial të referuar në nenparagrafet (h) (i) dhe (n)(iv) do të mbledhet në 10 instalime vjetore nga data e fillimit të prodhimit komercial. Kostoja e zhvillimit të kontraktorit të ndodhur në vazhdim të fillimit të prodhimit komercial referuar në nenparagrafet (h)(ii) dhe (n)(iv) do të mbulohen me 10 për qind ose instalime të tjera vjetore të barabarta që të sigurojnë mbulimin e plate tetyre në fundin e kontrates.

(k) "Kostoja e operimit të kontraktuesit" nënkupton të gjitha shpenzimet e ndodhura pas fillimit të prodhimit komercial gjatë operimit të aftësive prodhuese të zonës së mbuluar nga një kontratë në përputhje me parimet e përgjithshme të njohura të llogaritjes, duke përfshirë, inter alia, taksën vjetore fikse të pagesës për prodhimin, cilado qoftë me e madhe, shpenzimet për pagat, rrogat, përfitimet e punonjësve, materialeve, shërbimeve, transportit, koston e përpunimit dhe marketimit, interesave, pajisjeve, ruajtjes së ambientit detar, koston administrative vecanerisht të lidhur me operimin sipas kontrates dhe çdo humbje operative neto të kryer përpara ose prapa siç specifikohet këtu me poshtë. Humbjet operative neto mundet të kryhen përpara për dy vjetetë në vazhdim me përjashtim të dy viteve të fundit të kontrates, rast në të cilin ato mund të kryhen prapa dy viteve që kalojnë.

(l) Në rast se kontraktuesi është i përfshirë në miniera, transportin e noduleve polimetalike dhe prodhimin e metaleve fabrikate ose gjysem fabrikate, "kosto e zhvillimit të sektorit të minierave" nënkupton porcionin e koston të zhvillimit të kontraktuesit, e cila është e lidhur direkt me minierat e burimeve të zonës së mbuluar nga një kontratë, në përputhje me parimet e përgjithshme të njohura të llogaritjeve dhe rregullave, rregulloret dhe procedurat të Autoritetit, duke përfshirë, inter alia, taksën e kërkesës, taksën fikse vjetore dhe kur është e zbatueshme, koston e eksplorimit dhe perspektivës së zonës së mbuluar nga kontrata dhe një porcion të koston të zhvillimit dhe kërkimeve.

(m) "Kthimi i investimit" në çdo vit të llogaritjeve nënkupton raportin e pjesës së atribuueshme neto në këtë vit ndaj koston të zhvillimit të sektorit të minierave. Për qëllimet e llogaritjes së këtij raporti kostoja e zhvillimit të sektorit të minierave do të përfshijë shpenzimet e pajisjeve të reja që janë rinovuar në sektorin e minierave minus koston e origjinës të pajisjeve të zëvendësuar.

(n) Nëse kontraktuesi është i përfshirë vetëm me minierat:

(i) "pjesa neto e atribuueshme" nënkupton të gjithë pjesën neto të kontraktuesit;

(ii) "pjesa neto e kontraktuesit" do të jetë siç përcaktohet në nenparagrafin (f);

(iii) "pjesa bruto e kontraktuesit" nënkupton të ardhurat bruto nga shitja e noduleve polimetalike dhe çdo paraje tjetër që duket e arsyeshme për operimin sipas një kontrate në përputhje me rregullat, rregulloret dhe procedurat financiare të Autoritetit;

(iv) "Kosto e zhvillimit të kontraktuesit" nënkupton të gjitha shpenzimet e ndodhura përpara fillimit të prodhimit komercial siç është paraqitur në nenparagrafin (h)(ii), të cilat janë të lidhura direkt me minierat e burimeve të zonës së mbuluar nga kontrata, në përputhje me parimet e përgjithshme të njohura të llogaritjeve;

(v) "kosto e operimit të kontraktuesit" nënkupton koston e operimit të kontraktuesit siç është në nenparagrafin (k), e cila është e lidhur direkt me minierat e burimeve të zonës së mbuluar nga kontrata në përputhje me parimet e përgjithshme të njohura të llogaritjes;

(vi) "kthimi i investimit" në çdo vit të llogaritjeve nënkupton raportin e pjesës neto të kontraktuesit në këtë vit mbi koston e zhvillimit të kontraktuesit. Për qëllimet e llogaritjes

se ketij raporti, kosto e zhvillimit te kontraktuesit do te perfshije shpenzimet per pajisjet e reja ose ato qe rinovohen minus koston e origjines se pajisjeve te zevendesuara.

(o) Kostoja e referuar ne nenparagrafet (h), (k), (l) dhe (n) ne lidhje me interesat e paguara nga kontraktuesi do te lejohen te zgjerohen, ne te gjitha rrethanat, kur Autoriteti miraton, mbi bazen e nenit 4, paragrafi 1 te ketij aneksi, raporti i debitit dhe raporti i interesit si te arsyeshem, duke pasur parasysh praktikat komerciale ekzistuese.

(p) Kostot e referuara ne kete paragraf nuk do te interpretohen si perfshirje e pageses se takses mbi te ardhurat e korporates ose pagesave te ngjashme te mbledhura nga shteti ne lidhje me operimin e kontraktuesit.

7. (a) "Metalet e fabrikuara", referuar ne paragrafet 5 dhe 6, nenkupton metalet ne format baze ne te cilat ata zakonisht tregtohen ne tregjet nderkombetare. Per kete qellim, Autoriteti duhet te specifikojte ne rregullat, rregulloret dhe procedurat financiare, tregjet perkatese nderkombetare. Per metalet, te cilat nuk jane tregtuar ne tregje te tilla, "metale te fabrikuara" nenkupton metalet ne format baze ne te cilat ata zakonisht jane tregtuar ne transaksione representative.

(b) Nese Autoriteti nuk mund te vendose ndryshe sasine e metaleve te fabrikuara te prodhuara nga nodulet polimetalike te nxjerra nga zona e mbuluar nga kontrata e referuar ne paragrafet 5(b) dhe 6(b), sasia do te percaktohet mbi bazen e permbajtjes se metaleve ne nodule, efikasitetit te procesit te nxjerrjes dhe faktoreve te tjere perkates, ne perputhje me rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit dhe ne perputhje me parimet e pergjithshme te njohura te llogarise.

8. Nese nje treg nderkombetar parashikon mekanizmin e cmimeve per nje metal te fabrikuar representativ, per nodulet polimetalike dhe metalet gjysem te fabrikuara nga nodulet, do te perdoret cmimi mesatar ne treg. Ne te gjitha rastet e tjera, Autoriteti, pas konsultimit me kontraktuesin, do te percaktojte nje cmim te drejte per prodhimet ne fjale ne perputhje me paragrafin 9.

9. (a) Te gjitha kostot, shpenzimet, prodhimet dhe te ardhurat dhe te gjitha percaktimet e cmimeve dhe vlerave te referuara ne kete nen do te jene rezultat i tregut te lire ose te transaksioneve. Ne mungese te tyre, ato do te percaktohen nga Autoriteti pas konsultimit me kontraktuesin, sikur ato te ishin rezultat i tregut te lire ose transaksioneve, duke marre ne konsiderate transaksionet perkatese ne tregjet e tjera.

(b) Me qellim qe te sigurohet perputhja dhe imponimi i parashikimeve te ketij paragrafi, Autoriteti do te udhëhiqet nga parimet e adaptuara dhe interpretimet e dhena per transaksionet nga komisioni per korporatat transnacionale te Kombeve te Bashkuara, grupit te eksperteve mbi traktatet e taksave ndermjet shteteve ne zhvillim dhe atyre te zhvilluara dhe organizatave te tjera nderkombetare dhe ne rregullat, rregulloret dhe procedurat e tij, do te specifikojte rregulla dhe procedura llogaritjeje uniforme te pranuar nderkombetarisht, si dhe mjetet e zgjedhjes nga kontraktuesi i llogaritave te pavarur te certifikuar, te pranueshem nga Autoriteti per qellimet e kryerjes se auditimit ne perputhje me keto rregulla, rregullore dhe procedura.

10. Kontraktuesi do t'i vere ne dispozicion llogaritave, ne perputhje me rregullat, rregulloret dhe procedurat financiare te Autoritetit, te dhena te tilla financiare si kerkohen per te qene ne perputhje me kete nen.

11. Te gjitha kostot, shpenzimet, prodhimet dhe te ardhurat dhe te gjitha cmimet dhe vlerat e referuara ne kete nen, do te percaktohen ne perputhje me parimet e pergjithshme te njohura te llogarise dhe procedurave te Autoritetit.

12. Pagesat ndaj Autoritetit sipas paragrafeve 5 dhe 6 do te behen me monedhe te perdorshme lirisht dhe te perdorshme me efektivitet ne tregjet kryesore te huaja te shkembimit ose sipas opsionit te kontraktuesit ne ekuivalencen e metaleve te fabrikuara ne vleren e tregut. Vlera e tregut do te percaktohet ne perputhje me paragrafin 5(b). Monedhat e perdorshme lirisht dhe monedhat, te cilat jane lirisht te vlefshme dhe efektivisht te perdorueshme ne tregjet e huaja kryesore te shkembimit, do te percaktohen ne rregulla, rregullore dhe procedurat e Autoritetit ne perputhje me praktikat mbizoteruese monetare nderkombetare.

13. Te gjitha detyrimet financiare te kontraktuesit ndaj Autoritetit, si dhe taksat e tij, kostoja shpenzimet, fabrikatet dhe te ardhurat, referuar ne kete nen, do te rregullohen duke i shprehur ato ne terma konstante persa i perket vitit baze.

14. Autoriteti, duke marre ne konsiderate cdo rekomandim te komisionit te planizimit ekonomik dhe te komisionit tekniko-ligjor adapton rregulla, rregullore dhe procedura qe parashikojne nxitje, mbi baza uniforme dhe jodiskriminuese, ndaj kontraktuesve per objektiva te metejshe te vendosura ne paragrafin.

15. Ne rastet e nje diskutimi ndermjet Autoritetit dhe nje kontraktuesi persa i perket interpretimit ose zbatimit te termave financiare te nje kontrate, secila Pale mundet te parashtrroje diskutimin ndaj nje arbitrazhi komercial, pervecse kur te dy Palet bien dakord qe te zgjidhin diskutimin me mjete te tjera, ne perputhje me nenin 188, paragrafi 2.

Neni 14

Transferimi i te dhenave

1. Operatori do te transferoje tek Autoriteti, ne perputhje me rregullat, rregulloret, dhe procedurat, si dhe termat e kushtet e planit te punes, ne intervalet e kohes te percaktuara nga Autoriteti te gjitha te dhenat, te cilat jane te dyja te nevojshme dhe efektive per ushtrimin e fuqive dhe funksioneve te organeve kryesore te Autoritetit ne lidhje me zonen e mbuluar nga plani i punes.

2. Te dhenat e transferuara lidhur me zonen e mbuluar nga nje plan pune, qe duket si prone, mundet te perdoret vetem per qellimet e vendosura ne ketunen. Te dhenat e nevojshme te formuluar nga Autoriteti, te rregullave, rregulloreve dhe procedurave lidhur me mbrojtjen e ambientit detar dhe sigurise, pervecse te dhenave te projekteve te pajisjeve, nuk do te quhen prone.

3. Te dhenat e transferuara ndaj Autoritetit nga parashikuesit, kerkuesit per kontrate ose kontraktuesit, qe duken prone, nuk do te mbuloohen nga Autoriteti per ndermarrjen ose tek cdo njeri jashte Autoritetit, por te dhenat mbi zonat e rezervuara mundet t'i mbyllen ndermarrjes. Te dhena te tilla nga persona te tille ndaj ndermarrjes nuk do te bllokohen nga ndermarrja per Autoritetin ose tek cdo njeri jashte Autoritetit.

Neni 15

Programet e trajnimit

Kontraktuesi do te pergatise programe praktike per trajnimin e personelit te Autoritetit te shteteve ne zhvillim, duke perfshire pjesemarrjen e personelit te tille ne te gjitha veprimtarite ne Zonen, e cila mbulohet nga nje kontrate, ne perputhje me nenin 144, paragrafi 2.

Neni 16

Te drejtat ekskluzive per eksplorim dhe shfrytezim

Autoriteti mbi bazen e Pjeses, do t'i akordojë operatorit te drejten ekskluzive per eksplorim dhe shfrytezim te zones se mbuluar nga plani i punes lidhur me nje kategori specifike te burimeve dhe do te siguroje qe asnje ent tjetër te operoje ne te njejten zone per kategori tjetër te burimeve ne nje menyre qe mundet te ndikojë ne operimin e operatorit. Operatori do te kete sigurine ne perputhje me nenin 153, paragrafi 6.

Neni 17

Rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit

1. Autoriteti do te adaptojë dhe zbatojë rregulla, rregullore dhe procedural uniforme ne perputhje me nenin 160, paragrafi 2(t) (ii) dhe nenin 162, paragrafi 2(o)(ii), per te ushtruar funksionet e tij te vendosura ne Pjesen XI, inter-alia, per ceshtjet qe vijojne:

- (a) procedurat administrative lidhur me perspektiven, eksplorimin dhe shfrytezimin e zones;
- (b) operimet:
 - (i) madhesine e Zones;
 - (ii) periudhen e operimit;
 - (iii) kerkesat e zbatimit duke perfshire sigurimet mbi bazen e nenit 4, paragrafi 6(c) te ketij aneksi;
 - (iv) kategorite e burimeve;
 - (v) denoncimin e Zones;
 - (vi) raportit te progresit;
 - (vii) parashtrimin e te dhenave;
 - (viii) inspektimeve dhe supervizionit te operimeve;
 - (ix) parandalimit te ndikimit ne veprimtari te tjera ne ambientin detar;
 - (x) transferimit te te drejtave dhe detyrimeve nga nje kontraktues;
 - (xi) procedurave per transferimin e teknologjise ndaj nje shteti ne zhvillim ne perputhje me nenin 144 dhe per pjesemarrjen e tyre direkt;
 - (xii) standardet e minieres dhe praktikave, duke perfshire ato qe lidhen me sigurine e operimit, konservimin e burimeve dhe mbrojtjen e ambientit detar;
 - (xiii) percaktimin e prodhimit komercial;
 - (xiv) standardet e kualifikimit per kerkuesin;
- (c) ceshtjet financiare:
 - (i) krijimin e rregullave uniforme dhe jodiskriminuese per koston dhe llogarine dhe metodën e zgjedhjes se auditoreve;
 - (ii) caktimin e proceseve te operimit;
 - (iii) nxitjes referuar ne nenin 13 te ketij aneksi;
- (d) zbatimit te vendimeve te marra mbi bazen e nenit 151, paragrafi 10 dhe nenit 164, paragrafi 2(d).

2. Rregullave, rregulloreve dhe procedurave mbi ceshtjet qe vijojne, te cilat duhet te reflektojnë plotesisht kriteret e objektivit te vendosura me poshte:

- (a) Madhesine e zones:

Autoriteti duhet te percaktoje madhesine perkatese te Zones per eksplorim, e cila mund te jete dy here me e madhe se ato per shfrytezim me qellim qe te lejoje eksplorimin intensiv te operimeve. Madhesia e Zones do te llogaritet per te kenaqur kerkesat e nenit 8 te ketij aneksi mbi rezervirnin e zonave, si dhe gjithashtu kerkesat e shpallura per prodhimin mbi bazen e nenit 151 ne perputhje me termat e kontrates duke marre ne konsiderate gjendjen e teknologjise qe do te perdoret per minierat e shtratit te detit dhe karakteristikat fizike perkatese te Zonave. Zonat nuk do te jene as me te vogla dhe as me te medha se ato te nevojshme per te permbushur objektivin.

(b) Periudhen e operimit:

(i) parashikimi do te jete pa kufij kohor;

(ii) eksplorimi duhet te jete per nje periudhe te mjaftueshme per te lejuar nje kontroll te gjere te zonave specifike, projektimin dhe ndertimin e pajisjeve te minierave per zonen dhe projektimin e ndertimin e uzinave te vogla dhe te mesme per qellimet e minierave testuese dhe sistemeve te prodhimit;

(iii) Periudha e eksplorimit duhet te lidhet me jeten ekonomike te projektit te minierave, duke marre ne konsiderate faktore te tille si nxjerrja e floririt, jetezgjatja e dobishme e pajisjeve dhe pajisjet e procesit dhe vlefshmerine komerciale. Shfrytezimi duhet te jete i ne periudhe te mjaftueshme per te lejuar nxjerrjen e prodhimeve komerciale te zones dhe duhet te perfshijne nje periudhe kohe te arsyeshme te ndertimit te minierave dhe sistemeve te prodhimit, qe gjate kesaj periudhe prodhimi komercial nuk duhet te kerkohet. Periudha totale e shfrytezimi, megjithate duhet te jete mjaftueshem e shkurter per t'i dhene Autoritetit nje mundesi per te amenduar termat dhe kushtet e planit te punes ne kohen qe ai e konsideron te rinovuar ne perputhje me rregullat, rregulloret dhe procedurat, te cilat ai i ka adaptuar ne vazhdim te miratimit te planit te punes.

(c) Kerkesat e zbatimit:

Autoriteti duhet te kerkoje qe gjate fazes se eksplorimit, shpenzimet te behen nga operatori, te cilat jane arsyeshem te lidhura me madhesine e zones te mbuluar nga nje plan pune dhe shpenzimet qe te cilat duhet te priten me mirebesim nga operatori, i cili mendon qe te sjelle zonen per prodhim komercial brenda kufijve kohor te vendosur nga Autoriteti. Shpenzimet e kerkuara nuk duhet te vendosen ne nje nivel, te cilin nuk do te kurajonin operatoret e perspektives me teknologji me kosto me te ulet qe eshte mbizoteruese ne perdorim. Autoriteti do te vendose nje interval kohe maksimale pas perfundimit te fazes se eksplorimit dhe fillimit te fazes se shfrytezimit, per arritjen e prodhimit komercial. Per percaktimin e ketij intervali, Autoriteti duhet te marre ne konsiderate qe ndertimi i minierave te medha dhe sistemeve te prodhimit nuk mundet te iniciohet derisa te perfundoje faza e eksplorimit dhe te filloje faza e shfrytezimit. Respektivisht, intervali per te sjelle nje zone per prodhim komercial duhet te marre ne konsiderate kohen e nevojshme per kete ndertim pas perfundimit te fazes se eksplorimit dhe nje lejim i arsyeshem duhen bere vonesat e pashmangshme ne programin e ndertimit. Menjehere sa arrihet prodhimi komercial, Autoriteti brenda kufijve te arsyeshem dhe duke marre ne konsiderate te gjitha faktoret e duhur i kerkon operatorit qe te mbaje prodhimin komercial per te gjithe periudhen e planit te punes.

(d) Kategorive te burimeve:

Ne percaktimin e kategorive te burimeve lidhur me te cilin mund te miratohet nje plan pune, Autoriteti do t'i jape rendesi, inter-alia karakteristikave qe vijojne:

(i) qe disa burime kerkojne perdorimin e metodave te njejtja per minierat;

(ii) qe disa burime mundet te zhvillohen te pavarura pa ndikimin ndermjet operatoreve duke zhvilluar burime te ndryshme ne te njejten zone.

Asgje e ketij nenparagrafi nuk do te ndaloje Autoritetin nga miratimi i planit te punes lidhur me me shume se nje kategori burimi ne te njejten zone per te njejtin kerkues.

(e) Heqja dore nga Zonat:

Operatori do te kete te drejten ne cdo kohe te heqe dore pa u denuar per te gjitha ose nje pjese te drejtave te tij ne nje zone te mbuluar nga nje plan pune.

(1) Mbrojtja e ambientit detar:

Rregullat, rregulloret dhe procedurat duhet te pergatiten me qellim te sigurimit te nje mbrojtjeje efektive te ambientit detar nga efektet e demshme qe rezultojne direkt nga veprimtarite ne zone ose nga transporti detar menjehere mbi nje hapësire miniere, duke marre ne konsiderate qe zgjerimi i efekteve te tilla te demshme mund te vijne direkt nga shpimet, thellimet, germimet dhe nga hedhja dhe shkarkimi ne ambientin detar te mbeturinave ose sendeve te tjera.

(g) Prodhimi komercial:

Prodhimi komercial do te konsiderohet se ka filluar per nje operator i perfshire ne operime te shkalles se madhe per nxjerrje, te cilat rezultojne ne mbledhjen e nje sasie materiali te mjaftueshem per te treguar qarte se qellimi kryesor eshte prodhimi ne shkalle te madhe sesa prodhimi i mbledhur per marrje informacioni, analize ose testimesh te pajisjeve ose uzines.

Neni 18

Denimet

1. Te drejtat e kontraktuesit sipas nje kontrate mundet te pezullohen ose mbyllen vetem ne rastet qe vijojne:

(a) nest, ne vend te paralajmerimeve nga Autoriteti, kontraktuesi ka drejtuar veprimtarite e tij ne nje menyre te tille qe te rezultojne ne thyerje me paramendime serioze dhe te vazhdueshme te termave baze te kontrates, Pjeses XI dhe rregullave, rreguloreve dhe procedurave te vendosura nga Autoriteti;

(b) Nese kontraktuesi nuk ka mundur te jete ne perputhje me vendimet perfundimtare te trupit gjykues te nje diskutimi te vendosur ndaj tij.

2. Ne rastet e cdo thyerjeje te kontrates jo te mbuluar nga paragrafi l(a) ose ne lidhje me pezullimin ose perfundimin sipas paragrafit l(a), Autoriteti mundet te imponoje gjoba monetare kontraktuese ne menyre proporcionale me seriozitetin e thyerjes.

3. Me perjashtim te urdherave emergjente sipas nenit 162, paragrafi 2(e), Autoriteti mundet te mas ekzekutoje nje vendim qe perfshin gjoba monetare, pezullime ose perfundime derisa kontraktuesi ka rene dakord per nje mundesi te arsyeshme per te shlyer vendimet juridike ndaj tij mbi bazen e Pjeses XI, seksioni 5.

Neni 19

Rishikimi i kontrates

1. Kur rrethanat ngrejne ose jane pothuaj duke u ngritur, ne te cilat sipas pales tjetere, e cojne kontraten jo te rregullt ose e bejne ate te pamundur ose jo te praktikueshme per te

arritur objektivat e vendosur ne Pjesen XI, palet do te hyjne ne negociata per ta rishikuar ate perkatesisht.

2. Çdo kontrate e hyre ne fuqi ne perputhje me nenin 153, paragrafi 3, mundet te rishikohet me konsensusin e Paleve.

Neni 20

Transferimi i te drejtave dhe detyrimeve

Te drejtat dhe detyrimet e ngritura sipas nje kontrate mundet te transferohen vetem me konsensusin e Autoritetit dhe ne perputhje me rregullat, rregulloret dhe procedurat e tij. Autoriteti nuk do te mbaje konsensusin pa arsye per transferim ndaj transferuesit nese transferuesi i propozuar eshte nga te gjitha pikepamjet nje kerkues i kualifikuar dhe mban te gjitha detyrimet e transferuesit dhe nese transferuesi nuk i permbahet planit te punes, miratimi i te cilit do te jete i ndaluar nga neni 6, paragrafi 3(c) i ketij aneksi.

Neni 21

Ligji i zbatueshem

1. Kontrata do te udhehiqet nga termat e kontrates, rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit, Pjesa XI dhe rregulla te tjera te ligjit nderkombetar jo kompatibel me kete Konvente.

2. Çdo vendim perfundimtar nga nje gjykate ose gjykim qe ka juridiksion sipas kesaj Konvente lidhur me te drejtat dhe detyrimet e Autoritetit dhe te kontraktuesit do te jete e imponueshme ne teritorrin e seciles Pale.

3. Asnje Shtet Pale nuk mund te imponoje kushtet mbi nje kontraktues qe jane te pambeshtetura me Pjesen XI. Megjithate, kerkesa nga nje Shtet Pale ndaj kontraktuesve te sponsorizuar nga ai ose ndaj anijeve qe kane flamurin e tij, per ligjet ose rregullat e tjera te ambientit me shume te forta se ato ne rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit te adaptuara mbi bazen e nenit 17, paragrafi 2(t) te ketij aneksi, nuk do te merren sikur jane ne mbeshtetje te Pjeses XI.

Neni 22

Pergjegjesia

Kontraktuesi do te kete pergjegjesi ose faj per cdo dem te ngritur jo nga nje veprim i gabuar ne drejtimin e operacioneve, llogari e marre sikur eshte nje veprim kontribues ose fshehje nga Autoriteti. Ne menyre te njejte, Autoriteti do te kete pergjegjesi ose faj per cdo dem te ngritur nga veprime te gabuara ne ushtrimin e fuqive dhe funksioneve te tij, duke perfshire dhe thyerjet e nenit 168, paragrafi 2, llogari e marre si nje akt kontribues ose thyerje nga kontraktuesi. Faji ne cdo rast do te jete per shumen aktuale te demit.

ANEKSI IV. STATUTI I NDERMARRJES

Neni 1

Qellimet

1. Ndermarrja është organ i autoritetit, i cili do të kryejë veprimtaritë në Zonë direkt, mbi bazën e nenit 153, paragrafi 2 (a), si dhe transportimit, procesimit dhe marketingut të mineralëve të nxjerra nga Zona.
2. Gjate realizimit të qëllimeve të saj dhe në ushtrimin e funksioneve të saj, ndermarrja do të veprojë në përputhje me këto Konvente dhe rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit.
3. Në zhvillimin e burimeve të Zonës mbi bazën e paragrafit 1, ndermarrja, në mbështetje të kësaj Konvente, do të operojë në përputhje me parimet e shëndosha tregtare.

Neni 2

Lidhjet me Autoritetin

1. Mbi bazën e nenit 170, ndermarrja do të veprojë në përputhje me politikën e përgjithshme të Asamblesë dhe direktivat e Këshillit.
2. Në mbështetje të paragrafit 1, Ndermarrja do të gëzojë autonominë në drejtimin e operacioneve të saj.
3. Asgjë në këto Konvente do të bëjë ndermarrjen përgjegjëse për veprimet ose detyrimet e Autoritetit ose të bëjë Autoritetin përgjegjës për veprimet ose detyrimet e ndermarrjes.

Neni 3

Kufizimi i Përgjegjësisë

Pa asnjë paragjykim të nenit 11, paragrafi 3 të këtij aneksi, asnjë anetar i Autoritetit do të jetë përgjegjës për arsye vetëm të anetarsisë për veprimet ose detyrimet e ndermarrjes.

Neni 4

Struktura

Ndermarrja do të ketë një bord drejtues, një Drejtor të Përgjithshëm dhe stafin e nevojshëm për ushtrimin e funksioneve të tij.

Neni 5

Bordi drejtues

1. Bordi drejtues do të formohet nga 15 anetare të zgjedhur nga Asambleja në përputhje me nenin 160, paragrafi 2(e). Në zgjedhjen e anetareve të Bordit, një vemendje e vecante duhet t'i kushtohet parimeve të shpërndarjes së barabartë gjeografike. Në parashtrimin e emrave të kandidatëve për zgjedhje në bord, anetaret e Autoritetit duhet të kenë në vemendje nevojën e eaktimit të kandidatëve me standarde aftësie me të larta, me kualifikimet në fushat përkatëse, në mënyrë që të sigurojnë vlefshmerinë dhe suksesin e ndermarrjes.
2. Anetaret e bordit do të zgjidhen për 4 vjet dhe mund të rizgjidhen dhe vemendje e vecante duhet t'i kushtohet parimeve të rotacionit të anetareve.
3. Anetaret e bordit do të vazhdojnë të punojnë derisa pasardhësit e tyre të zgjidhen. Nëse vendi i një anetari të bordit bëhet vakant, Asambleja, në përputhje me nenin 160, paragrafi 2(e), do të zgjedhë një anetar të ri për kohën e mbetur me kushtet e paraardhësit.

4. Anetaret e bordit do te veprojnë mbi aftësitë e tyre personate. Gjate kryerjes se detyrave te tyre ata nuk do te kerkojne ose te marrin instruksione nga ndonje qeveri ose nga cdo burim tjeter. Secili anetar i Autoritetit do te respektoje karakterin e pavarur te anetareve te bordit dhe do te heqin dore nga te gjitha perpjekjet per influencuar nje nga ato ne shkarkimin e detyrave te tyre.
5. Se cili anetar i bordit do te marre te ardhura te paguara jashte fondeve te ndermarrjes. Shuma e te ardhurave do te fiksohet nga Asambleja, me rekomandimin e Keshillin.
6. Bordi do te funksionojë normalisht ne seline qendrore te ndermarrjes dhe do te mblidhet aq here sa ta kerkoje bisnezi i ndermarrjes.
7. Dy te tretat e anetareve te bordit do te perbejne nje kuorum.
8. Secili anetar i bordit do te kete nje vote. Te gjitha ceshtjet perpara bordit do te vendosen nga nje mazhorance e anetareve te tij. Ne qofte se nje anetar ka nje konflikt interesash mbi nje ceshtje ai do te terhiqet nga votimi mbi kete ceshtje.
9. Cdo anetar i Autoritetit mund t'i kerkoje bordit informata ne lidhje me operimet e tij, te cilet ne menyre te vecante ndikojne kete anetar. Bordi do te perpiqet qe ta furnizojne me informacione te tilla.

Neni 6

Funksionet dhe Fuqite e Bordit Drejtues

Bordi drejtues do te drejtoje operacionet e ndermarrjes. Mbi bazen e kesaj Konvente, bordi drejtues do te ushtroje fuqite e nevojshme per te permbushur qellimet e ndermarrjes, duke perfshire fuqite:

- (a) e zgjedhjes se nje Kryetari nga anetaret e tij;
- (b) per adaptimin e rregullat e procedurave;
- (c) te pregatise dhe te parashtroje nje plan pune me shkrim Keshillit ne perputhje me nenin 153, paragrafi 3 dhe nenin 162, paragrafi 2(j);
- (d) te zhvilloje planet e punes dhe programet per te kryer veprimtarite e specifikuar ne nenin 170;
- (e) te pergatise dhe parashtroje Keshillit kerkesat per autorizimin e prodhimeve ne perputhje me nenin 151, paragrafet 2 deri 7;
- (f) te autorizojë negociatat ne lidhje me blerjen e teknologjive duke perfshire ato te parashikuara ne aneksin III, nenin 5, paragrafi 3 (a), (c) dhe (d) dhe te aprovoje rezultatet e ketyre negociatave;
- (g) te ndertoje termat dhe koshtet dhe te autorizojë negociatat, ne lidhje me kompanite e perbashketa dhe format e tjera te marreveshjeve te perbashketa te referuara ne aneksin III, nenin 9 dhe 11 dhe te aprovoje rezultatet e negociatave te tilla;
- (h) t'i rekomandoje Asamblese cfare porcioni te te ardhurave neto te ndermarrjes duhet te terhiqen si rezervat e saj ne perputhje me nenin 160, paragrafi 2 (f) dhe nenin 10 te ketij aneksi;
- (i) te aprovoje buxhetin vjetor te ndermarrjes;
- (j) te autorizojë prokurimin e mallrave dhe sherbimevet ne perputhje me nenin 12, paragrafin 3 te ketij aneksi;
- (k) t'i parashtroje nje raport vjetor Keshillit ne perputhje me nenin 9 te ketij aneksi;
- (l) t'i parashtroje Keshillit per miratimin nga Asambleja te projektit te rregullave ne

lidhje me organizimin, menaxhimin, caktimin dhe shkarkimin e stafit te ndermarrjes dhe te adaptoje rregullat per t'i dhene fuqi ketyre rregullave;

(m) te marre borxh fonde dhe te furnizojë siguri te tilla kolaterale dhe siguri te tjera sic mund te jete percaktuar ne perputhje me nenin 11, paragrafi 2 te ketij aneksi;

(n) te hyje ne cdo procedure ligjore, marreveshje dhe transaksion dhe te ndermarre cdo veprim tjeter ne perputhje me nenin 13 te ketij aneksi;

(o) te delegoje, mbi bazen e miratimit nga Keshilli, cdo fuqi jodiskrecionale Drejtorit te Pergjithshem dhe komisioneve te tij.

Neni 7

Drejtori i pergjithshem dhe stafi i ndermarrjes

1. Asambleja shpall, mbi bazen e rekomandimit nga Keshilli dhe emrave te bordit drejtues, do te zgjedhe Drejtorin e Pergjithshem te ndermarrjes, i cili nuk do te jete anetar i bordit. Drejtori i Pergjithshem do te jete ne pune me terma fikse, duke mos kaluar 5 vjet dhe mund te rizgjidhet per periudhen e mevonshme.

2. Drejtori i Pergjithshem do te jete perfaqesuesi ligjor dhe sheri ekzekutiv i ndermarrjes dhe do te jete direkt pergjegjes perpara bordit per drejtimin e operacioneve te ndermarrjes. Ai do te jete pergjegjes per organizimin, menaxhimin, caktimin dhe pushimin e stafit te ndermarrjes ne perputhje me rregullat dhe rregulloret e referuara ne nenin 6, nenparagrafi (1) i ketij aneksi. Ai do te marre pjese, pa te drejte vote, ne mbledhjet e bordit dhe mund te marre pjese, pa te drejte vote ne mbledhjet e Asamblese dhe Keshillit kur keto organe jane duke u marre me ceshtjet ne lidhje me Ndermarrjen.

3. Konsideratat kryesore ne rekrutimin dhe punesimin e stafit dhe ne percaktimin e kushteve te tyre te sherbimit duhet te jene nevoja e sigurimit te standardeve me te larta te efektivitetit dhe kompetences teknike. Mbi bazen e ketyre konsideratave, vemendje e vecante duhet t'i kushtohet rendesise se rekrutimit te stafit mbi baza te barazise gjeografike.

4. Gjate zbatimit te detyrave te tij Drejtori Pergjithshem dhe stafi nuk do te kerkoje ose marre instruksione nga ndonje qeveri ose nga cdo burim tjeter i jashtem nga ndermarrja. Ata do te terhiqen nga cdo veprim, i cili mund te reflektoje ne pozicionin e tyre si nepunes nderkombetar te ndermarrjes pergjegjese vetem per ndermarrjen. Secili Shtet Pale zotohet te respektojë karakterin nderkombetar ekskluziv te pergjegjesive te Drejtorit te Pergjithshem dhe stafit dhe te mos kerkoje te influencoje ate ne shkarkimin e pergjegjesive te tyre.

5. Pergjegjesite e vendosura ne nenin 168, paragrafi 2 jane njelloj te zbatueshme edhe nga stafi i ndermarrjes.

Neni 8

Selia

Ndermarrja do te kete zyrat e saj kryesore ne seline e Autoritetit. Ndermarrja mund te krijojë zyra te tjera dhe pajisje ne territorin e cdo Shteti Pale me konsensusin e Shtetit Pale.

Neni 9

Raportet dhe deklaratat financiare

1. Ndermarrja, jo me vone se tre muaj pas perfundimit te secilit vit financiar, i paraqet Keshillit per konsideratat e tij nje raport vjetor qe permban nje deklarim te llogarive te tij dhe do t'i transmetoje Keshillit ne intervalet perkatese nje deklarate permbledhese te polites se tij financiare dhe nje deklarate per humbjet ose fitimin duke treguar rezultatet e operacioneve te saj.
2. Ndermarrja do te publikoje raportin e saj vjetor dhe raporte te tjera te tilla sic ajo e konsideron te pershtatshme.
3. Te gjitha raportet dhe deklaratat financiare referuar ne kete nen do t'i shperndahet anetareve te Autoritetit.

Neni 10

Percaktimi i te ardhurave octo

1. Mbi bazen e paragrafit 3, ndermarrja do t'i beje pagesat Autoritetit sipas aneksit III, nenit 13 ose ekuivalenteve te tyre.
2. Asambleja, me rekomandimin e bordit drejtues, do te percaktojte cfare porcioni te te ardhurave neto te ndermarrjes do te terhiqet si rezerve e ndermarrjes. Pjesa e mbetur do t'i transferohet Autoritetit.
3. Gjate nje periudhe te fillimit te kerkuar per ndermarrjen qe te behet vetembeshtetse, e cila nuk do t'i kaloje 10 vjetet nga fillimi i prodhimit komercial nga ajo, Asambleja do te perjashtojte ndermarrjen nga pagesat referuar ne paragrafin 1 dhe do t'i lere te gjitha te ardhurat neto te ndermarrjes ne rezervat e saj.

Neni 11

Financat

1. Fondet e Ndermarrjes do te perfshijne:
 - (a) shumen e marre nga Autoriteti ne perputhje me nenin 173, paragrafi 2(b); (b) kontributet vullnetare te bera nga Shtetet Pale per qellimin e veprimtarive financiare te Ndermarrjes;
 - (c) shumat e marra borxh nga ndermarrja ne perputhje me paragrafet 2 dhe 3;
 - (d) te ardhurat e ndermarrjes ng operimet e saj;
 - (e) fonde te tjera te bera te vlefshme ndermarrjes per te bere te afte ate te filloje operimin sa me shpejt te jete e mundur dhe te kryeje funksionet e saj.
2. (a) Ndermarrja do te kete fuqine te marre borxh fonde dhe te jape sigurime te tjera kolaterale te tilla sic mund ta vendose ajo. Perpara berjes senje shitjeje publike ose te detyrimeve te saj ne tregun financiar ose te monedhes se nje Shteti Pale, ndermarrja do te marre miratimin e Shtetit Pale. Shuma fatale e borxheve do te miratohet nga Keshilli me rekomandim te bordit drejtues.
 - (b) Shtetet Pale do te bejne coo perpjekje te arsyeshme per te mbeshtetur kerkesat nga ndermarrja per hua ne tregun e kapitaleve dhe institucionet financiare nderkombetare.
3. (a) Ndermarrja do te furnizohet me fondet e nevejshme per eksplorim dhe shfrytezim te nje miniere dhe te transportoje, prodhoje dhe tregtoje mineralet e nxjerra process and market the minerals recovered menjehere si dhe nikelin, bakrin, kobaltin dhe

manganezin, dhe te plotesoje shpenzimet e saj administrative te fillimit. Shuma e fondeve te permendura si dhe kriteret e faktoret per rregullimet e tyre, do te perfshihen nga komisioni pergatitor ne draftet e rregullave, rregulloreve dhe procedurave te autoritetit.

(b) Te gjitha Shtetet Pale do t'i bejne te vlefshme ndermarrjes nje shume ekuivalente me gjysmen e fondeve te referuara ne nenparagrafit. (a) me hua me interesa afatgjate ne perputhje me shkallen e vleresimit te buxhetit te rregullt te Kombeve te Bashkuara ne fuqi ne Kohen e beljes se vleresimit, te rregulluara per te marre ne konsiderate shtetet te cilet nuk jane anetare te Kombeve te Bashkuara. Debiti i krijuar nga ndermarrja ne ngritjen e gjysmes tjetere te fondeve do te garantohet nga te gjitha Shtetet Pale ne perputhje me te njejten shkalle.

(c) Ne qofte se shuma e kontributeve financiare te Shteteve Pale eshte me pak sesa fondet qe duhen parashikuar nga ndermarrja sipas nenparagrafit (a). Asambleja, ne sesionin e pare te saj, do te marre ne konsiderate gjeresine e mangesise dhe do te adaptojne me konsensus masat qe duhen marre ne lidhje me kete mangesi, duke marre parasysh detyrimet e Shteteve Pale sipas nenparagrafit (a) dhe (b) dhe cdo rekomandimi te komisionit pergatitor.

(d) (i) Secili Shtet Pale, brenda 60 diteve pas hyrjes ne fuqi te kesaj Konvente ose brenda 30 diteve pas depozitimit te instrumentave te tij te ratifikimit ose bashkimit, kushdoqofte me vone, do te depozitojne nje note premtimi pa mbajtje intersash, jorevokuese, jonegociuse ne shumen e aksioneve te Shteteve te tilla Pale te huave pa interes mbi bazen e nenparagrafit (b).

(ii) Bordi do te pregatise, ne daten me te pare praktike pas dates se hyrjes ne fuqi te kesaj Konvente dhe si rrjedhim ne intervale vjetore ose perkatesisht ne intervale te tjera, nje program te magnitudes dhe kohes per kerkesat e saj per financim per shpenzimet e saj administrative dhe per veprimtarite e kryera nga ndermarrja ne perputhje me nenin 170 dhe nenin 12 te ketij aneksi.

(iii) Shtete Pale menjehere, do te njoftohen nga ndermarrja, nepermjet Autoritetit, per aksionet respektive te tyre te fondeve ne perputhje me nenparagrafin (b), te kerkuar per keto shpenzime. Ndermarrja do t'i arketoje shumat e tilla te notes premtuese sic mund te kerkohen per te mbuluar shpenzimet e referuara ne program ne lidhje me huate pa interes.

(iv) Shtetet Pale, me marrjen e njoftimit, do te bejne te vlefshme aksionet e tyre te vlefshme te garancive te debituar per ndermarrjen ne perputhje me nenparagrafin (b).

(e) (i) Ne qofte se ndermarrja e kerkon, Shtetet Pale mund te parashikojne garanci debie ne plotesim te atyre te parashikuara ne perputhje me shkallen e referuar ne nenparagrafin (b),

(ii) Ne pasqyren e garancive te debive, nje Shtet Pale mund te beje nje kontribut vullnetar ndermarrjes ne nje shume ekuivalente me kete pardon te debise, te cilen ndryshe te duhet te pergjigjet per te garantuar.

(f) Ripagimi i huave me interes do te kete prioritet mbi te gjitha ripagimet e huave pa interes. Repagimi i huave pa interes do te jete ne perputhje me programin e adaptuar nga Asambleja, me rekomandimin e Keshillit dhe konculencen e bordit. Ne ushtrimin e ketyre funksioneve te bordit do te udhehiqet me parashikimet perkatese te rregullave, rregulloreve dhe procedurave te Autoritetit, i cili do te marre ne konsiderate rendesine prioritare te sigurimit te funksionimit efektiv te ndermarrjes dhe te sigurimit te pavaresise se saj financiare.

(g) Fondet e bera te vlefshme per ndermarrjen do te jene ne monedhe lirisht te perdoreshme ose monedha, te cilat jane lirisht ne perdorim te vlefshme dhe efektiv ne tregjet kryesore te shkembimit te monedhave te huaja. Keto monedha do te vendosen ne rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit ne perputhje me praktikat monetare mbizoteruese nderkombetare. Me perjashtim sic eshte parashikuar ne paragrafin 2, asnje Shtet Pale nuk do te mbaje ose imponoje kufizime ne mbajtjen, perdorimin ose shkembimin nga ndermarrja te ketyre fondeve.

(h) "Garancia e Debise" nenkupton nje premtim te nje Shteti Pale ndaj kreditoreve te Ndermarrjes per te paguar, pro rata ne perputhje me nje shkalle te caktuar, detyrimet financiare te ndermarrjes te mbuluara nga garancia mbi bazen e njoftimit nga kreditorët e Shtetit Pale te papercaktuar nga ndermarrja. Procedurat per pagesat e ketyre detyrimeve do te jene konform me rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit.

4. Fondet, asetet dhe shpenzimet e ndermarrjes duhet te mbahen te ndara nga ato te Autoritetit. Ky nen nuk do te pengoje ndermarrjen nga berja e marreveshjeve me Autoritetin persa i perket pajisjeve, personelit dhe sherbimeve dhe marreveshjeve per rimbursim te shpenzimeve administrative te paguara ose dhe ne emer te te tjereve.

5. Shenimet, librat dhe llogarite e ndermarrjes, duke perfshire dhe deklarimin financiar te saj vjetor, do te auditohet cdo vit nga nje auditor i pavarur i caktuar nga Keshilli.

Neni 12

Operacionet

1. Ndermarrja do t'i propozoje Keshillit, projekte per kryerjen e veprimtarive ne perputhje me nenin 170. Propozime te tilla do te perfshijne nje plan pune formal me shkrim te veprimtarise ne zone ne perputhje me nenin 153, paragrafi 3 dhe informacione te tjera te tilla dhe te dhena sic mund te kerkohet here pas here per vleresimin e tyre nga komisioni ligjor dhe teknik dhe miratim nga Keshilli.

2. Me miratimin nga Keshilli, ndermarrja do te ekzekutoje projektin mbi bazat e planit te punes formal me shkrim referuar paragrafit 1.

3. (a) Nese Ndermarrja nuk zoteron mallrat dhe sherbimet e kerkuara per operimet e saj ajo mund t'i prokuroje ata. Per kete qellim, ajo do te leshoje ftesa per tender dhe caktoje kontraten per konkurruesit duke ju ofruar kombinimin me te mire te cilesise, cmimit dhe kohes se dorezimit.

(b) Ne qofte se jane me shume se nje gare qe ofron kombinime te tilla, kontratat do t'i caktohet ne perputhje me:

(i) Parimi i jodiskriminimit mbi konsideratat politke ose konsideratave te tjera qe nuk kane lidhje me kryerjen e operacioneve me aftesine dhe eficensen e duhur;

(ii) Udhezuesin e miratuar nga Keshilli ne lidhje me preferencat qe do t'i akordohen mallrave dhe sherbimeve qe rrjedhin nga shtetet ne zhvillim, duke perfshire shtetet pa bregdet dhe ato me disavamazh gjeografik ne shtetet pa bregdet dhe ato me disavamazh gjeografik ndermjet tyre.

(c) Bordi drejtues mund te adaptoje rregulla qe percaktojne rrethanat speciale ne te cilat kerkesat e ftesave per gare mund te disponohen, per imeresat me te mira te ndermarrjes.

4. Ndermarrja do te kete nje zotesi mbi te gjitha mineralet dhe matenalet e prodhuara nga ato.

5. Ndermarrja do t'i shese produktet e saj mbi baza jodiskriminuese. Ajo nuk do te beje zbritje jokomerciale.
6. Pa paragjykim te ndonje fuqie te pergjithshme ose te vecante te garamuar mbi ndermarrjen sipas do parashikimi tjeter te kesaj Konveme, ndermarrja do te ushtroje fuqi te tilla te rastesishme per biznesin e saj si mund te jete e nevojshme.
7. Ndermarrja nuk do te nderhyje ne ceshtjet politike te cdo Shteti Pale dhe as do te influencohet ne vendimet e saj nga karakteri politik i Shtetit Pale te interesuar. Vetem konsideratat komerciale do te jene prioritare ne vendimet e saj dhe keto konsiderata do te merren ne konsiderate ne menyre qe te realizohen qellimet e specifikuar ne nenin 1 te ketij aneksi.

Neni 13

Statusi ligjor, privilegjet dhe imunitetet

1. Per te bere ne gjendje ndermarrjen te ushtroje funksionet e saj, statusin, privilegjet dhe imunitetet e vendosura ne kete nen do t'i akordohen ndermarrjes ne territoret e Shteteve Pale. Per t'i dhene fuqi ketyre parimeve ndermarrja dhe Shtetet Pale, kur eshte e nevojshme, mundet te hyjne ne marreveshje speciale.
2. Ndermarrja do te kete fuqi te tilla ligjore sic jane te nevojshme per ushtimin e funksioneve te saj dhe permbushjes se qellimeve te saj, ne vecanti, te fuqive:
 - (a) per te hyre ne kontrata, marreveshje te perbashketa ose marreveshje te tjera, duke perfshire marreveshjet me shtetet dhe organizatat nderkombetare;
 - (b) te fitoje, jape me qira, mbaje dhe disponoje prona te levizshme ose te palevizshme;
 - (c) Te jete nje Pale ne procedurat ligjore;
- 3.(a) Veprime mund te ngrihen kunder ndermarrjes vetem ne nje Gjykate te jurdiksionit kompetent ne territorin e Shtetit Pale ne te cilin ndermarrja:
 - (i) ka nje tyre ose pajisje;
 - (ii) kane caktuar nje axnem per qellimet e sherbimeve te pranuar ose njoftimet e prodhimit;
 - (iii) kane hyre ne kontrate per mallrat ose sherbimet;
 - (iii) ka leshuar siguri;
 - (iv) eshte ndryshe i okupuar ne veprimtarite tregtare.
 - (v) pronat e asetet e ndermarrjes, kudoqofshin te lokalizuara dhe nga kushdoqofte qe i mban, do te jete imune nga te gjitha format e arrestimit, te bashkimit ose ekzekurimit perpara dorezimit ose gjykimit final kunder ndermarrjes.
4. (a) Pronat dhe asetet e ndermarrjes kuqoqofshin lokalizuar dhe kushdoqofte qe i mban ato, do te jene imune nga shpronosimi, konfiskimi, rrembimi ose cdo forme tjeter arrestimi nga nje veprim legjislativ ose ekzekutiv.
- (b) Pronat dhe asetet e ndermarrjes kuqoqofshin lokalizuar dhe kushdoqofte qe i mban ato, do te jene te lira nga kufizimet diskriminuese, rregullat, kontrolli dhe moratoriumi i cdo natyre.
- (c) Ndermarrja dhe punonjesit e saj do te respektojne ligjet lokale dhe rregulloret ne cdo shtet ose territor ne te cilin ndermarrja ose punonjesit e saj mund te kryejne biznes ose te veprojne ndryshe.
- (d) Shtetet Pale do te sigurohen qe ndermarrja gezon te gjitha te drejtat, privilegjet dhe imunitetet e akorduara nga ato te enteve qe drejtojne veprimtarite komerciale ne territoret

e tyre. Keto te drejta, privilegje dhe imunitete do t'i akordohen ndermarrjes ne jo me pak baza te favorshme sesa ato te cilat ato i akordojne enteve te perfshira ne veprimtari te njejta komerciale. Nese parashikohen privilegje te vecanta nga Shtetet Pale per shtetet ne zhvillim ose entetet komerciale te tyre, ndermarrja do t'i gezoje keto privilegje ne baza te njejta preferenciale.

(e) Shtetet Pale mund te parashikojne te drejta, privilegje dhe imunitete te vecanta nxitese, ndermarrjes pa detyrimin e parashikimit te te drejtave, privilegjeve dhe imuniteteve te tilla nxitese eneteve te tjera komerciale.

5. Ndermarrja do te negocioje me vendet miq ku jane vendosur zyrat dhe pajisjet per perjashtimin nga taksat direkte ose indirekte.

6. Secili Shtet Pale do te marre veprime te tilla sic mund te jene te nevojshme per t'i dhene fuqi ne legjislacionet e tyre parimeve te vendosura ne kete aneks dhe do te njoftojne ndermarrjen per veprimin specifik, i cili eshte marre.

7. Ndermarrja mund te mos e pranoje ndonje nga privilegjet dhe imunitetet e paraqitura ne kete nen ose ne marreveshje speciale referuar ne paragrafin 1 per zgjerime te tilla dhe mbi kondita te tilla qe ajo mund t'i percaktoje.

ANEKSI V. KESHILLIMI

SEKSIONI 1. PROCEDURAT E KESHILLIM MBI BAZEN E SEKSIONIT 1 TE PJESES XV

Neni 1

Institucionalizimi i provedurave

Ne qofte se Paler ne nje diskutim bien dakord, ne pepruthje me nenin 284, per t'i paraqitur ato sipas nje keshillimi sipas ketij seksioni, cdo Pale e tille mund te institucionalizojne procedurat me nje njoftim me shkrim adresuar Paleve ose Pales tjeter ne diskutim.

Neni 2

Lista e keshilltareve

Nje liste keshilltaresh do te pergatitet dhe do te mbahet nga Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara. Secili Shtet Pale do te kete te drejten te emeruje kater keshilltare, secili nga ata do te jete nje person qe gezon reputacion te larte per drejtesi, kompetence dhe integritet. Emrat e personave te emeruar ne kete menyre do te perbejne e liste. Ne qofte se ne cdo kohe keshilltaret e emeruar nga nje Shtet Pale ne listen e formuar do te jete i ndryshem nga kater, ky Shtet Pale do te kete te drejten per te bere emerime te tjera qe mund te jene te nevojshme. Emri i nje keshilltari do te mbetet ne lisle derisa te hiqet nga Shteti Pale, i cili ka bere emerimin, me kusht qe nje keshilltar i tille do te vazhdoje te sherbeje ne cdo komision keshillimi ne te cilin ky keshilltar ka qene caktuar deri ne perfundimin e procedurave perpara ketij komisioni.

Neni 3

Formimi i komisionit te keshillimit

Komisioni i keshillimit, pervecse kur Palet kane rene dakord ndryshe, do te formohet si vijon:

(a) Mbi bazen e nenparagrafit (g), komisioni i keshillimit do te konsistoje ne pese anetare.

(b) Palet qe institucionalizojne procedurat do te caktojne dy keshilltare te zgjedhur preferohet nga lista e referuar ne nenin 2 te ketij aneksi, nje nga te cilet mund te jete shtetas i tij, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe. Caktimet e tilla do te perfshihen ne njoftimin e referuar ne nenin 1 te ketij aneksi.

(c) Pala tjeter ne diskutim do te caktoj dy keshilltare ne menyren e vendosur ne nenparagrafin (b) brenda 21 diteve te marrjes se njoftimit referuar ne nenin 1 te ketij aneksi. Nese nuk jane bere caktimet brenda kesaj periudhe, Pala qe institucionalizon procedimin, brenda nje jave te perfundimit te kesaj periudhe, mundet ose te perfundoje procedimet me nje njoftim adresuar Pales tjeter ose t'i kerkoje Sekretarit te Pergjithshem te Kombeve te Bashkuara te beje caktimet ne perputhje me nenparagrafin (e).

(d) Brenda 30 diteve pasi te kater keshilltaret caktohen, ata do te caktojne nje te pesten e zgjedhur nga lista e referuar ne nenin 2 te ketij aneksi, i cili do te jete kryetar. Nese caktimi nuk behet brenda kesaj periudhe, secila Pale, brenda nje jave nga perfundimi i kesaj periudhe, mundet t'i kerkoje Sekretarit te Pergjithshem te Kombeve te Bashkuara te beje caktimin ne perputhje me nenparagrafin (e).

(e) Brenda 30 diteve te marrjes se nje kerkese sipas nenparagrafit (c) ose (d), Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara do te beje caktimet e nevojshme nga lista e referuar ne nenin 2 te ketij aneksi ne konsultim me Palet ne diskutim.

(f) Çdo vend vakant do te plotesohet ne menyren e pershkruar per caktimet fillestare.

(g) Dy ose me shume Pale, te cilat percaktojne me marreveshje qe ato kane te njejtat interesa do te caktojne dy keshilltare se bashku. Kur dy ose me shume Pale kane interesa te ndryshme te ndara ose kur ka ndonje mosmarreveshje sikur ata te kishin interes te njejte, ata do te caktojne keshilltare te ndare.

(h) Ne diskutimet qe perfshijne me shume se dy Pale qe kane interesa te ndara ose kur ka nje mosmarreveshje sikur ajo te ishin te te njejtave interesa, Palet do te zbatojne nenparagrafin (a) deri ne (f) sa me shume te jete e mundur.

Neni 4

Procedura

Komisioni i keshillimit, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe, do te percaktojne procedural e tij. Komisioni, me konsensusin e Paleve ne diskutim, mundet te ftojne cdo Shtet Pale te parashtrojne mendimet e tij me shkrim ose gojarisht. Vendimet e komisionit persa i perket ceshtjeve procedurale, raportet dhe rekomandimet do te behen nga nje mazhorance vote e anetareve te tij.

Neni 5

Zgjidhjet miqesore

Komisioni mund te terheqe vemendjen e Paleve per cdo mase, e cila mund te lehtesoje cdo zgjidhje miqesore ne diskutim.

Neni 6
Funksionet e komisionit

Komisioni do te degjoje Palet, do te shqyrtoje reklamimet e tyre dhe kundershkrimet dhe do t'u beje propozimet Paleve me qellimin e arritjes se nje zgjidhjeje miqesore.

Neni 7
Raporti

1. Komisioni do te raportoj brenda 12 muajve te formimit te tij. Raporti i rij do te shenoje cdo marreveshje te arritur dhe marreveshjet e deshtuara, konkluzionet e tij mbi te gjitha ceshtjet e fakteve ose ligjeve perkatese per te gjitha ceshtjet ne diskutim dhe rekomandimet e tilla qe komisioni mund t'i konsideroj te pershtatshme per nje zgjidhje miqesore. Raporti do te depozitohet tek Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara dhe menjehere do t'i transmetohet nga ai Paleve ne diskutim.
2. Raporti i komisionit, duke perfshire konkluzionet ose rekomandimet e tij, nuk do te jete pengues mbi Palet.

Neni 8
Perfundimi

Procedimet e keshillimit perfundojne kur arrihet nje zgjidhje, kur Palet kane pranuar ose nje Pale ka hedhur poshte rekomandimet e raportit me njoftim me shkrim adresuar Sekretarit te Pergjithshem te Kombeve te Bashkuara ose kur ka kaluar nje periudhe tre mujore nga data e transmetimit te raportit per Palet.

Neni 9
Pagesat dhe shpenzimet

Pagesat dhe shpenzimet e komisionit do te perballohen nga Palet ne diskutim.

Neni 10
E drejta e Paleve per modifikimin e procedurave

Palet ne diskutim me anen e nje marreveshjeje te zbatueshme vetem per kete diskutim mundet te modifikojne cdo parashikim te ketij aneksi.

**SEKSIONI 2. PARASHTRIMI I DETYRUAR PER PROCEDURAT E KESHILLIMIT
MBI BAZEN E SEKSIONIT 3 TE PJESES XV**

Neni 11
Institucionalizimi i procedimeve

1. Secila Pale ne diskutim e cila, ne perputhje me Pjesen XV, seksioni 3, mund t' i parashtrohet per keshillim sipas ketij seksioni, mund te ngreje procedura me njoftim me shkrim adresuar Pales ose Paleve te tjera ne diskutim.

2. Secila Pale ne diskutim, e njoftuar sipas paragrafit 1, do te jete e detyruar te paraqitet ne procedura te tilla.

Neni 12

Gabimi per t'ju pergjigjur ose per parashtrim per keshillim

Gabimi i nje Pale ose Paleve ne nje diskutim per lajmerimin e institucioneve te procedurave ose te parashtroje procedura te tilla nuk do te perbeje nje pergjegjesi per procedim.

Neni 13

Kompetenca

Nje mosmarreshje sipas te ciles nje komision keshillimi qe vepron sipas ketij seksioni ka kompetencen te vendoset nga komisioni.

Neni 14

Zbatimi i seksionit 1

Neni 2 deri 10 i seksionit i te ketij aneksi zbatohet ne mbeshtetje te ketij seksioni.

ANEKSI VI. STATUTI I GJYKATES NDERKOMBETARE " MBI TE DREJTEN E DETIT"

Neni 1

Parashikime te pergjithshme

1. Gjykata Nderkombetare e ligjit te detit formohet dhe funksionon ne perputhje me kete Konvente dhe kete statuto
2. Selia e Gjykates do te jete ne Qytetin e Lire dhe Hanseatik te Hamburgut ne Republikën Federale te Gjermanise.
3. Gjykata mund te krijoje dhe ushtroje funksionet e saj kudo, kurdohere qe ajo e konsideron kete te deshirueshme.
4. Nje reference per nje diskutim ne gjykate do te udhehiqet nga parashikimet e Pjeses XI dhe XV.

SEKSIONI 1. ORGANIZIMI I GJYKATES

Neni 2

Perberja

1. Gjykata do te perbehet nga nje trup e perbere nga 21 anetare te pavarur, te zgjedhur ndermjet personave qe gezojne reputacionin me te larte per drejtesi dhe integritet dhe kompetencave te njohura ne fushen e ligjit te detit.
2. Ne gjykate si e tere do te sigurohet perfaqesimi i sistemeve kryesore ligjore te botes dhe shperndarjes se barabarte gjeografike.

Neni 3 Anetaresia

1. Asnje nga dy anetaret e Gjykates nuk mund te jene shtetas te te njejtit shtet. Nje person, i cili per qellimet e anetaresise ne gjykate mundet te konsiderohet si nje shtetas i me shume se nje shteti do te konsiderohet si nje shtetas i atij shteti ne te cilin ai ushtron thjesht te drejtat civile dhe politike.
2. Do te kete jo me shume se tre anetare nga secili grup gjeografik sic eshte vendosur ne Asamblene e Pergjithshme te Kombeve te Bashkuara.

Neni 4 Emerimi dhe zgjedhjet

1. Secili Shtet Pale mund te emeruje jo meshume se dy persona qe kane kualifikimet e pershkruara ne nenin 2 te ketij aneksi. Anetaret e Gjykates do te zgjidhen nga lista e personave te emeruar ne kete menyre.
2. Se paku tre muaj perpara dates se zgjedhjeve, Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara ne rastin e zgjedhjeve te para dhe regjistruesi i gjykates ne rastin e zgjedhjeve te metejshme do t'i adresojne nje njoftim ftese me shkrim Shteteve Pale per te parashtruar emerimet e tyre per anetaret e gjykates brenda dy muajve. Ai do te pergatise nje liste alfabetike te te gjitha personave te emeruar keshtu, me nje indikim per Shtetet Pale, te cilat i kane emeruar ato dhe do t'i parashtrojne ate Shteteve Pale perpara dites se shtatembedhjeve te muajit te fundit, perpara dates te seeiles zgjedhje.
3. Zgjedhjet e para do te mbahen brenda gjashte muajve te hyrjes ne fuqi te kesaj Konvente.
4. Anetaret e gjykates do re zgjidhen me votim sekret. Zgjedhjet do te mbahen ne nje mbledhje te Shteteve Pale te mbajtur nga Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara ne rastin e zgjedhjeve te para dhe nga nje procedure e rene dakord nga Shtetet Pale ne rastin e zgjedhjeve te tjera. Dy te tretat e Shteteve Pale do te perbejne nje quorum ne mbledhje. Personal e zgjedhur per Gjykatën do te jene ata te emeruar te cilet fitojne numrin me te madh te votave dhe dy te tretat e mazhorances se Shteteve Pale qe jane present dhe votojne, me kusht qe kjo mazhorance e tille te perfshije mazhorancen e Shteteve Pale.

Neni 5 Termet e zyrave

1. Anetaret e Gjykates do te zgjidhen per nente vjet dhe mund te rizgjidhen, me kusht megjithate, qe per anetaret e zgjedhur per here te pare, kushtet per shtate anetare do te skadojne ne fund te tre vjeteve dhe kushtet per shtate anetare te tjere do te perfundojne ne fund te gjashte vjeteve.
2. Anetaret e Gjykates kushtet e te cileve skadojne ne pefundim te periudhave te fillimit te permendura me sipër prej tre dhe gjashte vjeteve do te zgjidhen me short, i cili do te hidhet nga Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara.

3. Anetaret e Gjykates do te vazhdojne te kryejne detyrat e tyre derisa te plotesohet vendi i tyre. Megjithese te zehedesuar, ata do te perfundojne cdo procedure te cilen mund ta kene filluar perpara dates se zehendesimit te tyre.

4. Ne rastin e doreheqjes se nje anetari te Gjykates, shkresa e doreheqjes do t'i drejtohet Presidentit te gjykates. Vendi behet vakant me marrjen e kesaj letre.

Neni 6

Vendet vakant

1. Vendet vakant do te mbushen me te njejten metode sic veprohet per zgjedhjet e para, ne mbeshtetje te parashikimeve qe vijojne: regjistruesi, brenda nje muaji te liritimit te vendit vakant, do te procedoje per leshimin e ftesave te parashikuara ne nenin 4 te ketij aneksi dhe data e zgjedhjeve do te fiksohet nga Presidenti i Gjykates pas konsultimeve me Shtetet Pale.

2. Nje anetar i Gjykates i zgjedhur per te zehedesuar nje anetar, te cilit nuk i kane skaduar termat e punesimit, do te vazhdoje te punoje deri ne ardhjen e zehendesuesit.

Neni 7

Veprimtarite inkompatibel

1. Asnje anetar i gjykates nuk mund te ushtroje ndonje funksion politik ose administrativ ose t'i bashkengjitet aktivisht ose te jete i interesuar financiarisht ne secilin prej operacioneve te cdo ndermarrjeje te interesuar per eksplorimin ose shfrytezimin e burimeve te detit ose te shtratit te detit ose per perdorime te tjera komerciale te detit ose shtratit te detit.

2. Asnje anetar i gjykates nuk mund te veproje si axhent, konsull ose avokat ne cdo rast.

3. Çdo dyshim mbi keto pika do te zgjidhen me vendim te mazhorances se anetareve te tjere te gjykates qe jane prezent.

Neni 8

Kushtet ne lidhje me pjesemarrjen e anetareve ne raste te vecanta

1. Asnje anetar i Gjykates mund te marre pjese ne vendime te cdo rasti ne te cilat ai ka marre pjese perpara si axhent, konsull ose avokat per nje nga palet, ose si anetar i nje gjykate kombetare ose nderkombetare, ose me cdo kapacitet tjeter.

2. Nese per disa arsye speciale, nje anetar i Gjykates e konsideron qe ai nuk duhet te marre pjese ne nje vendim te rastit te vecante, ai do te informoje Presidentin e Gjykates.

3. Nese Presidenti e konsideron qe per disa arsye speciale nje nga anetaret e Gjykates nuk duhet te punoje ne raste te vecanta, ai do t'i jape atij njoftim respektivisht.

4. Çdo dyshim ne keto pika do te zigjidhet me vendim nga mazhoranca e anetareve te tjere te gjykates prezent.

Neni 9

Konsekuencat e pushimit te permbushjes se kushteve te kerkuara

Nese ne mendimin unanim te anetareve te tjere te gjykates, nje anetar ka pushuar se permbushur kushtet e kerkmira, Presidenti i Gjykates do te deklaroje vendin vakant.

Neni 10

Privilegjet dhe imunitetet

Anetaret e gjykates, kur jane te perfshire ne biznes te Gjykates do te gezojne, privilegje dhe imunitete diplomatike.

Neni 11

Deklarimi solemn i anetareve

Secili anetar i Gjykates, perpara marrjes se detyrave te tij, do te beje nje deklarate solemne ne sesionin e hapur qe do te ushtroj fuqite e tij i pavarur dhe me kujdes.

Neni 12

Presidenti, zv-Presidenti dhe regjistruesi

1. Gjykata do te zgjedhe Presidentin zv. Presidentin e tij per tre vjet; ata mund te rizgjidhen.
2. Gjykata do te caktoj regjistruesin e tij dhe mund te parashikoj per caktim nepunes te tjere sic mund te jete e nevojshme.
3. Presidenti dhe regjistruesi do te kene rezidencen ne seline e gjykates.

Neni 13

Kuorumi

1. Te gjitha anetaret e vlefshem te gjykates do te bejne nje kuorum prej 11 anetaresh te zgjedhur do te kerkohen te formojne gjykaten.
2. Mbi bazen e nenit 17 te ketij aneksi, Gjykata do te percaktoj cili anetar eshte i vlefshem per re formuar gjykaren per konsideratat e nje diskutimi te vecante, duke pasur parasysh funksionimin efektiv te dhomave sic parashikohet ne nenet 14 dhe 15 te ketij aneksi.
3. Te gjitha diskutimet dhe kerkesat qe i parashtrohen gjykates do te degjohen dhe do te percaktohen nga gjykata, pervecse kur zbatohet neni 14 i ketij aneksi ose palet kerkojne qe ajo duhet te merret ne perputhje me nenin 15 te ketij aneksi.

Neni 14

Dhoma e diskutimeve te shtrarit te detit

Nje Dhome e diskutimeve te shtrarit te detit do te formohet ne perputhje me parashikimet e seksionit 4 te ketij aneksi. Juridiksioni, fuqite dhe funksionet i saj do te jene sic parashikohet ne Pjesen XI, seksioni 5.

Neni 15

Dhomat speciale

1. Gjykata mund të formojë dhoma të tilla, të perbera nga tre ose më shumë anetare të saj të zgjedhur, siç ajo mund ta konsiderojë të nevojshme për t'u marrë me kategori të vecantë të diskutimeve.
2. Gjykata do të formojë një dhomë për t'u marrë me një diskutim të vecantë parashtruar asaj nëse Palet e kërkojnë kështu. Perberja e një dhome të tillë do të përcaktohet nga Gjykata me miratimin e Paleve.
3. Me qëllimin e perfundimit sa më të shpejtë të biznesit, Gjykata do të formojë çdo vit një dhomë të përbërë nga pesë prej anetareve të saj të zgjedhur, të cilët mund të degjohen dhe përcaktojnë diskutimet me një procedurë permbljedhëse. Dy anetare alternative do të zgjidhen për qëllimet e zëvendësimit të anetareve, të cilët janë të pamundur të marrin pjesë në një procedurë të vecantë.
4. Diskutimet do të degjohen dhe përcaktohen nga dhoma siç është parashikuar në këtë nen nëse e kërkojnë kështu Palet.
5. Një gjykim i dhënë nga çdo dhomë e parashikuar në këtë nen dhe në nenin 14 të këtij aneksi do të konsiderohet sikur është dhënë nga gjykata.

Neni 16

Rregullat e gjykates

Gjykata do të përcaktojë rregulla për kryerjen e funksioneve të saj. Në mënyrë të vecantë ajo do të paraqesë rregullat e procedimit.

Neni 17

Shtetesia e anetareve

1. Anetaret e gjykates të shtetësisë të secilës nga Palet në një diskutim do të mbajnë të drejtat e tyre të marrin pjesë si anetare të gjykates.
2. Nëse gjykata, kur degjon një diskutim, përfshin në banga një anetar të shtetësisë së njërës nga Palet, secila Pale tjetër mund të zgjedhë një person të marrë pjesë si një anetar i gjykates.
3. Nëse gjykata, gjatë degjimit të një diskutimi, nuk përfshin në bangon një anetar të shtetësisë së Paleve, secila nga keto Pale mund të zgjedhë një person të marrë pjesë si një anetar i gjykates.
4. Ky nen zbatohet nga dhomat e referuara në nenet 14 dhe 15 të këtij aneksi. Në keto raste, presidenti, në konsultim me Palet, do t'i kërkojë anetareve specifik të gjykates që formojnë një dhomë, siç mund të duket e nevojshme, për t'i dhënë vende anetareve të gjykates me shtetësinë e Paleve të interesuara dhe nëse deshtojnë të tillë ose nëse ata janë të pamundur të jenë prezent, anetare speciale të zgjedhur nga Palet.
5. Nëse do të jenë disa Pale me interesa të njëjta, për qëllimet e parashikimeve të procedimit, ato do të konsiderohen si një Pale vetëm. Çdo dyshim mbi këtë pikë do të vendoset me vendim të Gjykates.
6. Anetaret e zgjedhur në përputhje me paragrafet 2, 3 dhe 4 do të përmbushin kushtet e kerkuara në nenet 2, 8 dhe 11 të këtij aneksi. Ato do të marrin pjesë në vendimet me terma komplet të barabarta me koleget e tyre.

Neni 18

Te ardhurat e anetareve

1. Secili anetar i zryjedhur i gjykate do te marre nje shperblim vjetor dhe per secilen dire gjate te ciles ai ushtron funksionet e tij, nje shperblim special, me kusht qe ne cdo vit shuma totale e pagueshme per secilin anetar si shperblim special nuk do te kaloje shumen e shperblimit vjetor.
2. Presidenti do te marre nje shperblim special vjetor.
3. Zv.Presidenti do te marre nje shperblim special per secilen dite qe ai vepron si President.
4. Anetaret e zgjedhur sipas nenit 17 te ketij aneksi pervecse anetareve te zgjedhur te gjykates, do te marrin kompensim per secilen dite ate se ciles ata ushtrojne funksionet e tyre.
5. Rrogat, shperblimet dhe kompensimet do te percaktohen here pas here ne takimet e Shteteve Pale, duke marre ne konsiderate ngarkesen e punes se gjykates. Ato nuk mundet te ulen gjate kohes se punesimit.
6. Rroga e regjistruesis do te percaktohet ne mbledhjen e Shteteve Pale, me propozim te Gjykates.
7. Regulloret e adaptuara ne mbledhjet e Shteteve Pale do te percaktojne kushtet sipas te cilave mund t'i jepet terheqja ne pension anetareve te gjykates dhe regjistruesis, dhe konditat sipas te cilave anetaret e gjykates dhe regjistruesi do te kene shpenzimet e udhetimit te rimbursuara.
8. Rrogat, shperblimet dhe kompensimet do te jene te lira nga te gjitha taksat.

Neni 19

Shpenzimet e gjykates

1. Shpenzimet e Gjykates do te perballohen nga Shtetet Pale dhe nga Autoriteti ne terma te tilla dhe ne menyre te tillë sic do te vendoset ne mbledhjet e Shteteve Pale.
2. Kur nje ent pervecse nje Shtet Pale ose Autoriteti eshte nje pale ne nje rast parshtruar asaj, Gjykata do te fiksoje shumen te cilen kjo pale duhet te kontribuojë ne lidhje me shpenzimet e Gjykates.

SEKSIONI 2. KOMPETENCA

Neni 20

Hyrja ne gjykate

1. Gjykata do te jete e hapur per te gjitha Shtetet Pale.
2. Gjykata do te jete e hapur per entet pervecse Shteteve Pale ne cdo rast shprehimisht te parashikuar ne Pjesen XI ose ne cdo rast te parashtruar mbi bazen e cdo marreveshjeje qe mban juridiksionin mbi Gjykatën, e cila eshte pranuar nga te gjitha Palet per kete rast.

Neni 21

Juridiksioni

juridiksioni i gjykates qe perfshin te gjithë diskutimet dhe te gjitha kerkesat e parashtruara asaj ne perputhje me kete Konvente dhe te gjitha ceshtjet e parashikuara vecanerisht ne cdo marreveshje tjeter e cila mban juridiksionin mbi Gjykatën.

Neni 22

Referenca e diskutimeve mbi hazen e marreveshjeve te tjera

Nese te gjitha Palet ne nje traktat ose Konvente tashme ne fuqi dhe qe lidhet me ceshtjet baze te mbuluara nga kjo Konvente te rena dakord keshtu, cdo diskutim ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e nje traktati te tille ose Konvente, ne perputhje me marreveshje te tilla, mundet t'i parashtrohet Gjykates.

Neni 23

Ligji i zbatueshem

Gjykata do te vendose te gjitha diskutimet dhe kerkesat ne perputhje me nenin 293.

SEKSIONI 3. PROCEDURAT

Neni 24

Institucionalizimi i procedimeve

1. Diskutimet e parashtruara Gjykates, sipas rastit, edhe me nje njoftim te nje marreveshjeje speciale ose me nje kerkese me shkrim, mund t'i adresohen regjistruesit. Ne secilin rast, subjekti i diskutimit dhe Palet do te tregohen.
2. Regjistruesi duke vazhduar do te njoftoje marreveshjen speciale ose kerkesen tek te gjithë te interesuarit .
3. Regjistruesi gjithashtu do te njoftoje te gjitha Shtetet Pale.

Neni 25

Masat e perkohshme

1. Ne perputhje me nenin 290, gjykata dhe Dhoma e diskutimeve te shtratit te detit do te kene fuqine te pergatisin masat e perkohshme.
2. Ne qofte se gjykata nuk eshte ne sesion ose nje numer i mjaftueshem i anetareve nuk eshte i vlefshem per te perbere nje kuorum, masat e perkohshme do te pershkruhen nga dhoma e procedurave permbledhese te formuar sipas nenit 15, paragrafi 3 i ketij aneksi. Pa marre parasysh nenin 15, paragrafi 4 te ketij Aneksi, masa te tilla te perkohshme mund te adaptohen me kerkesen e cdo Pale ne diskutim. Ato do te jene subjekt per rishikim dhe rinovim nga gjykata.

Neni 26

Degjimi

1. Degjimi do të jetë nën kontrollin e Presidentit ose nëse ai nuk është në gjendje të kryesoje, të zv. Presidentit. Nëse asnjëri nuk është në gjendje të kryesoje, atëherë gjyqtari më i vjetër që është prezent në Gjykatë do të kryesoje.
2. Degjimi do të jetë publik, përderisa Gjykata të vendosë ndryshe ose përkundrazi kur Palet kërkojnë që të mos lejohet publiku.

Neni 27 Udhëheqja e rastit

Gjykata do të bëjë urdhera për drejtimin e rastit, të vendosë formën dhe kohën në të cilën secila Pale mund të perfundojë argumentat e saj dhe të bëjë të gjitha rregullimet që lidhen me marrjen e evidencave.

Neni 28 Gabimi për mosparaqitje

Kur njëra nga Palet nuk paraqitet përpara gjykates ose deshton të mbrojë rastin e saj, Pala tjetër mund t'i kërkojë gjykates të vazhdojë procedurat dhe të japë vendimin e saj. Mungesa e një Pale ose gabimi i një Pale për të mbrojtur rastin e saj nuk do të bëjë ndonjë pengesë për procedurat. Përpara marrjes së vendimit të saj, gjykata mund të kenaq vetveten jo vetëm me atë që ajo ka juridiksionin mbi diskutimin, por gjithashtu që reklamimi gjendet i mbështetur në fakte dhe ligje.

Neni 29 Mazhoranca për vendim

1. Të gjitha ceshtjet do të vendosen me mazhorancën e anetareve të Gjykates, të cilët janë prezent.
2. Në rastet e barasize së votave, Presidenti ose anetari i Gjykates, i cili vepron në vendin e tij do të ketë votën vendimtare.

Neni 30 Gjykimi

1. Gjykimi do të deklarohet arsyen mbi të cilën ai bazohet.
2. Ai duhet të përmbajë emrat e anetareve të gjykares, të cilët kanë marrë pjesë në vendim.
3. Nëse gjykimi nuk përfaqëson në përgjithësi ose pjesërisht opinionin unanim të anetareve të Gjykates, çdo anetar do të ketë të drejtën për të dhënë një mendim të ndarë.
4. Gjykimi do të firmoset nga Presidenti dhe nga regjistruesi. Ai do të lexohet në gjykatë të hapur, pasi të jetë dhënë njoftimi i duhur Paleve në diskutim.

Neni 31 Kërkesa për të nderhyrë

1. Nese nje Shtet Pale konsideran qe ai ka nje interes te natyres ligjore, i cili mund te preket nga nje vendim ne cdo diskutim, ai mund te parashtroje nje kerkese Gjykates per t'u lejuar qe te nderhyje.
2. Ajo do te varet nga gjykata per te vendosur mbi kete kerkese.
3. Nese nje kerkese per te nderhyre garantohet, vendimi i gjykates ne lidhje me diskutimin do t'i bashkengjitet mbi nderhyrjen e Shtetit Pale persa kohe ajo lidhet me ceshtjet per te cilat ky Shtet Pale nderhyri.

Neni 32

E drejta per te nderhyre ne rastet e interpretimit ose zbatimit

1. Kurdohere qe interpretimi ose zbatimi i kesaj Konvente eshte ne diskutim, regjistruesi do te njoftoje te gjitha Shtetet Pale te permendura.
2. Kurdohere mbi bazen e neneve 21 ose 22 te ketij aneksi interpretimi ose zbatimi i nje marreveshjeje nderkombetare eshte ne diskutim, regjistruesi do te njoftoje te gjitha Palet e marreveshjes.
3. Secila Pale e referuar ne paragrafet 1 dhe 2 ka te drejten te nderhyje ne pracedurat, nese ajo perdor keto te drejta, interpretimi i dhene nga gjykimi do te jete i barabarte me bashkelidhjen me te.

Neni 33

Finaliteti dhe fuqia bashkelidhese e vendimit

1. Vendimi i Gjykates eshte perfundimtar dhe do te njihet nga te gjitha Palet ne diskutim.
2. Vendimi do te kete fuqi vepruese me perjashtim te Paleve ne lidhje me nje diskutim te vecante.
3. Ne rastet e diskutimit persa i perket kuptimit ose qellimit te vendimit, gjykata do ta shpjegoje ate me kerkesen e cdo Pale.

Neni 34

Kosto

Pervecse kur vendoset ndryshe nga Gjykata, secila Pale do te perballoje koston e saj.

SEKSIONI 4. DHOMA E DISKUTIMEVE TE SHTRATIT TE DETIT

Neni 35

Perberja

1. Dhoma e diskutimeve te shtratit te detit referuar ne nenin 14 te ketij aneksi do te perbehet prej 11 anetaresh, te zgjedhur nga nje mazhorance te anetareve te zgjedhur te gjykates ndermjet tyre.
2. Ne zgjedhjen e anetareve te Dhomes, perfaqesimi i sistemeve kryesore ligjore te botes dhe duhet te sigurohet shpemdarda e barabarte gjeografike. Asambleja e Autoritetit mund te adaptoje rekomandimet e nje natyre te pergjithshme per nje shpemdarda te tille dhe perfaqesim.

3. Anetaret e dhomes do te zgjidhen cdo tre vjet dhe mund te zgjidhen per nje periudhe tjeter.
4. Dhoma do te zgjedhe Presidentin e saj ndermjet anetareve te saj, i cili do te sherbeje per nje periudhe per te cilen Dhoma eshte zgjedhur.
5. Nese ndonje procedure eshte akoma duke pritur ne fund te periudhes 3-vjecare per te cilen Dhoma eshte zgjedhur, Dhoma do te perfundoje procedurat me perberjen e saj origjinale.
6. Nese ne Dhome ndodh nje vend vakant, Gjykata do te zgjedhe vazhduesin nga anetaret e saj te zgjedhur, i cili do te punoje ne zyre per periudhen e mbetur te parardhesit te tij.
7. Nje kuorum prej shtate anetaresh te zgjedhur nga gjykata do te kerkohet te formojne Dhomen.

Neni 36

Dhomat Ad hoc

1. Dhomat e diskutimeve te shtratit te detit do te formojne dhoma ad hoc, te perbera nga tre prej anetareve te saj, per t'u marre me diskutime te vecanta te parashtruara ne perputhje me nenin 188, paragrafi 1 (b). Perberja e nje dhome te tille do te percaktohet nga Dhoma e diskutimeve te shtratit te detit me miratimin e Paleve.
2. Nese Palet nuk bien dakord mbi perberjen e nje dhome ad hoc, secila Pale ne diskutim do te caktoje nje anetar dhe nje anetar i trete do te caktohet nga ata ne marreveshje. Nese ata nuk bien dakord ose nese cdo Pale nuk arrin te caktoje njeri, Presidenti i Dhomes se diskutimeve per shtratin e detit duhet menjehere te beje caktimin ose caktimet ndermjet anetareve te saj, pas konsultimeve me Palet.
3. Anetaret e dhomes ad hoc nuk duhet te jene ne sherbim ose shtetasit, te cdo Pale ne diskutim.

Neni 37

Hyrja

Dhoma do te jete e hapur per cdo Shtet Pale, Autoritetin dhe cdo ent tjeter referuar ne Pjesen XI, seksioni 5.

Neni 38

Ligji i zbatueshem

Ne plotesim te parashikimeve te nenit 293, Dhoma do te zbatoje:
Rregullat, rregulloret dhe procedurat e Autoritetit te adaptuara ne perputhje me kete Konvente;
Termat e kontrates ne lidhje me veprimtarite ne Zone ne geshtjet qe lidhen me keto kontrata.

Neni 39

Zbatimi me force i vendimeve te Dhomes

Vendimet e Dhomes do te zbatohen me force ne territoret e Shteteve Pale ne te njejten menyre si gjykimet ose urdherat te gjykates me te larte te Shtetit Pale ne territoret e te cilave kerkoet kjo.

Neni 40

Zbatimi i seksioneve te tjera te ketij aneksi

1. Seksionet e tjera te ketij aneksi, te cilat nuk jane inkompatibel me kete seksion zbatohen nga Dhoma.
2. Ne ushtrimin e funksioneve persa i perket opinioneve keshilluese te Dhomave do te udhehiqen nga parashikimet e ketij aneksi ne lidhje me procedurat perpara Gjykates ne zgjerim te te cilave ato njohin atyre zbatueshmerine.

SEKSIONI 5. AMENDAMENTET

Neni 41

Amendamentet

1. Amendamentet e ketij aneksi, pervecse amendamentet e seksionit 4, mund te adaptohen vetem ne perputhje me nenin 313 ose me konsensus ne nje konference te mbledhur ne perputhje me kete Konvente.
2. Amendamentet per seksionin 4 mund te adaptohen vetem ne perputhje me nenin 314.
3. Gjykata mund te propozoje amendamente te tilla ne kete status sic ajo mund ta konsideroje te nevojshme, me komunikim me shkrim per Shtetet Pale per konsideratat e tyre ne perputhje me paragrafet 1 dhe 2.

ANEKSI VII. ARBITRAZHI

Neni 1

Institucionalizimi i procedurave

Ne mbeshtetje te parashikimeve te Pjeses XV, cdo Pale ne nje diskutim mund te parashtroje diskutimin ne procedurat arbitrare te parashikuara ne kete aneks me nje njoftim me shkrim adresuar Paleve te tjera ne diskutim. Njoftimi duhet te shoqerohet me nje deklarate te reklamimit dhe faktet mbi te cilat ajo bazohet .

Neni 2

Lista e arbitrave

1. Nje liste arbitrash duhet paraqitur dhe mbajtur nga Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara. Secili Shtet Pale do te jete i ngarkuar qe te emeroje kater arbitra, secili nga ala do te jete nje person me eksperience ne ceshtjet detare dhe qe gezon reputacionin me te larte per drejtesi, kompetence dhe integritet. Emrat e personave te emeruar ne kete menyre do te formojne listen.

2. Nese ne cdo kohe arbitratrat e emeruar nga Shtetet Pale ne listen e formuar do te jene disa nga kater, ky Shtet Pale do te kete te drejten e emertimeve te metejshme sipas nevojës.
3. Emri i nje arbitri do te mbetet ne lisle derisa te hidhet poshte nga Shteti Pale, i cili ka bere emerimin, me kusht qe nje arbitri i tille do te vazhdoje te sherbeje ne cdo gjykate arbitrazhi ne te cilen arbitri ka qene caktuar derisa te perfundojne procedurat perpara kesaj gjykate arbitrazhi.

Neni 3

Formimi i Gjykates se Arbitrazhit

Per qellimet e procedurave sipas ketij aneksi, Gjykata e Arbitrazhit, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe, do te formohet si vijon:

Mbi bazen e nenparagrafit (g), gjykata e arbitrazhit do te konsistoje ne pese anetare.

Pala qe institucionalizon procedurat do te caktoj nje anetar te zgjidhet duke preferuar nga lista e referuar ne nenin 2 te ketij aneksi, i cili mund te jete shtetasi i saj. Caktimet do te perfshihen ne njoftimin e referuar ne nenin 1 te ketij aneksi.

Palet e tjera ne diskutim, brenda 30 diteve te marrjes se njoftimit te referuar ne nenin 1 te ketij aneksi, do te caktoj nje anetar i zgjedhur mundesisht nga lista, i cili mund te jete dhe shtetasi i saj. Nese caktimi nuk behet brenda kesaj periudhe, Pala qe institucionalizon procedurat, brenda dy javesh nga skadimi i kesaj periudhe, mund te kerkoje qe caktimi te behet ne perputhje me nenparagrafin (e).

Tre anetaret e tjere do te caktohen me marreveshje ndermjet Paleve. Ata do te zgjidhen mundesisht nga lista dhe do te jene shtetas te shteteve te treta, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe. Palet ne diskutim do te caktojne Presidentin e Gjykates se Arbitrazhit ndermjet ketyre tre anetareve. Nese, brenda 60 diteve te marrjes se njoftimit referuar ne nenin 1 te ketij aneksi, Palet nuk jane ne gjendje te arrijne nje marreveshje mbi caktimin e nje ose me shume anetareve te Gjykates, te cilet duheshin te caktoheshin me marreveshje ose me caktimin e Presidentit, caktimi qe mbetet ose caktimet do te behen ne perputhje me nenparagrafin (e), me kerkesen e nje Pale ne diskutim. Kerkesa e tille do te behet brenda dy javeve pas skadimit te periudhes 60 diteshe te permendur me siper.

Pervecse kur Palet bien dakord se cdo caktim sipas nenparagrafeve (c) dhe (d) do te behet nga nje person i nje shteti te trete i zgjedhur nga Palet, Presidenti i Gjykates

Nderkombetare per ligjin e detit do te beje caktimet e nevojshme. Nese Presidenti nuk eshte ne gjendje te veproje sipas ketij nenparagrafi ose eshte nje shtetas i njerës nga Palet ne diskutim, caktimi duhet bere nga anetari tjetër me i vjeter i Gjykates Nderkombetare per ligjin e detit, i cili eshte i vlefshëm dhe nuk eshte shtetas i njerës nga Palet. Caktimet e referuara ne kete nenparagraf do te behen nga lista e referuar ne nenin 2 te ketij aneksi brenda nje periudhe prej 30 ditesh nga marrja e kerkeses dhe ne konsultim me Palet.

Anetaret e caktuar keshtu do te kene shtetesi te ndryshme dhe nuk mund te jene ne sherbim, me rezidence te zakonshme ne territor ose shtetas te cdo Pale ne diskutim.

Çdo vend vakant do te plotesohet ne menyren e pershkruar per caktimet fillestare. Palet me te njejtin interes do te caktojne nje anetar te gjykates se bashku me marreveshje. Kur jane disa Pale qe kane interesa te ndara ose kur ka nje mosmarreveshje nese jane apo jo te te njejtin interes, secila nga ate do te caktoj nje anetar te gjykates. Numri i anetareve te

gjkates te caktuar ne menyre te ndare nga Palet duhet gjithmon te jete me i vogel sesa numri i anetareve te gjykates qe duhet te caktohet se bashku nga Palet.
Ne diskutimet qe perfshijne me shume se dy Pale, parashikimet e nenparagrafeve (a) deri (t) do te zbatohen ne shtrirjen maksimale te mundshme.

Neni 4
Funksionet Gjykates se Arbitrazhit

Nje Gjykate Arbitrazhi e perbere sipas nenit 3 te ketij aneksi do te funksionoje ne perputhje me kete aneks dhe parashikimet e tjera te kesaj Konvente.

Neni 5
Procedura

Percese kur Palet ne diskutim bien dakord ndryshe. Gjykata e Arbitrazhit do te percaktoje procedurat e saj, duke siguruar seciles Pale mundesi te plota per t'u degjuar dhe te paraqesin rastin e tyre.

Neni 6
Detyrimet e Paleve ne diskutim

Palet ne diskutim duhet te lehtesojne punen e Gjykates se Arbitrazhit dhe ne vecanti, ne perputhje me ligjet e tyre dhe duke perdorur te gjitha mjetet ne dispozicion te tyre do te:
Te furnizojne ate me te gjitha dokumentat perkatese, pajisjet dhe informacion:
Te bejne te afte ate kur eshte e nevojeshme per te thirur deshmitare ose ekspert dhe te marrin evidencat e tyre dhe te vizitojne lokalitetet, te cileve u perket rasti perkates.

Neni 7
Shpenzimet

Percese kur Gjykata e Arbitrazhit vendos ndryshe per arsye te rrethanave te vecanta te rastit, shpenzimet e Gjykates, duke perfshire dhe te ardhurat e anetareve te saj, do te perballohen nga Palet ne diskutim ne menyre te barabarte.

Neni 8
Mazhoranca e kerkuar per vendimet

Vendimet e Gjykates se Arbitrazhit do te merren me mazhorancen e votave te anetareve te saj. Mungesa ose abstenimi i me pak se gjysmes se anetareve nuk do te perbeje nje pengese per gjykatën qe te arrije vendimin. Ne raste e barazise se votave. Presidenti do te kete voten determinuese.

Neni 9
Faji i mosparaqitjes

Nese njera nga Palet ne diskutim nuk paraqitet perpara Gjykate se Arbitrazhit ose deshton per te mbrojtur rastin e saj, Pala tjetere mund t'i kerkoje gjykates te vazhdoje procedurat

dhe te shpalle vendimin, e saj. Mungesa e nje Pale ose deshtimi i nje Pale per te mbrojtur rastin e saj, nuk do te perbeje nje pengese per procedural. Perpara dhenies se mendimit te saj. Gjykata e Arbitrazhit duhet te binde veten e saj jo vetem qe ajo ka juridiksionin e saj mbi diskutimin, por edhe qe reklamimi eshte i mbeshtetur ne fakte dhe ligje.

Neni 10

Marrja e vendimit

Marrja e vendimit te Gjykates se Arbitrazhit do te kufizohet ne eshtjet e diskutimit dhe ne gjendjen e arsyeve ne te cilat ajo bazohet. Ai duhet te permbaje emrat e anetareve, te cilet kane marre pjese dhe daten e vendimit. Çdo anetar i gjykates mund t'i bashkelidhe opinionin kundershues ose te vetin vendimit.

Neni 11

Finalizimi i vendimit

Vendimi duhet te jete perfundimtar dhe pa apelim, pervecse kur Palet ne diskutim kane rene dakord qe perpara per nje procedure apelimi. Ai duhet te pranohet nga Palet ne diskurim.

Neni 12

Interpretimi ose zbatimi i vendimit

1. Çdo kundershues qe mund te linde ndermjet Paleve ne diskutim persa i perket inerpertimit ose menyres se zbatimit te vendimit mund t'i parashtrohet nga secila Pale per vendim nga Gjykata e Arbitrazhit, e cila merr vendimin. Per kete qellim, cdo vend vakant ne gjykate do te plotesohet ne menyren e parashikuar ne caktimet origjinale te anetareve te gjykates.

2. Çdo kundershues, i tille mund t'i parashtrohet nje gjykate tjetere ose gjykate sipas nenit 287 me marreveshje ndermjet Paleve ne diskutim.

Neni 13

Zbatimi kundrejt enteve pervecse Shteteve Pale

Parashikimet e ketij Aneksi do te zbatohen mutatis mutandis ne cdo diskutim qe perfshin entetet pervecse Shteteve Pale.

ANEKSI VIII. ARBITRAZHI SPECIAL

Neni 1

Institucionalizimi i procedurave

Ne mbeshtetje te Pjeses XV, cdo Pale ne nje diskutim ne lidhje me interpretimin, ose zbatimin e neneve te kesaj Konvente ne lidhje me (1) peshkimin, (2) mbrojtjen dhe ruajtjen e ambientit detar, (3) kerkimet detare shkencore ose (4) lundrimin, duke perfshire ndotjen nga anijet dhe nga transporti mund te parashtroje diskutimin per procedura te vecanta arbitrazhi te parashikuara ne kete aneks me nje njoftim me shkrim adresuar Paleve te tjera ose Paleve ne diskutim. Njoftimi duhet te jete i shoqeruar me nje deklarate reklamimi dhe faktet mbi te cilat ai bazohet.

Neni 2

Lista e eksperteve

1. Nje liste ekspertesh do te formohet dhe mbahet ne lidhje me secilen fushe te (1) peshkimit, (2) mbrojtjes dhe ruajtjes se ambientit detar (3), kerkimeve shkencore detare dhe (4) lundrimin, duke perfshire ndotjen nga anijet ose transporti.
2. Lista e eksperteve do te krijohet dhe mbahet ne fushen e peshkimit nga Organizara e Ushqimit dhe Bujqesise e Kombeve te Bashkuara, ne ruajtjen e mbrojtjen e ambientit nga programi i Kombeve te Bashkuara per ambientin, ne fushen e kerkimeve shkencore detare nga komisioni nderqeveritar oqeanografik, ne fushen e lundrimin, duke perfshire ndotjen nga anijet dhe transporti, nga organizata detare nderkombetare ose ne secilin rast nga institucionet perkatese sponsorizuese ne lidhje me te cilat organizata te tilla, programe ose komisioni i ka deleguar kete funksion.
3. Secili Shtet Pale do te kete te drejten e emerimit te dy eksperteve ne secilen fushe, kompetenca e te cileve ne aspektet ligjore, shkencore ose teknike te fushave te tilla eshte krijuar dhe e njohur ne pergjithesi dhe te cilet zoterojne reputacionin me te larte per drejtesi dhe integritet. Emrat e personave te emeruar ne kete menyre ne secilen fushe do te perbejne listen perkatese.
4. Ne rast se ne cdo Kohe ekspertet e emeruar ne kete menyre nga Shtetet Pale ne listen e formuar do te jene te ndryshem nga dy, ky Shtet Pale do te kete te drejten te beje emerime te metejshme sipas nevojës.
5. Emrat e eksperteve do te mbeten ne liste derisa te mas pranohen nga Shteti Pale, i cili ka bere emerimin, me kusht qe nje ekspert i tille do te vazhdoje te sherbeje ne cdo Gjykate speciale Arbitrazhi ne te cilen ky ekspert ka qene caktuar derisa te perfundojne procedurat perpara kesaj Gjykate speciale te Arbitrazhit.

Neni 3

Perberja e Gjykatave speciale te Arbitrazhit

Per qellimet e procedurave sipas ketij aneksi, Gjykata speciale e Arbitrazhit, pervecse kur eshte vendosur ndryshe nga palet, do te perbehet si vijon:

Mbeshtetur ne nenparagrafin (g), Gjykata speciale e Arbitrazhit do te perbehet nga pese anetare.

Pala qe institucionalizon procedurat do te caktojte dy anetare mundesisht te zgjedhur nga lista perkatese ose listat e referuara ne nenin 2 te ketij aneksi ne lidhje me ceshtjet ne diskutim, nje nga te cilet mund te jete shtetas i tij. Caktimet do te perfshihen ne njoftimet e referuara ne nenin 1 te ketij aneksi.

Palet e tjera ne diskutim, brenda 30 diteve nga marrja e njoftimit refernar ne nenin 1 te ketij aneksi, do te caktojne dy anetare te zgjedhur mundesisht nga lista ose listat perkatese per ceshtjet e diskutimit, nje nga te cilet mund te jete shtetas i tij. Nese caktimet nuk jane bere brenda kesaj periudhe, Pala qe institucionalizon procedurat, brenda dy javeve nga skadimi i kesaj periudhe, mund te kerkoje qe caktimet te behen ne perputhje me nenparagrafin (e).

Palet ne diskutim me anen e nje marreveshjeje do te caktojne Presidentin e Gjykates speciale te Arbitrazhit, te zgjedhur mundesisht nga listat perkatese, te cilet do te jene shtetas te nje shteti te trete, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe. Nese, brenda 30 diteve te marrjes se njoftimit te refernar ne nenin 1 te ketij aneksi, Palet nuk jane ne gjendje te arrijne marreveshje mbi caktimin e Presidentit. Caktimi duhet te behet ne perputhje me nenparagrafin (e), me kerkesen e nje Pale ne diskutim. Nje kerkese e tille duhet te behet brenda dy javeve nga skadimi i periudhes 30 ditore te permendur me siper. Pervecse kur Palet bien dakort qe caktimi te behet nga nje person ose nje shtet i trete i zgjedhur nga Palet, Sekretari i Pergjithshem i Kombeve te Bashkuara do te beje caktimet e nevojshme brenda 30 diteve te marrjes se nje kerkese sipas nenparagrafit (c) dhe (d). Caktimet e refernara ne kete nenparagraf do te behen nga lista perkatese ose listat e eksperteve te refernar ne nenin 2 te ketij aneksi dhe ne konsultim me Palet ne diskutim dhe organizatat nderkombetare respektive. Anetaret e caktuar ne kete menyre do te jene te shtetesive te ndryshme dhe mund te mos jene ne sherbim, rezident te zakonshem ne territor ose shtetas, te seciles Pale ne diskutim.

Çdo vend vakant do te plotesohet ne menyren e pershkruar per caktimet fillestare. Palet me te njejtin interes do te caktojne dy anetare te Gjykates se bashku me marreveshje. Kur jane disa Pale qe kane interesa te ndara ose kur kane mosmarreveshje persa i perket nese jane me interesa te njejta, secili nga ata do te caktojne nje anetar te gjykates.

Ne diskutimet qe perfshijne me shume se dy Pale, parashikimet e nenparagrafeve (a) deri (f) do te zbatohen ne hapesiren maksimale te mundshme.

Neni 4

Parashikime te pergjithshme

Aneksi VII, nenet 4 deri 13, zhatohen mutatis mutandis ne procedura te arbitrazheve speciale ne perputhje me kete aneks.

Neni 5

Gjetja e fakteve

1. Palet ne nje diskutim ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e parashikimeve te kesaj Konvente ne lidhje me (1) peshkimin, (2) mbrojtjen dhe rrajtjen e ambientit detar, (3) kerkimeve shkencore detare ose (4) lundrimin, duke perfshire ndotjen nga anijet dhe transporti, mundet ne cdo kohe te bien dakord te kerkojne nje gjykate speciale arbitrazhi te perbere ne perputhje me nenin 3 te ketij aneksi te kryeje nje hetim dhe te gjeje faktet per te dhene fuqi nje diskutimi.

2. Pervecse kur Palet bien dakord ndryshe, gjetja e fakteve te gjykates speciale te arbitrazhit qe vepron ne perputhje me paragrafin 1, do te konsiderohet si perfundimtare ndermjet Paleve.

3. Nese te gjitha Palet ne nje diskutim kerkojne, qe Gjykata speciale e Arbitrazhit te formuloje rekomandime, te cilat pa pasur fuqine e nje vendimi, do te perbejne vetem bazen per nje rishikim nga Palet te geshtjeve qe behen shkak per nje diskutim.
4. Ne mbeshtetje te paragrafit 2, Gjykata speciale e Arbitrazhit do te veproje ne perputhje me parashikimet e ketij aneksi, pervecse kur Palet bien dakord ndryshe.

ANEKSI IX. PJESEMARRJA NGA ORGANIZATAT NDERKOMBETARE

Neni 1

Perdorimi i termave

Per qellimet e nenit 305 dhe te ketij Aneksi, "organizate nderkombetare" nenkupton nje organizate nderqeveritare te perbere nga shtetet ne te cilan shtetet anetare te saj kane transferuar kompetencat mbi te gjitha ceshtjet e udhehequra nga kjo konvente, duke perfshire kompetencat per te hyre ne traktate ne lidhje me keto ceshtje.

Neni 2

Firmosja

Nje organizate nderkombetare mund te firmose kete Konvente nese mazhoranca e shteteve anetare te saj jane firmosese te kesaj Konvente. Ne kohen e firmosjes, nje organizate nderkombetare do te beje nje deklarim duke specifikuar ceshtjet e udhehequra nga kjo Konvente ne lidhje me te cilen kompetencat jane transferuar kesaj organizate nga shtetet e saj anetare te cilet jane firmoses, dhe natyren dhe hapesiren e shtrirjes se ketyre kompetencave.

Neni 3

Konfirmimi formal dhe bashkimi

1. Nje organizate nderkombetare mund te depozitoje instrumentat e saj te konfirmimit formal ose te bashkimit nese mazhoranca e shteteve anetare te saj depoziton ose ka depozituar instrumentat e tyre te ratifikimit ose bashkimit.
2. Instrumentat e depozituara nga organizatat nderkombetare do te permbajne ndermarrjet dhe deklarimet e kerkuara nga nenet 4 dhe 5 te ketij aneksi.

Neni 4

Shtrirja e pjesemarrjes dhe te drejtat e detyrimet

1. Instrumenti i konfirmimit formal ose i bashkimit i nje organizate nderkombetare do te permbaje nje ndermarrje per te pranuar te drejta dhe detyrimet e shteteve sipas kesaj Konvente ne lidhje me ceshtjet qe lidhen me te cilat kompetencat i jane transferuar asaj nga shtetet anetare te cilat jane Pale ne kete Konvente .
2. Nje organizate nderkombetare do te jete nje Pale ne kete Konvente ne hapesiren qe ajo ka komperenca ne perputhje me deklaratat, komunikimet e informatave ose njoftimeve te referuara ne nenin 5 te kerij aneksi.

3. Nje organizate nderkombetare e tille do te ushtroje te drejtat dhe do te ekzekutoje detyrimet te cilat shtetet anetare te saj te cilat jane Pale ndryshe do te kishin ndryshe sipas kesaj Konvente, mbi ceshtjet qe lidhen se cilat kompetenca Kane qene transferuar asaj nga keta shtete anetare. Shtetet anetare te kesaj organizate nderkombetare nuk do te ushtrojne kompetencen te cilen ato ia Kane transferuar asaj.
4. Pjesemarrja e organizatave nderkombetare te tilla ne asnje rast nuk do te krijoje nje rritje te perfaqesimit ne te cilen shtetet anetare te cilat jane Shtete Pale do te ishin ndryshe te ngarkuara, duke perfshire te drejtat ne marrje vendimesh.
5. Pjesemarrja e organizatave te tilla nderkombetare ne asnje rast nuk do te kufizojte ndonje te drejte sipas kesaj Konvente mbi shtetet anetare te organizates, te cilet nuk jane Shtete Pale te kesaj Konvente.
6. Ne rastet e nje konflikti ndermjet detyrimeve te nje organizate nderkombetare sipas kesaj Konvente dhe detyrimeve te saj sipas marreshjes se krijimit te organizates ose cdo akti ne lidhje me te, detyrimet sipas kesaj Konvente do te mbizoterojne.

Neni 5

Deklarimet, njoftimet dhe komunikimet

1. Instrumenti i konfirmimit formal ose i bashkimit te nje organizate nderkombetare do te permbaje nje deklarate qe specifikon ceshtjet e udhehequra nga kjo Konvente ne lidhje te cilat kompetencat jane transferuar organizates nga shtetet anetare te saj, te cilat jane Pale ne kete Konvente.
2. Nje shtet anetar i nje organizate nderkombetare, ne Kohen e ratifikimit te tij ose bashkimit ne kete Konvente ose ne Kohen kur organizata depoziton instrumental e konfirmimit formal ose te bashkimit, kushdoqofte me vane, do te beje nje deklarate qe specifikon ceshtjet e udhehequra nga kjo Konvente ne lidhje me cilat ajo i ka transferuar kompetenca organizates.
3. Shtetet Pale, te cilat jane shtete anetare te nje organizate nderkombetare, e cila eshte nje Pale ne kete Konvente do te presupozohen qe Kane kompetenca mbi te gjitha ceshtjet e udhehequra nga kjo Konvente ne lidhje me cilat transferim kompetencash organizates nuk jane deklaruar specifikisht, njoftuar ose komunikuar nga keto Shtete sipas ketij neni.
4. Organizata nderkombetare dhe shtetet anetare te saj, te cilat jane Shtete Pale menjehere do te njoftojne depozitimin e kesaj Konvente per cdo ndryshim ne shperndarjen e kompetencave, duke perfshire transferimet e reja te kompetencave, te specifikuara ne deklarimet sipas paragrafit 1 dhe 2.
5. Çdo Shtet Pale mund t'i kerkoje nje organizate nderkombetare dhe shteteve te saj anetare, te cilat jane Shtete Pale per furnizim me informacion, sikur te ishte ndermjet organizates dhe shteteve te saj anetare, sikur ai te kishte kompetencen ne lidhje me cdo ceshtje specifike qe eshte ngritur. Organizata dhe shtetet anetare te interesuara do te japin informacione te tilla brenda nje kohe te arsyeshme. Organizata nderkombetare dhe shtetet anetare gjithashtu, me iniciativen e tyre, mund te japin keto informacione.
6. Deklarimet, njoftimet dhe komunikimet e informatave sipas ketij neni do te specifikojne natyren dhe hapesiren e kompetencave te transferuara.

Neni 6

Pergjegjesia dhe detyrimi

1. Palet, te cilat kane kompetenca sipas nenit 5 te ketij aneksi do te kene pergjegjesine per faje per moszbatim me detyrimet ose per cdo thyerje tjeter te kesaj Konvente.
2. Cdo Shtet Pale mund t'i kerkoje nje organizate nderkombetare pse shteteve anetare te saj, te cilat jane Shtete Pale informacione se kush e ka pergjegjesine persa i perket ceshtjeve te vecanta. Organizatat dhe shtetet anetare te interesuara do te japin kete informacion. Faji per furnizimin me informacion brenda nje periudhe kohe te arsyeshme ose parashikimin e informacioneve kondradiktore do te rezultojne ne nje pergjegjesi te ashper dhe te perbashket.

Neni 7

Zgjidhja e diskutimeve

1. Ne kohen e depozitimit te instrumentave te saj te konfirmimit formal ose te bashkimit, ose ne cdo kohe me vane, nje organizate nderkombetare do te jete e lire te zgjedhe, me mjetin e deklarimit me shkrim, nje ose me shume mjete per zgjidhjen e diskutimeve ne lidhje me interpretimin ose zbatimin e kesaj Konvente, referuar ne nenin 287, paragrafi 1 (a), (c) ose (d).
2. Pjesa XV zbatohet mutatis mutandis ne cdo diskutim ndermjet Paleve te kesaj Konvente, te cilat njera ose me shume jane anetare te organizatave nderkombetare.
3. Kur nje organizate nderkombetare dhe nje ose disa shtete anetare te saj jane Pale te perbashketa ne nje diskutim ose Pale me interesa te njejta, organizata do te konsiderohet qe ka pranuar procedura te njejta per zgjidhjen e diskutimeve si shtetet anetare. Kur, megjithate, nje shtet anetar ka zgjedhur vetem Gjykatën Nderkombetare te Drejtesise sipas nenit 287, organizata dhe shteti anetar i interesuar do te konsiderohen qe kane pranuar arbitrazhin ne perputhje me aneksin VII, - perderisa Palet ne diskutim te bien dakord ndryshe.

Neni 8

Zbatimi i Pjeses XVII

Pjesa XVII zbatohet mutatis mutandis nga nje organizate nderkombetare, me perjashtim persa i perket sa vijon:

- (a) Instrumenti i konfirmimit formal ose i bashkimit te nje organizate nderkombetare nuk do te merret ne konsiderate ne zbatimin e nenit 308, paragrafi 1.
- (b) (i) Nje organizate nderkombetare do te kete fuqine ekskluzive persa i perket zbatimit te neneve 312 deri 315, ne vazhdim te asaj qe ajo ka kompetenca sipas nenit 5 te ketij aneksi mbi te gjithë ryeshtjet e amendamentit.
(ii) Instrumenti i konfirmimit formal ose i bashkimit te nje organizate nderkombetare per nje amendament, te gjitha ceshtjet mbi te cilat organizata nderkombetare i ka kompetence sipas nenit 5 te ketij aneksi, do te konsiderohen qe jane instrument i ratifikimit ose bashkimit per secilin shtet anetar, te cilat jane Shtete Pale, per qellimet e zbatimit te nenit 316, paragrafi 1, 2 dhe 3.
- (iii) Instrumenti i konfirmimit formal ose i bashkimit te organizates nderkombetare nuk do te merret ne konsiderate ne zbatimin e nenit 316, paragrafi 1 dhe 2, persa i perket te gjitha amendamenteve te tjera.

(c) (i) Nje organizate nderkombetare mund te mos denoncoje kete Konvente ne perputhje me nenin 317 nese secili nga shtetet e saj anetare jane Shtete Pale dhe nese ajo vazhdon te permbush te gjitha cilesite e specifikuara ne nenin 1 te ketij aneksi.

(ii) Nje organizate nderkombetare do te denoncoje kete Konvente kur asnje nga shtetet e saj anetare nuk eshte Shtet Pale ose nese organizata nderkombetare nuk i permbush me cilesite e specifikuara ne nenin 1 te ketij aneksi. Denoncime te tilla hyjne ne fuqi menjehere.